חסידות · ברסלב · ספרים של תלמידים

ספר שיחת הנפש

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

ספר שיחת הנפש

מקור הטקסט: אור ברסלב

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/ספר-שיחת-הנפש/
הקובץ נוצר ב־15 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

אות-א 5
אות-ב 5
אות-ג 8
אות-ד 8
אות-ה 9
אות-ו 10
אות-ז 10
אות-ח 12
אות-ט 12
אות-י 13
אות-יא 13
אות-יב 14
אות-יג 15
אות-יד 16
אות-טו 17
אות-טז 18
אות-יז 18
אות-יח 19
אות-יט 20
אות-כ 20
אות-כא 21
אות-כב 21
אות-כג 22
אות-כד 23
אות-כה 24
אות-כו 25
אות-כז 25
אות-כח 26
אות-כט 26
אות-ל 26
אות-לא 27
אות-לב 27
אות-לג 28
אות-לד 28
אות-לה 29
אות-לו 30
אות-לז 31
אות-לח 31
אות-לט 32
אות-מ 32
אות-מא 33
אות-מב 35
אות-מג 35
אות-מד 37
אות-מה 38
אות-מו 39
אות-מז 40
אות-מח 41
אות-מט 42
אות-נ 43
אות-נא 44
אות-נב 47
אות-נג 47
אות-נד 48
אות-נה 49
אות-נו 50
אות-נז 50
אות-נח 51
אות-נט 52
אות-ס 53
אות-סא 53
אות-סב 54

אות-סג 55
אות-סד 56
אות-סה 57
אות-סו 57
אות-סז 59
אות-סח 60
אות-סט 62
אות-ע 62
אות-עא 65
אות-עב 66
אות-עג 68
אות-עד 69
אות-עה 69
אות-עו 70
אות-עז 70
אות-עח 71
אות-עט 72
אות-פ 72
אות-פא 73
אות-פב 75
אות-פג 75
אות-פד 76
אות-פה 77
אות-פו 78
אות-פז 79
אות-פח 79
אות-פט 81
אות-צ 82
אות-צא 83
אות-צב 83
אות-צג 84
אות-צד 85
אות-צה 85
אות-צו 86
אות-צז 87
אות-צח 89
אות-צט 91
אות-ק 92
אות-קא 92
אות-קב 93
אות-קג 94
אות-קד 95
אות-קה 96
אות-קו 96
אות-קז 97

שיחת הנפש

אות-א

יַעֲשֶׂה כָּל פַּעַם מַה שֶּׁיּוּכַל אֲפִלּוּ אִם לֹא יוּכַל לְדַבֵּר רַק
אֲפִלּוּ מִי שֶׁעָשָׂה מַה שֶּׁעָשָׂה וְעָבַר מַה שֶּׁעָבַר, אַף עַל פִּי כֵן אָסוּר לוֹ לִהְיוֹת זָקֵן חַס וְשָׁלוֹם וְהוּא צָרִיךְ לִזָּהֵר בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר מִבְּחִינַת זְקֵנָה הַנַּ"ל, שֶׁלֹּא יָבוֹא לִידֵי שׁוּם יֵאוּשׁ חַס וְשָׁלוֹם שֶׁלֹּא יאמַר בְּלִבּוֹ שֶׁכְּבָר נִזְקַן חַס וְשָׁלוֹם בְּמַעֲשָׂיו וְכוּ', עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהִשְׁתַּנּוֹת חַס וְשָׁלוֹם, רַק יִתְחַזֵּק לְהַתְחִיל בְּכָל מַה דְּאֶפְשָׁר, וְיַעֲשֶׂה מַה שֶּׁיּוּכַל דָּבָר קָטָן אוֹ דָּבָר גָּדוֹל, אֲפִלּוּ אִם לֹא יוּכַל לוֹמַר כִּי אִם דִּבּוּר אֶחָד מִמָּשׁ בִּתְפִלָּה אוֹ בְּהִתְבּוֹדְדוּת אוֹ לִלְמֹד מְעַט דְּמְעַט, עַל כָּל פָּנִים יַעֲשֶׂה מַה שֶּׁיּוּכַל וְיִתְחַזֵּק וְיחַיֶּה אֶת עַצְמוֹ בְּמְעַט דְּמְעַט שֶׁזּוֹכֶה עָדַיִן לִיגַע בְּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל. (הִלְכוֹת תְּפִלִּין הֲלָכָה ה אוֹת ז):

אות-ב

עִקַּר הָעִקְּשָׁנוּת בְּיוֹתֵר צְרִיכִין בְּעִנְיַן הַהִתְבּוֹדְדוּת
עִקַּר הַמּחִין שֶׁל הַתְּפִלִּין שֶׁהֵם בְּחִינַת דִּבֵּקוּת, הוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ. שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַדִּבֵּקוּת לַה' יִתְבָּרַךְ כ"ש רַבֵּנוּ זַ"ל שֶׁעִקַּר הַדִּבֵּקוּת הִוא תְּפִלָּה. וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָאִין תְּפִלִּין לְשׁוֹן תְּפִלָּה, בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ל) נַפְתּוּלֵי אֱלֹקִים נִפְתַּלְתִּי. וְעַיֵּן מַה שֶּׁפֵּרֵשׁ רַשׁ"י שָׁם עַל זֶה הַפָּסוּק. שֶׁהוּא לְשׁוֹן עִקֵּשׁ וּפְתַלְתֹּל נִתְעַקַּשְׁתִּי וְהִפְצַרְתִּי פְּצִירוֹת וְנַפְתּוּלִים הַרְבֵּה לַמָּקוֹם לִהְיוֹת שָׁוֶה עִם אֲחוֹתִי. גַּם יָכלְתִּי שֶׁהִסְכִּים עַל יְדֵי עַיֵּן שָׁם.
וּבִבְחִינָה זוֹ צָרִיךְ לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת מְאד מְאד כָּל יְמֵי חַיָּיו שֶׁזֶּה הָעִקָּר.
וְצָרִיךְ לִהְיוֹת עַקְשָׁן גָּדוֹל בָּזֶה מְאד מְאד. שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁדְּבָרָיו אֵינָם מוֹעִילִים כְּלָל, וְהוּא רָחוֹק מִדְּבָרָיו מְאד, כִּי זֶה יָמִים וְשָׁנִים שֶׁעוֹסֵק בָּזֶה וַעֲדַיִן לֹא פָּעַל כְּלָל, אַף עַל פִּי כֵן צָרִיךְ לִהְיוֹת עַקְשָׁן גָּדוֹל בָּזֶה כְּמוֹ הָעַקְשָׁן מַמָּשׁ שֶׁעוֹשֶׂה הַדָּבָר בְּלִי שׁוּם טַעַם. כֵּן צְרִיכִין בַּעֲבוֹדַת ה', כ"ש רַבֵּנוּ זַ"ל (בְּסִימָן נא בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא) שֶׁצְּרִיכִין לִהְיוֹת עַקְשָׁן גָּדוֹל בַּעֲבוֹדַת ה'. וּבֶאֱמֶת צְרִיכִין עַקְשָׁנוּת גָּדוֹל מְאד בְּכָל עֲבוֹדַת ה'. בְּכָל עֲבָדָא וְעֲבָדָא וּבְכָל עֵצָה וְעֵצָה. אֲבָל עִקַּר הָעַקְשָׁנוּת בְּיוֹתֵר צְרִיכִין בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים. וְהָעִקָּר בְּשִׂיחוֹת שֶׁל הִתְבּוֹדְדוּת כַּמְבאָר בְּדִבּוּרֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים. וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשׁ"י הַנַּ"ל עַל נַפְתּוּלֵי אֱלֹקִים נִפְתַּלְתִּי לְשׁוֹן עִקֵּשׁ וּפְתַלְתֹּל נִתְעַקַּשְׁתִּי וְהִפְצַרְתִּי פְּצִירוֹת וְנַפְתּוּלִים הַרְבֵּה לַמָּקוֹם וְכוּ'.
וְהַבֵּן הַדְּבָרִים הֵיטֵב אִם תִּרְצֶה לִחְיוֹת חַיֵּי עוֹלָם כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר הַכֹּל בִּכְתָב. וּתְפָרֵשׁ

לְךָ בְּלַעַ"ז פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת שֶׁל נַפְתּוּלֵי אֱלֹקִים נִפְתַּלְתִּי עַל פִּי פֵּרוּשׁ רַשִׁ"י הַנַּ"ל. לְשׁוֹן עִקֵּשׁ וּפִתַּלְתֹּל וְכוּ'.

וְאָז תָּבִין עַד הֵיכָן צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק בְּהִתְבּוֹדְדוּת וְשִׂיחוֹת בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ. אַף עַל פִּי שֶׁתִּהְיֶה בְּדֶרֶךְ עִקֵּשׁ וּפִתַּלְתֹּל כַּמָּה פְּעָמִים בְּלִי טַעַם וָרֵיחַ. כִּי לֹא בָזֶה וְלֹא שִׁקֵּץ עֲנוּת עָנִי אַף עַל פִּי שֶׁרָאוּי לְבַזּוֹתָן וּלְשַׁקְּצָן. כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מָלֵא רַחֲמִים בְּכָל עֵת. כִּי יֵשׁ שָׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת, תְּפִלָּה לְמשֶׁה תְּפִלָּה לְדָוִד וּתְפִלָּה לֶעָנִי כַּמְבאָר בַּזֹּהַר (פָּרָשַׁת בָּלָק דַּף קצ"ה):

וְאֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת הֵם שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת תְּפִלִּין. כִּי תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ הֵם בְּחִינַת תְּפִלָּה לְמשֶׁה שֶׁהוּא הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ בְּחִינַת רֹאשׁ וּמֹחִין. כִּי הֵם עִקַּר הַמֹּחִין.

תְּפִלָּה לְדָוִד זֶה בְּחִינַת קֶשֶׁר שֶׁל רֹאשׁ כְּעִין ד' שֶׁכְּלוּל גַּם כֵּן מד' פָּרָשִׁיּוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּכַּוָּנוֹת. וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּפִלָּה לְדָוִד שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת מָשִׁיחַ שֶׁקֶּשׁוּר בְּקֶשֶׁר שֶׁל ד' שֶׁבְּשֶׁל ראשׁ כַּנַּ"ל. תְּפִלָּה לֶעָנִי זֶה בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁל יָד שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת בְּחִינַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. שֶׁנִּקְרֵאת עָנְיָה כַּמּוּבָא. הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁתְּפִלָּה שֶׁל יָד הוּא בְּבְחִינַת הַמֹּחִין וְהַדַּעַת שֶׁמְּאִירִין בִּכְלַל יִשְׂרָאֵל וְהָעִקָּר לְהַחֲיוֹת אֶת כָּל אֶחָד מִנְּפִילָתוֹ שֶׁלֹּא יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ לְעוֹלָם וְכוּ' כַּנַּ"ל.

וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּפִלָּה לֶעָנִי שֶׁהִיא יְקָרָה מִכֻּלָּם. כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בַּזֹּהַר הַנַּ"ל. עַיֵּן שָׁם בַּאֲרִיכוּת שֶׁמַּפְלִיג מְאד בְּמַעֲלַת תְּפִלַּת הֶעָנִי שֶׁהוּא מָאנִין תְּבִירִין דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ עֲבֵד תְּדִיר קְטָטָה בְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָצִית ושמע מלוי. כֵּיוָן דצלי צְלוֹתֵהּ פָּתַח כָּל כּוי רְקִיעֵי וְכָל שְׁאָר צְלוֹתִין דְּסַלְקִין לְעֵלָּא דחי לוֹן הַאי מסכנא תְּבִיר לִבָּא דְּכְתִיב תְּפִלָּה לֶעָנִי כִּי יַעֲטף וְכוּ' וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר יִתְעַטְּפוּן כָּל צְלוֹתִין דְּעָלְמָא, וּצְלוֹתָא דָּא תֵּיעוֹל לגבאי. לָא בְּעֵינָא הָכָא בֵּי דִּינָא דידונין ביננא.

קמאי לֵיהֱוֵי תַּרְעוֹמִין דִּילֵּהּ וַאֲנָא וְהוּא בִּלְחוּדָנָא. וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְיַחֵד בִּלְחוּדוֹי בְּאַנּוּן תורעמין בְּהַהוּא צְלוֹתָא.

דְּכְתִיב וְלִפְנֵי ה' יִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ. לִפְנֵי ה' וַדַּאי. כָּל חֲיֵלֵי שְׁמַיָּא שַׁאֲלִין אִלֵּין לְאִלֵּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמַאי אִתְעַסַּק, בְּמַאי אִשְׁתַּדַּל. אָמְרִין אִתְיַחֲדָא בִּתְאוּבְתָּא בְּמָאנִין דִּילֵּהּ. כֻּלְּהֵי לָא יַדְעֵי מָה אִתְעֲבִיד מֵהַהוּא צְלוֹתָא דמסכנא וּמִכָּל אִנּוּן תורעמין דִּילֵּהּ. דְּלֵית תִּיאוּבְתָּא לְמַסְכְּנָא אֶלָּא כַּד שְׁפִיךְ דמעוי בְּתַרְעָמָא קָמֵי מַלְכָּא קַדִּישָׁא וְלֵית תִּיאוּבְתָּא לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶלָּא כַּד מְקַבֵּל לוֹן ואושדי קַמֵּהּ וְדָא אִיהוּ צְלוֹתָא דְּעָבֵד עָטוּפָא לְכָל צְלוֹתִין דְּעָלְמָא וְכוּ'. עַיֵּן שָׁם שֶׁמַּאֲרִיךְ עוֹד בָּזֶה. וְכָל זֶה נֶאֱמַר אֲפִלּוּ בְּעָנִי סְתָם שֶׁמִּתְפַּלֵּל עַל צָרָכָיו עַל דַּחֲקוֹ וַעֲנִיּוּתוֹ בְּנַפְשְׁמִיּוּת. מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁמַּתְחִיל הָאָדָם לְרַחֵם עַל עַצְמוֹ וּמְרַגִּישׁ עֲנִיּוּתוֹ וְדַחֲקוֹ בְּמַעֲשִׂים טוֹבִים וְטוֹעֵן עִם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמִתְקוֹטֵט עִמּוֹ וּמִתְרַעֵם עָלָיו יִתְבָּרַךְ

עַל שֶׁאֵינוֹ מְקָרְבוֹ אֵלָיו וְשׂוֹפֵךְ שִׂיחוֹ וְלִבּוֹ לְפָנָיו עַד שֶׁנִּתְעוֹרֵר בִּבְכִיָּה וְכוּ'. כַּמָּה וְכַמָּה יְקָרָה תְּפִלָּה זוֹ בְּעֵינֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.

וְהֵיא יְקָרָה מִכָּל הַתְּפִלּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם כִּי בָּאֱמֶת זֶה עִקַּר הָעֲנִיּוּת וְהַדַּחֲקוּת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (נְדָרִים מא) אֵין עָנִי אֶלָּא מִן הַדַּעַת. כִּי חוּץ מִזֶּה הַכֹּל הֶבֶל. כִּי יָמֵינוּ כְּצֵל עוֹבֵר וְאֵין צָרָה כְּצָרַת הַנֶּפֶשׁ. וְאֵין עֲנִיּוּת כַּעֲנִיּוּת מִתּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים. מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁהוּא בַּעַל חוֹב גָּדוֹל חַס וְשָׁלוֹם שֶׁחַיָּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חוֹבוֹת רַבִּים שֶׁחָב כְּנֶגְדּוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי חֲטָאָיו וּפְשָׁעָיו. וְאֵין לוֹ בַּמֶּה לְסַלֵּק כְּלָל. כִּי אִם בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים. כְּשֶׁזֶּה הָאָדָם זוֹכֶה לְהִתְעוֹרֵר עַצְמוֹ לְהַרְגִּישׁ עֲנִיּוּתוֹ וְדַחֲקוֹ. וְעוֹמֵד לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כָּרֹשׁ וְאֶבְיוֹן הַשּׁוֹאֵל עַל הַפְּתָחִים וּמְבַקֵּשׁ מִלְּפָנָיו בְּשִׁבְרוֹן לֵב עַל נַפְשׁוֹ לְהַצִּילָהּ מִנִּי שַׁחַת, לְבַל יֹאבַד שְׁנֵי עוֹלָמוֹת חַס וְשָׁלוֹם. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר דָּוִד (תְּהִלִּים ל) מַה בֶּצַע בְּדָמִי בְּרִדְתִּי אֶל שָׁחַת וְכוּ' (שָׁם כב) הַצִּילָה מֵחֶרֶב נַפְשִׁי מִיַּד כֶּלֶב יְחִידָתִי וְכוּ' וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה הַרְבֵּה שֶׁבְּוַדַּאי תְּפִלָּה זאת יְקָרָה בְּעֵינֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִכָּל הַתְּפִלּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם. וּתְדַקְדֵּק הֵיטֵב בְּכָל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁל הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ הַנַּ"ל. וְתָבִין הֵיטֵב כַּמָּה יָקָר דִּבְרֵי הִתְבּוֹדְדוּת שֶׁשּׁוֹפְכִין שִׂיחָתוֹ לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ וְאַף עַל פִּי שֶׁזֶּה כַּמָּה שֶׁמִּתְפַּלֵּל וּמִתְבּוֹדֵד וְנִדְמֶה לוֹ שֶׁעֲדַיִן לֹא פָּעַל כְּלָל אַף עַל פִּי כֵן כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר אֵינוֹ נֶאֱבָד רַק כֻּלָּם מְנוּיִים וּסְפוּרִים וּגְנוּזִים בְּאוֹצְרוֹתָיו וְגַם כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהָאָדָם לֵידַע כְּלָל בְּזֶה הַגּוּף אִם פָּעַל בַּעֲבוֹדַת ה' אִם לָאו. כִּי אֶפְלוּ אִם לֹא פָּעַל כִּי אִם כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה אַחַת פַּעַם אַחַת כָּל יְמֵי חַיָּיו גַּם זֶה יָקָר מִכָּל חַיֵּי עוֹלָם הַזֶּה. כִּי אֶפְלוּ כְּשֶׁנַּעֲתָקִים אֵיזֶה תְּנוּעָה לְהִתְקָרֵב מְעַט יוֹתֵר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֶפְלוּ פָּחוֹת מִחוּט הַשַּׂעֲרָה. עַל יְדֵי זֶה רָצִים וְהוֹלְכִים גַּם כֵּן אֲלָפִים וְרִבְבוֹת פַּרְסָאוֹת בְּעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹנִים.

כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַמַּעֲשֶׂה שֶׁסִּפֵּר מֵהַצַּדִּיק שֶׁפַּעַם אַחַת נָפַל עָלָיו עַצְבוּת גָּדוֹל וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק בָּזֶה מְאד בְּלִי שִׁעוּר. וּכְשֶׁיִּהְיֶה חָזָק כָּל כָּךְ בִּבְחִינַת נַפְתּוּלֵי אֱלֹקִים נִפְתַּלְתִּי הַנַּ"ל. אָז סוֹף כָּל סוֹף בְּוַדַּאי יִזְכֶּה לִפְעל בַּקָּשָׁתוֹ לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לִהְיוֹת שָׁוֶה עִם אֶחָיו הַכְּשֵׁרִים וְהַצַּדִּיקִים. וּכְמוֹ שֶׁמְּסַיֵּם שָׁם הַפָּסוּק גַּם יָכֹלְתִּי. הִסְכִּים עַל יְדֵי שֶׁנִּתְעַקְּשְׁתִּי כָּל כָּךְ לְהַפְצִיר הַרְבֵּה לַמָּקוֹם אַף עַל פִּי שֶׁנִּדְמָה לִי כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁשּׁוּב לֹא יוֹעִילוּ דְּבָרַי חַס וְשָׁלוֹם וְכוּ'. אַף עַל פִּי כֵן נִתְעַקְּשְׁתִּי עַצְמִי בְּעַקְּשָׁנוּת גָּדוֹל בְּלִי שִׁעוּר וְסוֹף כָּל סוֹף גַּם יָכֹלְתִּי שֶׁהִסְכִּים עַל יְדֵי לִהְיוֹת שָׁוֶה לְאַחַי לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת אָמֵן וְאָמֵן. (שָׁם אות מג):

אות-ג

עַל יְדֵי שֶׁיָּקוּם בַּחֲצוֹת וְיִשְׁפֹּךְ לִבּוֹ כַּמַּיִם מְנַחֲמוֹ הַשֵּׁם וְזֶהוּ וְרוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (זֹהַר וַיְחִי דַּף רמ) זֶה רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁמְּרַחֵף עַל פְּנֵי הַמָּיִם עַל אַנְפֵּי אוֹרַיְתָא. הַיְנוּ בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁעוֹסְקִין בָּהּ הַיְרֵאִים וְהַכְּשֵׁרִים שֶׁבַּדּוֹר שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן הוּא עֵסֶק הַתּוֹרָה בַּלַּיְלָה בַּחֲצוֹת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. הַיְנוּ עַל יְדֵי קִימַת חֲצוֹת לְבִכּוֹת עַל חָרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְאַחַר כָּךְ מִתְנַחֲמִין בִּבְחִינַת פְּאֵר תַּחַת אֵפֶר וְעוֹסְקִין בַּתּוֹרָה לְהָקִים אֶת הַשְּׁכִינָה מִגָּלוּתָהּ וְשָׁם רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ מְרַחֵף בִּבְחִינַת וְרוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם כַּנַ"ל. כִּי מַיִם מְרַמְּזִים גַּם עַל רִבּוּי הַדְּמָעוֹת שֶׁבּוֹכִין בַּחֲצוֹת וּמְפָרְשִׁין שִׂיחָתָן לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְשׁוֹפְכִין לִבָּן כַּמַּיִם בִּבְחִינַת (אֵיכָה ב) שִׁפְכִי כַמַּיִם לִבֵּךְ נֹכַח פְּנֵי ה'. בְּחִינַת (שָׁם א) עֵינִי עֵינִי יָרְדָה מַיִם וְכוּ'. וְזֶהוּ (שָׁם) כִּי רָחַק מִמֶּנִּי מְנַחֵם שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא מְנַחֵם הַכֹּל בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית ה) זֶה יְנַחֲמֵנוּ מִמַּעֲשֵׂינוּ וּמֵעִצְּבוֹן יָדֵינוּ וְכוּ'.

הַיְנוּ בְּחִינַת הַהַעְלָמָה הַנַ"ל שֶׁנִּתְעַלֵּם מְאד אוֹר הַצַּדִּיק עַד שֶׁהוּא רָחוֹק מִמֶּנּוּ מְאד בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים. וְזֶהוּ כִּי רָחַק מִמֶּנִּי מְנַחֵם מֵשִׁיב נַפְשִׁי שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא מְנַחֵם וּמֵשִׁיב נַפְשִׁי בְּשִׁבְעָה מְשִׁיבֵי טַעַם וּבַעֲוֹנוֹתֵינוּ נִתְעַלֵּם מֵאִתָּנוּ וְרָחוֹק מְאד וְעַל יְדֵי זֶה הָיוּ בָּנַי שׁוֹמְמִים כִּי גָּבַר אוֹיֵב. בָּנַי זֶה בְּחִינַת הַמַּעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָאִים בָּנִים. כִּי עִקַּר תּוֹלְדוֹתֵיהֶן שֶׁל צַדִּיקִים הֵם מַעֲשִׂים טוֹבִים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְזֶה הָיוּ בָּנַי שׁוֹמְמִים שֶׁעַל יְדֵי שֶׁרָחַק מִמֶּנִּי מְנַחֵם שֶׁהוּא אוֹר הַצַּדִּיק הַנַ"ל עַל יְדֵי זֶה הָיוּ בָּנַי שׁוֹמְמִים שֶׁאֲפִלּוּ מְעַט הַמַּעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁלָּנוּ הֵם שׁוֹמְמִים וּמְבֻלְבָּלִים מְאד. כִּי גָּבַר אוֹיֵב, שֶׁהִתְגַּבֵּר הָאוֹיֵב וְהַשׂוֹנֵא הַגָּדוֹל שֶׁהוּא הַיֵּצֶר הָרַע שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרַע שֶׁבַּאַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁקָּשֶׁה מְאד לְהִתְגַּבֵּר עָלָיו מֵחֲמַת תִּקֻּן הַהַעְלָמָה הַנַ"ל בְּחִינַת כִּי רָחַק מִמֶּנִּי מְנַחֵם וְכוּ' כַּנַ"ל. וְעַל אֵלֶּה אֲנִי בוֹכִיָּה עֵינִי עֵינִי יָרְדָה מַיִם וְכוּ' כַּנַ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה בְּעֶצְמוֹ שֶׁבּוֹכֶה בְּמַר נֶפֶשׁ עַל כָּל זֶה וְשׁוֹפֵךְ לִבּוֹ כַּמַּיִם, עַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְפִי בְּחִינָתוֹ שֶׁיְּנַחֲמוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְיַמְשִׁיךְ עָלָיו פְּאֵר תַּחַת אֵפֶר עַד שֶׁזּוֹכֶה לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת מֵימֵי הַדַּעַת וְשָׁם רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ מְרַחֶפֶת בִּבְחִינַת וְרוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם וְכַנַ"ל. (שָׁם הֲלָכָה ז אוֹת ד):

אות-ד

אֵין שׁוּם עֵצָה וְתַקָּנָה לְהִנָּצֵל כִּי אִם עַל יְדֵי רִבּוּי

כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁהַיֵּצֶר הָרָע וְהַתַּאֲוֹת וְכוּ' מִתְגַּבְּרִים עָלָיו מְאד מְאד. וְנִדְמֶה לוֹ שֶׁקָּשֶׁה לְשַׁבְּרָם. צָרִיךְ לֵידַע שֶׁבְּוַדַּאי אֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּא בִּטְרוּנְיָא עִמּוֹ. וּבְוַדַּאי אִם לֹא הָיָה לוֹ כֹּחַ לְשַׁבֵּר לֹא הָיָה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְגָרֶה בּוֹ יֵצֶר הָרָע כָּזֶה. רַק אַדְרַבָּא יֵדַע בְּנַפְשׁוֹ כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁיֵּשׁ לוֹ יֵצֶר הָרָע גָּדוֹל כָּזֶה.

שֶׁבְּוַדַּאי נַפְשׁוֹ הִיא נֶפֶשׁ יְקָרָה וּקְדוֹשָׁה מְאד מְאד בְּשָׁרְשׁוֹ.

וְעַל כֵּן מִתְגַּבְּרִים עָלָיו כָּל כָּךְ. כִּי כָּל מַה שֶׁהַנֶּפֶשׁ יְקָרָה וְגָבוֹהַּ בְּיוֹתֵר. מִתְגַּבֵּר עָלָיו הַיֵּצֶר הָרָע בְּיוֹתֵר. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סֻכָּה נ"ב) כָּל הַגָּדוֹל מֵחֲבֵרוֹ יִצְרוֹ גָּדוֹל מִמֶּנּוּ. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ עוֹד שֶׁהַיֵּצֶר הָרָע מַנִּיחַ כָּל הָעַכּוּ"ם וְאֵינוֹ מִתְגָּרֶה אֶלָּא בְּיִשְׂרָאֵל וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁמַּנִּיחַ כָּל יִשְׂרָאֵל וְאֵינוֹ מִתְגָּרֶה אֶלָּא בְּתַלְמִידֵי חֲכָמִים. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כִּי הִגְדִּיל לַעֲשׂוֹת שֶׁפִּשֵּׁט יָדוֹ בַּגְּדוֹלִים דַּיְקָא שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם שֶׁהָיָה כָּל יָמָיו בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קט"ז) אֲפָפוּנִי חֶבְלֵי מָוֶת וּמְצָרֵי שְׁאוֹל מְצָאוּנִי וְכוּ'. (שָׁם סט) טָבַעְתִּי בִּיוֵן מְצוּלָה וְאֵין מָעֳמָד וְכוּ'. הַצִּילֵנִי מִטִּיט וְאַל אֶטְבָּעָה וְכוּ'. וְכֵן כָּל סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁנִּתְיַסֵּד מֵהַתְּפִלּוֹת שֶׁהִרְבָּה לְהִתְפַּלֵּל לְהִנָּצֵל מֵהַיֵּצֶר הָרָע וְחֵילוֹתָיו לְבַל יאבַד נַפְשׁוֹ חַס וְשָׁלוֹם. וּבְדֶרֶךְ זֶה צָרִיךְ כָּל אָדָם לֵילֵךְ כִּי אֵין שׁוּם עֵצָה וְתַקָּנָה לְהִנָּצֵל מִכָּל זֶה כִּי אִם עַל יְדֵי רִבּוּי תְּפִלּוֹת וְתַחֲנוּנִים בְּלִי שִׁעוּר כָּל יְמֵי חַיָּיו כְּמוֹ דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם כַּנַּ"ל וְכַמְבאָר אֶצְלֵנוּ כַּמָּה פְּעָמִים. (הִלְכוֹת בִּרְכַּת הַשַּׁחַר הֲלָכָה ג אוֹת ד):

אות-ה

עַל יְדֵי הִתְחַזְּקוּת בְּרִצּוֹנוֹת טוֹבִים נִמְשָׁךְ עָלָיו פִּדְיוֹן

וְזֶה שֶׁאָמַר הַתַּנָּא (בְּרָכוֹת י"ז) גָּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנֶיךָ שֶׁרְצוֹנִי לַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּמִי מְעַכֵּב שְׁאוֹר שֶׁבָּעִסָּה וְכוּ' כִּי הַשְּׁאוֹר שֶׁבָּעִסָּה הֵפֶךְ הָרְצוֹן הָעֶלְיוֹן וְאִי אֶפְשָׁר לְהַמְתִּיקוֹ וּלְבַטְּלוֹ כִּי אִם עַל יְדֵי הֶאָרַת מֵצַח הָרְצוֹן כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת הִזְהִיר אָדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה מְאד מְאד שֶׁיְּזַהֵר הָאָדָם לְהִתְגַּבֵּר עַצְמוֹ מְאד שֶׁיִּהְיֶה לוֹ תָּמִיד רְצוֹנוֹת טוֹבִים וְכִסּוּפִין חֲזָקִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. כִּי הָעִקָּר הוּא הָרְצוֹן וְכוּ' וְכַמְבאָר בִּדְבָרָיו בִּמְקוֹמוֹת רַבִּים אֵין מִסְפָּר. וְיוֹתֵר מִזֶּה הִרְבָּה לְדַבֵּר עִמָּנוּ. כִּי אִם הָאָדָם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא כָּל זְמַן שֶׁאֵינוֹ מְיָאֵשׁ עַצְמוֹ וּמִתְגַּבֵּר בִּרְצוֹנוֹת טוֹבִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְתוֹרָתוֹ וְכוּ', עַל יְדֵי יְדֵי זֶה מוֹסִיף כֹּחַ יוֹתֵר לְהַצְדִּיקֵי הָאֱמֶת שֶׁעוֹסְקִים תָּמִיד לְהַמְשִׁיךְ מֵצַח הָרְצוֹן שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַעֲלִים מִשְׁמָד לְרָצוֹן וְכוּ' וְכַנַּ"ל וְהֶבֵן הֵיטֵב. וְזֶה בְּעַצְמוֹ מַה שֶּׁעָסַק הַתַּנָּא הַנַּ"ל לְדַבֵּר לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ גָּלוּי וְיָדוּעַ שֶׁרְצוֹנִי וְכוּ'. כִּי עַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁטָּעַן זאת לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי זֶה הִמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ רְצוֹנוֹת חֲזָקִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְעַל יְדֵי יְדֵי בְּעַצְמוֹ הֵאִיר עַל עַצְמוֹ הֶאָרַת הָרְצוֹן

הַנַּ"ל, לְבַטֵּל הַשְׁאוֹר שֶׁבָּעִסָּה הַמְעַכֵּב אוֹתוֹ מִלַּעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ. וְכָל זֶה הוּא עִנְיַן הַשִּׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ שֶׁהִזְהִיר אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה אוֹתָנוּ מְאד בְּלִי שִׁעוּר. כִּי כָּל עִנְיַן הַשִּׂיחָה הַזֹּאת הוּא בְּחִינַת הִתְחַזְּקוּת הָרָצוֹן כַּנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ עָלָיו הֶאָרַת הַפְּדְיוֹן הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל.

וְצָרִיךְ לִהְיוֹת חָזָק בָּזֶה מְאד מְאד בְּלִי שִׁעוּר וְעֵרֶךְ וְאָז סוֹף כָּל סוֹף יִזְכֶּה בְּוַדַּאי שֶׁיִּהְיֶה נִמְתָּק הַכֹּל עַל יְדֵי כֹּחַ הַצַּדִּיק שֶׁעוֹסֵק בְּפִדְיוֹן הַכּוֹלֵל הַנַּ"ל. וְאָז יִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה כִּי שָׁם נִתְתַּקֵּן הַכֹּל. (שָׁם הֲלָכָה ה אוֹת כב):

אות-ו

עַל יְדֵי הַהִתְבּוֹדְדוּת בְּטוּחִים מִכָּל צַר וְאוֹיֵב וּמַסְטִין

וְזֶהוּ הֵן עַם לְבָדָד יִשְׁכֹּן. שֶׁהֵם עַם קָדוֹשׁ כָּזֶה שֶׁשּׁוֹכְנִים לְבָדָד. שֶׁהֵם מְקַיְּמִים לֵךְ עַמִּי בֹּא בַּחֲדָרֶיךָ וּסְגוֹר דְּלָתְךָ בַּעֲדֶךָ חֲבִי כִמְעַט רֶגַע עַד יַעֲבר זָעַם (יְשַׁעְיָה כ"ו): שֶׁהֵם מִתְבּוֹדְדִים בֵּינָם לְבֵין קוֹנָם וְשׂוֹפְכִים שִׂיחָתָם לְפָנָיו בְּכָל פַּעַם וְחוֹשְׁבִים בְּכָל יוֹם עַל אַחֲרִיתָם וְסוֹפָם הָאַחֲרוֹן. וְעַל יְדֵי זֶה הֵם בְּטוּחִים מִכָּל צַר וְאוֹיֵב וּמַסְטִין כִּי הֵם מַסְתִּירִים עַצְמָם בְּצֵל כְּנָפָיו יִתְבָּרַךְ תָּמִיד בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים ל"ב) אַתָּה סֵתֶר לִי וְכוּ' שֶׁזֵּהוּ בְּחִינַת וַיִּשְׁכֹּן יִשְׂרָאֵל בֶּטַח בָּדָד עֵין יַעֲקב וְכוּ' (דְּבָרִים ל"ג) בְּחִינַת כִּי אַתָּה ה' לְבָדָד לָבֶטַח תּוֹשִׁיבֵנִי (תְּהִלִּים ד'): שֶׁעַל יְדֵי בְּחִינַת בָּדָד בְּחִינַת הִתְבּוֹדְדוּת עַל עַל יְדֵי זֶה שׁוֹכֵן יִשְׂרָאֵל בֶּטַח תָּמִיד. כִּי מִי זֶה עֹרֵב אֶת לִבּוֹ לָגֶשֶׁת אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהֵם מַסְתִּירִים עַצְמָן אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת (שָׁם צ"א) לֹא תִירָא מִפַּחַד לַיְלָה מֵחֵץ יָעוּף יוֹמָם וְכוּ' וְכוּ' רַק בְּעֵינֶיךָ תַּבִּיט שָׁמִים מְעוֹנָם וְדִירָתָם וּמִבְטָחָם אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי הִתְבּוֹדְדוּתָם שֶׁעוֹסְקִים לְסַלֵּק מֵחֲשַׁבְתָּם מִכָּל הַהֶבְלִים שֶׁל זֶה הָעוֹלָם וּלְבַטֵּל רְצוֹנָם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְזֶהוּ (בְּמִדְבַּר כ"ג) וּבַגּוֹיִם לֹא יִתְחַשָּׁב וְתַרְגּוּם יוֹנָתָן וִירוּשַׁלְמִי וּבְנִמּוּס עָמְמַיָּא לָא מִתְעָרְבִין שֶׁאֵינָם רוֹדְפִין אַחַר נִמּוּסֵי הָעַכּוּ"ם וְאַחַר רִבּוּי כְּלֵי בַּיִת וּכְלֵי כֶּסֶף וְתַכְשִׁיטִין וְכוּ' וּשְׁאָרֵי דְּבָרִים הַמְּרֻבִּים הֶבֶל שָׁלְהֶם. רַק מְסַלְּקִים כָּל מַחְשְׁבוֹתָם מִכָּל זֶה וּמִתְבּוֹדְדִים וְשׂוֹפְכִים שִׂיחָם בִּרְצוֹנוֹת טוֹבִים וְכִסּוּפִין חֲזָקִים וְגַעְגּוּעִים נִמְרָצִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ.

(שָׁם אוֹת פז):

אות-ז

אֵין לְשַׁעֵר מַה שֶּׁנַּעֲשֶׂה מֵהִתְבּוֹדְדוּת וּמִכָּל פְּסִיעָה

וְזֶה (שָׁם) מִי מָנָה עֲפַר יַעֲקֹב, מִי יוּכַל לִמְנוֹת וּלְשַׁעֵר יִקָּרַת קְדֻשַּׁת כָּל פְּסִיעָה וּפְסִיעָה שֶׁדּוֹרְכִים עַל הֶעָפָר כְּשֶׁהוֹלְכִים לִדְבָרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה כְּגוֹן לְבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּלְבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת וּלְקַבֵּל פְּנֵי רַבָּם דִּקְדֻשָּׁה וּלְשִׁפּוּחַ שִׂיחָם בְּהִתְבּוֹדְדוּת לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁמִּכָּל פְּסִיעָה וּפְסִיעָה שֶׁדּוֹרְסִים עַל הֶעָפָר נַעֲשִׂים תִּקּוּנִים וְשַׁעֲשׁוּעִים גְּדוֹלִים לְמַעְלָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִמְנוֹתָם וּלְשַׁעֲרָם. וּמִסְפָּר אֶת רֹבַע יִשְׂרָאֵל (שָׁם)וּפֵרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְכֵן תִּרְגְּמוּ אוּנְקְלוֹס וְיוֹנָתָן שֶׁנֶּאֱמַר עַל הָאַרְבַּע דְּגָלִים.

וְאֵלּוּ הַד' דְּגָלִים הֵם בְּחִינַת ד' מַחֲנוֹת הַשְׁכִינָה וְכוּ' שֶׁנִּמְשָׁכִין מִד' דְּאֶחָד שֶׁשָּׁם עִקַּר הַבִּטּוּל אֶל רָצוֹן הָאֵין סוֹף. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה וְשִׂיחָה וְהִתְבּוֹדְדוּת הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר הַשִּׂיחָה וְהַהִתְבּוֹדְדוּת צָרִיךְ לִהְיוֹת עַד שֶׁיְּבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ, שֶׁיְּבַטֵּל כָּל רְצוֹנוֹתָיו לִרְצוֹן ה' יִתְבָּרַךְ. וְזֶהוּ בְּחִינַת מִשְׁפָּט שֶׁנִּזְכָּר בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לִשְׁפּט אֶת עַצְמוֹ עַל כָּל דָּבָר, אִם כָּךְ רָאוּי לוֹ לְבַלּוֹת יָמָיו וְכוּ'. וּמְבאָר בְּהַתּוֹרָה הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ בְּסִימָן נ"ט בְּחֵלֶק א' שֶׁבְּחִינַת מִשְׁפָּט זֶה הוּא בְּחִינַת רָבוּעַ, בְּחִינַת חֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ רָבוּעַ יִהְיֶה כָּפוּל, נִמְצָא שֶׁהַמִּשְׁפָּט שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לַחֲשֹׁב עִם עַצְמוֹ וְלִשְׁפּט אֶת עַצְמוֹ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְבּוֹדְדוּת וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ הַנַּ"ל הוּא בְּחִינַת רָבוּעַ, וְעַל שֵׁם זֶה בְּעַצְמוֹ נִקְרָא רָבוּעַ.

כִּי עִקַּר הַהִתְבּוֹדְדוּת וְהַשִּׂיחָה צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּהִתְחַזְּקוּת רְצוֹנוֹת טוֹבוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁיִּכְלֵל בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת ד' דְּאֶחָד מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא בִּבְחִינַת (יְחֶזְקֵאל ל"ז) מֵאַרְבַּע הָרוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ, שֶׁמִּכָּל ד' רוּחוֹת הָעוֹלָם שֶׁנִּתְפַּזֵּר דַּעְתּוֹ לְשָׁם, יָשׁוּב מִכֻּלָּם לְד' דְּאֶחָד לְהִכָּלֵל בְּרוּחַ ה' שֶׁהוּא רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי רוּחַ לְשׁוֹן רָצוֹן. כִּי זֶה עִקַּר הַהִתְבּוֹדְדוּת שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְבּוֹדֵד וְלַחֲשֹׁב עִם עַצְמוֹ הֵיכָן הוּא בָּעוֹלָם וּלְהֵיכָן נִתְפַּזֵּר דַּעְתּוֹ וּמַחֲשַׁבְתּוֹ וּרְצוֹנוֹ וּלְהֵיכָן נִשְׁלַךְ וְנִתְעָה עַל יְדֵי מַעֲשָׂיו וּמַחְשְׁבוֹתָיו. עַד שֶׁעַל פִּי רב רוֹאֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁאֵין לוֹ מָקוֹם וְרוּחַ מִד' רוּחוֹת הָעוֹלָם לְבָרֵחַ לְשָׁם וּלְהִתְחַבֵּא שָׁם מִפְּגְעֵי הָעוֹלָם בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת בְּגוּף וְנֶפֶשׁ וּמָמוֹן וּפַרְנָסָה בִּבְחִינַת אָנָה אֵלֵךְ מֵרוּחֶךָ וְכוּ' וּבְחִינַת אֶשָּׂא עֵינַי אֶל הֶהָרִים מֵאַיִן יָבֹא עֶזְרִי וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב הַבֵּט יָמִין וּרְאֵה וְאֵין לִי מַכִּיר אָבַד מָנוֹס מִמֶּנִּי וּכְמוֹ שֶׁאוֹמְרִים בַּסְּלִיחוֹת פָּנִינוּ לְיָמִין וְאֵין עוֹזֵר לִשְׂמאל וְאֵין סוֹמֵךְ וְכוּ' וְכֵן הַרְבֵּה עַד שֶׁרוֹאֶה שֶׁאֵין לוֹ מָנוֹס כִּי אִם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ לְבַד בִּבְחִינַת מִמְּךָ נָסְתִּי וְשַׁבְתִּי אֵלֶיךָ וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב וּמָנוֹס בְּיוֹם צַר לִי. וּבִשְׁבִיל זֶה בְּחִינַת הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְבּוֹדְדוּת נִקְרָא רָבוּעַ. בְּחִינַת רבע יִשְׂרָאֵל. כִּי זֶה הָעוֹסֵק בָּזֶה בֶּאֱמֶת הוּא מִתְהַפֵּךְ בְּדִבְרָיו לְכָל צַד מִד' רוּחוֹת הָעוֹלָם שֶׁבָּהֶם כְּלוּלִים כָּל מַה שֶׁנַּעֲשָׂה בָּעוֹלָם עַד שֶׁרוֹאֶה דָּחֳקוֹ וַעֲמָלוֹ וּמְרִירוּתוֹ וְכוּ' שֶׁאֵין לוֹ מָקוֹם לָנוּס רַק לָנוּס לַה' יִתְבָּרַךְ לְהִכָּלֵל בְּד' דְּאֶחָד. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ

נִמְצָא בְּכָל עֵת לְכָל קוֹרְאָיו אֲפִלּוּ אִם נִתְעוּ כְּמוֹ שֶׁנִּתְעוּ כִּי רַחֲמָיו אֵינָם כָּלִים לְעוֹלָם. וְזֶה וּמִסְפָּר אֶת רבַע יִשְׂרָאֵל שֶׁאֵין מִי שֶׁיּוּכַל לִמְנוֹת וְלִסְפּר מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה מִבְּחִינַת רבַע יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא מִשְׁפָּט וְהִתְבּוֹדְדוּת הַנַּ"ל, אֵיךְ הֵם שָׁבִים מִכָּל מְקוֹמוֹת שֶׁנִּתְעוּ לְשָׁם, לַה' יִתְבָּרַךְ לְהִכָּלֵל בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּד' דְּאֶחָד עַל יְדֵי הִתְחַזְּקוּת הָרָצוֹן בֶּאֱמֶת. כִּי בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לְשַׁעֵר מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה בָּזֶה. (שָׁם):

אות-ח

מִי שֶׁחָזָק בָּרָצוֹן סוֹף כָּל סוֹף יִהְיֶה אַחֲרִיתוֹ טוֹב.

וְכָל מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהִתְחַזֵּק בָּזֶה לִהְיוֹת רְצוֹנוֹ חָזָק תָּמִיד אֶל הָאֱמֶת וְלֹא יַרְפֶּה אֶת הָרָצוֹן הַטּוֹב אֲפִלּוּ אִם יַעֲבר עָלָיו מָה, בְּוַדַּאי סוֹף כָּל סוֹף יִהְיֶה אַחֲרִיתוֹ טוֹב. שֶׁעַל זֶה אָמַר תְּמוּת נַפְשִׁי מוֹת יִשָּׁרִים הַלְלוּ וּתְהִי אַחֲרִיתִי כָּמוֹהוּ. כִּי אָמַר עַל עַצְמוֹ שֶׁיָּדַע קִלְקוּלוֹ וְזֶהֲמָתוֹ הָעֲצוּמָה שֶׁאֵין דֻּגְמָתוֹ כַּנַּ"ל, אַף עַל פִּי כֵן אָמַר הַלְוַאי וְהָיִיתִי זוֹכֶה אֲפִלּוּ אָנכִי לַיְלֵךְ בְּדֶרֶךְ זֶה לְהִתְחַזֵּק מֵעַתָּה בִּרְצוֹנוֹת טוֹבִים וּלְפָרֵשׁ שִׂיחָתִי בְּכָל יוֹם לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ וְלִשְׁפּט אֶת עַצְמִי בְּכָל עֵת בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל, אָז הָיִיתִי זוֹכֶה גַּם כֵּן לְאַחֲרִית טוֹב בִּבְחִינַת וּתְהִי אַחֲרִיתִי כָּמוֹהוּ. וְכָל זֶה אָמַר מֵחֲמַת הַהֶכְרֵחַ שֶׁעִקֵּם ה' יִתְבָּרַךְ אֶת פִּיו לְבָרֵךְ אֶת יִשְׂרָאֵל וּלְחַזְּקָם בִּרְצוֹנוֹת טוֹבִים וְהִתְבּוֹדְדוּת שֶׁיִּהְיוּ חֲזָקִים בָּזֶה לְעוֹלָם. וּמִזֶּה אָנוּ מְבִינִים מֶה הָיָה בְּדַעְתּוֹ לְהֵפֶךְ לַחֲלק עַל כָּל זֶה וּלְרַחֲקָם חַס וְשָׁלוֹם מִכָּל זֶה עַל יְדֵי דִּבּוּרָיו וְלֵיצָנוּת שֶׁלּוֹ וְכוּ' הָרָעִים, אַךְ ה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו הָפַךְ הַקְּלָלָה לִבְרָכָה עַד שֶׁהֶכְרַח לְבָרְכָם וּלְחַזְּקָם בֶּהָאֱמֶת כַּנַּ"ל. (שָׁם):

אות-ט

גַּם כְּשֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִפְתּחַ פִּיו כְּלָל יְבַקֵּשׁ עַל זֶה בְּעַצְמוֹ

עַיֵּן מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין מ"ד ע"ב) עַל פָּסוּק הֲיַעֲרֹךְ שׁוּעֲךָ לֹא בְצָר (אִיּוֹב ל"ו) כַּמָּה וְכַמָּה צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק וּלְהִתְאַמֵּץ בִּתְפִלָּה וּבְבַקָּשַׁת רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ שָׁם לְעוֹלָם יַקְדִּים אָדָם תְּפִלָּה לְצָרָה וְכוּ'. רֵישׁ לָקִישׁ אָמַר כָּל הַמַּאֲמֵץ אֶת עַצְמוֹ בִּתְפִלָּה מִלְּמַטָּה אֵין לוֹ צָרִים מִלְּמַעְלָה. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר לְעוֹלָם יְבַקֵּשׁ אָדָם רַחֲמִים שֶׁיִּהְיוּ הַכֹּל מְאַמְּצִים אֶת כֹּחוֹ וְאַל יִהְיֶה לוֹ צָרִים מִלְּמַעְלָה. וְזֶה לְשׁוֹן רַשִׁ"י זַ"ל, לְעוֹלָם יְבַקֵּשׁ אָדָם רַחֲמִים שֶׁיִּהְיוּ הַכֹּל מְאַמְּצִים אֶת כֹּחוֹ שֶׁיְּסַיְּעוּהוּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים וְכוּ'. וְהָעִקָּר לְעִנְיָנֵנוּ הוּא פֵּרוּשׁ רַשִׁ"י הַנַּ"ל, שֶׁעַל זֶה בְּעַצְמוֹ צְרִיכִין לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים לְעוֹלָם. הַיְנוּ שֶׁלְּעוֹלָם צָרִיךְ הָאָדָם לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים שֶׁיּוּכַל לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים. כְּמוֹ שֶׁמְּבאָר בְּרַשִׁ"י הַנַּ"ל שֶׁפֵּרֵשׁ שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים שֶׁיִּהְיֶה הַכֹּל מְאַמְּצִים אֶת כֹּחוֹ שֶׁיְּסַיְּעוּהוּ מַלְאֲכֵי

הַשָּׂרֵת לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים וְכוּ'. וְהֶבֵן הֵיטֵב הֵיטֵב עַד כַּמָּה צְרִיכִים לְהִתְחַזֵּק בְּבַקָּשַׁת רַחֲמִים. כִּי אַף עַל פִּי שֶׁהוּא בָּא לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וְאֵינוֹ יָכוֹל לִפְתֹּחַ פִּיו כָּלָל אַף עַל פִּי כֵן הוּא צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים עַל זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁיְּסַיְּעוּהוּ מַלְאֲכֵי הַשָּׂרֵת לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים וְכוּ' וְכֵן לְעוֹלָם וְהֶבֵן הֵיטֵב. (שָׁם אוֹת צז):

אות-י

כַּוָּנַת ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁצּוֹעֵק אֵלֵינוּ "שׁוּבוּ אֵלַי" וְכוּ' הוּא וְזֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה שֶׁנִּזְכֶּה אֲנַחְנוּ לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי הַהִתְעוֹרְרוּת שֶׁלָּנוּ. כִּי זֶה הַוִּכּוּחַ בֵּין ה' יִתְבָּרַךְ וּבֵין יִשְׂרָאֵל שֶׁה' יִתְבָּרַךְ צוֹעֵק אֵלֵינוּ (מַלְאָכִי ג') שׁוּבוּ אֵלַי וְאָשׁוּבָה אֲלֵיכֶם שֶׁאֲנַחְנוּ נָשׁוּב תְּחִלָּה. וְיִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים (אֵיכָה ה') הֲשִׁיבֵנוּ ה' אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה וְכוּ' שֶׁהוּא יְשִׁיבֵנוּ אֵלָיו וְכַמּוּבָא בַּסְּפָרִים.

וְעַל יְדֵי תְּהִלִּים שֶׁכּוֹלֵל כָּל מ"ט שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה שֶׁהֵם בְּחִינַת מ"ט אוֹתִיּוֹת הַשְּׁבָטִים מ"ט יְמֵי הַסְּפִירָה. מ"ט אוֹתִיּוֹת שֶׁבִּשְׁמַע וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד עַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן הַכֹּל. כִּי תְּהִלִּים נֶאֱמַר עַל יְדֵי דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁיִּזְכֶּה לְהַשִּׂיג שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁכּוֹלֵל הַכֹּל, שֶׁהוּא שֵׁכֶל נִפְלָא שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי זֶה לְהַכְנִיס בְּלֵב יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּצְעָקוּ תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּשִׁיבֵנוּ אֵלָיו. וְעַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ יִהְיֶה נֶחְשָׁב לְהִתְעוֹרְרוּת שֶׁלָּנוּ כְּאִלּוּ אָנוּ שָׁבִים אֵלָיו מֵעַצְמֵנוּ. כִּי בֶּאֱמֶת כָּל צַעֲקָתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁצּוֹעֵק אֵלֵינוּ שׁוּבוּ אֵלַי וְכוּ'. כַּוָּנָתוֹ זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁאֲנַחְנוּ נִצְעָק אֵלָיו תָּמִיד הֲשִׁיבֵנוּ ה' אֵלֶיךָ וְכוּ'. נִמְצָא שֶׁבֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ אֵין מַחֲלֹקֶת וְחִלּוּק כְּלָל בֵּין כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וּבֵין ה' יִתְבָּרַךְ רַק שֶׁאֵין כָּל אֶחָד מֵבִין כַּוָּנָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה. וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁלֹּא נִתְגַּלְּתָה עֲדַיִן שַׁעַר הַנ'. אֲבָל עַל יְדֵי תְּהִלִּים נִמְשָׁךְ הֶאָרַת שַׁעַר הַנ' שֶׁכּוֹלֵל הַכֹּל מִתְּחִלָּה לְעִלָּא וּמֵעִלָּא לְתַתָּא עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְצַעֵק אֵלָיו תָּמִיד אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה וְעַל יְדֵי זֶה יִתְתַּקֵּן הַכֹּל וְכַנַּ"ל. (הִלְכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע הֲלָכָה ה אוֹת י):

אות-יא

עַל יְדֵי אֲמִירַת תְּהִלִּים וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ עִקַּר וְזֶה בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁבָּהֶם נֶאֱמַר סֵפֶר תְּהִלִּים.

כִּי אִיתָא בְּדִבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּסִימָן רל"ז שֶׁעִקַּר הַהִתְחַבְּרוּת עַל יְדֵי נְגִינָה בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית כ"ט) הַפַּעַם יִלָּוֶה אִישִׁי אֵלַי הַנֶּאֱמַר כְּשֶׁנּוֹלַד לֵוִי שֶׁעוֹסְקִין בְּשִׁיר עַל הַדּוּכָן וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. הַיְנוּ כִּי שִׁיר וְנִגּוּן בְּחִינַת תְּהִלִּים עַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַהִתְחַבְּרוּת שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עִם דָּוִדָה כִּי עִקַּר הָרִחוּק חַס וְשָׁלוֹם הוּא מֵחֲמַת הַוִּכּוּחַ הַנַּ"ל.

שֶׁיִּשְׂרָאֵל רוֹצִים שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יְעוֹרֲרֵם תְּחִלָּה וְיִשִׁיבֵם אֵלָיו.
וְהוּא יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה שֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל תִּתְעוֹרֵר תְּחִלָּה. אֲבָל עַל יְדֵי אֲמִירַת תְּהִלִּים שֶׁכּוֹלֵל כָּל הָעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה מֵעֵלָּא לְתַתָּא וּמִתַּתָּא לְעֵלָּא בִּבְחִינַת מִזְמוֹר לְדָוִד לְדָוִד מִזְמוֹר.
וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁלִּפְעָמִים אוֹמֵר שִׁירָה וְאַחַר כָּךְ שׁוֹרָה עָלָיו רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְלִפְעָמִים לְהֵפֶךְ שֶׁשּׁוֹרָה עָלָיו רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְאַחַר כָּךְ אוֹמֵר שִׁירָה הֵינוּ כַּנַ"ל שֶׁמִּזְמוֹרֵי תְּהִלִּים כָּלוּל מִשְּׁנֵי הַבְּחִינוֹת מֵאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא קֹדֶם וּמֵאִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא קֹדֶם כַּנַ"ל.
עַל כֵּן עַל יְדֵי תְּהִלִּים עִקַּר הַהִתְחַבְּרוּת וְהַהִתְקָרְבוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם. מֵאַחַר שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְלָלִין יַחַד שְׁנֵי הַהִתְעוֹרְרוּת. כִּי תְּהִלִּים מְעוֹרֵר לֵב יִשְׂרָאֵל לְהִשְׁתּוֹקֵק לַה' יִתְבָּרַךְ. וְזֶה נֶחְשָׁב לְהִתְעוֹרְרוּת שֶׁלָּנוּ אַף עַל פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת הַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ וְכַנַ"ל. וְזֶה בְּחִינַת תָּכִין לִבָּם תַּקְשִׁיב אָזְנֶיךָ. שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ מֵכִין לְבָבֵנוּ לְהִתְפַּלֵּל אֵלָיו.
וְאַחַר כָּךְ הוּא מַקְשִׁיב אָזְנָיו לִשְׁמֹעַ דִּבּוּרֵינוּ כְּאִלּוּ הֵם יוֹצְאִים מֵאִתָּנוּ בְּעַצְמֵנוּ. רַק שֶׁאָנוּ מְחֻיָּבִים עַל כָּל פָּנִים לְהִתְעוֹרֵר לָזֶה בְּעַצְמוֹ לְהִשְׁתּוֹקֵק וּלְהִתְפַּלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ עַל זֶה שֶׁיָּכִין לְבָבֵנוּ אֵלָיו. שֶׁזֶּהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַתְּפִלָּה תָּכִין לִבָּם תַּקְשִׁיב אָזְנֶיךָ. וְכֵן מִתְפַּלֵּל דָּוִד בְּסֵפֶר תְּהִלִּים הַרְבֵּה עַל זֶה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים נ"א) אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וְכוּ'. כִּי תְּהִלִּים הוּא בְּחִינַת הִתְבּוֹדְדוּת וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ שֶׁצְּרִיכִין לְהַרְבּוֹת בָּזֶה מְאד. כִּי עַל יְדֵי אֲמִירַת תְּהִלִּים וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ עַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ עַל הַכֹּל וּלְבַקֵּשׁ לַה' יִתְבָּרַךְ עַל זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁנּוּכַל לְבַקְּשׁוֹ הֲשִׁיבֵנוּ ה' אֵלֶיךָ וְכוּ' בֶּאֱמֶת. נִמְצָא שֶׁהַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ וְאַף עַל פִּי כֵן נֶחְשָׁב לְהִתְעוֹרְרוּת שֶׁלָּנוּ מֵאַחַר שֶׁאָנוּ מִתְעוֹרְרִים עַל כָּל פָּנִים לְבַקֵּשׁ עַל זֶה וְכַנַ"ל וְהָבֵן הֵיטֵב. כִּי בְּוַדַּאי בְּלִי שׁוּם הִתְעוֹרְרוּת כְּלָל אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב. (שָׁם אוֹת יא):

אות-יב

ה' יִתְבָּרַךְ מַסְתִּיר פָּנִים מֵאִתָּנוּ כְּדֵי שֶׁנִּתְעוֹרֵר אֵלָיו
ה' יִתְבָּרַךְ כִּבְיָכוֹל מַסְתִּיר עַצְמוֹ מֵאִתָּנוּ כְּדֵי שֶׁנִּתְעוֹרֵר מֵעַצְמֵנוּ אֵלָיו כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁעִקַּר הַבְּרִיאָה הָיְתָה רַק בִּשְׁבִיל זֶה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא כְּדֵי שֶׁלֹּא תֹאכַל הַנְּשָׁמָה לַחֲמָא דְּכִסּוּפָא כַּיָּדוּעַ. אֲבָל מֵעֵצֶם גַּשְׁמִיּוּת הָעוֹלָם קָשֶׁה לָנוּ מְאד לְהִתְעוֹרֵר מֵעַצְמֵנוּ כָּרָאוּי. כִּי בְּכָל יוֹם יִצְרוֹ שֶׁל אָדָם מִתְגַּבֵּר עָלָיו וְכוּ' (קִדּוּשִׁין ל'): וּמֵחֲמַת זֶה הָוָה מַה דַּהֲוָה שֶׁנִּתְרַחֵק מֵעָנוֹתֵינוּ כְּמוֹ שֶׁנִּתְרַחֵק וְנֶחֱרַב בַּיִת רִאשׁוֹן וּבַיִת שֵׁנִי. וַעֲדַיִן מְרַקֵּד בֵּינָן וְעַל יְדֵי זֶה מִתְאָרֵךְ הַגָּלוּת בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים. וְעַל כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי אֲמִירַת תְּהִלִּים בְּכַוָּנָה שֶׁכּוֹלֵל שְׁנֵי הַהִתְעוֹרְרוּת יַחַד וְכַנַ"ל.

שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר קַבָּלַת אֱמוּנַת הַיִּחוּד שֶׁאָנוּ מְקַבְּלִין עָלֵינוּ בְּכָל יוֹם שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וּלְהִתְחַבֵּר וּלְהִכָּלֵל בּוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד מִכָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁבָּעוֹלָם עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְגָאֳלָה שְׁלֵמָה עַל יְדֵי מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ שֶׁיִּזְכֶּה לְהַשִּׂיג וּלְגַלּוֹת הַשֵּׂעָר הַחֲמִשִּׁים שֶׁעַל יְדֵי זֶה הַכֹּל יֵלְכוּ בְּדֶרֶךְ זֶה לַעֲסֹק בַּאֲמִירַת תְּהִלִּים וְהִתְבּוֹדְדוּת הַרְבֵּה הַרְבֵּה עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְתַקֵּן הַכֹּל בְּחַסְדּוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרַךְ: (שָׁם אוֹת יג):

אות-יג

עִקַּר הַתְּשׁוּבָה עַל יְדֵי הַדִּבּוּר

כָּל הָאוֹמֵר תְּהִלָּה לְדָוִד שָׁלֹשׁ' פְּעָמִים בְּכָל יוֹם מֻבְטָח לוֹ שֶׁהוּא בֶּן עוֹלָם הַבָּא... מֵאַחַר שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה בְּוַדַּאי לִתְשׁוּבָה. כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה עַל יְדֵי הַדִּבּוּר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (הוֹשֵׁעַ י"ד) קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל ה' כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יוֹמָא פ"ו) אֵינִי מְבַקֵּשׁ מִכֶּם אֶלָּא דְּבָרִים. וְהוּא בְּחִינָה הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר הַתְּשׁוּבָה זוֹכִין עַל יְדֵי אֲמִירַת תְּהִלִּים שֶׁהוּא כֻּלּוֹ דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים שֶׁל צְעָקוֹת וּתְחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת וְשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת אֵלָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לִתְשׁוּבָה כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת מַעֲלַת הָאַלְפָּא בֵּיתָא שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ תְּהִלָּה לְדָוִד. כִּי הָא"ב הֵם כְּלַל כָּל הָעֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם אוֹתָן שֶׁבָּהֶם כְּלוּלִים כָּל הַדִּבּוּרִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁכֻּלָּם הֵם צְרוּפֵי אוֹתִיּוֹת מֵהָא"ב. וְעִקַּר כָּל הַפְּגָמִים שֶׁל כָּל הַחֲטָאִים שֶׁבָּעוֹלָם הֵם בִּבְחִינַת הָעֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם אוֹתָן שֶׁמַּמְשִׁיךְ ח"ו הָאוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּאוֹתוֹ הַדָּבָר שֶׁעוֹבֵר עָלָיו לְמָקוֹם שֶׁמַּמְשִׁיךְ חַס וְשָׁלוֹם לְהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְכוּ' רַחֲמָנָא לִצְלָן. כִּי עִקַּר הַחִיּוּת שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים הֵם הָאוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּאוֹתוֹ דָּבָר שֶׁבּוֹ נִבְרָא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ל"ג) בִּדְבַר ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וְכוּ'. וְעַל יְדֵי הָעֲבֵרָה חַס וְשָׁלוֹם מַמְשִׁיךְ אֵלּוּ הָאוֹתִיּוֹת לְמָקוֹם שֶׁמַּמְשִׁיךְ רַחֲמָנָא לִצְלָן. וְעַל כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁעַל יְדֵי זֶה חוֹזֵר וּמְצָרֵף אוֹתִיּוֹת הַדִּבּוּר לְטוֹב שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְקַן פְּגַם הֶעָוֹן שֶׁהָיָה עִקַּר הַפְּגָם בְּהַדִּבּוּר. וְכַמּוּבָן כָּל זֶה בְּדִבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי תְּהִלָּה לְדָוִד שֶׁיֵּשׁ בּוֹ א"ב שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַדִּבּוּרִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁכֻּלָּם הֵם צְרוּפִים שֶׁל הָא"ב. עַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְתַקֵּן הַכֹּל. כִּי עַל יְדֵי זֶה יַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ קְדֻשָּׁה שֶׁיְּקַדֵּשׁ הַדִּבּוּר מְאד שֶׁיֹּאמַר תָּמִיד שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת הַרְבֵּה עִם הַדִּבּוּר שֶׁכָּלוּל מֵהָא"ב מֵעֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם אַתְוָן וַיַּמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ רַחֲמָנוּתוֹ וְטוּבוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּזְכָּר בָּזֶה הַמִּזְמוֹר הַקָּדוֹשׁ גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ עַד אֵין חֵקֶר וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו וְטוּבוֹ הָרַב וְחַסְדּוֹ הַגָּדוֹל וְכוּ'. וְשֶׁהוּא קָרוֹב לְכָל קוֹרְאָיו וְכוּ'. וְסֵיֵּם תְּהִלַּת ה' יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד שֶׁכָּל בָּשָׂר יְבָרֵךְ שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד שֶׁעַל יְדֵי זֶה בְּוַדַּאי יִתְתַּקֵּן הַכֹּל עַל יְדֵי שֶׁיַּהֲפֹךְ כָּל הַצְּרוּפִים שֶׁהֵם כְּלַל הַדִּבּוּרִים שֶׁבָּעוֹלָם יַהֲפֹךְ אוֹתָם וְיִכְלֹל

אוֹתָם בְּתוֹךְ הָא"ב הַקָּדוֹשׁ שֶׁהֵם דִּבְרֵי הִתְבּוֹדְדוּת וְשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל. (שָׁם אוֹת יד):

אות-יד

צְרִיכִין לִבְטֹחַ בַּה' וְעַל יְדֵי זֶה לֹא תִּמְנָעֵהוּ הַפַּרְנָסָה

וּבְוַדַּאי הִיא עֵצָה גְּדוֹלָה וְקַלָּה שֶׁהַכֹּל יְכוֹלִין לְקַיְּמָהּ. כִּי יְכוֹלִין לִזְכּוֹת לִתְשׁוּבָה וּלְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא עַל יְדֵי הַדִּבּוּר לְבַד.

אַךְ יֵשׁ עַל זֶה מְנִיעָה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה וְהִיא מְנִיעַת הַפַּרְנָסָה שֶׁכָּל אָדָם טָרוּד בְּפַרְנָסָתוֹ מְאד וְעַל כֵּן אֵינוֹ עוֹסֵק בִּשְׁלֵמוּת אֲפִלּוּ בְּעֵצָה קַלָּה הַזֹּאת לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי הַדִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הָעֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת שֶׁבָּאַלְפָּא בֵּיתָא. אֲבָל בֶּאֱמֶת גַּם זֶה אֵינוֹ מְנִיעָה כְּלָל. כִּי צְרִיכִין לְהַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ הָאֱמֶת שֶׁאִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אֹפֶן לְהַמְשִׁיךְ לְעַצְמוֹ פַּרְנָסָתוֹ עַל יְדֵי יְגִיעָתוֹ וְטִרְחָתוֹ. כִּי זֶהוּ כְּפִירָה חַס וְשָׁלוֹם לוֹמַר כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי עָשָׂה לִי וְכוּ' חַס וְשָׁלוֹם רַחֲמָנָא לִצְלָן. רַק צְרִיכִין לְהַאֲמִין בַּה' יִתְבָּרַךְ כִּי כָּל הַפַּרְנָסָה הִוא מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ח') וְזָכַרְתָּ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ כִּי הוּא הַנּוֹתֵן לְךָ כֹּחַ לַעֲשׂוֹת חַיִל וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמִזְמוֹר זֶה עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ פּוֹתֵחַ וְכוּ' וּמַשְׂבִּיעַ וְכוּ'. וְזֶהוּ מַעֲלַת זֶה הַמִּזְמוֹר דְּאִית בֵּהּ תַּרְתֵּי יַחַד שֶׁנֶּאֱמַר בְּא"ב וְנִזְכָּר בּוֹ פַּרְנָסָה שֶׁהִיא מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי זֶה מֻבְטָח לוֹ שֶׁהוּא בֶּן עוֹלָם הַבָּא. כִּי מִי שֶׁיֵּלֵךְ בְּדֶרֶךְ זֶה בְּוַדַּאי יִזְכֶּה לְעוֹלָם הַבָּא. כִּי עַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה וְהַהִתְקָרְבוּת אֵלָיו יִתְבָּרַךְ מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא.

דְּהַיְנוּ אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לְהִתְיַגֵּעַ וְלִטְרֹחַ בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים וְהַחֲסִידִים שֶׁלְּפָנֵינוּ שֶׁאֲפִלּוּ הַקְּטַנִּים שֶׁבָּהֶם יָגְעוּ וְטָרְחוּ מְאד מְאד בְּתַעֲנִיתִים רַבִּים וּבְסִגּוּפִים קָשִׁים וַעֲצוּמִים רַבִּים מְאד. וְאִם אֵינוֹ זוֹכֶה לָזֶה אַף עַל פִּי שֶׁיּוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ שֶׁהָיָה צָרִיךְ לָזֶה לְפִי עֲוֹנוֹתָיו וּפְגָמָיו הַמְרֻבִּים. וַאֲפִלּוּ אִם יוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ שֶׁגַּם עַתָּה עוֹבֵר עָלָיו מַה שֶּׁעוֹבֵר בְּכָל עֵת וְכוּ'. אַף עַל פִּי כֵן אִם לֹא יַנִּיחַ אֶת עַצְמוֹ לִפֹּל לְעוֹלָם וְיִתְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ לְדַבֵּר דִּבּוּרִים עַל כָּל פָּנִים תָּמִיד לְפָנֵי ה' יִתְבָּרַךְ בְּצַעֲקוֹת וּתְחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת הַרְבֵּה לַה' יִתְבָּרַךְ בְּוַדַּאי סוֹף כָּל סוֹף יָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל. אַךְ שֶׁלֹּא יִמְנָעֵהוּ מִזֶּה הַפַּרְנָסָה רַק יִבְטַח בַּה' שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ יְפַרְנְסוֹ בְּרַחֲמָיו כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמִזְמוֹר זֶה כַּנַּ"ל.

וַאֲפִלּוּ אִם הוּא בַּעַל מַשָּׂא וּמַתָּן אוֹ מְלָאכָה, אַף עַל פִּי כֵן יֵדַע הָאֱמֶת כִּי לֹא בְּכֹחַ יִגְבַּר אִישׁ. וְאִם יַעֲשֶׂה מַה שֶּׁיַּעֲשֶׂה אֵינוֹ יָכוֹל לְקַבֵּל פַּרְנָסָתוֹ עַל יְדֵי יְגִיעָתוֹ וְטִרְחָתוֹ לְבַד כִּי אִם בְּיִשׁוּעַת ה' וְחַסְדּוֹ. כַּאֲשֶׁר יוֹדֵעַ כָּל אֶחָד בְּעַצְמוֹ שֶׁעִקַּר הַפַּרְנָסָה כְּשֶׁהּ' יִתְבָּרַךְ מְזַמֵּין לוֹ אֵיזֶה רֶוַח וְכֵיוֹצֵא. וּמִכָּל שֶׁכֵּן הַטִּרְדוֹת וְהַדְּאָגוֹת שֶׁאֵינָם מוֹעִילִים כְּלָל אַדְרַבָּא מַזִּיקִים

הַרְבֵּה לַפַּרְנָסָה. עַל כֵּן אֶפְלוּ הַבַּעַל מַשָּׂא וּמַתָּן וּמְלָאכָה יָכוֹל לִמְצֹא לְנַפְשׁוֹ כַּמָּה שָׁעוֹת בַּיּוֹם שֶׁיַּעֲסֹק בָּהֶם בֶּאֱמִירַת תְּהִלִּים וְהִתְבּוֹדְדוּת וְכוּ' לְקַדֵּשׁ הַדִּבּוּר שֶׁל הָא"ב וְעַל יְדֵי זֶה יָשׁוּב בְּוַדַּאי לַה' יִתְבָּרַךְ. נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי הָאֵלּוּ תַּרְתֵּי שֶׁכָּלוּל הַמְּזִמּוֹר מֵהֶם שֶׁהֵם הָא"ב שֶׁהוּא כְּלַל הַדִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ וְהַזָּכָרַת שֶׁבַח פַּרְנָסָה שֶׁהוּא מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי זֶה בְּוַדַּאי נָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ. וְעַל כֵּן זוֹכִין עַל יְדֵי מִזְמוֹר זֶה לְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא. מֵאַחַר שֶׁעַל יָדוֹ שָׁבִין לַה' יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל.

(שָׁם):

אות-טו

עַל יְדֵי אֱמִירַת תְּהִלִּים תִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה הַשְּׁלֵמָה

כְּלַל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה שֶׁעִקַּר הַהִתְרַחֲקוּת מֵהַתְּשׁוּבָה הוּא מֵחֲמַת שֶׁצְּרִיכִין שֶׁאָנוּ נִתְעוֹרֵר לָשׁוּב אֵלָיו וְהַהִתְעוֹרְרוּת כָּרָאוּי קָשֶׁה מְאֹד. וּבִפְרָט לְמִי שֶׁכְּבָר נִתְרַחֵק וְעָשָׂה מַה שֶּׁעָשָׂה. וְאַף עַל פִּי כֵן הַכֹּל חָפְצִים לְיִרְאָה שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ אַךְ קָשֶׁה וְכָבֵד לָהֶם לְהִתְעוֹרֵר וְכֻלָּם רוֹצִים שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יְעוֹרֵר אוֹתָם וְיַחֲזִירֵם לְמוּטָב. אֲבָל כְּשֶׁיּוֹדְעִים וּמַאֲמִינִים בְּהָאֱמֶת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בּוֹחֵר בָּזֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁיִּהְיֶה רְצוֹנֵנוּ וְחֶפְצֵנוּ תָּמִיד לְהִתְקָרֵב אֵלָיו. וְשֶׁאֵין אָנוּ צְרִיכִין רַק לְקַח דְּבָרִים וְלָשׁוּב אֵלָיו כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (הוֹשֵׁעַ י"ד) קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל ה'. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אֵינִי מְבַקֵּשׁ מִכֶּם אֶלָּא דְּבָרִים. וּבֶאֱמֶת גַּם הַדִּבּוּרִים בְּעַצְמוֹ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ רַק שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לְהִשְׁתַּדֵּל לִקַּח אוֹתָם עִמָּנוּ וּלְדַבֵּר בָּהֶם לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ. וְזֶהוּ קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים. קְחוּ דַּיְקָא. הֵינוּ שֶׁהַדְּבָרִים כְּבָר מוּכָנִים מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ וְה' יִתְבָּרַךְ מְבַקֵּשׁ שֶׁנִּקַּח אוֹתָם עִמָּנוּ לָשׁוּב אֵלָיו עַל יְדֵי זֶה. וּכְמוֹ שֶׁמְּפֹרָשׁ וּמְלֻמָּד אוֹתָנוּ שָׁם אֵיךְ נֹאמַר לְפָנָיו כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם אִמְרוּ אֵלָיו כֹּל תִּשָּׂא עָוֹן וְכוּ'. וּמִי שֶׁיֵּדַע כָּל זֹאת בֶּאֱמֶת בְּוַדַּאי בְּקַל יָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא אֲפִלּוּ אִם יַעֲבֹר עָלָיו מַה. כִּי תָּמִיד יוֹכַל לְקַח דִּבּוּרִים מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ אִם יִרְצֶה עַד אֲשֶׁר סוֹף כָּל סוֹף יָשׁוּב אֵלָיו וִירַחֲמֵהוּ. וְזֶהוּ בְּחִינַת גְּדֻלַּת מַעֲלַת אֱמִירַת תְּהִלִּים שֶׁגְּאֻלָּה הוּא זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה בְּוַדַּאי נִזְכֶּה לִתְשׁוּבָה. וְעַל יְדֵי זֶה תִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה שְׁלֵמָה בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ כָּל זְמַן שֶׁנַּעֲסֹק בֶּאֱמִירַת תְּהִלִּים בְּכַוָּנָה לְהַשְׁמִיעַ אָזְנוֹ וְלִבּוֹ לְמַה שֶּׁאוֹמֵר, בְּוַדַּאי יָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ.

כִּי בֶּאֱמֶת הַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ וְאֵין ה' יִתְבָּרַךְ חָפֵץ רַק הָרְצוֹן וְהַהִתְעוֹרְרוּת וְהַהִשְׁתַּדְּלוּת אַחַר הָאֱמֶת כִּי בְּלִי שׁוּם הִתְעוֹרְרוּת כְּלָל אִי אֶפְשָׁר. אֲבָל בֶּאֱמֶת הַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ.

(שָׁם אוֹת יח):

אות-טז

עַל יְדֵי רִבּוּי הִתְבּוֹדְדוּת זוֹכֶה שֶׁיִּהְיֶה מַאֲכָלוֹ בִּבְחִינַת
מָבאָר בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁיְּכוֹלִין לִזְכּוֹת עַל יְדֵי רִבּוּי הִתְבּוֹדְדוּת וְכִסּוּפִין לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁעַל יְדֵי זֶה עוֹשֶׂה נְפָשׁוֹת וְכוּ'. וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין שֶׁיִּהְיֶה כָּל מַאֲכָלוֹ בִּבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים.
כַּמְבאָר בְּהַתּוֹרָה אִית לָן בֵּירָא בְּדַבְרָא (בְּסִימָן ל"א):
(הִלְכוֹת תְּפִלָּה הֲלָכָה ד אוֹת ו):

אות-יז

מַעֲלַת הַמְלִיצָה בַּשִּׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ
עִנְיָן זֶה שֶׁל מַעֲלַת הַמְלִיצָה הוּא נִצְרָךְ מְאד לְכָל אָדָם הֶחָפֵץ חַיִּים אֲמִתִּיִּים וְנִצְחִיִּים. הָרוֹצֶה לָגֶשֶׁת אֶל הַקֹּדֶשׁ לֵילֵךְ בְּדַרְכֵי ה' לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. אֲשֶׁר הָעֵצָה הַכְּלָלִיִּית שֶׁהוּא יְסוֹד כָּל הָעֲצוֹת. הוּא הַהִתְבּוֹדְדוּת וְהַשִּׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ כַּמְבאָר אֶצְלֵנוּ כַּמָּה פְּעָמִים. דְּהַיְנוּ שֶׁיַּרְגִּיל עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם לֵילֵךְ לְמָקוֹם מְיֻחָד לְהִתְבּוֹדֵד שָׁם וּלְפָרֵשׂ שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ. וּלְהַרְבּוֹת בִּטְעָנוֹת וְהַפְצָרוֹת וּבַקָּשׁוֹת וּפִיּוּסִים בַּלָּשׁוֹן שֶׁמְּדַבְּרִים בּוֹ. (דְּהַיְנוּ בִּמְדִינָתֵנוּ בִּלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז שֶׁאָנוּ מְדַבְּרִים בּוֹ): שֶׁיַּעַזְרֵהוּ ה' יִתְבָּרַךְ וְיִזַּכֵּהוּ לָשׁוּב מִמַּעֲשָׂיו הָרָעִים וּלְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְכוּ'.
וּלְעִנְיָן זֶה הוּא דָּבָר גָּדוֹל עִנְיַן הַמְלִיצָה. דְּהַיְנוּ שֶׁיַּרְגִּיל עַצְמוֹ לְהַרְחִיב שִׂיחָתוֹ וּלְהַרְבּוֹת בִּטְעָנוֹת וּלְבַקֵּשׁ לְמְצא לְעַצְמוֹ בְּכָל פַּעַם דִּבְרֵי תַּחֲנוּנִים וּפִיּוּסִים חֲדָשִׁים וּטְעָנוֹת נָאוֹת וְדִבְרֵי הִתְעוֹרְרוּת שֶׁל רַחֲמִים הַרְבֵּה. כְּדֶרֶךְ הַמַּפְצִירִים. כְּדֶרֶךְ הַבָּאִים לִפְנֵי מְלָכִים וְשׁוֹפְטִים לְהִתְחַנֵּן עַל נַפְשָׁם כְּשֶׁיּוֹדְעִים בְּעַצְמָם שֶׁהֵם חַיָּבִים וְהֵם בָּאִים לְפַיְסָם. שֶׁאָז מִגְדַּל מְרִירוּת נַפְשָׁם יוֹצֵא מִלִּבָּם מִמֵּילָא דִּבְרֵי תַּחֲנוּנִים וּפִיּוּסִים הַרְבֵּה עַד שֶׁלִּפְעָמִים מְעוֹרְרִים לֵב הַמֶּלֶךְ אוֹ הַשּׁוֹפֵט עַד שֶׁמַּתְחִיל לִבְכּוֹת עִמָּהֶם גַּם כֵּן מִגְדַּל הָרַחֲמָנוּת וְכַיּוֹצֵא בְּדִבּוּרִים אֵלֶּה הַרְבֵּה. כִּי לְעִנְיַן שִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ. שֶׁהוּא עִקַּר הַתַּכְלִית הָאֱמֶת שֶׁצְּרִיכִין לִזְכּוֹת עַל יְדֵי זֶה לְחַיִּים נִצְחִיִּים לְעוֹלְמֵי עַד וּלְנֶצַח נְצָחִים.
וּלְהַנָּצֵל מִבְּאֵר שַׁחַת וּמִטִּיט הַיָּוֵן וְכוּ' וְכוּ'. לְעִנְיָן זֶה צְרִיכִין כָּל מִינֵי דִּבּוּרִים שֶׁבָּעוֹלָם תְּחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת וְרִצּוּיִים וּפִיּוּסִים וְהַפְצָרוֹת וְרַחֲמָנוּת וַחֲנִינָה וּטְעָנוֹת וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה הַרְבֵּה. וְכָל עִנְיְנֵי דִּבּוּרִים אֵלֶּה וְכָאֵלֶּה הֵם כֻּלָּם כְּלוּלִים בִּבְחִינַת מְלִיצָה. כִּי כָּל זֶה נִמְשָׁךְ בְּשָׁרְשׁוֹ מִבְּחִינַת מְלִיצָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁמִּמֶּנָּה יָסַד דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם סֵפֶר תְּהִלִּים בְּרוּחַ קָדְשׁוֹ שֶׁזָּכָה עַל יְדֵי רוּחַ קָדְשׁוֹ לִמְלִיצָה דִּקְדֻשָּׁה בֶּאֱמֶת.

עַד שֶׁזָּכָה שֶׁסִּפְּרוּ הַקָּדוֹשׁ סֵפֶר תְּהִלִּים כָּלוּל מִכָּל לְשׁוֹנוֹת הַמְּלִיצָה הַקְּדוֹשָׁה, וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת יֵשׁ לוֹ כֹּחַ גָּדוֹל לְעוֹרֵר לֵב הָאָדָם וּלְעוֹרֵר רַחֲמִים הָעֶלְיוֹנִים כְּשֶׁאוֹמְרִים אוֹתוֹ בְּכַוָּנַת הַלֵּב וּלְקָרֵב אֶת הָאָדָם לַה' יִתְבָּרַךְ... וְעִקַּר מַעֲלַת הַמְּלִיצָה הוּא בִּשְׁבִיל הַתַּכְלִית הָאֱמִתִּי לְזְכּוֹת לְהִתְקָרֵב עַל יָדָהּ לַה' יִתְבָּרַךְ. וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לִמְלִיצָה כָּזֹאת וּמְבַלֶּה יָמָיו לְהַמְלִיץ דְּבָרָיו לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וְכוּ' אוֹ לְהַמְלִיץ דְּבָרָיו לְיִשְׂרָאֵל לְעוֹרְרָם לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת. בְּוַדַּאי אַשְׁרֵי לוֹ אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ. וּמִי שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לָזֶה בִּשְׁלֵמוּת אֵינוֹ מֵעִקַּב לַעֲבוֹדָתוֹ. כִּי אֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּא בְּטִרוּנְיָא עִם בְּרִיּוֹתָיו. וְאֵינוֹ חָפֵץ מֵהָאָדָם שֶׁיַּעֲשֶׂה מַה שֶּׁאֵין בִּיכָלְתּוֹ. וְיָכוֹל לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי שִׂיחָתוֹ אֵיךְ שֶׁהוּא וְאֵיךְ שֶׁיְּדַבֵּר יִהְיֶה נֶחְשָׁב בְּעֵינֵי ה' יִתְבָּרַךְ לִמְלִיצָה יָפָה וְנָאֶה. כִּי אֵצֶל ה' יִתְבָּרַךְ הָעִקָּר הוּא הָאֱמֶת שֶׁיִּהְיֶה כַּוָּנַת לִבּוֹ בֶּאֱמֶת. כִּי אַחַר כַּוָּנַת הַלֵּב הֵן הֵן הַדְּבָרִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קמ"ה) קָרוֹב ה' לְכָל קֹרְאָיו לְכָל אֲשֶׁר יִקְרָאוּהוּ בֶּאֱמֶת. וּמִי שֶׁמְּכַוֵּן לִבּוֹ בֶּאֱמֶת. אֲזַי אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ מֵלִיץ וְלֹא לָמַד דַּרְכֵי הַמְּלִיצָה מֵעוֹלָם. אַף עַל פִּי כֵן מִמֵּילָא נִפְתָּח פִּיו וְלִבּוֹ. וְיוֹכַל לְדַבֵּר דִּבּוּרִים נָאִים וּטְעָנוֹת נְכוֹנוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ'. שֶׁהֵם נִמְשָׁכִים מִבְּחִינַת מְלִיצָה דִּקְדֻשָּׁה. (שָׁם אוֹת ז):

אות-יח

רַק עַל יְדֵי תְּפִלָּה זוֹכִין לְשַׁבֵּר כָּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת

כָּל הַכִּתּוֹת רָעוֹת הַנַּ"ל (שֶׁמַּמְעֲשֶׂה מִבַּעַל תְּפִלָּה) הֵם בְּחִינַת מִדּוֹת הַנְּפוּלִין כַּנַּ"ל. וְהֵם בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ אֶת כָּל הַמַּעֲשֶׂה הָרַע הַנַּעֲשֶׂה תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ עַל יְדֵי פְּגַם הַמִּדּוֹת רָעוֹת הַנַּ"ל. שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם וְטָעֲיוֹת וּמְבוּכָה שֶׁל כָּל הַכִּתּוֹת הַנַּ"ל. כִּי יֵשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁלְּהוּטִים בְּיוֹתֵר אַחַר הַכָּבוֹד. וְרוֹדְפִים אַחַר הַכָּבוֹד מְאד. וְאוֹבְדִים עוֹלָמָם הַנִּצְחִי וְגַם הָעוֹלָם הַזֶּה בִּשְׁבִיל כָּבוֹד מְעַט שֶׁרוֹצִים לְהַשִּׂיגוֹ. זֶה רוֹצֶה לְהִתְכַּבֵּד עַל יְדֵי עֲשִׁירוּתוֹ. שֶׁיִּהְיֶה לוֹ שֵׁם וְכָבוֹד בֵּין נְגִידִים וּקְצִינִים וְחוֹרֵי אֶרֶץ וְכוּ'. וְזֶה רוֹצֶה לְהִתְכַּבֵּד וּלְהִתְיַקֵּר עַל יְדֵי תּוֹרָתוֹ וַעֲבוֹדָתוֹ. וְחוֹתֵר כָּל יָמָיו שֶׁיִּהְיֶה נִתְקַבֵּל לָרַב וּמַנְהִיג בְּעִיר גְּדוֹלָה וְכוּ'. וְיֵשׁ שֶׁמִּתְגַּבֵּר בָּהֶם בְּיוֹתֵר מִדַּת הָרְצִיחָה. כְּגוֹן רוֹצְחִים מַמָּשׁ.

אוֹ שֶׁאֵינָם רוֹצְחִים מַמָּשׁ. רַק שֶׁיֵּשׁ לָהֶם בְּחִינַת רְצִיחָה שֶׁהֵם בַּעֲלֵי מַחֲלֹקֶת וְשִׂנְאָה וְקִנְאָה. וְרוֹדְפִים אֶת הָאָדָם עַד לְחַיָּיו וְכוּ'. שֶׁזֶּהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת רְצִיחָה. שֶׁזֹּאת הָרְצִיחָה שְׁכִיחָא מְאד בָּעוֹלָם רַחֲמָנָא לִצְלָן. וְכֵן בִּשְׁאָר הַכִּתּוֹת. כַּמּוּבָן לַמְעַיֵּן מֵאֵלָיו. וַאֲפִלּוּ בְּאָדָם אֶחָד נִמְצָאִים בְּחִינוֹת מִכָּל הַכִּתּוֹת הַנַּ"ל. כִּי הָאָדָם בְּטִבְעוֹ יֵשׁ לוֹ כָּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת קִנְאָה וְתַאֲוָה וְכָבוֹד וּשְׁאָרֵי תַּאֲוֹת וּמִדּוֹת רָעוֹת שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת הַכִּתּוֹת הָרָעוֹת הַנַּ"ל. רַק שֶׁאֵצֶל

זֶה הָאָדָם מִתְגַּבֵּר זאת הַמִּדָּה רָעָה בְּיוֹתֵר. וְעַל כֵּן נִקְרָא עַל שֵׁם כַּת זאת. וְאֵצֶל אָדָם אַחֵר מִתְגַּבֶּרֶת מִדָּה רָעָה אַחֶרֶת. עַל כֵּן נִקְרָא עַל שֵׁם אוֹתָהּ הַכַּת הָאַחֶרֶת וְכֵן כֻּלָּם. וּמִי שֶׁרוֹצֶה לִבְלִי לְהַטְעוֹת אֶת עַצְמוֹ וְלַחֲשֹׁב עַל הַתַּכְלִית הָאֲמִתִּי תַּכְלִית הַנִּצְחִי. אִי אֶפְשָׁר לִזְכוֹת לָזֶה כִּי אִם כְּשֶׁיִּזְכֶּה לִהְיוֹת מֵהַכַּת הַקְדוֹשָׁה שֶׁל הַבַּעַל תְּפִלָּה הַקָּדוֹשׁ. שֶׁרַק הֵם בָּחֲרוּ בַּתַּכְלִית הָאֲמִתִּי וְהַנִּצְחִי. שֶׁהוּא תְּפִלָּה וְשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ'. וְעַל יְדֵי הַתְּפִלָּה זוֹכִין לְשַׁבֵּר כָּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אָדָם שֶׁנִּמְשָׁכִין מִכָּל הַכִּתּוֹת הַנַּ"ל. שֶׁכֻּלָּם נִתְבַּטְּלִים וְנִתְתַּקְּנִים עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה דַּיְקָא כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּפִלָּה בַּעֲשָׂרָה כַּנַּ"ל. (שָׁם אוֹת יג):

אות-יט

עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה וְהַהִתְבּוֹדְדוּת מְהַפֵּךְ הַיְרִידָה

וְזֶהוּ עִקַּר בְּרִכַּת מוֹדִים. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַכְּרִיעָה שֶׁל מוֹדִים. כִּי הַכְּרִיעָה וְהַהִשְׁתַּחֲוָיָה שֶׁמּוֹדִים לַה' יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁנִּצּוֹלִין מֵהַצָּרָה שֶׁל הַנֶּפֶשׁ שֶׁזֶּה עִקַּר הַצָּרָה חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל. זֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת הַיְרִידָה שֶׁנִּתְהַפְּכָה לַעֲלִיָּה. כִּי הַיְרִידָה הוּא בְּחִינַת נְפִילָה בְּחִינַת (תְּהִלִּים ע"ג) כְּמַעַט נָטֹיוּ רַגְלָי. וְהוּא בְּחִינַת (שָׁם מ"ד) כִּי שָׁחָה לֶעָפָר נַפְשֵׁנוּ דָּבְקָה לָאָרֶץ בִּטְנֵנוּ. וְאָז צְרִיכִין לְהִשְׁתַּטֵּחַ לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ בִּכְרִיעָה וּבְהִשְׁתַּחֲוָיָה בִּתְחִנָּה תְּפִלָּה בַּקָּשָׁה בִּבְחִינַת (אֵיכָה ג') יִתֵּן בֶּעָפָר פִּיהוּ אוּלַי יֵשׁ תִּקְוָה. וְאָז כְּשֶׁהוּא חָזָק בָּזֶה כַּמְבאָר אֶצְלֵנוּ בִּמְקוֹמוֹת אֲחֵרִים בַּאֲרִיכוּת. אֲזַי זוֹכֶה שֶׁיִּתְהַפֵּךְ הַיְרִידָה לַעֲלִיָּה גְּדוֹלָה. (הִלְכוֹת נְשִׂיאַת כַּפַּיִם הֲלָכָה ד אוֹת ח):

אות-כ

מַעֲלַת הַוִּדּוּי

וְזֶהוּ בְּחִינַת הַוִּדּוּי שֶׁצְּרִיכִין לְהַזְכִּיר הַחֲטָאִים וְהָעֲוֹנוֹת הַגְּמוּרִים בְּפֶה מָלֵא וּלְהַזְכִּיר בְּפֵרוּשׁ דְּבָרִים מְגֻנִּים כְּאֵלֶּה.

אֲבָל זֶהוּ כָּל תִּקּוּנוֹ. כִּי מֵאַחַר שֶׁמִּתְוַדֶּה וְאוֹמֵר חָטָאתִי הֲרֵי הוּא מוֹדֶה שֶׁיֵּשׁ בּוֹרֵא יָחִיד קַדְמוֹן נִמְצָא הַמְחֻיָּב יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ וּמוֹדֶה בְּתוֹרַת מֹשֶׁה אֱמֶת שֶׁהַבּוֹרֵא הַיְחִיד קַדְמוֹן הִזְהִירָנוּ עַל יְדֵי מֹשֶׁה לִבְלִי לַעֲשׂוֹת אֵלּוּ הַחֲטָאִים רַק שֶׁיִּצְרוֹ הִתְגַּבֵּר עָלָיו וְכוּ' וּמוֹדֶה שֶׁחָטָא וְעָוֹת בָּזֶה. כִּי בְּוַדַּאי הָיָה לוֹ כֹּחַ לְהִתְגַּבֵּר נֶגְדּוֹ וְכוּ', אַף אַף עַל פִּי כֵן מֵאַחַר שֶׁמִּתְוַדֶּה עַל הַחֲטָאִים וּמְבַקֵּשׁ תְּשׁוּבָה וּמְחִילָה, הֲרֵי הוּא מְחַפֵּשׂ וּמְבַקֵּשׁ עֲדַיִן אַיֵּה וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה עִקַּר עֲלִיָּתוֹ כַּנַּ"ל:

כֹּחַ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל גָּדוֹל מְאד וּבִפְרָט גָּדֵל הַכֹּחַ שֶׁל הַצַּדִּיקִים הָעוֹסְקִים בְּתִקּוּנָם. עַל כֵּן אֲפִלּוּ אַחַר כָּל הַחֲטָאִים וְהָעֲוֹנוֹת הַגְּמוּרִים חַס וְשָׁלוֹם עֲדַיִן הַנְּשָׁמָה מַזְכֶּרֶת עַצְמָהּ בְּהָאֱמֶת וּמַרְגֶּשֶׁת כְּאֵבָהּ הָעָצוּם שֶׁל עֲוֹנוֹתֶיהָ. עַד שֶׁמְּבַקֶּשׁ עֲדַיִן תְּשׁוּבָה וּמְחִילָה וְכָל זְמַן שֶׁמְּבַקֶּשׁ עֲדַיִן יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה יְהֶיה אֵיךְ שֶׁיְּהֶיה (הִלְכוֹת נְפִילַת אַפַּיִם הֲלָכָה ואות דה):

אות-כא

הָעִקָּר הוּא מִבֶּטֶן שְׁאוֹל שִׁוּעָתִי

גַּם מִבֶּטֶן שְׁאוֹל מַמָּשׁ צְרִיכִים לִצְעק אֶל ה' כְּמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ שֶׁאָמַר בְּזֶה הַלָּשׁוֹן שֶׁהָעִקָּר הוּא מִבֶּטֶן שְׁאוֹל שִׁוּעָתִי וְזֶה בְּחִינַת לְקִיחַת שָׂרָה לְבֵית פַּרְעֹה שֶׁנִּסְמָךְ לָזֶה. שֶׁהַכֹּל בִּבְחִינָה הַנַּ"ל שֶׁהַצַּדֶּקֶת הַכְּרָחָה לֵירֵד לְמָקוֹם טָמֵא וּמְטֻנָּף כָּזֶה כְּדֵי שֶׁבְּעֶצֶם כֹּחָהּ תְּבַקֵּשׁ וּתְחַפֵּשׂ גַּם שָׁם אֶת ה' יִתְבָּרַךְ וְעַל יְדֵי זֶה תַּעֲלֶה עִם אַבְרָהָם בַּעֲלִיָּה גְּדוֹלָה בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית י"ג) וַיַּעַל אַבְרָם מִמִּצְרַיִם. וְעַל יְדֵי זֶה הַכִּינָה הַצָּלָה וִישׁוּעָה גְּדוֹלָה לְיִשְׂרָאֵל בְּגָלוּת מִצְרַיִם שֶׁעַל יְדֵי זֶה לֹא יְכִלָּה טֻמְאַת מִצְרַיִם לִשְׁלט בָּהֶם וְיָצְאוּ מִשָּׁם עַל יְדֵי עֶשֶׂר מַכּוֹת שֶׁהִכָּה אֶת פַּרְעֹה וּמִצְרַיִם שֶׁכָּל זֶה הָיָה עַל יְדֵי וַיְנַגַּע ה' אֶת פַּרְעֹה וְאֶת בֵּיתוֹ כְּשֶׁלִּקַּח אֶת שָׂרָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי עַל יְדֵי זֶה הִמְשִׁיכָה דֶּרֶךְ הַנַּ"ל לְיִשְׂרָאֵל שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁיִּהְיֶה בַּגָּלוּת אֲפִלּוּ בַּמְּקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים מְאד גַּם שָׁם יְבַקְּשׁוּ וִיחַפְּשׂוּ בִּבְחִינַת אַיֵּ"ה וְכוּ' כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה יַעֲלוּ מִשָּׁם כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת לְקִיחַת אֶסְתֵּר לְבֵית אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ שֶׁאָז צָעֲקָה אֵלַי אֵלַי לָמָּה עֲזַבְתָּנִי כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מְגִלָּה ט"ו): וְעַל יְדֵי זֶה הָיָה מַפֶּלֶת הָמָן עָמָלֵק שֶׁהוּא תִּקֶּף זַהֲמַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא הַכֹּל בַּבְּחִינָה הַנַּ"ל כְּדֵי לְהוֹרוֹת לְיִשְׂרָאֵל שֶׁגַּם בְּמִקּוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים יִצְעֲקוּ אֶל ה' וִיחַפְּשׂוּ וִיבַקְּשׁוּ אוֹתוֹ. וּכְמוֹ שֶׁעָשׂוּ אָז מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר שֶׁכִּנְּסוּ אֶת כָּל הַיְּהוּדִים לְזָעק הַרְבֵּה לַה'. וְכֵן צְרִיכִים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר בִּכְלָלִיּוּת יִשְׂרָאֵל וּבִפְרָטִיּוּת כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְבַקֵּשׁ תָּמִיד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא וְלִזְעק בְּכָל עֵת לַה' יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת מִבֶּטֶן שְׁאוֹל שִׁוַּעְתִּי. וְאַל יִתְיָאֵשׁ מִן הַצְּעָקָה וְהַבַּקָּשָׁה לְעוֹלָם עַד יַשְׁקִיף וְיֵרֶא ה' מִשָּׁמַיִם. (שָׁם אוֹת חט):

אות-כב

צָרִיךְ לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ

צָרִיךְ הָאָדָם לְסַלֵּק מִדַּעְתּוֹ בְּכָל יוֹם וּבְכָל פַּעַם כָּל מַה שֶּׁעָבַר עָלָיו עַד אוֹתוֹ הַיּוֹם וְאוֹתוֹ הַשָּׁעָה, וְלֹא יַעֲלֶה אֶצְלוֹ בַּחֶשְׁבּוֹן כְּלָל כְּאִלּוּ לֹא הִתְחִיל עֲדַיִן מֵעוֹלָם כְּלָל. כִּי אִם תַּשְׂכִּיל וְתָבִין בְּעִנְיַן הַיְרִידוֹת וְהַנְּפִילוֹת שֶׁעוֹבְרִין עַל כָּל אֶחָד, עִקַּר נְפִילָתוֹ בְּדַעְתּוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד

הוּא מֵחֲמַת שֶׁנִּדְמֶה לוֹ בְּדַעְתּוֹ שֶׁכְּבָר נִסָּה אֶת עַצְמוֹ וְהִתְחִיל קְצָת בַּעֲבוֹדַת ה' וְנָפַל מִזֶּה וְאַחַר כָּךְ הִתְחַזֵּק לְהַתְחִיל עוֹד וְנָפַל עוֹד הַפַּעַם וְכֵן הָיָה כַּמָּה פְּעָמִים. עַל כֵּן מְסִיתוֹ הַבַּעַל דָּבָר לְיַאֵשׁ אֶת עַצְמוֹ חַס וְשָׁלוֹם לְגַמְרֵי וְאוֹמֵר לוֹ בְּלִבּוֹ הֲלֹא אַתָּה רוֹאֶה כִּי אֶפֶס תִּקְוָה וְכוּ', כַּיָּדוּעַ כָּל זֶה לְמִי שֶׁעוֹסֵק בַּלִּמּוּד הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה שֶׁל הִתְקָרְבוּת בְּנֵי הַנְּעוּרִים לַעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ. אֲבָל מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהִתְחַבֵּר לַחֲבֵרִים כְּשָׁרִים וַאֲמִתִּיִּים תָּמִיד עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְקַבֵּל וְלִקְבֹּעַ בְּלִבּוֹ עֵצָה הַקְּדוֹשָׁה הַנַּ"ל לִשְׁכֹּחַ בְּכָל פַּעַם כָּל מַה שֶּׁעָבַר עָלָיו, אַף עַל פִּי שֶׁכְּבָר הִתְחִיל אֲלָפִים וְרִבְבוֹת פְּעָמִים בְּלִי מִסְפָּר, רַק עַתָּה יַתְחִיל מֵחָדָשׁ לְהָכִין וּלְהַזְמִין אֶת עַצְמוֹ בְּכָל מַה שֶּׁיּוּכַל הֵן לִצְעֹק אֶל ה' מֵעֹמֶק הַלֵּב כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ עַתָּה בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, הֵן לְהַתְחִיל לִלְמֹד וּלְהִתְפַּלֵּל וְלַעֲסֹק בְּמִצְוֹת, הֵן לְשַׂמֵּחַ אֶת נַפְשׁוֹ בַּמֶּה שֶׁלֹּא עָשָׂנִי גּוֹי וְכוּ', וְהַבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים וְכוּ', וְלַהֲפֹךְ הַיָּגוֹן וַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה וְכוּ' וְכוּ' עַל יְדֵי כָּל זֶה יִשָּׁאֵר קַיָּם בְּקִיּוּם הַתּוֹרָה תָּמִיד. (הִלְכוֹת קְרִיאַת הַתּוֹרָה הֲלָכָה ו אוֹת כה):

אות-כג

עִקַּר הָעֵצָה לְקֻדֻּשַׁת הַמַּחֲשָׁבָה הוּא לִצְעֹק הַרְבֵּה לַה'

כָּל בִּלְבּוּלֵי הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת הֵם בְּחִינַת עַקְמִימִיּוּת וְעַמְקוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא רַחֲמָנָא לִצְלָן... עַל כֵּן עִקַּר הָעֵצָה הִוא פְּשִׁיטוּת וּתְמִימוּת שֶׁיַּרְגִּיל עַצְמוֹ לִבְלִי לֵילֵךְ עִם חָכְמוֹת וְלִבְלִי לַחֲשֹׁב שׁוּם מַחֲשָׁבוֹת יְתֵרוֹת רַק יַפְשִׁיט מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּתַכְלִית הַפְּשִׁיטוּת וְהַתְּמִימוּת, וְאַל יַרְבֶּה לַחֲשֹׁב בְּשׁוּם דָּבָר בִּפְרָט בְּעִנְיַן תַּאֲוָה הָרָעָה הַזֹּאת שֶׁיֵּשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁיֵּשׁ לָהֶם חֲקִירוֹת וְעִיּוּנִים וְרַעְיוֹנִים רָעִים מְאֹד בְּעִנְיַן הַמְּאוּס הַזֶּה. כִּי נִדְבָּק רוּחַ שְׁטוּת וְשִׁגָּעוֹן מַמָּשׁ בְּמַחֲשַׁבְתָּם עַד שֶׁחוֹשְׁבִים מַה שֶּׁחוֹשְׁבִים כַּאֲשֶׁר הֵם יוֹדְעִים בְּעַצְמָם רַחֲמָנָא לִצְלָן וּבָאִים עַל יְדֵי זֶה לְמַה שֶּׁבָּאִים רַחֲמָנָא לִצְלָן. וּלְהִנָּצֵל מִזֶּה הוּא רַק עַל יְדֵי דַּרְכֵי הַתְּמִימוּת וְהַפְּשִׁיטוּת שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת. כִּי רִבּוּי הַמַּחֲשָׁבוֹת אֲפִלּוּ לִבְחִינַת הַשּׂוֹלֵל דְּהַיְנוּ כְּדֵי לְבַטֵּל הַתַּאֲוָה הַזֹּאת הוּא גַּם כֵּן גּוֹרֵם הִתְגַּבְּרוּת הַתַּאֲוָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסֵפֶר הָאַ"ב אַל תִּכְנַס עִם פִּתּוּיֶיךָ בְּטוֹעַן וְנִטְעָן וְכוּ' וְאִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר כָּל זֶה בְּכָתָב. אַךְ הָעִקַּר הָעֵצָה הִוא בְּחִינַת תְּמִימוּת וּפְשִׁיטוּת גָּדוֹל וְלִצְעֹק הַרְבֵּה לַה' יִתְבָּרַךְ. כִּי בְּוַדַּאי מִי שֶׁכְּבָר נִתְפַּס בָּזֶה כָּל אֶחָד כְּפִי בְּחִינָתוֹ צָרִיךְ שֶׁלֹּא לְיַאֵשׁ אֶת עַצְמוֹ כְּלָל רַק לִצְעֹק בְּכָל פַּעַם לַה' יִתְבָּרַךְ מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא וְלִתְפֹּס מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּכָל עֵת לַהֲשִׁיבָהּ מֵהָעַמְקוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא אָחֳרָא אֶל מָקוֹם הַיָּשָׁר לִבְחִינַת תְּמִימוּת וּפְשִׁיטוּת שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת.

וְזֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה בְּחִינַת שׁוּבוּ לַאֲשֶׁר הֶעֱמִיקוּ סָרָה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (יְשַׁעְיָה ל"א) וּכְתִיב וְשַׁחֲטָה שִׁטִּים הֶעְמִיקוּ (הוֹשֵׁעַ ה') וְכוּ' וּכְתִיב הֶעְמִיקוּ שִׁחֲתוּ (שָׁם ט') וּכְתִיב בָּאתִי

בְּמַעֲמַקֵּי מַיִם (תְּהִלִּים ס"ט) וְכוּ'. וּמִי שֶׁאֵינוֹ שָׁב בִּתְשׁוּבָה חַס וְשָׁלוֹם עָלָיו נֶאֱמַר (שָׁם פ"ד) עוֹבְרֵי בְּעֵמֶק הַבָּכָא וְכוּ'. עַל כֵּן צְרִיכִין לְהִשְׁתַּדֵּל לְמַלֵּט נַפְשׁוֹ מִנִּי שַׁחַת וְלִבְרֹחַ לְצַדִּיקֵי אֱמֶת וּלְהַתְמִימִים וְהַיְשָׁרִים הַנִּלְוִים אֲלֵיהֶם כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לְהִתְגַּבֵּר לָצֵאת וְלִבְרֹחַ מֵהָעֲמָקוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא לְהַמְשִׁיךְ עַצְמוֹ לְדַרְכֵי הַתְּמִימוּת וְהַפְּשִׁיטוּת כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְקַדֵּשׁ מַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁזֶּהוּ עִקַּר קְדֻשַּׁת רֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל. וְזֶה כָּל צַעֲקָתֵנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כְּדֵי לְזָכוֹת לְקַדֵּשׁ הַמַּחֲשָׁבָה כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁצּוֹעֲקִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ ה' מִמַּעֲמַקִּים דַּיְקָא. כִּי מִכָּל מִינֵי עֲמָקִים צְרִיכִין רַק לִצְעֹק וְלִקְרֹא לַה' כְּדֵי לְזָכוֹת לְדַרְכֵי הַפְּשִׁיטוּת וְהַתְּמִימוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר קְדֻשַּׁת הַמַּחֲשָׁבָה כַּנַּ"ל. כִּי יֵשׁ עֲשָׂרָה עֲמָקִים עָמֹק טוֹב וְעָמֹק רַע וְכוּ' (כַּמּוּבָא בְּסֵפֶר יְצִירָה) וְאַפְלּוּ מֵעָמֹק טוֹב צְרִיכִין לִצְעֹק לַה'. כִּי אַפְלּוּ מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת אָסוּר לְהַעֲמִיק בָּהֶם יוֹתֵר מִדַּאי כַּיָּדוּעַ שֶׁלֹּא יֵצֵא חוּץ מִן הַגְּבוּל חַס וְשָׁלוֹם. וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁזּוֹכֶה לְמַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת וּלְהַעֲמִיק בָּהֶם כָּרָאוּי אַף עַל פִּי כֵן צָרִיךְ בְּכָל פַּעַם לִקְרֹא מֵהֶם אֶל ה' שֶׁיּוֹצִיא אוֹתוֹ ה' יִתְבָּרַךְ מֵהֶם וְיַעֲלֵהוּ לְמַעְלָה וּמִדְּרֵגָה גְּבוֹהָה יוֹתֵר. וְזֶה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל יְדֵי תְּמִימוּת וּפְשִׁיטוּת שֶׁמְּסַלֵּק דַּעְתּוֹ בְּכָל עֵת כְּאִלּוּ אֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל כְּלָל לֹא, שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה בְּכָל פַּעַם לְמַדְרֵגָה יוֹתֵר גְּבוֹהָה עַל יְדֵי שֶׁצּוֹעֵק בְּכָל פַּעַם לַה' יִתְבָּרַךְ בִּפְשִׁיטוּת וּבְתָמִימוּת כְּאִלּוּ לֹא יָדַע מֵעוֹלָם כְּלָל. כַּמְבֹאָר וּמוּבָן כָּל זֶה בְּשִׂיחוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן מִי שֶׁאֵין יְדִיעָתוֹ בְּתַכְלִית הַשְׁלֵמוּת מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן מִי שֶׁמִּתְגַּבֵּר עָלָיו עָמֹק רַע חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל, כַּמָּה וְכַמָּה הוּא צָרִיךְ לִצְעֹק מִמַּעֲמַקִּים בְּחִינַת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ ה' כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לְבַטֵּל הָעֲמָקוּת הָרַע דְּסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁנָּפַל לְתוֹכוֹ בְּחִינַת וְשַׁחֲטָה שֹׁטִים הֶעְמִיקוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת (יוֹנָה ב') מִבֶּטֶן שְׁאוֹל שִׁוַּעְתִּי הַנֶּאֱמַר שָׁם בְּסוֹף הַתּוֹרָה הַנַּ"ל.

שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת (אֵיכָה ג') צָפוּ מַיִם עַל רֹאשִׁי אָמַרְתִּי נִגְזַרְתִּי קָרָאתִי שִׁמְךָ ה' מִבּוֹר תַּחְתִּיּוֹת. וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ דַּרְכֵי הַתְּמִימוּת וְהַפְּשִׁיטוּת שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן לְזָכוֹת לְכָל טוֹב אָמֵן. (הִלְכוֹת בֵּית הַכְּנֶסֶת הֲלָכָה ה אוֹת כד):

אות-כד

עַל יְדֵי הַצְּעָקָה אֶל ה' מֵעֹמֶק הַלֵּב יְכוֹל לָשׁוּב אַף עַל

בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ אֵין שׁוּם דָּבָר שֶׁיַּעֲמד בִּפְנֵי הַתְּשׁוּבָה, וְאַף עַל פִּי שֶׁכְּתוּב כָּל בָּאֶיהָ לֹא יְשׁוּבוּן וְכוּ' וְאִיתָא בַּזֹּהַר שֶׁאֵין מוֹעִיל תְּשׁוּבָה עַל פֶּגֶם טִפֵּי הַמֹּחַ אַף עַל פִּי כֵן בֶּאֱמֶת מוֹעִיל תְּשׁוּבָה וְכַמּוּבָא בְּכָל סִפְרֵי מוּסָר, וּכְמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּי רַבֵּנוּ זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּפֵרוּשׁ, רַק מֵחֲמַת שֶׁפֶּגֶם כָּל כָּךְ עַל כֵּן הוּא צָרִיךְ לְהִתְנַסּוֹת וּלְהִצְטָרֵף וְלַעֲמד בַּנִּסָּיוֹן הַזֶּה שֶׁל

הִתְרַחֲקוּת הַזֹּאת, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּרְחִיקוּ אוֹתוֹ כָּל כָּךְ בְּכָל מִינֵי הִתְרַחֲקוּת, דְּהַיְנוּ שֶׁכּוֹתְבִין עָלָיו שֶׁאֵין מוֹעִיל תְּשׁוּבָה וְכוּ'.

וּכְשֶׁהוּא פָּתִי וְסָכָל וְאֵינוֹ מֵרַחֵם עַל עַצְמוֹ שֶׁלֹּא לְאַבֵּד אֶת עוֹלָמוֹ חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי מוֹצֵא פְּטוּר לְעַצְמוֹ לְהִתְרַחֵק מִן הַתְּשׁוּבָה מֵאַחַר שֶׁכְּבָר נִכְתַּב עָלָיו שֶׁאֵין מוֹעִיל לוֹ תְּשׁוּבָה חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל מִי שֶׁחוֹשֵׁב בֶּאֱמֶת עַל הַתַּכְלִית שֶׁלּוֹ וְיֵשׁ לוֹ רַחֲמָנוּת עַל עַצְמוֹ, אֲזַי אַף עַל פִּי שֶׁרוֹאֶה כָּל מִינֵי הִתְרַחֲקוּת שֶׁבָּעוֹלָם וְאַף עַל פִּי שֶׁכָּתוּב עָלָיו שֶׁאֵין מוֹעִיל לוֹ תְּשׁוּבָה אַף עַל פִּי כֵן אֵין מִסְתַּכֵּל עַל זֶה כְּלָל, אַדְרַבָּא יֵשׁ לוֹ רַחֲמָנוּת יוֹתֵר עַל עַצְמוֹ כִּי אַף עַל פִּי כֵן מַה יְּהֵא בְּסוֹפוֹ וּמַה יַּעֲשֶׂה לְיוֹם פְּקֻדָּה, וּמִי שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְהַטְעוֹת אֶת עַצְמוֹ שֶׁלֹּא לְאַבֵּד אֶת עוֹלָמוֹ חַס וְשָׁלוֹם, כָּל מַה שֶּׁמּוֹצֵא וְרוֹאֶה שֶׁמְּרַחֲקִין אוֹתוֹ יוֹתֵר, הוּא מְרַחֵם עַל עַצְמוֹ יוֹתֵר, וְצוֹעֵק אֶל ה' יוֹתֵר וְיוֹתֵר מֵעֲמְקָא דְּלִבָּא, עַד יַשְׁקִיף וְיֵרֶא ה' מִשָּׁמַיִם, כִּי בֶּאֱמֶת ה' יִתְבָּרַךְ חָפֵץ חֶסֶד הוּא, וְאֵין שׁוּם דָּבָר שֶׁיַּעֲמד בִּפְנֵי הַתְּשׁוּבָה וּכְמוֹ שֶׁמָּצִינוּ כְּבָר בְּכַמָּה וְכַמָּה רְשָׁעִים גְּדוֹלִים שֶׁפָּגְמוּ בְּטִפֵּי הַמֹּחַ וְכָפְרוּ בָּעִקָּר וְאַף עַל פִּי כֵן נִתְקַבְּלוּ בִּתְשׁוּבָה, וַאֲזַי כְּשֶׁזּוֹכֶה לַעֲמד בַּנִּסָּיוֹן הַזֶּה וְשָׁב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה אַף עַל פִּי שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁמַּרְחִיקִין אוֹתוֹ כַּנַּ"ל, אֲזַי ה' יִתְבָּרַךְ מְרַחֵם עָלָיו וְנִתְקָרֵב עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא עַל יְדֵי שֶׁעָמַד בְּנִסָּיוֹן זֶה שֶׁל הִתְרַחֲקוּת כַּנַּ"ל וְהָבֵן. (הִלְכוֹת תְּפִלִּין הֲלָכָה ג אוֹת ד):

אות-כה

עִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת עַל יְדֵי הָרְצוֹן

עִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת הוּא עַל יְדֵי הָרְצוֹן שֶׁאֵיךְ שֶׁעוֹבֵר עָלָיו בְּכָל עֵת אֵיךְ שֶׁהוּא אֵיךְ שֶׁהוּא עַל כָּל פָּנִים יְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּרָצוֹן חָזָק מְאד לַה' יִתְבָּרַךְ וְעַל כָּל פָּנִים יִכְסֹף וְיִשְׁתּוֹקֵק לְשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא כִּי סוֹף כָּל סוֹף מַה יִּשָּׁאֵר מִמֶּנּוּ. וּבִפְרָט שֶׁכְּבָר גִּלּוּ לָנוּ הַצַּדִּיקִים אֱמִתִּיִּים שֶׁהָרְצוֹן הַטּוֹב בְּעַצְמוֹ יָקָר וְחָשׁוּב מְאד מְאד וְזֶה בְּחִינַת עִקַּר הַתַּכְלִית הָאֲחָרוֹן בְּחִינַת מָה רַב טוּבְךָ וְכוּ'. עַל כֵּן צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק תָּמִיד בְּכָל עֵת בָּרָצוֹן חָזָק לַה' יִתְבָּרַךְ מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִתְעוֹרֵר וְיִתְגַּבֵּר לְהִתְפַּלֵּל תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְהַרְבּוֹת בַּאֲמִירַת תְּהִלִּים וּתְחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת רַבּוֹת שֶׁיַּחֲמל עָלָיו ה' יִתְבָּרַךְ וְיַמְשִׁיךְ עָלָיו הָרַחֲמָנוּת הָאֲמִתִּי שֶׁל הַמַּנְהִיג הָאֲמִתִּי שֶׁהוּא בְּחִינַת כִּי מְרַחֲמָם יְנַהֲגֵם. עַד שֶׁיִּזְכֶּה לָצֵאת מֵהָרוּחַ שְׁטוּת וְכוּ' וּבִפְרָט לְהַרְבּוֹת בְּהִתְבּוֹדְדוּת שֶׁהוּא שִׂיחָה וּתְפִלָּה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ עַד שֶׁיִּשְׁפֹּךְ לִבּוֹ כַּמַּיִם נֹכַח פְּנֵי ה' עַד יַשְׁקִיף וְיֵרֶא ה' מִשָּׁמַיִם וְיָאִיר עָלָיו הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ לְבַטֵּל הָרוּחַ שְׁטוּת עַד שֶׁיֵּצֵא וְיָשׁוּב מִכָּל הָעֲוֹנוֹת וְיִזְכֶּה לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת. כִּי תְּפִלָּה זוֹ בְּחִינַת

יִרְאָה בְּחִינַת מַה הַנַּ"ל בְּחִינַת מַ"ה ה' אֱלֹקֶיךָ שׁוֹאֵל מֵעִמְּךָ כִּי אִם לְיִרְאָה. שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה בְּחִינַת יִרְאַת ה' הִיא תִּתְהַלָּל.
וְכַמּוּבָא שָׁם פָּסוּק זֶה לְעִנְיַן הָאָרֶת הָרָצוֹן הַנַּ"ל עַיֵּן שָׁם:
(הִלְכוֹת נְטִילַת יָדַיִם הֲלָכָה ו אוֹת

אות-כו

בְּזֹאת שֶׁאַחַת שָׁאַלְתִּי מֵאֵת ה' וְכוּ' בְּזֹאת אֲנִי
וְזֶה אִם תַּחֲנָה עָלַי מַחֲנֶה לֹא יִירָא לִבִּי אִם תָּקוּם עָלַי מִלְחָמָה בְּזֹאת אֲנִי בוֹטֵחַ אַחַת שָׁאַלְתִּי מֵאֵת ה' אוֹתָהּ אֲבַקֵּשׁ וְכוּ'. הַיְנוּ כִּי מְבאָר לְעֵיל שֶׁעִקַּר הַהִתְגַּבְּרוּת בַּמִּלְחָמָה שֶׁל זֶה הָעוֹלָם הוּא עַל יְדֵי הָרְמָזִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הָאָרֶת הָרָצוֹן כִּי אַף עַל פִּי כֵן אֲנִי רוֹצֶה הָאֱמֶת וְכוּ'. וְכַמְבאָר מִזֶּה בְּדִבֻּרֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים. וְזֶה מְבאָר בְּסִמְיכוּת הַפְּסוּקִים הַנַּ"ל שֶׁאָמַר דָּוִד אִם תַּחֲנָה עָלַי מַחֲנֶה לֹא יִירָא לִבִּי אִם תָּקוּם עָלַי מִלְחָמָה בְּזֹאת אֲנִי בוֹטֵחַ. וּמְפָרֵשׁ וְהוֹלֵךְ מַהוּ זֹאת שֶׁהוּא בּוֹטֵחַ בּוֹ שֶׁהוּא מַה שֶּׁאַחַת שָׁאַלְתִּי מֵאֵת ה' אוֹתָהּ אֲבַקֵּשׁ שִׁבְתִּי בְּבֵית ה' כָּל יְמֵי חַיַּי וְכוּ'. שֶׁאָזְכֶּה לְשֶׁבֶת בְּבֵית ה' לַחֲזוֹת בְּנעַם ה' וְכוּ' שֶׁהוּא רָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה וּמֵאַחַר שֶׁכָּל רְצוֹנִי רַק לָזֶה וְכָל שְׁאֵלָתִי וּבַקָּשָׁתִי כָּל יְמֵי חַיַּי הוּא רַק זֹאת. בְּזֹאת אֲנִי בוֹטֵחַ בְּכָל הַמִּלְחָמוֹת שֶׁקָּמִים עָלַי וּבְכָל הַמַּחֲנוֹת הַחוֹנִים עָלַי וּמַקִּיפִים וּמְסַבְּבִים אוֹתִי מִכָּל צַד וּפִנָּה וּמִצַּדֵּי צָדָדִים שֶׁאַף עַל פִּי כֵן לֹא אֶתְיָרֵא מֵהֶם. כִּי אֲנִי בוֹטֵחַ בְּזֹאת. שֶׁהוּא אַחַת שָׁאַלְתִּי וְכוּ' שֶׁהוּא הִתְגַּבְּרוּת הָרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה שֶׁאֲנִי מִתְגַּבֵּר בְּכָל עֵת. שֶׁעַל יְדֵי זֶה יְסַיְּעֵנִי ה' יִתְבָּרַךְ לְנַצְּחָם וּלְשַׁבְּרָם. כִּי עִקַּר הַהִתְגַּבְּרוּת בַּמִּלְחָמָה הוּא עַל יְדֵי הָרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה וְכַנַּ"ל.
(שָׁם אוֹת נה):

אות-כז

צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר לַחֲטף כָּל מַה שֶּׁיּוּכַל
עִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת עַל יְדֵי שֶׁמַּאֲמִינִים בְּהַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ הַנַּ"ל שֶׁמְּלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְכוּ'. אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁבָּאִין עָלָיו קְשָׁיוֹת וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁקְּשֶׁה לוֹ עַל עַצְמוֹ עַל שֶׁאַף עַל פִּי כֵן הוּא פָּגוּם כָּל כָּךְ וְרָחוֹק כָּל כָּךְ מִקְּדֻשַּׁת הַתּוֹרָה אֲזַי תֵּכֶף צָרִיךְ לִבְרֹחַ מִכָּל אֵלּוּ הַקְּשָׁיוֹת וְלִשְׁתּוֹק בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ וּלְקַיֵּם סְיָג לַחָכְמָה שְׁתִיקָה.
רַק לְהִתְגַּבֵּר בְּכָל פַּעַם לַחֲטף אֵיזֶה נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת כָּל מַה שֶּׁיּוּכַל תּוֹרָה וּמִצְוֹת וּבִפְרָט תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וְשִׂיחָה לִפְנֵי קוֹנוֹ וְלִבְלִי לְהִסְתַּכֵּל עַל כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו. כִּי צְרִיכִין לִהְיוֹת עַקְשָׁן גָּדוֹל בַּעֲבוֹדַת ה' כִּי אֵין יוֹדְעִין כְּלָל. רַק לְקַיֵּם כְּמוֹ שֶׁצִּוָּנוּ רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה

שֶׁאֵין שׁוּם יְאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל. כִּי לְגַמְרֵי אֵין חֵקֶר וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁדִּבַּרְנוּ מִזֶּה כְּבָר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. הֶפֵךְ בָּהֶם וַהֲפֵךְ בָּהֶם וְכוּ'. כִּי הֵם חַיֶּיךָ לָנֶצַח. (שָׁם אוֹת ס):

אות-כח

הַצַּדִּיקִים מַכְנִיסִים בְּיִשְׂרָאֵל לְצָעַק בְּכָל פַּעַם אֶל ה'

וְזֶה בְּחִינַת הַנּוּנִין הֲפוּכִין שֶׁבְּקַפִּיטְיל ק"ז בְּתְהִלִּים בְּמִזְמוֹר הוֹדוּ. שֶׁמְּדַבֵּר מִכָּל הַגָּלֻיּוֹת שֶׁנִּפְלוּ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בָּהֶם שֶׁתְּקוּנָם עַל יְדֵי בְּחִינַת הַנּוּן שֶׁל מָשִׁיחַ. שֶׁהֵם בְּחִינַת הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר שֶׁמַּכְנִיסִין בְּיִשְׂרָאֵל. לִצְעַק בְּכָל פַּעַם לַה' וּלְהוֹדוֹת לוֹ יִתְבָּרַךְ עַל חֲסָדָיו וְנִפְלְאוֹתָיו שֶׁעוֹשֶׂה עִמָּנוּ בְּכָל עֵת בְּתוֹךְ עִמֶּק מְרִירוּת הַצָּרוֹת בְּגוּף וְנֶפֶשׁ וּמָמוֹן וְכוּ'.

וְכֵן לִצְעַק וְלַחֲזֹר וְלִצְעַק בְּחִינַת וַיִּצְעֲקוּ וַיִּצְעָקוּ וְכוּ'.

כַּמּוּבָא בָּזֶה הַרְבֵּה בִּדְבָרֵינוּ. (שָׁם אוֹת סו):

אות-כט

עִקַּר הַחִנּוּךְ לַעֲבוֹדַת ה' הוּא עַל יְדֵי הִתְבּוֹדְדוּת

עִקַּר הַחִנּוּךְ שֶׁל כָּל אָדָם בַּעֲבוֹדַת ה' הוּא עַל יְדֵי בְּחִינָה הַנַּ"ל בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל. (תּוֹרָה ל"ד) הַיְנוּ עַל יְדֵי אוֹר הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל. דְּהַיְנוּ שֶׁמְּקַבֵּל מֵאוֹר הַנְּקֻדָּה שֶׁל הַצַּדִּיק. וְאַחַר כָּךְ מְקַבֵּל כָּל אֶחָד מֵחֲבֵרוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ מִנְּהּ וּבָהּ עַל יְדֵי שֶׁמְּדַבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וְעַל יְדֵי זֶה מֵאִיר הַנְּקֻדָּה. וְעַל יְדֵי זֶה מְקַשֵּׁר אֶת הַלֵּב לַה' יִתְבָּרַךְ וְנִתְבַּטְּלִין כָּל הַחֲרָפוֹת וְהַשְּׁבִירוֹת דְּהַיְנוּ אַהֲבוֹת רָעוֹת וְכוּ'. וְעוֹלֶה מֵחֹל לְקֹדֶשׁ. נִמְצָא שֶׁעִקַּר הַחִנּוּךְ לְכָנֵס אֶל הַקְּדֻשָּׁה הוּא עַל יְדֵי הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל הַיְנוּ עַל יְדֵי הִתְבּוֹדְדוּת וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא מֵאִירָה הַנְּקֻדָּה כַּנַּ"ל. (הִלְכוֹת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן הֲלָכָה ג אוֹת יג):

אות-ל

עַל יְדֵי תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים מוֹצֵא אֲבֵדוֹתָיו

הַכְּלָל שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל כָּל יָמָיו לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ מְאד מְאד אַחַר אֲבֵדוֹתָיו. כִּי זֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה וְכַנַּ"ל. וְאִם יְבַקֵּשׁ וִיחַפֵּשׂ הֵיטֵב בְּוַדַּאי יִמְצָא כַּנַּ"ל וַאֲפִלּוּ בְּעֵת שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לִמְצֹא עֲדַיִן, אַף עַל פִּי כֵן עַל יְדֵי כָּל יְגִיעָה וְחִפּוּשׂ כְּבָר מָצָא הַרְבֵּה. כִּי אֵין שׁוּם יְגִיעָה וּבַקָּשָׁה נֶאֱבָד כְּלָל וּבְוַדַּאי מָצָא מַה שֶּׁמָּצָא עַל יְדֵי כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר וְעַל יְדֵי כָּל יְגִיעָה וְחִפּוּשׂ כִּי לֵית רְעוּתָא טָבָא דְּאִתְאַבֵּד.

וְכָל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁיִּהְיֶה לוֹ חֵלֶק יוֹתֵר בְּהַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ אַשְׁרֵי לוֹ וּלְפוּם צַעֲרָא אַגְרָא. שֶׁכָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁהִתְיַגֵּעַ וְהִצְטַעֵר אֶת עַצְמוֹ יוֹתֵר עַל הָאֲבֵדוֹת וְהִשְׁתַּדֵּל

לְבַקְּשָׁם וּלְחַפְּשָׂם בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וּבְגַעְגּוּעִים וְהִשְׁתּוֹקְקוּת וְהִתְקָרְבוּת לְצַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים אֲמִתִּיִּים וְסָבַל בְּזִיּוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים הַרְבֵּה עַל יְדֵי זֶה. וּכְמוֹ כֵן יִזְכֶּה בְּיוֹתֵר שֶׁיַּחֲזִירוּ לוֹ אֲבֵדוֹתָיו בְּשָׁלוֹם.

וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל שֶׁמְּחַפֵּשׂ תָּמִיד אַחַר כָּל הָאֲבֵדוֹת וּמְחַזֵּק לֵב כָּל אֶחָד לְבַל יִתְיָאֲשׁוּ עַצְמָן בְּשׁוּם אפֶן מִלְּבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ אַחַר הָאֲבֵדוֹת בִּתְפִלָּה וּבְתַחֲנוּנִים וְכוּ'. וּלְהִתְגַּעְגֵּעַ מְאד אַחֲרֵיהֶם וּלְצַפּוֹת לִישׁוּעָה תָּמִיד שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִזְכּוּ שֶׁעַל יָדָם יִמָּצְאוּ כָּל הָאֲבֵדוֹת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן:

(הִלְכוֹת בִּרְכַּת הַפֵּרוֹת הֲלָכָה ה אוֹת א גד):

אות-לא

עַל יְדֵי הִתְבּוֹדְדוּת זוֹכֶה לְשִׂמְחָה

מַחֲמַת הִתְגַּבְּרוּת הַגָּלוּת שֶׁעִקָּרוֹ גָּלוּת הַנֶּפֶשׁ שֶׁהֶעְקֵר עַל יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הָעַצְבוּת הַנַּ"ל שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַצָּרוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן עַל כֵּן צְרִיכִין לִצְעק בְּכָל יוֹם הַרְבֵּה וְעִקַּר קוֹל הַצְּעָקָה הוּא לִזְכּוֹת לְצֵאת מֵהָעַצְבוּת מִיָּגוֹן לְשִׂמְחָה כַּנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ וַיִּצְעֲקוּ וְכוּ'. וַיִּשְׂמְחוּ כִּי יִשְׁתְּקוּ וְכוּ' שֶׁנֶּאֱמַר בְּמִזְמוֹר הוֹדוּ הַנַּ"ל. כִּי צְרִיכִין לִצְעק הַרְבֵּה כְּדֵי לִזְכּוֹת לְשִׂמְחָה שֶׁהוּא הָעִקָּר... וְעַל כֵּן צְרִיכִין בְּכָל יוֹם וְיוֹם הִתְבּוֹדְדוּת וְשִׂיחָה וּצְעָקוֹת הַרְבֵּה וְכוּ'. וְהָעִקָּר לְהִתְגַּבֵּר בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת בְּשִׂמְחָה וְכוּ'.

וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב הַרְבֵּה בִּדְבָרֵינוּ בָּזֶה וְכַמְבאָר בִּמְקוֹמוֹ בְּסִימָן כ"ה בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא וּבְמָקוֹם אַחֵר מַעֲלַת הַהִתְבּוֹדְדוּת וְסִיּם וּשְׁאָר כָּל הַיּוֹם יִהְיֶה בְּשִׂמְחָה הַיְנוּ כַּנַּ"ל. (הִלְכוֹת הוֹדָאָה הֲלָכָה ו אות כד):

אות-לב

צְרִיכִין לִבְכּוֹת וּלְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ אֵיזֶה שָׁעָה בַּיּוֹם וּשְׁאָר כָּל

בֶּאֱמֶת עַתָּה בַּגָּלוּת שֶׁנֶּחֱרַב הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ קָשֶׁה מְאד לִשְׁמחַ כִּי אִם בְּכחַ הַצַּדִּיקִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם דַּעַת גָּדוֹל וְנִפְלָא שֶׁנֶּחְשָׁב כְּבִנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דֵּעָה וְכוּ'. שֶׁהֵם מַמְשִׁיכִים עָלֵינוּ שִׂמְחָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לְהִתְקַיֵּם בַּגָּלוּת הַמַּר הַזֶּה.

וְעַל כֵּן קְרָאָה לוֹ אִמּוֹ בֶּן אוֹנִי. כִּי רָחֵל מֵתָה אָז וְנִקְבְּרָה בְּפָרָשַׁת דְּרָכִים כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ יִשְׂרָאֵל לִבְכּוֹת עַל קִבְרָהּ בְּעֵת הַחֻרְבָּן כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל כֵּן מַחֲמַת שֶׁרָחֵל אִמֵּנוּ רָאֲתָה גְּדֹל הַחֻרְבָּן שֶׁיִּהְיֶה קֹדֶם שֶׁנִּזְכֶּה לְקֵץ הָאַחֲרוֹן. עַל כֵּן קָרְאָה שְׁמוֹ בֶּן אוֹנִי. עַל שֵׁם גְּדֹל הָאֲנִינוּת וְהַבְּכִיָּה שֶׁצְּרִיכִין בְּכָל לַיְלָה לִבְכּוֹת עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וְכֵן צְרִיךְ

כָּל אֶחָד לִצְעֹק וְלִבְכּוֹת הַרְבֵּה בְּכָל יוֹם עַל פְּגָמָיו שֶׁמְּעַכְּבִין בְּנִין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁזֶּה בְּחִינַת קוֹל בָּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי בְּכִי תַּמְרוּרִים רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ וְכוּ'. אֲבָל אָבִיו קָרָא לוֹ בִּנְיָמִין עַל שֵׁם אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כִּי יַעֲקֹב קָרָא אוֹתוֹ בֶּן יָמִין עַל שֵׁם הַסּוֹף שֶׁנִּתְחַזֵּר לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְיִבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּחֶלְקוֹ שֶׁל בִּנְיָמִין שֶׁשָּׁם מְקוֹר הַשִּׂמְחָה.

הֵינוּ שֶׁיַּעֲקֹב אָמַר שֶׁגַּם עַתָּה צְרִיכִין לִקְרוֹתוֹ בִּנְיָמִין עַל שֵׁם אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂמְחָה. כִּי גַּם עַתָּה בַּגָּלוּת אָסוּר לִהְיוֹת בְּעַצְבוּת רַק צְרִיכִין לִצְעֹק וְלִבְכּוֹת וּלְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ אֵיזֶה שָׁעָה בַּיּוֹם. אֲבָל בְּכָל הַיּוֹם צְרִיכִים לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה לְשַׂמֵּחַ נַפְשׁוֹ בְּכָל דְּרָכֵי הָעֲצוֹת. כִּי עַל יְדֵי שִׂמְחָה עִקַּר הַבֵּרוּר מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא יוֹצְאִין מִן הַגָּלוּת כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ בִּבְחִינַת כִּי בְשִׂמְחָה תֵּצֵאוּ וְכַנַּ"ל. (שָׁם אוֹת מד):

אות-לג

עַל יְדֵי זִכְרוֹן עוֹלָם הַבָּא יַעֲסֹק בְּהִתְבּוֹדְדוּת

זֶה רוֹאִין בְּחוּשׁ שֶׁעִקַּר הִתְגָּרוּת הָרַע עַיִן שֶׁהוּא כְּלַל כָּל הַחוֹלְקִים וְהַמִּתְנַגְּדִים עַל הָאֱמֶת. הֵן מֵהָעַכּוּ"ם. הֵן מִיִּשְׂרָאֵל בְּאֵיזֶה בְּחִינָה שֶׁהִיא. עִקַּר הִתְגָּרוּתָם הוּא עַל בְּחִינַת הַזִּכָּרוֹן בִּפְרָטִיּוּת. דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁצַּדִּיקֵי אֱמֶת מוֹרִים אוֹתָנוּ דְּרָכִים יְשָׁרִים אֲמִתִּיִּים עַל פִּי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה אֵיךְ לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה בִּפְרָטִיּוּת. עַל זֶה הֵם מִתְגָּרִים וְחוֹלְקִים וְאוֹמְרִים שֶׁלֹּא זֶה הַדֶּרֶךְ רַק רוֹצִים שֶׁהַכֹּל יֵלְכוּ בְּדַרְכָּם לְבַלּוֹת הַיָּמִים בְּלֵיצָנוּת וּדְבָרִים בְּטֵלִים וְלִרְדֹּף אַחַר הַמָּמוֹן תָּמִיד וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה וּמַלְבִּישִׁים הַשֶּׁקֶר בְּאֵיזֶה אֱמֶת כְּאִלּוּ כַּוָּנָתָם לַשָּׁמַיִם...

אֲבָל מִי שֶׁיָּשִׂים אֶל לִבּוֹ הֵיטֵב זִכְרוֹן עוֹלָם הַבָּא בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ.

בְּוַדַּאי יָבִין גַּם בִּפְרָטִיּוּת אֵיזֶהוּ דֶּרֶךְ יְשָׁרָה לָלֶכֶת בּוֹ. אִם לְבַלּוֹת יָמָיו עַל מַה שֶּׁהֵם מְבַלִּים רַחֲמָנָא לִצְלָן. אִם לְבַלּוֹת יָמָיו עַל הִתְבּוֹדְדוּת וְתוֹרָה וּתְפִלָּה וּצְעָקָה לַה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ' כַּאֲשֶׁר הוֹרוּ אוֹתָנוּ צַדִּיקֵי אֱמֶת. (הִלְכוֹת בִּרְכוֹת הָרְאִיָּה הֲלָכָה ה אוֹת ד):

אות-לד

צְרִיכִין לְהִתְבּוֹדֵד וּלְדַבֵּר אֶל נַפְשׁוֹ מִתַּכְלִית עוֹלָם הַבָּא

הַדִּבּוּר יֵשׁ לוֹ כֹּחַ גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד לַהֲפֹךְ אֶת הָאָדָם מֵרַע לְטוֹב. כִּי עִקַּר נִצְחוֹן הַמִּלְחָמָה הוּא עַל יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁהוּא עִקַּר הַכְּלִי זַיִן שֶׁל יִשְׂרָאֵל. כִּי אֵין כֹּחֵנוּ אֶלָּא בְּפֶה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְזֶה עִקַּר הַכְּלִי זַיִן שֶׁל מָשִׁיחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁבָּהֶם תְּלוּיִים וּכְלוּלִים כָּל יִשְׂרָאֵל. כִּי כָּל כְּלֵי זֵינוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ הִיא רַק עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא עַל יְדֵי הַדִּבּוּר (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסִימָן ב' לִקּוּטֵי קַמָּא) וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת.

וְעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַכְנָעַת הָרַע עַיִן שֶׁמַּמְנוּ הַשִּׂכְחָה. כִּי בְּטוּל הַשִּׂכְחָה וְלִזְכּוֹת לְזִכָּרוֹן הוּא עַל יְדֵי הַדִּבּוּר בִּבְחִינַת זָכוֹר בַּפֶּה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כְּמוֹ שֶׁרוֹאִין בְּחוּשׁ שֶׁעַל יְדֵי שֶׁחוֹזְרִין מִשְׁנָתוֹ כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים בְּפֶה מָלֵא עַל יְדֵי זֶה זוֹכְרִין לְמוּדוֹ תָּמִיד וְכֵן לְעִנְיַן הַזִּכָּרוֹן הָעִקָּרִי הַנַּ"ל שֶׁהוּא לִזְכֹּר תָּמִיד בְּעָלְמָא דְּאָתֵי שֶׁמִּתְגַּבֵּר כְּנֶגֶד זֶה הָרַע עַיִן שֶׁמַּמְנוּ הַשִּׂכְחָה לְהַשְׁכִּיחַ מִלֵּב חַס וְשָׁלוֹם הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה. עַל כֵּן הָעֵצָה לָזֶה לַחֲזֹר הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה בְּדִבּוּר פִּיו לִהְיוֹת רָגִיל בְּכָל יוֹם לְדַבֵּר בְּפֶה מָלֵא מֵעִנְיַן הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה לְדַבֵּר אֶל לִבּוֹ וּלְהַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ בְּפֶה מָלֵא מַה יִּהְיֶה הַתַּכְלִית מִמֶּנִּי לָעוֹלָם הַבָּא. וּמַה יִּהְיֶה סוֹפִי וְכִי בָּאתִי הֵנָּה לִקְבֹּעַ עַצְמִי חַס וְשָׁלוֹם בָּזֶה הָעוֹלָם. הָעוֹבֵר וְהָרָץ וְהַפּוֹרֵחַ מְאד. וְלֹא בָּאתִי הֵנָּה כִּי אִם לְהָכִין עַצְמִי לְעָלְמָא דְּאָתֵי וְכוּ'. וּבִשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לִלְמד סִפְרֵי מוּסָר שֶׁנִּתְיַסְּדוּ עַל פִּי דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּגֶמָרָא וּמִדְרָשִׁים וְעַל פִּי צַדִּיקֵי אֱמֶת כִּי כָּל הַסְּפָרִי מוּסָר הָאֲמִתִּיִּים מַזְכִּירִין אֶת תַּכְלִית עוֹלָם הַבָּא וְכֵן צְרִיכִין לְהִתְבּוֹדֵד בְּכָל יוֹם וּלְדַבֵּר בְּפֶה מָלֵא מִתַּכְלִית עוֹלָם הַבָּא כַּנַּ"ל. כִּי הַדִּבּוּר יֵשׁ לוֹ כֹּחַ גָּדוֹל לְהַזְכִּיר אֶת הָאָדָם כַּנַּ"ל.
וְזֶה בְּחִינַת מִדֵּי דַּבְּרִי בּוֹ זָכוֹר אֶזְכְּרֶנּוּ (כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר): (שָׁם אוֹת יד):

אות-לה

עַל יְדֵי תְּפִלָּה וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ הוּא מְנַצֵּחַ בְּוַדַּאי
כָּל נִצָּחוֹן מַלְכוּת דְּקְדֻשָּׁה שֶׁל מָשִׁיחַ הוּא עַל יְדֵי הַדִּבּוּר כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כָּל סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁיָּסַד דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ מַלְכוּת מָשִׁיחַ שֶׁהוּא הָיָה לוֹחֵם מִלְחֲמוֹת ה' כָּל יָמָיו בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת וְנִצַּח כֻּלָּם עַל יְדֵי הַדִּבּוּר פֶּה דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי רִבּוּי תְּפִלּוֹת בְּלִי שִׁעוּר עַד שֶׁכָּלַל כֻּלָּם בְּרוּחַ קָדְשׁוֹ וְסֵפֶר תְּהִלִּים. וְעַל כֵּן זָכָה בֶּאֱמֶת לְמַלְכוּת נִצְחִי שֶׁהִיא מַלְכוּת מָשִׁיחַ. וְזֶהוּ בְּחִינַת לַמְנַצֵּחַ שֶׁהִתְחִיל בָּהֶם רב הַמִּזְמוֹרִים שֶׁבִּתְהִלִּים. כִּי זֶה עִקַּר עִנְיַן תְּהִלִּים שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּפִלּוֹת וְשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת כְּלָלִיּוּת הַדִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ שֶׁל זִכָּרוֹן עוֹלָם הַבָּא שֶׁאָז נַעֲשֶׂה רַק בָּזֶה לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ.
כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כָּל הָאוֹמֵר תְּהִלִּים בָּעוֹלָם הַזֶּה זוֹכֶה לְאָמְרָהּ לָעוֹלָם הַבָּא.
וְעִקַּר אֲמִירַת תְּהִלִּים שֶׁהִיא בְּחִינַת כָּל הַדִּבּוּרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁאוֹמְרִים בִּשְׁבִיל זִכָּרוֹן עוֹלָם הַבָּא כַּנַּ"ל. הָעִקָּר הוּא בִּבְחִינַת לַמְנַצֵּחַ שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר בָּזֶה בְּנִצָּחוֹן גָּדוֹל מַמָּשׁ. כְּמוֹ הַלּוֹחֵם מִלְחָמָה שֶׁצָּרִיךְ לִזָּהֵר שֶׁלֹּא יְאַבֵּד אֶת לִבּוֹ. וְיֵשׁ בֵּין שָׂרֵי הַמִּלְחָמָה כַּמָּה לְמוּדִים עַל זֶה לְחַזֵּק אֶת לֵב אַנְשֵׁי הַחֵיל בִּשְׁעַת הַמִּלְחָמָה שֶׁלֹּא יְאַבְּדוּ לִבָּם. כְּמוֹ כֵן מַמָּשׁ הִיא בְּעִנְיַן זֶה שֶׁצְּרִיכִין לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּכָל עֵת מְאד וְלִידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁאֵיךְ שֶׁהוּא יֵשׁ כֹּחַ גָּדוֹל

לְהַדְּבוּר מְאד מְאד. כִּי עִקַּר הַנִּצָּחוֹן עַל יְדֵי הַדִּבּוּר כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת לַמְנַצֵּחַ שֶׁהִזְכִּיר בְּכָל פַּעַם קֹדֶם הַמִּזְמוֹר. כְּאוֹמֵר וּמַזְכִּיר וּמַזְהִיר לְכָל מִי שֶׁרוֹצֶה לִכְנס לְלֶחֹם מִלְחֶמֶת ה' שֶׁהוּא מֻכְרָח בָּזֶה. כִּי רַק בִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא וְהוּא מְלַמְּדָם לְכָל אֶחָד שֶׁכָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לִהְיוֹת מְנַצֵּחַ בְּמִלְחָמָה זאת יאמַר מִזְמוֹר זֶה אוֹ מִזְמוֹר זֶה בְּפֶה מָלֵא. וְזֶהוּ לַמְנַצֵּחַ וְהָבֵן. כִּי הוּא מַמָּשׁ כְּעֵין פֵּרוּשׁ רַשִׁ"י שֶׁפֵּרֵשׁ לַמְנַצֵּחַ שֶׁהוּא בִּשְׁבִיל הַלֵּוִי שֶׁמְּנַצֵּחַ בְּשִׁיר וְכוּ'.

אַךְ אֲנַחְנוּ פֵּרַשְׁנוּ לַמְנַצֵּחַ עַל הַכֹּל כַּנַּ"ל. וְכֵן הוּא מְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּדִבּוּרוֹ וְאוֹמֵר עַל עַצְמוֹ לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד.

שֶׁהַמִּזְמוֹר הַזֶּה הוּא לְדָוִד שֶׁהוּא הַמְנַצֵּחַ אֶת הַכֹּל בְּדִבּוּרוֹ הַקָּדוֹשׁ. כִּי כֵן צְרִיכִין לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ הָרְבֵּה כְּשֶׁרוֹצִין לַעֲסֹק בִּתְפִלָּה וְשִׂיחָה וְדִבּוּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ. וּלְהַאֲמִין שֶׁבְּוַדַּאי יִנָּצֵחַ עַל יְדֵי זֶה אִם יִהְיֶה חָזָק בָּזֶה לַעֲסֹק בָּזֶה כָּל יָמָיו עַד הַסּוֹף עַד שֶׁתֵּצֵא נַפְשׁוֹ יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה שֶׁזֶּה נִקְרָא מְנַצֵּחַ בְּוַדַּאי. כִּי אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה כְּבָר נִצַּח הָרְבֵּה עַל יְדֵי דִּבּוּרוֹ הַקָּדוֹשׁ שֶׁדִּבֵּר וּבִקֵּשׁ מֵה' יִתְבָּרֵךְ לְהִתְקָרֵב אֵלָיו. כִּי כָּל מַה שֶּׁעוֹשִׂין בִּשְׁבִיל נִצָּחוֹן דִּקְדֻשָּׁה נִשְׁאָר קַיָּם לְעוֹלָם בִּפְרָט דִּבּוּר וְקוֹל שֶׁל תְּפִלָּה שֶׁיָּקָר מֵהַכֹּל.

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בַּזֹּהַר מָאן נָצַח מָאן דְּאֶחֱיד מָאנָא קְרָבָא בִּידוֹהִי. וְהַדָּבָר תָּמוּהַּ בְּעֵינַי. מַה זֶּה סִימָן עַל נִצָּחוֹן מֵחֲמַת שֶׁאוֹחֵז הַכְּלֵי זַיִן בְּיָדוֹ הֲלֹא גַּם הַחוֹלֵק וְהַלּוֹחֵם נָגְדּוֹ אוֹחֵז גַּם כֵּן כְּלֵי זַיִן. וְכִי אֲחִיזַת כְּלֵי זַיִן הוּא הַנִּצָּחוֹן.

הֲלֹא מִקְרָא מְלֹא דִּבֵּר הַכָּתוּב אַל יִתְהַלֵּל חוֹגֵר כְּמַפַּתֵּחַ (מְלָכִים א' כ'): אַךְ עַל פִּי דְּבָרֵינוּ הַמְבֹאָרִים לְמַעְלָה מְבֹאָר הָעִנְיָן הֵיטֵב. כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁמִּי שֶׁכִּוַּנְתּוֹ אֶל הָאֱמֶת וְחוֹגֵר עַצְמוֹ לְמִלְחָמָה בִּשְׁבִיל הָאֱמֶת הוּא מְנַצֵּחַ תָּמִיד. כִּי כָּל מַה שֶּׁעוֹשֶׂה אֵיזֶה עֲבֵדָא לְצֶרֶךְ מִלְחֶמֶת מִצְוָה הַזֹּאת הוּא מְנַצֵּחַ בָּזֶה מִיָּד.

מֵאַחַר שֶׁכַּוָּנָתוֹ לַשָּׁמַיִם בֶּאֱמֶת כַּנַּ"ל. (שָׁם אוֹת יד יט):

אות-לו

עִקַּר הַגְּדֻלַּת כְּבוֹדוֹ הוּא עַל יְדֵי תְּפִלָּה

עִקַּר הַגְּדֻלַּת כְּבוֹדוֹ הוּא עַל יְדֵי תְּפִלָּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה רוֹאִין נִפְלְאוֹתָיו הָעֲצוּמִים בְּיוֹתֵר וְזֶה הַדֶּרֶךְ שֶׁל הַתְּפִלָּה גִּלּוּ לָנוּ אֲבוֹתֵינוּ. וְהָרִאשׁוֹן הָיָה אַבְרָהָם שֶׁיָּצַע וְטָרַח בַּעֲבוֹדָתוֹ מְאד וְשִׁבֵּר וּבִטֵּל כָּל תַּאֲוֹתָיו. וּמָסַר נַפְשׁוֹ בִּשְׁבִילוֹ יִתְבָּרַךְ כָּל יָמָיו. וְהִרְבָּה בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים מְאד עַד שֶׁהִמְשִׁיךְ דֶּרֶךְ הַתְּפִלָּה בָּעוֹלָם וְתִקֵּן לָנוּ תְּפִלַּת שַׁחֲרִית. וְכֵן אַחַר כָּךְ בָּא יִצְחָק וְיַעֲקֹב וְתִקְּנוּ יוֹתֵר תְּפִלַּת מִנְחָה וּמַעֲרִיב. וְכֵן כָּל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁאַחֲרֵיהֶם עַד הַיּוֹם הַזֶּה. כֻּלָּם הָלְכוּ בְּדַרְכֵיהֶם וְחִזְּקוּ אוֹתָנוּ לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וְאָנוּ צְרִיכִים לְבַטֵּל

דַּיְעֻתֵּנוּ הַפְּחוּתָה וְהַחֲסֵרָה מְאד וְלֵילֵךְ בְּדַרְכֵיהֶם שֶׁל אֲבוֹתֵינוּ וְרַבּוֹתֵינוּ לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה עַל כָּל דָּבָר וּלְהַאֲמִין שֶׁיֵּשׁ כּחַ בְּיָדֵינוּ לְנַצֵּחַ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ לַהֲפךְ דַּיְעֻתּוֹ מִדִּין לְרַחֲמִים אַף עַל פִּי שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין כָּל זֶה אַף עַל פִּי כֵן הָאֱמֶת הוּא כֵּן. וְזֶה עִקַּר הַגְּדֻלַּת כְּבוֹדוֹ בִּשְׁלֵמוּת כַּנַ"ל. (הִלְכוֹת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה הֲלָכָה ו אוֹת א):

אות-לז

עִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה כְּשֶׁבּוֹרֵחַ מֵהַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְצוֹעֵק

וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה שֶׁהִיא קָרְבַּן עָנִי בְּחִינַת תְּפִלָּה לֶעָנִי וְכוּ'. כִּי מֵחֲמַת הָעֲסָקִים שֶׁל הָאָדָם בְּכָל הַיּוֹם עַל פִּי רב אֵין נִצּוֹלִין מִמַּחֲשָׁבוֹת פְּגוּמוֹת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה ג' אֵין אָדָם נִצּוֹל בְּכָל יוֹם וְכוּ'. וְעַל כֵּן תְּפִלַּת הַמִּנְחָה הִיא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה שֶׁצָּרִיךְ מִתּוֹךְ כָּל עֲסָקָיו לִזְכּר אֶת עַצְמוֹ בַּה' יִתְבָּרַךְ וְלָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְהָעִקָּר עַל יְדֵי שֶׁיִּתְגַּבֵּר לְנַתֵּק מַחֲשַׁבְתּוֹ מִמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת לְמַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת שֶׁזֶּה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה. וְזֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַה' שֶׁהִזְכִּיר שָׁם בְּחִינַת ה' דְּלֶת הַוְיָת וְכוּ' כִּי אֵין עָנִי אֶלָּא מִן הַדַּעַת וְכוּ'. וּכְשֶׁמְּרַחֵם עַל עַצְמוֹ וְרוֹאֶה עֲנִיּוּתוֹ וְאֵינוֹ מִתְיָאֵשׁ עַצְמוֹ מִן הָרַחֲמִים וּמִתְפַּלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ בְּבְחִינַת תְּפִלָּה לֶעָנִי כִּי יַעֲטף שֶׁהוּא מְעֻטָּף בְּצָרָתוֹ וְאֵין לוֹ מָקוֹם לָנוּס וְלִבְרֹחַ יָמִין וּשְׂמאל כְּמוֹ שֶׁצָּעַק דָּוִד כַּמָּה פְּעָמִים סַבּוּנִי גַּם סְבָבוּנִי וְכוּ'. וְאַף עַל פִּי כֵן הוּא מִתְגַּבֵּר בְּכָל מַה דְּאֶפְשָׁר לִבְרֹחַ מֵהַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְצוֹעֵק לַה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ' שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה כַּנַ"ל, עַל יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה כַּנַ"ל (שָׁם הֲלָכָה ז אוֹת ב):

אות-לח

עִקַּר הַתְּפִלָּה הִיא בִּבְחִינַת תְּפִלָּה לֶעָנִי

וְזֶה תִּכּוֹן תְּפִלָּתִי קְטֹרֶת לְפָנֶיךָ מַשְׂאַת כַּפַּי מִנְחַת עָרֶב.

שֶׁעִקַּר הַתְּפִלָּה הִיא בִּבְחִינַת מִנְחַת עֶרֶב בְּחִינַת תְּפִלָּה לֶעָנִי שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְבּוֹדְדוּת וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ בְּחִינַת וְלִפְנֵי הַשֵּׁם יִשְׁפּךְ שִׂיחוֹ. שֶׁבְּעֵת שֶׁרוֹאֶה שֶׁהָאוֹר הוֹלֵךְ לְהִסְתַּלֵּק שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בֵּין הָעַרְבַּיִם אָז צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר בִּתְפִלָּה וְשִׂיחָה בִּבְחִינַת וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה. וְיִשְׁפּךְ לִבּוֹ כַּמַּיִם לִפְנֵי הַשֵּׁם בְּטֶרֶם יַעֲבר יוֹם. בִּבְחִינַת אוֹי לָנוּ כִּי פָּנָה הַיּוֹם כִּי יִנְטוּ צִלְלֵי עֶרֶב (יִרְמְיָה ב'): מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁהָאָדָם רוֹאֶה שֶׁכְּבָר עָבְרוּ הַרְבֵּה מִיָּמָיו וּמִכָּל שֶׁכֵּן מִי שֶׁעָבְרוּ רב יָמָיו. וְהַיּוֹם מַתְחִיל לַעֲרב. כִּי לֹא יֵדַע הָאָדָם אֶת עִתּוֹ וְיָמִינוּ כְּצֵל עוֹבֵר שֶׁצָּרִיךְ לְקַיֵּם וּזְכר אֶת בּוֹרְאֶךָ וְכוּ' עַד אֲשֶׁר לֹא תֶחְשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ וְהָאוֹר וְכוּ'. וְכָל זֶה הִיא בְּחִינַת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה וְכַנַ"ל. (שָׁם אוֹת כה):

אות-לט

עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הִיא בְּבְחִינַת תְּפִלָּה לֶעָנִי

עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הִיא בְּבְחִינַת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה כַּנַ"ל שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּפִלָּה לֶעָנִי כִּי יַעֲטֹף שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קָרְבַּן מִנְחָה שֶׁהִיא קָרְבָּן שֶׁל עָנִי וְדַל מְאד שֶׁהִיא עֲשִׂירִית הָאֵיפָה שֶׁבָּאָה בְּדַלֵּי דַּלּוּת... כִּי עִקַּר הַקָּרְבָּן עַתָּה הִיא תְּפִלָּה שֶׁזֶּה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה בְּחִינַת קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל ה'. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אֵינִי מְבַקֵּשׁ מִכֶּם אֶלָּא דְּבָרִים. וְעִקַּר חֲשִׁיבוּת הַתְּפִלָּה וְהַדִּבּוּרִים אֵצֶל ה' יִתְבָּרַךְ הֵם הַתְּפִלָּה וְהַדִּבּוּרִים שֶׁל הֶעָנִי וְהַדַּל. כְּמוֹ שֶׁהֶאֱרִיכוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בָּזֶה הַרְבֵּה. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ עַל פָּסוּק תְּפִלָּה לֶעָנִי כִּי יַעֲטֹף וְלִפְנֵי ה' יִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ. כַּמָּה וְכַמָּה יָקָר אֵצֶל ה' יִתְבָּרַךְ תְּפִלַּת הֶעָנִי אֲפִלּוּ הֶעָנִי הַמִּתְפַּלֵּל עַל צָרָכָיו הַגַּשְׁמִיִּים עַל חֶסְרוֹן פַּרְנָסָתוֹ. מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁהָאָדָם מַרְגִּישׁ עָנְיוּתוֹ וְשִׁפְלוּתוֹ בְּמַעֲשָׂיו שֶׁהוּא עָנִי וְדַל מִן הַדַּעַת שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הָעָנְיוּת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אֵין עָנִי אֶלָּא בְּדַעַת דְּהַיְנוּ כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ מַעֲשִׂים רָעִים שֶׁזֶּהוּ עָנְיוּת הַדַּעַת. כִּי אֵין אָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה אֶלָּא אִם כֵּן נִכְנַס בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת. מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁנּוֹפְלִים עָלָיו שְׁנֵי מִינֵי הָעָנְיוּת שֶׁהוּא עָנִי מִן הַדַּעַת מֵרִבּוּי קִלְקוּלָיו הָעֲצוּמִים וְגַם הוּא עָנִי וּמְחֻסַּר פַּרְנָסָה מְאד. וְהָעָנְיוּת וְחֶסְרוֹן פַּרְנָסָתוֹ מְבַלְבֵּל אוֹתוֹ מְאד.

וּכְשֶׁמַּשְׂכִּיל עַל דְּרָכָיו וּמַטֶּה לִבּוֹ לְהַכְּרוּזִים וְהָרְמָזִים שֶׁה' יִתְבָּרַךְ קוֹרֵא אוֹתוֹ בְּכָל יוֹם וְרוֹאֶה שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם תִּקְוָה. כִּי מִיָּמִין וּמִשְּׂמאל אֵין סוֹמֵךְ. מַעֲשָׂיו מְקֻלְקָלִים מְאד. וּפַרְנָסָתוֹ דְּחוּקָה. וְאִשְׁתּוֹ וּבָנָיו צוֹעֲקִים לֶחֶם וּפַרְנָסָה וּמַלְבּוּשִׁים וּשְׁאָרֵי הִצְטָרְכוּת הַהֶכְרֵחִיּוֹת וּכְשֶׁהוּא מִתְגַּבֵּר מִכָּל זֶה וְשׁוֹפֵךְ שִׂיחוֹ לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ מִתּוֹךְ עֹצֶם עָנְיוּתוֹ וְדָחֳקוֹ בִּבְחִינַת תְּפִלָּה לֶעָנִי כִּי יַעֲטֹף וְלִפְנֵי ה' יִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קָרְבַּן עָנִי בְּחִינַת עֲשִׂירִית הָאֵיפָה שֶׁבָּאָה בְּדַלֵּי דַּלּוּת זֶה יָקָר מְאד מְאד אֵצֶל ה' יִתְבָּרַךְ כַּנַ"ל. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כִּי לֹא בָזָה וְלֹא שִׁקַּץ עֲנוּת עָנִי וְלֹא הִסְתִּיר פָּנָיו מִמֶּנּוּ וּבְשַׁוְּעוֹ אֵלָיו שָׁמַע. מִכָּל שֶׁרָאוּי לְבַזּוֹתוֹ וּלְשַׁקְּצוֹ וּלְהַסְתִּיר פָּנָיו מִמֶּנּוּ. אַךְ רַבִּים רַחֲמָיו מְאד מְאד וְאֵינוֹ מְבַזֵּהוּ וְאֵינוֹ מְשַׁקְּצוֹ וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב אֶשְׁכֹּן אֶת דַּכָּא. וּכְתִיב תָּשֵׁב אֱנוֹשׁ עַד דַּכָּא עַד דְּכְדּוּכָא שֶׁל נֶפֶשׁ. (שָׁם אוֹת מ):

אות-מ

יִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ אֲפִלּוּ אִם נִדְמֶה לוֹ שֶׁהוּא בְּלִי שֵׂכֶל וּבְלִי

וְעַיֵּן גַּם בְּמִדְרָשׁ רַבָּה (צו פ' יח) שֶׁמַּפְלִיג שָׁם גַּם כֵּן בְּמַעֲלַת קָרְבַּן מִנְחָה וְזֶה לְשׁוֹנוֹ. וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁכָּל הַקָּרְבָּנוֹת אֵינָם בָּאִים חֲצִיָּם וְזוֹ בָּאָה חֲצִיָּהּ מַחֲצִיתָהּ בַּבֹּקֶר וּמַחֲצִיתָהּ בָּעֶרֶב. וְלֹא עוֹד אֶלָּא כָּל מִי שֶׁמַּקְרִיב אוֹתָהּ מַעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִלּוּ הוּא מַקְרִיב מִסּוֹף הָעוֹלָם

וְעַד סוֹפוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כִּי מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ עַד מְבוֹאוֹ וְכוּ'. וְסֵיפָא דִּקְרָא וּמִנְחָה טְהוֹרָה עַיֵּן שָׁם. הַיְנוּ כִּי בְּחִינַת קָרְבַּן עָנִי שֶׁהִיא עִקַּר הַתְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל. הוּא נוֹקֵב וְיוֹרֵד עַד הַתְּהוֹם וּמַגִּיעַ מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ עַד מְבוֹאוֹ. כִּי כָּל אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם בְּכָל דּוֹרוֹת וּבְכָל מָקוֹם שֶׁהוּא אֲפִלּוּ הָרְחוֹקִים מְאד מְאד גַּם לְשָׁם מַגִּיעַ הַתִּקּוּן וְהָעֲצָה הַנַּ"ל שֶׁל בְּחִינַת קָרְבַּן עָנִי שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶחָד הַמַּרְבֶּה וְאֶחָד הַמַּמְעִיט וְכוּ'. שֶׁבְּאֵיזֶה בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת כָּל שֶׁהוּא בְּכָל נְקֻדָּה וּנְקֻדָּה טוֹבָה יְכוֹלִין לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ רַק שֶׁיְּבַטֵּל גַּאֲוָתוֹ וְיִרְגִּישׁ שִׁפְלוּתוֹ בֶּאֱמֶת וְיִרְגִּיל עַצְמוֹ לְהִתְפַּלֵּל וּלְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת תְּפִלָּה לֶעָנִי כִּי יַעֲטֹף וְלִפְנֵי הַשֶּׁם יִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ. שֶׁיִּשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ כְּמוֹ הַשּׁוֹפֵךְ מַיִם אֲפִלּוּ אִם נִדְמֶה לוֹ שֶׁהוּא בְּלִי שֵׂכֶל וּבְלִי כַּוָּנָה הָרָאוּי.

אַף עַל פִּי כֵן אֶת כָּל אֲשֶׁר עִם לְבָבוֹ יִשְׁפֹּךְ (שִׂיחוֹ)לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת שִׁפְכִי כַמַּיִם לִבֵּךְ נֹכַח פְּנֵי ה' וְכוּ'. וְזֶה יָקָר מְאד בְּעֵינֵי ה' יִתְבָּרַךְ וְעַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לָשׁוּב וּלְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת וְאֶל אֶלְקֵינוּ כִּי יַרְבֶּה לִסְלֹחַ וְכַנַּ"ל. וְזֶה מְרֻמָּז בַּמֶּה שֶׁכָּתַב בַּמִּדְרָשׁ הַנַּ"ל. וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁכָּל הַקְּרָבָנוֹת אֵינָם בָּאִים חֲצָיָם וְזֶהוּ בָּאָה חֲצָיָה וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁאֲפִלּוּ גַּם מֵעַט הַתְּפִלָּה הָעֲנָיָה וְהַדַּלָּה בִּבְחִינַת מִנְחַת עָנִי עֲשִׁירִית הָאֵיפָה שֶׁבָּאָה בְּדַלֵּי דַּלּוּת וְכוּ' גַּם מְעַט הַתְּפִלָּה הַדַּלָּה הַזֹּאת אֵינָהּ בָּאָה בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם בִּבְחִינַת חֲצָיָה וְכוּ'. כִּי מְעֹרֶבֶת בְּמַחֲשָׁבוֹת מְקֻלְקָלוֹת הָרְבֵּה וְכוּ' שֶׁבְּוַדַּאי אֵינָהּ רְאוּיָה לַעֲלוֹת אַף עַל פִּי כֵן זֶהוּ הַמַּעֲלָה שֶׁל בְּחִינַת תְּפִלָּה לֶעָנִי הַנַּ"ל שֶׁהִיא בָּאָה חֲצָיָה כִּי אֵיךְ שֶׁהִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְרַחֵם וּמְקַבְּלָהּ מֵאַחַר שֶׁמַּרְגִּישׁ עֲנִיּוּתוֹ וּמִתְגַּבֵּר לְהִתְפַּלֵּל וְלָשִׂיחַ אֵיךְ שֶׁיְּכוֹל מִתּוֹךְ מְרִירוּת דְּמְרִירוּת עֲנִיּוּתוֹ וְדַלּוּתוֹ וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְזֶה שֶׁמְּסַיֵּם שָׁם וְלֹא עוֹד אֶלָּא כָּל מִי שֶׁמַּקְרִיב אוֹתָהּ מַעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִלּוּ הוּא מַקְרִיב מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ וְכוּ' הַיְנוּ כַּנַּ"ל. כִּי בְּכָל זֶה גִּלּוּ לָנוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁדַּיְקָא תְּפִלָּה וְשִׂיחָה עֲנָיָה וְדָלָה כָּזֹאת מַגַּעַת עַד אֵין קֵץ מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ וְכוּ' מֵאַחַר שֶׁמִּתְחַזֵּק מִגְּרִיעַת וַעֲנִיּוּת הַדַּעַת כָּזֶה לְצַעֵק וּלְהִתְחַנֵּן עֲדַיִן לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ. כִּי זֶה יָקָר מְאד אֵצֶל ה' יִתְבָּרַךְ. וְהוּא סוֹד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג עַד הֵיכָן רַחֲמָיו מַגִּיעִים כָּל זְמַן שֶׁאֵינוֹ מִתְיָאֵשׁ עַצְמוֹ מֵהַצְּעָקָה וּתְפִלָּה כְּמוֹ שֶׁגִּלָּה אָדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּהַשִּׂיחָה הַנַּ"ל הַמּוּבָאָה לְעֵיל. עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. (שָׁם אוֹת מד):

אות-מא

אֲפִלּוּ אִם אֵינוֹ יָכוֹל לְהָרִים קוֹלוֹ כְּלָל אַל יִתְיָאֵשׁ

וְזֶה בְּחִינַת סוֹד קְרִיעַת יַם סוּף כִּי מְבֹאָר בִּפְרִי עֵץ חַיִּים שֶׁהוּא סוֹד מִחִין דְּקִטְנוּת מְאד וְכוּ' שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַמְתִּיקָם אֶלָּא עַל יְדֵי בְּחִינַת עַתִּיקָא שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה תִּצְעַק אֵלַי בְּעַתִּיקָא

תַּלְיָא מִלְּתָא וְכוּ'. עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב בְּכַוָּנוֹת שְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח שֶׁמַּפְלִיג שָׁם מְאד מְאד בְּעִנְיַן עַמְקוּת הַסּוֹד הַזֶּה וְכוּ' עַיֵּן שָׁם.

וְעַל פִּי דְּבָרִים הַנַּ"ל (בְּאוֹת מ' מ"א וְכוּ') יְכוֹלִים לְהָבִין מִזֶּה רְמָזִים נִפְלָאִים לְהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא אֲפִלּוּ בְּקַטְנוּת דְּקַטְנוּת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר כְּלָל אֲפִלּוּ אִם נָפַל לִבְחִינַת קַטְנוּת מְאד הַמְרַמְּז בְּעִנְיַן הַסַּכָּנָה שֶׁהָיָה לְיִשְׂרָאֵל כְּשֶׁעָמְדוּ עַל הַיָּם עַל פִּי כַּוָּנוֹת הָאָר"י הַנַּ"ל בְּעִנְיַן הַהוּא נָחְשׁ וְכוּ'.

אַף עַל פִּי כֵן אֵין יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם וְיֵשׁ וְיֵשׁ תִּקְוָה עַל יְדֵי בְּחִינַת עַתִּיקָא וְכוּ'. שֶׁמִּשָּׁם סוֹד מִנְחַת הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲשִׂירִית הָאֵיפָה שֶׁלֹּא נִתְגַּלָּה לְאַבְרָהָם אָבִינוּ וְכוּ' וְכַמְבאָר לְעֵיל שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׂצָרִיכִין לְהִתְחַזֵּק (שְׁקוֹרִין דֶּער הַאלְטִין זִיךְ) גַּם שָׁם עַל יְדֵי חֵלֶק מֵאֶלֶף אֲלָפִים וְרִבֵּי רְבָבוֹת שֶׁיֵּשׁ לוֹ בִּבְחִינַת מִנְחָה שֶׁהוּא קָרֵבַן עָנִי שֶׁיְּכוֹלִין לַהֲבִיאוֹ לַחֲצָאִין וְכֵן לְכַמָּה חֲלָקִים כְּמוֹ מִנְחַת הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים שֶׁבָּא קֶמֶץ מִנְחָה שֶׁל שְׂעוֹרִים מִכָּל יִשְׂרָאֵל. וְעַל יְדֵי תְּפִלָּה שֶׁהִיא אֲפִלּוּ בִּבְחִינָה זוֹ.

גַּם עַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְהִוָּשַׁע. כִּי דַּיְקָא תְּפִלָּה הַזֹּאת יְקָרָה מְאד אֵצֶל ה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. כִּי הִיא בְּחִינַת תְּפִלָּה לֶעָנִי וְכוּ'. בְּחִינַת עֲשִׂירִית הָאֵיפָה שֶׁלֹּא נִתְגַּלָּה לְאַבְרָהָם, כִּי זֶה הַסּוֹד אִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת עַד הֵיכָן רַחֲמָיו מַגִּיעִים בְּחִינַת וְאֶל אֶלְקֵינוּ כִּי יַרְבֶּה לִסְלֹחַ וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה תִּצְעַק אֵלַי וְכוּ' בְּעַתִּיקָא תַּלְיָא וְכוּ'. כִּי זֶה הַסּוֹד הוּא בְּבְחִינַת עַתִּיקָא בְּחִינַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין שֶׁשָּׁם נִסְתַּלֵּק יוֹסֵף מִשֶּׁה דָּוִד וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ שָׁם (בְּאוֹת מ"ו) וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל אִתְתַּךְ גּוּצָא גְּחִין וּלְחִישׁ לֵהּ שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה הַיְנוּ כְּשֶׁהַמַּלְכוּת בְּקַטְנוּת בִּבְחִינַת אִתְתַּךְ גּוּצָא בְּחִינַת הַמָּאוֹר הַקָּטָן וְכוּ' צָרִיךְ לְהָקִים אוֹתָהּ וְכוּ'. הַיְנוּ עַל פִּי הַנַּ"ל שֶׁאֲפִלּוּ שֶׁתְּפִלָּתוֹ בְּתַכְלִית הַקַּטְנוּת וְהַשִּׁפְלוּת אַף עַל פִּי כֵן כְּשֶׁמִּתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים מִשָּׁם. הוּא מְקַיֵּם אֶת בְּחִינַת הַמָּאוֹר הַקָּטָן וְכוּ'. שֶׁיְּקַיֵּם אֶת שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים וְכוּ' וְעַיֵּן מַה שֶׁכָּתוּב שָׁם. וְזֶהוּ בְּחִינַת וּלְחִישׁ בְּחִינַת הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּלַחַשׁ. הַיְנוּ שֶׁלִּפְעָמִים הָאָדָם בְּקַטְנוּת כָּזֶה עַד שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהָרִים קוֹלוֹ כְּלָל. אַף עַל פִּי כֵן אַל יִתְיָאֵשׁ עַצְמוֹ מִן הַתְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים. וִיקַיֵּם וְשַׁפְלוּתוֹ מֵאֶרֶץ תִּדַּבֵּרִי וּמֵעָפָר אִמְרָתֵךְ תְּצַפְצֵף. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ הַשֵּׁם מֵעֲמֻקֵי עִמְקֵי פְּנִימִיּוּת הַלֵּב וְכוּ' בְּחִינַת צָעָק לִבָּם אֶל הַשֵּׁם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלָּה בְּלַחַשׁ שֶׁתִּקְנוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְהִתְפַּלֵּל בְּלַחַשׁ בִּשְׁבִיל קְטַנִּים שֶׁבַּקְּטַנִּים גְּרוּעִים שֶׁבַּגְּרוּעִים וּבִשְׁבִיל גְּדוֹלִים שֶׁבַּגְּדוֹלִים. כִּי הַקְּטַנִּים מְאד כָּל תְּפִלָּתָם הִיא בְּחִינַת תְּפִלָּה בְּלַחַשׁ כַּנַּ"ל. וְכָל תִּקּוּנָם עַל יְדֵי הַגְּדוֹלֵי צַדִּיקִים שֶׁמִּתְפַּלְּלִים בְּלַחַשׁ כִּי עוֹלִים עַד עַתִּיקָא שֶׁשָּׁם בְּחִינַת לַחַשׁ בְּחִינַת

חֲכַם חֲרָשִׁים וּנְבוֹן לַחַשׁ. כִּי שָׁם בְּחִינַת סָיְג לַחָכְמָה שְׁתִיקָה. כִּי אִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר בְּאִתְגַּלְיָא בְּזֶה הַסּוֹד עַד הֵיכָן רַחֲמָיו מַגִּיעִים אֲפִלּוּ לְגַרוּעִים כָּאֵלֶּה וְכוּ'.

כִּי זֶה הַסּוֹד לֹא נִתְגַּלָּה אֲפִלּוּ לְאַבְרָהָם אֲבִינוּ כִּי אִם בְּרֶמֶז גָּדוֹל וְכוּ'. וְזֶהוּ מַה תִּצְעַק אֵלַי וְכוּ'. מַה תִּצְעַק דַּיְקָא בְּעִתִּיקָא תַּלְיָא מִלְּתָא שֶׁשָּׁם אֵין צְעָקָה וְכוּ' כִּי שָׁם סוֹד שְׁתִיקָה וְלַחַשׁ וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן אָמַר לְיִשְׂרָאֵל הַשֵּׁם יִלָּחֵם לָכֶם וְאַתֶּם תַּחֲרִישׁוּן וְכוּ'. כִּי שָׁם צְרִיכִין לִצְעָק בְּלַחַשׁ וְאַחַר כָּךְ בְּקוֹל רָם כִּי בִּתְחִלָּה צְרִיכִין לְהִתְפַּלֵּל בְּלַחַשׁ מִטַּעֲמִים הַנַּ"ל. וְאַחַר כָּךְ נִתְתַּקְּנִים עַל יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁמַּעֲלֶה תְּפִלּוֹתֵיהֶם וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְאָז מִתְפַּלְּלִין בְּקוֹל רָם. כִּי אָז יְכוֹלִין לְהָרִים קוֹל בִּתְפִלָּה וְכוּ'. כִּי צְרִיכִין לְהַחֲיוֹת וּלְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּכָל מִינֵי דְּרָכִים. כִּי בְּוַדַּאי צְרִיכִים לִצְעֹק הַרְבֵּה לַה' יִתְבָּרַךְ כַּמְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ הַרְבֵּה בָּזֶה. אַךְ לַכֹּל עֵת כִּי יֵשׁ עִתִּים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָרִים קוֹלוֹ וּצְרִיכִים רַק לְהִתְחַנֵּן בְּלַחַשׁ וְכוּ'. (שָׁם אוֹת נז):

אות-מב

עִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת לִתְפִלָּה עַל יְדֵי הַבֵּית הַמִּדְרָשׁ שֶׁל הַצַּדִּיק

וְזֶה דִּבְרֵי עֲוֹנוֹת גָּבְרוּ מֶנִּי פְּשָׁעֵינוּ אַתָּה תְּכַפְּרֵם אַשְׁרֵי תִּבְחַר וּתְקָרֵב יִשְׁכֹּן חֲצֵרֶיךָ נִשְׂבְּעָה בְּטוּב בֵּיתֶךָ קְדוֹשׁ הֵיכָלֶךָ וְכוּ'. הֵינוּ שֶׁהָעֲוֹנוֹת גָּבְרוּ מִמֶּנּוּ מְאד וְאֵין כֹּחֵנוּ אֶלָּא בַּפֶּה לְבַקֵּשׁ פְּשָׁעֵינוּ אַתָּה תְּכַפְּרֵם. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר בַּפָּסוּק הַקּוֹדֵם לָזֶה שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה עָדֶיךָ כָּל בָּשָׂר יָבֹאוּ אֲפִלּוּ גָּרוּעַ וּפָגוּם כָּמוֹנִי יָכוֹל לָבוֹא עָדֶיךָ עַל יְדֵי תְּפִלָּה. אַךְ עִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת לָזֶה. כִּי הֲלֹא הַבַּעַל דָּבָר מִתְגַּבֵּר בַּחֲלוֹשֵׁי כֹּחַ כָּאֵלּוּ לְרַשֵּׁל יָדָם וּלְהַרְחִיקָם חַס וְשָׁלוֹם גַּם מִזֶּה מִלְּהִתְפַּלֵּל וְלִצְעֹק תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא בְּכָל זְמַן וּבְכָל מָקוֹם וְכוּ'. עַל זֶה אָמַר אַשְׁרֵי תִּבְחַר וּתְקָרֵב יִשְׁכֹּן חֲצֵרֶיךָ נִשְׂבְּעָה בְּטוּב בֵּיתֶךָ וְכוּ' שֶׁהָעִקָּר לְזָכוֹת לָזֶה הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ שֶׁהֵם הַבָּתֵּי מִדְרָשׁוֹת שֶׁל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם בְּחִינַת מִקְדָּשׁ מְעַט כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי אֵין מָקוֹם לִבְרֹחַ וְלָנוּס כִּי אִם אֶל הַבֵּית הַמִּדְרָשׁ לִכְלֹל בְּתוֹךְ הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הַנְּפָשׁוֹת הַמְקֻרָבִים עַצְמָם לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרַבִּי שֶׁל הַיְשִׁיבָה. (שָׁם אוֹת סו):

אות-מג

יַעֲקֹב תִּקֵּן תְּפִלַּת עַרְבִית שֶׁגַּם בְּעֹמֶק הַחֹשֶׁךְ יִצְעָקוּ אֵל

וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלַּת עַרְבִית רְשׁוּת. כִּי תְּפִלַּת עַרְבִית הִוא מַה שֶׁתִּקֵּן יַעֲקֹב אָבִינוּ לְהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה אֲפִלּוּ מִתּוֹךְ עֹמֶק הַחֹשֶׁךְ שֶׁהוּא בְּתֹקֶף מְרִירַת הַגָּלוּת בְּגוּף וְנֶפֶשׁ וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר בִּנְיַן בֵּית הַשְּׁלִישִׁי שֶׁאָנוּ מְקַוִּים שֶׁיִּהְיֶה נִבְנֶה בִּזְכוּת יַעֲקֹב וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְעַל

כֵּן תְּפִלַּת עַרְבִית רְשׁוּת. וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה אִם כֵּן כְּשֶׁזּאת הַתְּפִלָּה שֶׁל עַרְבִית הִיא רְשׁוּת אִם כֵּן מַה תִּקֵּן יַעֲקֹב אָבִינוּ. וְכִי יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת שֶׁיֵּשׁ אִסּוּר לְהִתְפַּלֵּל בַּלַּיְלָה. אַךְ יַעֲקֹב אָבִינוּ צָפָה וְרָאָה עִמֶּק אֲרִיכַת הַגָּלוּת הַמַּר הַזֶּה אֵיךְ הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַיֵּצֶר הָרָע מִתְפַּשֵּׁט מְאד מְאד בִּכְלָל וּבִפְרָט שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֶשְׁכַת לַיְלָה כַּנַּ"ל. וְהוּא בְּעֹצֶם כֹּחוֹ תִּקֵּן שֶׁגַּם אָז נוּכַל לְהִתְפַּלֵּל וְלָשׁוּב אֶל ה' שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלַּת עַרְבִית כַּנַּ"ל. אֲבָל רָאָה שֶׁמֵּעֹצֶם מְרִירַת הִתְפַּשְׁטוּת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד אִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן לְהַטִּיל עָלָיו חִיּוּב לְהִתְפַּלֵּל אָז.

כִּי אָז בִּבְחִינַת תִּקֻּף מְרִירַת חֶשְׁכַת לַיְלָה הוּא בִּבְחִינַת הֶעְדֵּר הַדִּבּוּר בְּחִינַת יוֹנָה אִלֶּמֶת בְּחִינַת נֶאֱלַמְתִּי לֹא אֶפְתַּח פִּי בְּחִינַת נֶאֱלַמְתִּי דּוּמִיָּה הֶחֱשֵׁיתִי מִטּוֹב וְכוּ' שֶׁזֶּה נֶאֱמַר עַל זְמַן הַגָּלוּת. עַד שֶׁלּוּלֵי כֹּחַ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים בְּחִינַת יַעֲקֹב כְּבָר הָיוּ הַכֹּל מִתְיָאֲשִׁים לְגַמְרֵי מִלְּהִתְפַּלֵּל וְלָשׁוּב אָז בְּהִתְפַּשְׁטוּת תְּהוֹמוֹת רָעִים וְכוּ' כָּאֵלֶּה. וְזֶה תִּקֵּן יַעֲקֹב אָבִינוּ שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלַל הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים כִּי מִמֶּנּוּ יָצְאוּ כֻּלָּם.

שֶׁבְּעֹצֶם כֹּחוֹ תִּקֵּן תַּקָּנוֹת נִפְלָאוֹת וְנוֹרָאוֹת מְאד בְּעֵת שֶׁלָּן שָׁם בַּמָּקוֹם הַהוּא וְיָרַד לְמָקוֹם שֶׁיָּרַד בְּעֵת שְׁנָתוֹ וּמִשָּׁם עָלָה לְמָקוֹם שֶׁעָלָה עַד שֶׁתִּקֵּן שֶׁאֲפִלּוּ בְּחֶשְׁכַת לַיְלָה וַאֲפִלָּה מַמָּשׁ יִתְעוֹרֵר הָאָדָם בִּרְצוֹנוֹת חֲזָקִים לְהִתְפַּלֵּל וְלָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ וְלֹא יִתְיָאֵשׁ מִן הַתְּפִלָּה וְהַצְּעָקָה לְעוֹלָם. כְּמוֹ שֶׁהִזְהִיר אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זְכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה וְאָמַר רַק שֶׁלֹּא יִתְיָאֵשׁ מִן הַצְּעָקָה וְהַתְּפִלָּה. (אַבִּי מֶע אִיז זִיךְ נִיט מְיָאֵשׁ פּוּן שְׁרַיֶּיאן מֶע שְׁרַיִּיט מֶע בַּיִּיט וְכוּ') וְאָז הַכֹּל מִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלַּת עַרְבִית רְשׁוּת שֶׁתִּקֵּן יַעֲקֹב אָבִינוּ כִּי קְדֻשַּׁת יַעֲקֹב הַמְּשֻׁרָשׁ בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁבָּא מִזַּרְעוֹ הוּא בְּחִינַת נְקֻדַּת הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת רָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַפָּנִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמָקוֹם אַחֵר. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב בְּחִינַת מְבַקְשֵׁי פָנֶיךָ יַעֲקֹב סֶלָה. עַל כֵּן יַעֲקֹב אָבִינוּ בְּעֹצֶם כֹּחוֹ הִכְנִיס בְּלֵב כָּל יִשְׂרָאֵל עַד סוֹף הַדּוֹרוֹת הָאַחֲרוֹנִים הָאֵלֶּה שֶׁהֵם עִקְּבוֹת מְשִׁיחָא שֶׁגַּם עַתָּה בִּמְרִירוּת הַגָּלוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקֻּף חֶשְׁכַת לַיְלָה יִסְתַּכֵּל כָּל אֶחָד עַל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ עַד שֶׁכָּל אֶחָד יִתְחַזֵּק מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא בִּרְצוֹנוֹת חֲזָקִים וְכִסּוּפִין טוֹבִים לַה' יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת זַכְרְתִּי בַלַּיְלָה שִׁמְךָ ה' בְּחִינַת אֶזְכְּרָה נְגִינָתִי בַּלַּיְלָה עִם לְבָבִי אַשִׂיחָה וַיְחַפֵּשׂ רוּחִי מַה יִּהְיֶה הַסּוֹף וְהַתִּכְלִית מִמֶּנִּי בְּחִינַת עַל מִשְׁכָּבִי בַּלֵּילוֹת בִּקַּשְׁתִּי אֶת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי. שֶׁיִּתְחַזֵּק גַּם אָז לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אֶת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי שֶׁהִיא קְדֻשַּׁת יַהֲדוּתוֹ וְאַף עַל פִּי שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִמְצֹא בְּחִינַת בִּקַּשְׁתִּיו וְלֹא מְצָאתִיו. אַף עַל פִּי כֵן אָקוּמָה נָא וַאֲסֹבְבָה בָּעִיר וּבָרְחוֹבוֹת וּבַשְּׁוָקִים וְכוּ'. וְזֶה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁתִּקֵּן יַעֲקֹב אָבִינוּ שֶׁגַּם בְּתֹקֶף חֶשְׁכַת לַיְלָה בְּחִינַת אֲרִיכַת הַגָּלוּת נְבַקֵּשׁ וּנְחַפֵּשׂ אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בִּרְצוֹנוֹת חֲזָקִים מְאד עַד שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִמֵּילָא יִתְחַזֵּק לִפְתֹּחַ פִּיו

בְּדִבּוּרֵי תְּפִלָּה גַּם אָז בִּבְחִינַת נֶאֱלַמְתִּי דּוּמִיָּה הֶחֱשֵׁיתִי מִטּוֹב וּכְאֵבִי נֶעְכָּר חַם לִבִּי בְּקִרְבִּי בַּהֲגִיגִי תִּבְעַר אֵשׁ דִּבַּרְתִּי בִלְשׁוֹנִי. וּבֶאֱמֶת בְּחִינַת דֶּרֶךְ זֶה הוּא עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה תָּמִיד. וְזֶה עִקַּר הָעֵצָה לִתְפִלָּה וְשִׂיחָה וְהִתְבּוֹדְדוּת (וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמָקוֹם אַחֵר): כִּי בֶּאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְהִתְפַּלֵּל וּלְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ כִּי אִם עַל יְדֵי רְצוֹנוֹת טוֹבִים וְכִסּוּפִים וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת אַל תַּעַשׂ תְּפִלָּתְךָ קֶבַע וְכוּ'. רַק שֶׁאַף עַל פִּי כֵן בְּהֶכְרֵחַ לְתַקֵּן תְּפִלּוֹת שֶׁיִּהְיוּ חוֹבָה בִּשְׁבִיל הֲמוֹן עַם כִּי בְּלֹא זֶה לֹא יִתְפַּלְּלוּ כְּלָל. אֲבָל יַעֲקֹב שֶׁהוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ עַד הַסּוֹף עַד עִקְּבוֹת מְשִׁיחָא הוּא עִסַּק בְּעִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלַּת עַרְבִית רְשׁוּת שֶׁגַּם בְּעִמְקַ הַחֹשֶׁךְ הַכְנִיס לִבּוֹ יִתְיָאֵשׁ מִן הַתְּפִלָּה רַק יִתְחַזֵּק בִּרְצוֹנוֹת חֲזָקִים לַה' יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁיִּתְעוֹרֵר מֵעַצְמוֹ לְהִתְפַּלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ בִּרְשׁוּתוֹ וּרְצוֹנוֹ שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה כַּנַ"ל. (שָׁם אוֹת פ"ט):

אות-מד

צָרִיךְ לְהִזָּהֵר שֶׁלֹּא לְבוֹא מִלֵּב נִשְׁבָּר לְעַצְבוּת

אַף עַל פִּי שֶׁהַבַּעַל תְּשׁוּבָה צָרִיךְ לִצְעֹק וְלִבְכּוֹת הַרְבֵּה לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ וּלְשַׁבֵּר לִבּוֹ מְאד כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אֱלֹקִים לֹא תִבְזֶה אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן צָרִיךְ לִהְיוֹת בָּקִי בַּהֲלָכָה שֶׁלֹּא יִתְרַחֵק חַס וְשָׁלוֹם מֵה' יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר עַל יְדֵי זֶה. כִּי בְּכָל דַּרְכֵי הַקְּדֻשָּׁה יֵשׁ בָּהֶם בְּחִינַת צַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם וְהַהֶפֶךְ בְּחִינַת פּוֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם.

בְּחִינַת זָכָה נַעֲשֶׂה לוֹ סַם חַיִּים לֹא זָכָה וְכוּ'. כִּי בְּוַדַּאי צָרִיךְ הַבַּעַל תְּשׁוּבָה לִסְבֹּל בִּזְיוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים בְּכַמָּה בְּחִינוֹת וְכַמְבאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַ"ל. שֶׁעִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא כְּשֶׁשּׁוֹמֵעַ בִּזְיוֹנוֹ יִדֹּם וְיִשְׁתֹּק וְיִקַּיֵּם דּוֹם לַה' וְכוּ' וּבִכְלַל זֶה הוּא גַּם כֵּן מַה שֶּׁצָּרִיךְ לִסְבֹּל בִּזְיוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים מֵעַצְמוֹ בִּבְחִינַת חֶרְפָּה שֶׁבָּרָה לִבִּי וְכוּ' כִּי צָרִיךְ לְהִתְבַּיֵּשׁ בְּעַצְמוֹ מֵעֲוֹנוֹתָיו וּפְגָמָיו עַד שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁפָּךְ דָּמָיו בְּקִרְבּוֹ וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כָּל הָעוֹבֵר עֲבֵרָה וּמִתְבַּיֵּשׁ בָּהּ מוֹחֲלִין לוֹ עַל כָּל עֲוֹנוֹתָיו. אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן צְרִיכִין לִהְיוֹת בָּקִי בַּהֲלָכָה זאת מְאד שֶׁלֹּא יָבוֹא עַל יְדֵי זֶה לְעַצְבוּת וּמָרָה שְׁחוֹרָה דְּסִטְרָא אָחֳרָא. וּכְמוֹ שֶׁהִזְהִיר אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל זֶה וְאָמַר שֶׁלֵּב נִשְׁבָּר הוּא עִנְיָן אַחֵר מֵעַצְבוּת. וּצְרִיכִין לְזָהֵר שֶׁלֹּא יִתְאַחֵז הָעַצְבוּת מֵהַלֵּב נִשְׁבָּר עַל כֵּן הִזְהִיר לְהִתְגַּבֵּר שֶׁיִּהְיֶה כָּל הַיּוֹם בְּשִׂמְחָה בְּכָל דַּרְכֵי עֲצוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת. רַק בְּשָׁעָה מְיֻחֶדֶת יִהְיֶה לוֹ לֵב נִשְׁבָּר לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ כְּבֵן לִפְנֵי אָבִיו וְכוּ' וְכָל זֶה כָּלוּל בִּבְחִינַת בָּקִי בַּהֲלָכָה הַנַ"ל. (הִלְכוֹת שַׁבָּת הֲלָכָה ז אוֹת מה):

אות-מה

מָאן נָצַח מָאן דְּאָחֵיד מָאנָא קְרָבָא בִּידוֹהִי
וְזֶה בְּחִינַת אַרְבָּעָה מִינִים שֶׁנּוֹטְלִין בַּיָּדִים. וְאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ מָאן נָצַח מָאן דְּאָחֵיד מָאנָא קְרָבָא בִּידוֹהִי. וְלִכְאוֹרָה אֵינוֹ מוּבָן כְּלָל מַה זאת הַשְּׁאֵלָה מָאן נָצַח הֲלֹא בְּכָל הַמִּלְחָמוֹת רוֹאִין מָאן נָצַח מִי שֶׁכָּבַשׁ הַמִּלְחָמָה וְהִכְנִיעַ וְהִפִּיל וְהָרַג אֶת שׁוֹנְאוֹ שֶׁנִּלְחַם עִמּוֹ וְאֵיךְ שַׁיָּךְ לִשְׁאל מָאן נָצַח. וְגַם הַתְּשׁוּבָה מָאן דְּנָקִיט מָאנָא קְרָבָא בִּידוֹהִי הֲלֹא אִדְּרַבָּא בְּכָל הַמִּלְחָמוֹת זֶה סִימָן שֶׁלֹּא נִצַּח עֲדַיִן הַמִּלְחָמָה מֵאַחַר שֶׁצָּרִיךְ לֶאֱחֹז עוֹד הַכְּלֵי מִלְחָמָה בְּיָדָיו כִּי מִי שֶׁמְּנַצֵּחַ הַמִּלְחָמָה לְגַמְרֵי אֵינוֹ אוֹחֵז עוֹד כְּלֵי הַמִּלְחָמָה בְּיָדָיו. אַךְ אֶפְשָׁר לְהָבִין עַל פִּי הַנַּ"ל. כִּי כְּבָר מְבאָר שֶׁבְּחִינַת מִלְחֶמֶת עָמָלֵק הִוא מִלְחָמָה אֲרֻכָּה מְאד מְאד. כִּי עֲמָלֵק הוּא מֵעוֹלָם רְצוּעָה מַרְדוּת לְיִשְׂרָאֵל. וְעִקַּר הוּא מִלְחֶמֶת הַיֵּצֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת קְלִפַּת עֲמָלֵק שֶׁאוֹרֵב עַל הָאָדָם תָּמִיד וְרוֹצֶה לְהַפִּילוֹ לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעִקַּר הַכְנָעָתוֹ הוּא הִתְחַזְּקוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּקִיאוּת הַנַּ"ל שֶׁעִקְּרוֹ בְּחִינַת בָּקִי בְּנִפְקִי בְּחִינַת וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ. שֶׁבְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם כָּל יְמֵי חַיָּיו יִהְיֶה חָזָק מְאד לְבַל יִפֹּל מִשּׁוּם דָּבָר וְכוּ'. וְזֶה הַדֶּרֶךְ צְרִיכִין לִלְמד הָרַבֵּה לְקַבְּלוֹ אֲצֶל הַצַּדִּיקִים וְהַנִּלְוִים אֲלֵיהֶם בְּחִינַת מֹשֶׁה וִיהוֹשֻׁעַ וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְזֶה כָּל הָעֲבוֹדָה בְּראשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם כִּפּוּרִים לְהַמְשִׁיךְ דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה הַזֶּה בָּעוֹלָם וְכַנַּ"ל. נִמְצָא שֶׁבְּעִנְיַן מִלְחָמָה זאת שֶׁיֵּשׁ לְכָל אָדָם עִם יִצְרוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק כָּל נִצְחוֹן הַמִּלְחָמָה הוּא כְּשֶׁהוּא חָזָק בְּדַעְתּוֹ בְּכֹחַ הַצַּדִּיק לֶאֱחֹז אֶת עַצְמוֹ וְלַעֲמד בְּקִשְׁרֵי הַמִּלְחָמָה בְּכָל מַה שֶּׁיַּעֲבר עָלָיו כִּי כָּל זְמַן שֶׁהָאָדָם אֵינוֹ מְיַאֵשׁ אֶת עַצְמוֹ וּמְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ וְכוּ'. וְעוֹסֵק עֲדַיִן בְּמִלְחָמָה זאת שֶׁעִקַּר הַכְּלֵי זַיִן הוּא תְּפִלָּה וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן ב') הוּא נִקְרָא נוֹצֵחַ אֶת הַמִּלְחָמָה.
כִּי בֶּאֱמֶת לַה' הַמִּלְחָמָה. כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהָאָדָם בְּעַצְמוֹ לְנַצְּחוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אִלְמָלֵא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹזְרוֹ וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב מִלְחָמָה לַה' בַּעֲמָלֵק מִדֹּר דֹּר וְכַנַּ"ל. רַק שֶׁהָאָדָם חַיָּב לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ וּלְעוֹרֵר אֶת עַצְמוֹ בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ לִבְלִי לְהִיוֹת נָסוֹג אָחוֹר מִמִּלְחָמָה הַזאת וְלִבְלִי לְיַאֵשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּשׁוּם אפֶן וְכוּ'. וְעַתָּה מוּבָן דִּבְרֵי הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ הַנַּ"ל מָאן נָצַח מָאן דְּאָחֵיד מָאנָא קְרָבָא בִּידוֹהִי. כִּי בְּוַדַּאי בְּמִלְחָמָה זאת שֶׁהָיָה לָנוּ בְּראשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם כִּפּוּרִים שֶׁהוּא לְהַכְרִית זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת בְּוַדַּאי אֵין רוֹאִין בְּחוּשׁ עֲדַיִן מָאן נָצַח בִּפְרָט בַּאֲרִיכוּת הַגָּלוּת הַזֶּה שֶׁעֲדַיִן הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ חָרֵב וְכָל אֶחָד עוֹבֵר עָלָיו מַה שֶּׁעוֹבֵר אַךְ בְּכָלַל יִשְׂרָאֵל בְּוַדַּאי כְּבָר נִצְחוּ הַמִּלְחָמָה מֵאַחַר שֶׁאוֹחֲזִין הַמָּאנֵי קְרָבָא בִּידוֹהִי שֶׁהֵם הַלּוּלָב וּמִינָיו. כִּי מֵאַחַר שֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹסְקִין עֲדַיִן בְּמִלְחָמָה הַזאת

וְאוֹחֲזִין מָאנָא קָרְבָא בִּידֵיהוֹן שֶׁהֵם הָאַרְבָּעָה מִינִים שֶׁמִּתְפַּלְּלִין בָּהֶם וְגוֹמְרִין עֲלֵיהֶם אֶת הַהַלֵּל בְּוַדַּאי כְּבָר נִצְחוּ הַמִּלְחָמָה כִּי בְּמִלְחָמָה זאת זֶה עִקַּר נִצָּחוֹן הַמִּלְחָמָה. כְּשֶׁאוֹחֲזִין אֶת עַצְמוֹ וְאוֹחֲזִים מָאנָא קְרָבָא בִּידוֹהִי כוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל פָּסוּק בְּשׁוֹא גַּלְיו אַתָּה תְּשַׁבְּחֵם וְכוּ' וְכֵן בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁכָּל זְמַן שֶׁהָאָדָם מְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בִּתְפִלָּה וּצְעָקָה לַה' יִתְבָּרַךְ הוּא בְּכְלַל נוֹצֵחַ אֶת הַמִּלְחָמָה שֶׁזֶּה מְרַמֵּז הָאַרְבָּעָה מִינִים שֶׁאוֹחֲזִים בַּיָּדַיִם בְּסֻכּוֹת אַחַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם כִּפּוּרִים וְכַנַּ"ל. (שָׁם אוֹת נד):

הִלְכוֹת רֹאשׁ חֹדֶשׁ הֲלָכָה ה עַל פִּי הַתּוֹרָה תְּהִלִּים מְסֻגָּל לִתְשׁוּבָה בְּסִימָן ע"ג בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא. וְעַל פִּי הַהַנְהָגָה הַכְּלָלִית שֶׁהַזְּהִיר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לְבָרְכָה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים לְהַרְבּוֹת בְּהִתְבּוֹדְדוּת בְּכָל יוֹם וְיוֹם דְּהַיְנוּ לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ בִּלְשׁוֹן לַעַ"ז לְבַקֵּשׁ מִלְּפָנָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּקָרְבֵהוּ לַעֲבוֹדָתוֹ וְיַעְזְרֵהוּ לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ וְהַזְהִיר לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת.

דְּהַיְנוּ כָּל הַדְּבָרִים שֶׁגִּלָּה בְּכָל תּוֹרָה וְתוֹרָה לַעֲשׂוֹת מִזֶּה תְּפִלָּה לְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּזְכֶּה לָבוֹא לְכָל זֶה. כְּפִי סֵדֶר חִדּוּשֵׁי הַתּוֹרָה שֶׁגִּלָּה כְּפִי בִּנְיַן הַנּוֹרָא שֶׁבָּנָה בְּכָל תּוֹרָה וְתוֹרָה שֶׁגִּלָּה בְּדִרְכּוֹ הַנִּפְלָא וְאָמַר שֶׁנַּעֲשָׂה מִזֶּה שַׁעֲשׁוּעִים גְּדוֹלִים לְמַעְלָה. וְאָמַר שֶׁנַּעֲשָׂה מִזֶּה שַׁעֲשׁוּעִים שֶׁלֹּא עָלוּ עַדַיִן שַׁעֲשׁוּעִים כָּאֵלֶּה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ מֵעוֹלָם.

אות-מו

תְּפִלָּה עַל צָרְכֵי הַגּוּף הִיא לְמַטָּה מֵהַתּוֹרָה

יֵשׁ שְׁנֵי בְּחִינוֹת תְּפִלּוֹת יֵשׁ תְּפִלָּה שֶׁהִוא לְמַטָּה מֵהַתּוֹרָה וְהִיא טְפֵלָה לְהַתּוֹרָה וְיֵשׁ תְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינָה אַחַת עִם הַתּוֹרָה מַמָּשׁ. וְגַם הִיא גְּבוֹהָּ מֵהַתּוֹרָה כִּי יֵשׁ תְּפִלָּה שֶׁמִּתְפַּלְּלִין עַל צָרְכֵיהוּ דְּהַיְנוּ פַּרְנָסָה וּבָנִים וְחַיִּים וּרְפוּאָה וְכוּ'. וְזאת הַתְּפִלָּה נִקְרֵאת חַיֵּי שָׁעָה. וְהִיא לְמַטָּה מֵהַתּוֹרָה וּטְפֵלָה לְהַתּוֹרָה. כִּי בְּוַדַּאי מִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל עַל צָרְכֵי גּוּפוֹ וְאֵינוֹ מִתְכַּוֵּן כְּלָל בְּשִׁבִיל הַתּוֹרָה רַק הוּא מִתְפַּלֵּל שֶׁיִּתֵּן לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ בָּנִי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי וְכוּ' לַהֲנָאָתוֹ וּלְצָרְךְ גּוּפוֹ. זאת הַתְּפִלָּה בְּוַדַּאי אֵינָהּ חֲשׁוּבָה לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ. וְהִיא בְּחִינַת תְּפִלּוֹת רָעוֹת שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁיֵּשׁ לְכָל אָדָם תְּפִלּוֹת רָעוֹת וְהִיא בְּחִינַת גנבא אמחתרתא רַחֲמָנָא קריה. כִּי זֶה יָדוּעַ וְנִרְאֶה בְּחוּשׁ שֶׁכָּל יְמֵי חַיֵּינוּ הֶבֶל וָרִיק וְיָמֵינוּ כְּצֵל עוֹבֵר. וּמַה יִּתְרוֹן לָאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ. וְאִם יִצְבֹּר כֶּעָפָר כֶּסֶף וְכוּ' לֹא בְּמוֹתוֹ יִקַּח הַכֹּל וְאֵין מְלַוִּין לוֹ לָאָדָם לֹא כֶּסֶף וְלֹא זָהָב וְלֹא אֲבָנִים טוֹבוֹת וּמַרְגָּלִיּוֹת וְכוּ'. וְעַל כֵּן מִי שֶׁאֵינוֹ מִסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית הָאֲחֲרוֹן הָאֲמִתִּי לָמָּה לוֹ חַיִּים. וּמָה הַנַּחַת רוּחַ לַה' יִתְבָּרַךְ מִתְּפִלָּתוֹ שֶׁמִּתְפַּלֵּל שֶׁיִּתֵּן לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ פַּרְנָסָה וּמָמוֹן וְכוּ' לְמַלְאוֹת תַּאֲוֹת בִּטְנוֹ וְה' יִתְבָּרַךְ יוֹדֵעַ וּמֵבִין שֶׁכָּל מַה שֶׁמְּבַקֵּשׁ

אֵינוֹ טוֹבָה לְפָנָיו כְּלָל. כִּי מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ מִסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית בְּוַדַּאי הַפַּרְנָסָה וְהָעֲשִׁירוּת שֶׁלּוֹ הוּא בְּחִינַת עֹשֶׁר שָׁמוּר לִבְעָלָיו לְרָעָתוֹ רַחֲמָנָא לִצְלָן. נִמְצָא שֶׁהַתְּפִלָּה שֶׁהִיא לְצֹרֶךְ הַגּוּף לְבַד בְּלִי כַּוָּנַת קִיּוּם הַתּוֹרָה הִיא בְּוַדַּאי אֵינוֹ טוֹבָה כְּלָל. וְעַל תְּפִלּוֹת כָּאֵלּוּ קוֹרֵא תִּגֹּר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ צוֹוְחִין כְּכָלְבִין הַב הַב. הַב לָן חַיֵּי הַב לָן מְזוֹנָא וְכוּ'. וְאֵין לַה' יִתְבָּרַךְ נַחַת מִתְּפִלָּה כָּזֹאת שֶׁהִיא לְצָרְכֵי הַגּוּף כִּי אִם כְּשֶׁזֶּה הַמִּתְפַּלֵּל מִתְכַּוֵּן בִּתְפִלָּתוֹ בִּשְׁבִיל קִיּוּם הַתּוֹרָה. דְּהַיְנוּ שֶׁמִּתְפַּלֵּל עַל בָּנַי חַיֵּי וּמְזוֹנָא וְכָל כַּוָּנָתוֹ כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְקַיֵּם תּוֹרָתוֹ וּמִצְוֹתָיו בֶּאֱמֶת. וְאִם כַּוָּנָתוֹ בֶּאֱמֶת בִּשְׁבִיל זֶה בְּוַדַּאי יֵשׁ לַה' יִתְבָּרַךְ נַחַת רוּחַ מִתְּפִלָּה כָּזֹאת. אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן תְּפִלָּה כָּזֹאת הִיא בְּוַדַּאי לְמַטָּה מֵהַתּוֹרָה וּטְפֵלָה לְהַתּוֹרָה כִּי מֵאַחַר שֶׁהַתְּפִלָּה בִּשְׁבִיל צָרְכֵי הַגּוּף. נִמְצָא שֶׁהַתְּפִלָּה זֹאת בִּפְנֵי עַצְמָהּ אֵינָהּ כְּלוּם כַּנַ"ל. כִּי לָמָּה לוֹ הַגּוּף וּצְרָכָיו וְהַיּוֹם בְּכָאן וּמָחָר בַּקֶּבֶר וְכוּ' כַּנַ"ל וְאֵין לְהַתְּפִלָּה הַזֹּאת שׁוּם חִיּוּת וְקִיּוּם כִּי אִם עַל יְדֵי הַתּוֹרָה. דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁמִּתְכַּוֵּן בִּתְפִלָּתוֹ עַל צָרְכֵי הַגּוּף בִּשְׁבִיל קִיּוּם הַתּוֹרָה. נִמְצָא שֶׁתְּפִלָּה כָּזֹאת בְּוַדַּאי טְפֵלָה לְהַתּוֹרָה. כִּי הָעִקָּר הוּא הַתּוֹרָה. רַק הוּא מִתְפַּלֵּל עַל צָרְכֵי הַגּוּף כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי תְּפִלָּה כָּזֹאת הִיא טְפֵלָה לְהַתּוֹרָה וּלְמַטָּה מֵהַתּוֹרָה.

וְעַל תְּפִלָּה כָּזֹאת הִקְפִּידוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁלֹּא לְהַאֲרִיךְ בָּהּ בְּיוֹתֵר.

כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מַנִּיחִין חַיֵּי עוֹלָם וְעוֹסְקִין בְּחַיֵּי שָׁעָה. כִּי הָעִקָּר הוּא חַיֵּי עוֹלָם שֶׁהוּא הַתּוֹרָה. אֲבָל הַתְּפִלָּה כָּזֹאת בִּשְׁבִיל צָרְכֵי הַגּוּף הִיא חַיֵּי שָׁעָה. רַק שֶׁצְּרִיכִין אוֹתָהּ בִּשְׁבִיל חַיֵּי עוֹלָם בִּשְׁבִיל הַתּוֹרָה. וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי אֵין לְהַנִּיחַ הָעִקָּר שֶׁהוּא חַיֵּי עוֹלָם וּלְהַאֲרִיךְ בְּהַטָּפֵל שֶׁהוּא חַיֵּי שָׁעָה. וּתְפִלָּה כָּזֹאת צָרִיךְ שְׁמִירָה גְּדוֹלָה שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בָּהּ הַחִיצוֹנִים. שֶׁלֹּא תִּהְיֶה בִּבְחִינַת רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת חַס וְשָׁלוֹם. כִּי מֵאַחַר שֶׁמִּתְפַּלֵּל עַל צָרְכִים הַגַּשְׁמִיִּים שֶׁל הַגּוּף רַק שֶׁכַּוָּנָתוֹ בִּשְׁבִיל הַתּוֹרָה. בְּקַל תּוּכַל הַסִּטְרָא אָחֳרָא לְהִתְאַחֵז בּוֹ לְהַטּוֹת כַּוָּנָתוֹ בִּשְׁבִיל צָרְכֵי הַגּוּף בְּעַצְמוֹ. שֶׁאָז תְּפִלָּתוֹ פְּסוּלָה כַּנַ"ל. (הִלְכוֹת רֹאשׁ חֹדֶשׁ הֲלָכָה אוֹת ג):

אות-מז

הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא לְצֹרֶךְ נִשְׁמָתוֹ הִיא לְמַעְלָה מֵהַתּוֹרָה

אֲבָל עִקַּר הַתְּפִלָּה הַשְּׁלֵמָה הִיא כְּשֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל רַק עַל צָרְכֵי נִשְׁמָתוֹ בְּעַצְמוֹ דְּהַיְנוּ שֶׁכָּל תְּפִלּוֹתָיו לִזְכּוֹת לְיִרְאַת ד' וַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ. כְּמוֹ שֶׁאָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם אַחַת שָׁאַלְתִּי מֵאֵת ד' אוֹתָהּ אֲבַקֵּשׁ שִׁבְתִּי בְּבֵית ד' כָּל יְמֵי חַיַּי וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ

לְבָרְכָה (בְּסִימָן י"ד) עַל מַאֲמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה ושקלית לְסַלְתָּאי ואנחיה בְּכַוְתָּא דְּרָקִיעַ עַיִן שָׁם.

וּתְפִלָּה כָּזאת אֵינוֹ טְפֵלָה לַתּוֹרָה. אַדְרַבָּא תְּפִלָּה כָּזאת הִיא עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה. מֵאַחַר שֶׁמְּבַקֵּשׁ רַק לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה. כִּי לֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה. וְזֶה בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ד' הִיא תִּתְהַלָּל. הַיְנוּ הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת אֵשֶׁת חַיִל כְּשֶׁהוּא בִּשְׁבִיל יִרְאַת ד' לִזְכּוֹת לִירְאָתוֹ יִתְבָּרַךְ הִיא תִּתְהַלָּל. כִּי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה. וְזאת הַתְּפִלָּה הִיא שָׁוָה עִם הַתּוֹרָה וְגָבוֹהַּ מִמֶּנָּה. כִּי עִקַּר הַכַּוָּנָה בִּלְמוּד הַתּוֹרָה הוּא לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה. כִּי לֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה. וְזֶהוּ כַּוָּנָתוֹ בִּתְפִלָּתוֹ שֶׁמְּבַקֵּשׁ לִירְאָה אֶת ד' וּלְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה. נִמְצָא שֶׁהַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה שְׁנֵיהֶם שָׁוִים בְּקוֹמָתָם. וְאַף גַּם הַתְּפִלָּה גָּבוֹהַּ יוֹתֵר.

בִּבְחִינַת אֵשֶׁת חַיִל עֲטָרַת בַּעְלָהּ. בְּחִינַת רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת ד'. דְּהַיְנוּ הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ד'. דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁמִּתְפַּלֵּל עַל הַיִּרְאָה הִיא רֵאשִׁית חָכְמָה כִּי הוּא לְמַעְלָה מֵהַחָכְמָה שֶׁהִיא הַתּוֹרָה. כִּי תְּפִלָּה כָּזאת הִיא עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה. כִּי עִקַּר הַתּוֹרָה הִיא הַמַּעֲשֶׂה שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי תְּפִלָּה זאת. כִּי לֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר וְכוּ' כַּנַּ"ל כִּי הַכֹּל בִּידֵי שָׁמַיִם שֶׁהוּא הַתּוֹרָה בְּחִינַת זְעֵיר אַנְפִּין שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם כַּיָּדוּעַ חוּץ מִיִּרְאַת שָׁמַיִם אֲבָל עַל יְדֵי תְּפִלָּה יְכוֹלִין לִזְכּוֹת לְיִרְאַת שָׁמַיִם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁיְּסַד דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם שֶׁכֻּלּוֹ תְּפִלּוֹת לִזְכּוֹת לְיִרְאַת שָׁמַיִם וְלַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּאֲשֶׁר יִבאַר לְפָנֵינוּ בְּעֶזְרַת ה'. (שָׁם אוֹת ד):

אות-מח

עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא עַל יְדֵי שֶׁעוֹשִׂין מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת

עִקַּר הִתְעוֹרְרוּת הַתְּשׁוּבָה זוֹכִין עַל יְדֵי שֶׁעוֹשִׂין מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת. כִּי לִזְכּוֹת לִתְשׁוּבָה לְאוֹ כָּל אָדָם זוֹכֶה מֵרִבּוּי הַמְּנִיעוֹת שֶׁיֵּשׁ עַל זֶה. וְעַל כֵּן עִקַּר הַמְשָׁכַת דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה בָּעוֹלָם הוּא עַל יְדֵי שֶׁעוֹשִׂין מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת כִּי לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה קָשֶׁה מְאד כִּי מַה בִּתְחִלָּה קֹדֶם שֶׁחָטָא. שֶׁעֲדַיִן לֹא נִמְשַׁךְ אַחַר יִצְרוֹ הָרַע הִתְגַּבֵּר עָלָיו הַיֵּצֶר הָרָע עַד שֶׁהֶחְטִיאוֹ מִכָּל שֶׁכֵּן עַתָּה שֶׁכְּבָר נִמְשַׁךְ אַחֲרָיו וְנִתְפַּס בִּמְצוּדָתוֹ אֵיךְ אֶפְשָׁר לָשׁוּב. אַךְ עִקַּר הַתְּשׁוּבָה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינָה הַנַּ"ל עַל יְדֵי שֶׁעוֹשִׂין מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת. כִּי עַל יְדֵי תְּפִלָּה יְכוֹלִין לִפְעל הַכֹּל. כִּי אַף עַל פִּי שֶׁהוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא. וּכְבָר נִתְפַּס בְּתַאֲוָתָיו הָרָעוֹת שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָצֵאת מִשָּׁם אַף עַל פִּי כֵן עַל כָּל פָּנִים הַדִּבּוּר בְּיָדוֹ. וְאִם יַרְבֶּה לְדַבֵּר דִּבּוּרֵי תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וְיִתְפַּלֵּל הַרְבֵּה לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּזַכֶּה לָשׁוּב וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה בְּוַדַּאי יְעוֹרֵר רַחֲמֵי

ה' יִתְבָּרַךְ עָלָיו עַד שֶׁיִּפְתַּח לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ שַׁעֲרֵי הַתְּשׁוּבָה וְיִזְכֶּה סוֹף כָּל סוֹף לָשׁוּב אֶל ה' יִתְבָּרַךְ וִירַחֲמֵהוּ.

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא. ע"ג הַנַּ"ל) שֶׁעִקַּר הַתְּשׁוּבָה עַל יְדֵי אֲמִירַת תְּהִלִּים. כִּי כָּל סֵפֶר תְּהִלִּים הֵם תְּחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם שֶׁבִּקֵּשׁ מֵה' יִתְבָּרַךְ לְזָכוֹת לְהִתְקָרֵב אֵלָיו וּלְקַיֵּם תּוֹרָתוֹ וּמִצְוֹתָיו. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אַחַת שָׁאַלְתִּי מֵאֵת ד' אוֹתָהּ אֲבַקֵּשׁ שִׁבְתִּי בְּבֵית ד' כָּל יְמֵי חַיַּי וְכוּ'. וּכְתִיב הוֹדִיעֵנִי ד' דַּרְכֶּךָ אֵהָלְכָה בָּאֲמִתֶּךָ וְכוּ' עֲזֵרֵנוּ לַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וְכוּ' וְכֵן הַרְבֵּה. וְכָל מַה שֶּׁמְּבַקֵּשׁ לְהִנָּצֵל מֵאוֹיְבָיו וְשׂוֹנְאָיו כָּל כַּוָּנָתוֹ לְהִנָּצֵל מִשּׂוֹנְאֵי הַנֶּפֶשׁ שֶׁהֵם הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְחֵילוֹתָיו וְגַם כָּל הַשּׂוֹנְאִים בְּגַשְׁמִיּוּת שֶׁבִּקֵּשׁ לְהִנָּצֵל מֵהֶם הַכֹּל הָיָה בִּשְׁבִיל שֶׁיִּזְכֶּה לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת כִּי כָּל הַשּׂוֹנְאִים שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם וְשֶׁל כְּלַל יִשְׂרָאֵל הוּא מֻחְלָט שֶׁאָנוּ אוֹחֲזִין בְּתוֹרַת ד' וּמִצְוֹתָיו שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה הֵם מִתְגָּרִים בָּנוּ נִמְצָא שֶׁכָּל שׂוֹנְאֵינוּ וְאוֹיְבֵינוּ בְּגַשְׁמִיּוּת כֻּלָּם הֵם שׂוֹנְאֵי ד' שׂוֹנְאֵי הַנֶּפֶשׁ שׂוֹנְאֵי הַתּוֹרָה.

וְכָל בַּקָּשָׁתֵנוּ לְהִנָּצֵל מֵהֶם הוּא לְהִנָּצֵל מִשּׂוֹנְאֵי הַנֶּפֶשׁ וְהַתּוֹרָה כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה. הַכְּלָל שֶׁכָּל כַּוָּנַת דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם בְּסֵפֶר תְּהִלִּים הוּא לְבַקֵּשׁ מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּזְכֶּה לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת וּלְהִנָּצֵל מִכָּל הַשּׂוֹנְאִים וְהַמּוֹנְעִים וְהַמְעַכְּבִים לַעֲבד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בְּגַשְׁמִיּוּת וּברוּחָנִיּוּת וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ יָסַד כָּל סֵפֶר תְּהִלִּים מֵהִתְבּוֹדְדוּת שֶׁלּוֹ וְכוּ' (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסִימָן קנ"ו) עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן הֵם חֲמִשָּׁה סְפָרִים תְּהִלִּים כְּנֶגֶד חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תּוֹרָה שֶׁהֵם כְּלַל הַתּוֹרָה.

הַיְנוּ בְּחִינָה הַנַּ"ל שֶׁעוֹשִׂין מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת כִּי דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָשָׂה מֵחֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תּוֹרָה חֲמִשָּׁה סִפְרֵי תְּהִלִּים שֶׁהֵם תְּפִלּוֹת וּבַקָּשׁוֹת. הַיְנוּ שֶׁעָשָׂה מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עִקַּר הִתְעוֹרְרוּת הַתְּשׁוּבָה הוּא עַל יְדֵי תְּהִלִּים כַּנַּ"ל כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה זוֹכִין עַל יְדֵי שֶׁעוֹשִׂין מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּהִלִּים כַּנַּ"ל. (שָׁם אוֹת ז):

אות-מט

עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ עָשָׂה מַה שֶּׁאֵינוֹ זוֹכֶה לַעֲשׂוֹת

וְעַל כֵּן תּוֹקְעִין שׁוֹפָר וּמִתְפַּלְּלִין מַלְכֻיּוֹת וְכוּ' הַכֹּל בַּתְּפִלַּת מוּסָף. כִּי תְּפִלַּת מוּסָף מִתְפַּלְּלִין רַק עַל הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁהָיוּ צְרִיכִין לְהַקְרִיב בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ. וּבַעֲוֹנוֹתֵינוּ חָרֵב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וְאֵין אָנוּ יְכוֹלִין לְהַקְרִיב קָרְבָּן וְכוּ'. עַל כֵּן אָנוּ מִתְפַּלְּלִין לַה' יִתְבָּרַךְ עַל בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁנִּזְכֶּה לְהַקְרִיב הַקָּרְבָּנוֹת כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים וּמִפְּנֵי חֲטָאֵינוּ וְכוּ' וְשָׁם נַעֲשֶׂה וְנַקְרִיב לְפָנֶיךָ וְכוּ' וְאֶת מוּסַף יוֹם וְכוּ' נִמְצָא שֶׁתְּפִלַּת מוּסָף הִוא בְּחִינַת שֶׁעוֹשִׂין מִתּוֹרָה תְּפִלָּה דְּהַיְנוּ

מֵהַמִּצְוָה שֶׁל הַקְרָבַת הַקְרְבָּן מוּסָף עוֹשִׂין מִזֶּה תְּפִלָּה וּבָזֶה אָנוּ מַמְשִׁיכִין הַדֶּרֶךְ לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת שֶׁהוּא גַּם כֵּן בִּבְחִינָה זוֹ שֶׁל תְּפִלַּת מוּסָף שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁהוּא רָחוֹק מִקִּיּוּם אֵיזֶה מִצְוָה הֵן מִצְוַת עֲשֵׂה אוֹ לֹא תַּעֲשֶׂה צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּזְכֶּה לְקַיְּמָהּ שֶׁזֶּהוּ מַמָּשׁ תְּפִלַּת מוּסָף שֶׁמִּתְפַּלְּלִין שֶׁנִּזְכֶּה לְקַיֵּם מַה שֶּׁאֵין אָנוּ יְכוֹלִין לְקַיֵּם עַתָּה בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ בְּעֵת הַחֻרְבָּן. וְזֹאת הַתְּפִלָּה נֶחְשֶׁבֶת בִּמְקוֹם קָרְבָּן. וְגַם עַל יְדֵי זֶה נִזְכֶּה סוֹף כָּל סוֹף לָשׁוּב לְאַרְצֵנוּ וּלְהַקְרִיב שָׁם קָרְבָּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ כְּמוֹ כֵן הוּא מַמָּשׁ הַתְּפִלּוֹת שֶׁעוֹשִׂין מִתּוֹרוֹת שֶׁצְּרִיכִין לְבַקֵּשׁ מֵה' יִתְבָּרַךְ הַרְבֵּה שֶׁנִּזְכֶּה לְקַיֵּם מַה שֶּׁקָּשֶׁה לָנוּ לְקַיֵּם עַתָּה בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ בְּתֹקֶף גָּלוּת הַנֶּפֶשׁ.

וְעַל יְדֵי תְּפִלּוֹת אֵלּוּ נִזְכֶּה לְבַסּוֹף לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ. וְגַם כָּל זְמַן שֶׁאֵין אָנוּ זוֹכִין עֲדַיִן לִגְאֻלַּת הַנֶּפֶשׁ בִּשְׁלֵמוּת יִהְיֶה נֶחְשָׁב לָנוּ עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה כְּאִלּוּ קִיַּמְנוּ וְעָשִׂינוּ מַה שֶּׁמֻּטָּל עָלֵינוּ.

נִמְצָא שֶׁתְּפִלַּת מוּסָף הִוא בִּבְחִינַת תְּפִלּוֹת שֶׁעוֹשִׂין מִתּוֹרוֹת עַל כֵּן אָז תּוֹקְעִין בְּשׁוֹפָר וּמִתְפַּלְּלִין מַלְכֻיּוֹת וְכוּ'. כִּי שׁוֹפָר וּמַלְכֻיּוֹת וְזִכְרוֹנוֹת וְכוּ' הֵם בִּשְׁבִיל בְּחִינַת זֹאת לִזְכוֹת לְהָקִים אֶת הַתְּפִלָּה לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת כַּנַּ"ל. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלַּת מוּסָף כַּנַּ"ל. (שָׁם אוֹת י):

אות-נ

עַל יְדֵי חִדּוּשֵׁי הַתּוֹרָה יוּכַל לְהַאֲרִיךְ בִּתְפִלָּתוֹ עַל כָּל לְמָשָׁל כְּשֶׁאָחָד רוֹצֶה לְבַקֵּשׁ מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּזְכֶּה לְקַיֵּם מִצְוַת צִיצִית בִּשְׁלֵמוּת אִם אֵינוֹ יוֹדֵעַ סְגֻלַּת הַצִּיצִית אֵיזֶה מִדָּה יִזְכֶּה לְשַׁבֵּר עַל יְדֵי צִיצִית וּלְאֵיזֶה מַעֲלָה יַגִּיעַ עַל יָדָהּ וְכוּ' אָז בְּוַדַּאי אֵינוֹ יָכוֹל לְהַאֲרִיךְ בִּתְפִלָּה עַד שֶׁיִּשְׁבֹּר לִבּוֹ עַד שֶׁיְּעוֹרֵר רַחֲמֵי ה' יִתְבָּרַךְ כִּי אֵינוֹ יָכוֹל לְבַקֵּשׁ רַק רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם זַכֵּנִי לְקַיֵּם מִצְוַת צִיצִית בִּשְׁלֵמוּת. אַף עַל פִּי שֶׁבְּוַדַּאי גַּם זֶה טוֹב מְאֹד אַשְׁרֵי שֶׁיֹּאחֵז בָּזֶה לְבַקֵּשׁ עַל כָּל מִצְוָה מֵה' יִתְבָּרַךְ אַף עַל פִּי כֵן עֲדַיִן אֵינוֹ זוֹכֶה לַעֲשׂוֹת תְּפִלָּתוֹ רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים שֶׁהוּא זֶה שֶׁזּוֹכֶה לְחַדֵּשׁ בָּהּ דָּבָר. אֲבָל עִקַּר הַתְּפִלָּה הַשְּׁלֵמָה שֶׁעוֹשִׂין מִתּוֹרוֹת הוּא מֵחִדּוּשֵׁי אוֹרַיְתָא שֶׁזּוֹכִין לֵידַע עַל יָדָם סְגֻלַּת הַמִּצְוֹת כְּמוֹ בְּמָשָׁל הַצִּיצִית שֶׁהִתְחַלְנוּ. כְּשֶׁיּוֹדֵעַ הָאָדָם שֶׁמִּצְוַת צִיצִית מְסֻגָּל לְשַׁבֵּר תַּאֲוַת נְאוּף וְלִזְכּוֹת עַל יְדֵי זֶה לַעֲצַת הַצַּדִּיקִים וְלֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה וְלִתְפִלָּה וּלְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְלַעֲשׂוֹת נִסִּים וְכוּ'. הִנֵּה עַל פִּי דֶּרֶךְ זֶה בְּוַדַּאי יָכוֹל לְסַדֵּר תְּפִלּוֹת רַבּוֹת בַּאֲרִיכוּת נִפְלָא עַל מִצְוַת צִיצִית. כִּי כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁיּוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ כַּמָּה הוּא רָחוֹק מִתִּקּוּן הַבְּרִית וְאֵיךְ תַּאֲוַת נְאוּף מִתְגַּבֵּר עָלָיו בְּכָל פַּעַם שֶׁזֶּה עִקַּר הַמִּלְחָמָה שֶׁל כָּל אָדָם וְכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו בְּעִנְיָן זֶה בְּכָל פַּעַם כַּמָּה וְכַמָּה הוּא צָרִיךְ לְהַפְצִיר לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיּוֹשִׁיעוֹ לְקַיֵּם מִצְוַת צִיצִית כְּתִקּוּנָהּ כְּדֵי לְהִנָּצֵל

מִנְאוּף שֶׁהוּא הַתַּאֲוָה הָעוֹמֶדֶת עָלָיו בְּכָל יוֹם לְכַלּוֹתוֹ חַס וְשָׁלוֹם לְהַרְחִיקוֹ מֵחֵי הַחַיִּים. וְכֵן כְּשֶׁיִּזְכֹּר כַּמָּה הוּא רָחוֹק מֵאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁהוּא יְסוֹד כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ וְכוּ' וְכֵן כַּמָּה הוּא רָחוֹק מִתְּפִלָּה וְכוּ'. וְכֵן כַּמָּה וְכַמָּה עֲצוּת רָעוֹת שֶׁל הַמְהַפְּכִים הָאֱמֶת וְכוּ' מִתְגַּבְּרִין עָלָיו. וְכַמָּה יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים הוּא צָרִיךְ לִזְכּוֹת לְעֵצוֹת אֲמִתִּיּוֹת שֶׁהֵם עֲצוֹת צַדִּיקִים. הֵן עַל כָּל אֵלֶּה בְּוַדַּאי יוּכַל לִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ בִּתְפִלָּתוֹ שֶׁיַּעֲשֶׂה מִתּוֹרָה זאת לְפָרֵשׁ אֶת כָּל אֲשֶׁר עִם לְבָבוֹ עַל יְדֵי תּוֹרָה זאת. וְכֵן מִתּוֹרָה אַחֶרֶת שֶׁמְּדַבֶּרֶת מִמְּצוּת מְזוּזָה שֶׁמְּשַׁבֶּרֶת תַּאֲוַת מָמוֹן וּמְבַטֶּלֶת טִרְדַּת מְרִירַת הַפָּרְנָסָה וְזוֹכֶה לִשְׁמֹחַ בְּחֶלְקוֹ וְכוּ' אֲשֶׁר יְדוּעַ שֶׁמְּרִירַת טִרְדַּת הַפָּרְנָסָה מְכַלָּה חַיֵּי הָאָדָם וּמְרַחֶקֶת אוֹתוֹ מֵעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ' כַּמָּה וְכַמָּה תְּחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת מֵעֹמֶק הַלֵּב יָכוֹל לַעֲשׂוֹת עַל יְדֵי זֶה עַד שֶׁיִּשְׁפֹּךְ לִבּוֹ כַּמַּיִם נֹכַח פְּנֵי ד'. וְכֵן בִּשְׁאָר הָעִנְיָנִים הַמְבֹאָרִים בְּתוֹרָה זאת. וְכֵן בִּשְׁאָרֵי תּוֹרוֹת. נִמְצָא שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה שֶׁהוּא כְּשֶׁעוֹשִׂין מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת עִקַּר שְׁלֵמוּתָהּ הוּא עַל יְדֵי חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה הַנַּ"ל.

וְזֶה בְּחִינַת שִׂמְחַת בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה. בְּחִינַת וּשְׁאַבְתֶּם מַיִם בְּשָׂשׂוֹן מִמַּעְיְנֵי הַיְשׁוּעָה וּתְקַבְּלוּן אוֹלְפָן חֲדַת הַיְנוּ חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה הַנַּ"ל הַנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת עַתִּיקָא סְתִימָאָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת. שֶׁעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לִשְׁפֹּךְ לִבּוֹ כַּמַּיִם נֹכַח פְּנֵי ד' שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת נְסוּךְ הַמַּיִם בֶּחָג. בְּחִינַת וַיִּשְׁאֲבוּ מַיִם וַיִּשְׁפְּכוּ לִפְנֵי ד' הַנֶּאֱמָר בִּשְׁמוּאֵל וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁשָּׁפְכוּ לִבָּם כַּמַּיִם כִּי דַיְקָא עַל יְדֵי חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה הַנַּ"ל בְּחִינַת אוּלְפָן חֲדַת שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת דַּיְקָא עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לִשְׁפֹּךְ לִבּוֹ כַּמַּיִם לִפְנֵי ד' כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי אֲשֶׁר יוֹדֵעַ נִגְעֵי לְבָבוֹ וּמַכְאוֹבָיו אֵיךְ הוּא רָחוֹק מֵה' יִתְבָּרַךְ וּלְאֵיזֶה מִדּוֹת רָעוֹת וְתַאֲוֹת רָעוֹת וּבִלְבּוּלִים רָעִים נָפַל בַּעֲוֹנוֹתָיו וְכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת שֶׁהַכֹּל יוֹכֵל לִמְצֹא בְּתוֹךְ תְּפִלּוֹת אֵלּוּ שֶׁעוֹשֶׂה מִתּוֹרוֹת וְלִפְרֹשׂ שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים עַל כֻּלָּם כְּבֵן הַמִּתְחַטֵּא לִפְנֵי אָבִיו. עַד שֶׁיּוּכַל לִשְׁפֹּךְ לִבּוֹ כַּמַּיִם וְכוּ'.

וְזֶהוּ מִמַּעַיְנֵי הַיְשׁוּעָה כִּי דֶּרֶךְ זֶה הוּא בְּחִינַת מַעַיְנֵי הַיְשׁוּעָה שֶׁהַיְשׁוּעָה נוֹבַעַת מִמַּעְיָנוֹת שֶׁאֵינָם פּוֹסְקִים שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵהַנַּחַל נוֹבֵעַ וְכוּ' שֶׁהֵם יְשׁוּעוֹת בְּלִי גְּבוּל וְקֵץ וְסוֹף וְתַכְלִית שֶׁיְּכוֹלִים לְהוֹשִׁיעַ לְכָל יְהִיֶה מִי שֶׁיִּהְיֶה אֲפִלּוּ אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא. כִּי הוּא נַחַל נוֹבֵעַ וְכוּ' בְּחִינַת בְּאֵר מַיִם חַיִּים מַעְיָנוֹת שֶׁאֵינָם פּוֹסְקִים לְהוֹשִׁיעַ לְכל בְּחִינַת מַעַיְנֵי הַיְשׁוּעָה. וְזֶהוּ בְּחִינַת גֶּדֶל הַשִּׂמְחָה כִּי כְּשֶׁזּוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ דֶּרֶךְ זֶה הוּא וַדַּאי שִׂמְחָה שֶׁאֵין לְהּ קֵץ בְּחִינַת וְגִילוּ בִּרְעָדָה בְּחִינַת וְשִׂמְחַת עוֹלָם וְכוּ' כַּנַּ"ל. (שָׁם אוֹת טז כג):

אות-נא

עַל יְדֵי הַדֶּרֶךְ לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת לא נִתְבַּיֵּשׁ לָשׂוּב בְּכָל

וְזֶהוּ (יִרְמְיָה ל"א) עַד מָתַי תִּתְחַמָּקִין הַבַּת הַשּׁוֹבֵבָה כִּי בָרָא ה' חֲדָשָׁה בָּאָרֶץ נְקֵבָה תְּסוֹבֵב גָּבֶר וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י הַפָּסוּק לְעִנְיַן תְּשׁוּבָה וְזֶה לְשׁוֹן רַשִׁ"י תִּתְחַמָּקִין תִּסָּתְרִי מִמֶּנִּי שֶׁאַתְּ בּוֹשָׁה לָשׁוּב אֵלַי מִפְּנֵי דַּרְכֵּךְ. הִנֵּה חֲדָשָׁה נִבְרֵאת בָּאָרֶץ שֶׁהַנְּקֵבָה תַּחֲזֹר אַחַר הַזָּכָר וכו' לְשׁוֹן רַשִׁ"י וְלִכְאוֹרָה מָה עִנְיַן נְקֵבָה תְּסוֹבֵב גָּבֶר שֶׁהַנְּקֵבָה תַּחֲזֹר אַחַר הַזָּכָר וכו' לְעִנְיַן תְּשׁוּבָה אַךְ עַל פִּי הַנַּ"ל מְבֹאָר הֵיטֵב כִּי אִישׁ וְאִשָּׁה זָכָר וּנְקֵבָה שְׁרָשָׁם לְמַעְלָה בְּמָקוֹם גָּבוֹהַּ מְאד שֶׁכָּל הַיִּחוּדִים הָעֶלְיוֹנִים תְּלוּיִים בָּהֶם. וְכַמּוּבָן בְּכָל סֵפֶר הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וְכִתְבֵי הָאֲרִ"י זַ"ל. וְהֵם בְּחִינַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְהֵם בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה כִּי תְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה הִיא כְּשֶׁעוֹשִׂין מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כִּי אִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת בִּשְׁלֵמוּת מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת כָּל הַחִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא שֶׁמְּחַדְּשִׁין כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת רוּחוֹ שֶׁל מֹשִׁיחַ שֶׁזּוֹכֶה לְהִתְחַדְּשׁוּת הַתּוֹרָה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה וְעַל יְדֵי חִדּוּשִׁין אֵלּוּ יִהְיֶה נִמְשָׁךְ זֶה הַדֶּרֶךְ בִּשְׁלֵמוּת בָּעוֹלָם לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת וְכַנַּ"ל. וְאָז לֹא נִתְבַּיֵּשׁ לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ אִם עָשִׂינוּ מַה שֶּׁעָשִׂינוּ וַאֲפִלּוּ אִם אֲנַחְנוּ עַכְשָׁו כְּמוֹ שֶׁאָנוּ יוֹדְעִין בְּעַצְמֵנוּ כָּל אֶחָד וְאֶחָד. אַף עַל פִּי כֵן עַל פִּי הַדֶּרֶךְ הַזֶּה לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת הַנִּמְשָׁךְ עַתָּה מִבְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת מְשִׁיחַ שֶׁמִּתְנוֹצֵץ לָבוֹא בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ. כִּי בְּוַדַּאי לֹא יִתְמַהֲמַהּ עוֹד חַס וְשָׁלוֹם כְּמוֹ שֶׁהִתְמַהְמַהּ עַד הֵנָּה. עַל פִּי הַדֶּרֶךְ הַזֶּה אָנוּ יְכוֹלִים כֻּלָּנוּ אֵיךְ שֶׁהוּא לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ מֵאַחַר שֶׁכָּל תְּשׁוּבָתֵנוּ וּתְקָוָתֵנוּ וְתוֹחַלְתֵּנוּ לַה' יִתְבָּרַךְ הוּא רַק עַל יְדֵי תְּפִלָּה שֶׁאָנוּ מְצַפִּים וּמְבַקְּשִׁים וּמִתְחַנְּנִים מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיָּשִׁיב אוֹתָנוּ אֵלָיו וְיַעְזְרֵנוּ וְיוֹשִׁיעֵנוּ בִּגְבוּרָתוֹ הַגְּדוֹלָה וּבַחֲסָדָיו הַנִּפְלָאִים לְקַיֵּם אֶת כָּל הַתּוֹרָה מַעַתָּה. עַל כֵּן עַתָּה בְּוַדַּאי אֵין לָנוּ לִפֹּל בְּדַעְתֵּנוּ מִלְּהִתְפַּלֵּל לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ מֵחֲמַת שֶׁמַּעֲשֵׂינוּ אֵינָם כְּהֶגֶן. כִּי הֲלֹא אַדְּרַבָּה זֶהוּ בְּעַצְמוֹ בַּקָּשָׁתֵנוּ מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא יַעְזְרֵנוּ לְתַקֵּן מַעֲשֵׂינוּ. וּבָזֶה אָנוּ יְכוֹלִים לַעֲסֹק תָּמִיד עַד שֶׁיְּרַחֵם עָלֵינוּ מִן הַשָּׁמַיִם לְמַלְאוֹת בַּקָּשָׁתֵנוּ. וּבֶאֱמֶת מִי שֶׁהוּא חָזָק בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה לְהַרְבּוֹת בְּהִתְבּוֹדְדוּת וְלַעֲשׂוֹת מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת וּלְהַרְבּוֹת בְּתַפְלּוֹת כָּאֵלּוּ תָּמִיד. יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה בְּוַדַּאי יִהְיֶה אַחֲרִיתוֹ טוֹב. וְסוֹף כָּל סוֹף סוֹף כָּל סוֹף בְּוַדַּאי יָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת כַּאֲשֶׁר הֵבַנּוּ מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ כַּמָּה פְּעָמִים.

וְכַמְבאָר מִזֶּה בִּסְפָרָיו הַקְּדוֹשִׁים.

וְזֶה שֶׁצּוֹעֵק הַפָּסוּק עַד מָתַי תִּתְחַמָּקִין הַבַּת הַשּׁוֹבֵבָה וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י לְעִנְיַן תְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל הַיְנוּ שֶׁהַפָּסוּק קוֹרֵא תִּגָּר וְצוֹעֵק וְקוֹרֵא בְּקוֹל גָּדוֹל אָיֹם וְנוֹרָא עַל מַה שֶּׁאָנוּ נוֹפְלִין בְּדַעְתֵּנוּ

בְּכָל פַּעַם מִלְּשׁוּב מֵחֲמַת רִבּוּי מַעֲשֵׂינוּ הָרָעִים שֶׁהֵיינוּ שׁוֹנִים בְּאַוְלְתֵּנוּ פְּעָמִים אֵין מִסְפָּר. וְכַאֲשֶׁר יָדוּעַ שֶׁרב הַמִּתְרַחֲקִים מֵה' יִתְבָּרַךְ הוּא מֵחֲמַת נְפִילוֹת כָּאֵלּוּ. מֵחֲמַת שֶׁרוֹאִים שֶׁזֶּה כַּמָּה שֶׁחֲפֵצִים לָשׁוּב. וּבְכָל פַּעַם נוֹפְלִים יוֹתֵר וְיוֹתֵר. כִּי כָּל מַה שֶׁהֵם רוֹצִים לָצֵאת מִן הֶרֶפֶשׁ וְהַטִּיט מִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם הַבַּעַל דָּבָר יוֹתֵר וְיוֹתֵר. וּמֵחֲמַת זֶה נִתְרַשְּׁלוּ יְדֵיהֶם מִלָּשׁוּב עוֹד כְּאִלּוּ חַס וְשָׁלוֹם אֶפֶס תִּקְוָה חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל זֶה קוֹרֵא הַפָּסוּק עַד מָתַי תִּתְחַמָּקִין עַד מָתַי תִּסְתָּרִי מִמֶּנִּי שֶׁאַתְּ בּוֹשָׁה לָשׁוּב אֵלַי מִפְּנֵי דַּרְכֵּךְ. הִנֵּה חֲדָשָׁה נִבְרֵאת בָּאָרֶץ. שֶׁהַנְּקֵבָה תַּחֲזֹר אַחַר הַזְּכָרִים וְכוּ'. הַיְנוּ בְּחִינַת נְקֵבָה תְּסוֹבֵב גֶּבֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁעוֹשִׂין מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת כַּמְבאָר לְעֵיל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סֻכּוֹת בְּחִינַת וְהֶחֱזִיקוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁמִּכָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת בֵּין מִצְוֹת עֲשֵׂה בֵּין מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה עוֹשִׂין מֵהֶם תְּפִלּוֹת כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי דֶּרֶךְ זֶה אֵין לְךָ לְהִתְבַּיֵּשׁ לָשׁוּב אֵלַי תָּמִיד יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה. כִּי רַחֲמַי לֹא כָּלִים. וּבְכָל פַּעַם תּוּכַל לָבוֹא בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים לְבַקֵּשֵׁנִי שֶׁאֶקָּרְבְךָ מֵעַתָּה.

וּבְוַדַּאי יוֹעִילוּ דְּבָרֶיךָ סוֹף כָּל סוֹף. כִּי דֶּרֶךְ זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת גְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁאֵין לָהּ הֶפְסֵק שֶׁהִיא בְּחִינַת מֵעֵינֵי הַיְשׁוּעָה. שֶׁדֶּרֶךְ יְשׁוּעָה זאת אֵינוֹ נִפְסָק לְעוֹלָם כַּנַּ"ל. כִּי הוּא דֶּרֶךְ שֶׁדָּרְכוּ בּוֹ אֲבוֹתֵינוּ מֵעוֹלָם אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב וּמשֶׁה וְאַהֲרן וְיוֹסֵף וְדָוִד. וְכָל הַצַּדִּיקִים הַקְּדוּמוֹנִים שֶׁעָסְקוּ בִּתְפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת הָרִבֵּה לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ. אַךְ בִּתְחִלָּה לֹא הָיוּ יְכוֹלִים עֲדַיִן לִזְכּוֹת לָזֶה בִּשְׁלֵמוּת לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרָה תְּפִלָּה מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא הָיָה תּוֹרָה בָּעוֹלָם וְהֶכְרְחוּ לַעֲסֹק בִּתְפִלָּה הַרְבֵּה כָּל הָאָבוֹת עַד משֶׁה עַד שֶׁזָּכָה משֶׁה בְּרִבּוּי תְּפִלּוֹתָיו בְּחִינַת תְּפִלָּה לְמשֶׁה לְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה. אֲבָל עֲדַיִן לֹא הִגִּיעַ הָעֵת לַחֲזֹר וּלְהַכְנִיס הַתּוֹרָה לְתוֹךְ הַתְּפִלָּה וְלִכְבֹּשׁ דֶּרֶךְ זֶה בָּעוֹלָם לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת. וְעַל כֵּן הָוָה מַה דַּהֲוָה שֶׁקִּלְקְלוּ הָעֵרֶב רַב וְהֶחֱטִיאוּ גַּם אֶת יִשְׂרָאֵל וְכוּ' עַד שֶׁבָּא דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם שֶׁהוּא מַשְׁלִים אֶת הַשִּׁבְעָה רוֹעִים. וְהוּא הָיָה שׂרֵשׁ נִשְׁמַת מָשִׁיחַ. וְהוּא הִתְחִיל לְעוֹרֵר זֶה הַדֶּרֶךְ לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּהִלִּים וְכוּ' כַּנַּ"ל. אֲבָל עִקַּר הַגְּמַר יִהְיֶה בִּימֵי מָשִׁיחַ כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי דֶּרֶךְ זֶה לֹא נֵבוֹשׁ וְלֹא נִכָּלֵם לְעוֹלָם. כִּי אֵיךְ שֶׁהוּא נָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת תַּחַת אֲהֲבָתִי יִשְׂטְנוּנִי וַאֲנִי תְּפִלָּה. אַהֲבָה זֶה בְּחִינַת הַתּוֹרָה בְּחִינַת תּוֹרַת חֶסֶד. וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל פָּסוּק יוֹמָם יְצַוֶּה ה' חַסְדּוֹ. שֶׁכָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה הֵם בְּחִינַת אַהֲבָה וְחֶסֶד וְכוּ'. וְזֶהוּ תַּחַת אַהֲבָתִי יִשְׂטְנוּנִי. שֶׁכָּל מַה שֶּׁאֲנִי זוֹכֶה לְבְחִינַת אַהֲבָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מִצְוֹת הַתּוֹרָה כָּל מַה שֶּׁאֲנִי רוֹצֶה לְהַתְחִיל לַעֲסֹק בְּאֵיזֶה תּוֹרָה וּמִצְוָה שֶׁהֵם בְּחִינַת אַהֲבָה וְחֶסֶד. יִשְׂטְנוּנִי שֶׁהֵם מִתְגָּרִים וּמַשְׂטִינִים בִּי וְרוֹצִים לְהַפִּילִי חַס וְשָׁלוֹם. וַאֲנִי אֵינִי יוֹדֵעַ מַה לַּעֲשׂוֹת לְנֶגְדָּם. כִּי הֵם מִתְגָּרִים בִּי מְאד. עַל כֵּן כָּל עִסְקִי תְּפִלָּה. בְּחִינַת וַאֲנִי תְּפִלָּה. דְּהַיְנוּ שֶׁאֲנִי עוֹשֶׂה מֵהַתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת אַהֲבָה

אֲנִי עוֹשֶׂה מִמֶּנָּה תְּפִלָּה. וְעַל יְדֵי זֶה אֲנִי מְצַפֶּה לִישׁוּעָה עֲדַיִן שֶׁאָזְכֶּה לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת וְכַנַּ"ל.
(שָׁם אוֹת כו כז):

אות-נב

כְּשֶׁמַּכְרִיחַ אֶת עַצְמוֹ לְדַבֵּר אָזַי הַתּוֹרָה מוּדַעַת לוֹ מַה
בְּעֵת שֶׁאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי נִכְנָס לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ וְשִׂיחָתוֹ לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּזְכֶּה לְהִתְקָרֵב אֵלָיו וּלְקַיֵּם תּוֹרָתוֹ וּמִצְוֹתָיו וְרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה אֲבָל עֲדַיִן אֵין מִלָּה בִּלְשׁוֹנוֹ לְדַבֵּר.
כִּי עֲדַיִן אֵינוֹ יוֹדֵעַ דַּרְכֵי וְסִימָנֵי הַתּוֹרָה וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אֵיךְ לְהִתְפַּלֵּל וּלְדַבֵּר וְלָשִׂיחַ. אָזַי בְּחִינַת רָחֵל שֶׁהִיא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה בְּחִינַת חִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא שֶׁמַּהֶם נִמְשָׁכִין הַדְּרָכִים לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת כַּנַּ"ל. אָזַי הִיא בְּעַצְמָהּ מְרַחֶמֶת עַל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי הַזֶּה הַמִּתְפַּלֵּל שֶׁהוּא בִּבְחִינַת לֵאָה כַּנַּ"ל. וּמוֹסֶרֶת לוֹ הַסִּימָנִים וְהַדְּרָכִים שֶׁל הַתּוֹרָה וּמְדַבֶּרֶת בְּעַצְמָהּ עִם דּוֹדָהּ בְּחִינַת יַעֲקֹב בְּחִינַת כְּלַל שׁוֹרֶשׁ הַתּוֹרָה. כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה. כְּדֵי שֶׁיִּזְדַּוְּגוּ תּוֹרָה וּתְפִלָּה יַחַד. כְּדֵי שֶׁיּוֹלִידוּ מַעֲשִׂים טוֹבִים. וְזֶה בְּחִינַת הַדִּבּוּרִים הַנִּשְׁפָּעִים לָאָדָם בְּעֵת שֶׁנִּכְנָס לְהִתְבּוֹדֵד וּלְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁבְּתְחִלָּה אֵינוֹ יוֹדֵעַ שׁוּם דִּבּוּר לְדַבֵּר. וּכְשֶׁהוּא חָזָק בְּדַעְתּוֹ וּמַכְרִיחַ עַצְמוֹ אַף עַל פִּי כֵן לְדַבֵּר. אָזַי עַל פִּי רב בָּאִים לוֹ דִּבּוּרִים שֶׁלֹּא עָלָה עַל דַּעְתּוֹ שֶׁיְּדַבֵּר אוֹתָם. וְאֵלּוּ הַדִּבּוּרִים נִשְׁלָחִים לוֹ מִן הַשָּׁמַיִם וְנִמְשָׁכִים מִבְּחִינָה הַנַּ"ל. (שָׁם אוֹת לב):

אות-נג

אֵין שׁוּם עֵצָה וְתַחְבּוּלָה כִּי אִם לִצְעֹק אֶל בָּזֶה טוֹעִים רב בְּנֵי אָדָם שֶׁכָּל אֶחָד אוֹמֵר אִם הָיָה לוֹ פַּרְנָסָה הָיָה עוֹבֵד ה'. וְאִם כֵּן לְפִי דְּבָרָיו הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּא חַס וְשָׁלוֹם בְּטָרוּנְיָא וַעֲלִילָה עִמּוֹ שֶׁהוּא רוֹצֶה שֶׁיַּעֲבֹד וְיַעֲסֹק בַּתּוֹרָה אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל מֻחְמַת דּחַק הַפַּרְנָסָה וְאִם כֵּן הֲרֵי הוּא מְהַרְהֵר אַחַר מִשְׁפָּטָיו שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ כְּאִלּוּ חַס וְשָׁלוֹם הוּא יִתְבָּרַךְ מְעֻוָּת הַמִּשְׁפָּט נֶגְדּוֹ. וְזֶה הַפֶּגֶם גָּדוֹל בְּיוֹתֵר כִּי כְּשֶׁמְּהַרְהֵר אַחַר מִשְׁפָּטָיו שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ זֶהוּ עִקַּר בְּחִינַת פֶּגֶם הַמִּשְׁפָּט שֶׁמִּשָּׁם בָּאִים כָּל הַקְּלִקּוּלִים הַנַּ"ל. עַל כֵּן צָרִיךְ כָּל הֶחָפֵץ בֶּאֱמֶת לָחוּס עַל עַצְמוֹ שֶׁיִּזָּהֵר מְאד מִלּוֹמַר כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה רַק יֵדַע וְיַאֲמִין שֶׁבְּחִירָתוֹ תְּלוּיָה דַּיְקָא בְּאֹפֶן זֶה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מִתְנַהֵג עִמּוֹ.

וְיַאֲמִין שֶׁהַכֹּל לְטוֹבָתוֹ וְיִהְיֶה רָגִיל לוֹמַר כָּל מַה דְּעָבֵד רַחֲמָנָא לְטָב עָבֵד וּבְוַדַּאי יֵשׁ דֶּרֶךְ שֶׁדַּיָּקָא עַל יְדֵי זֶה הַדַּחֲקוּת וְהַיִּסּוּרִים וְהַבִּלְבּוּלִים יִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ. וְאִם קָשֶׁה לוֹ לְקַבֵּל וְלִסְבֹּל הַיִּסּוּרִים וְהַדַּחֲקוּת. יִצְעַק וְיִתְפַּלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיּוֹשִׁיעוֹ וְיַעֲזֹרֵהוּ וּבְזֶה בְּעַצְמוֹ יִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וְיַעֲבְדֵהוּ. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מִתְאַוֶּה לִתְפִלָּתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב יִקְרָאֵנִי בְּיוֹם צָרָה אֲחַלֶּצְךָ וַתְּכַבְּדֵנִי כִּי אֵין שׁוּם עֵצָה וְתַחְבּוּלָה נֶגֶד כָּל הַצָּרוֹת וְהַהַרְפַּתְקָאוֹת וְדַחֲקוּת וְטִרְדַּת הַפְּרְנָסָה הָעוֹבְרִים עַל כָּל הָאָדָם בְּכָל עֵת וָעֵת כִּי אִם לְצָעֵק וְלִזְעֹק וּלְהִתְחַנֵּן לְפָנָיו ה' יִתְבָּרַךְ וְלִבְכּוֹת לְפָנָיו כְּתִינוֹק הַבּוֹכֶה לִפְנֵי אָבִיו שֶׁיְּמַלֵּא מַחְסוֹרוֹ. וּכְשֶׁיֵּלֵךְ בְּדֶרֶךְ זֶה יַרְוִיחַ תָּמִיד הַרְבֵּה רָוַח הָאֲמִתִּי וְהַנִּצְחִי כִּי עַל פִּי רֹב יִפְעַל בְּבַקָּשָׁתוֹ הַרְבֵּה כִּי ה' יִתְבָּרַךְ שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת כָּל פֶּה וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב קָרוֹב ה' לְכָל קֹרְאָיו וְכוּ' וַאֲפִלּוּ אִם לִפְעָמִים חַס וְשָׁלוֹם לֹא יִתְקַבֵּל תְּפִלָּתוֹ כִּי זִמְנִין דִּשְׁמַע זִימְנִין דְּלָא שְׁמַע. עַל כָּל פָּנִים הַרְוִיחַ שֶׁקֵּרֵב עַצְמוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי זֶה. כִּי אֵין שׁוּם דָּבָר שֶׁיְּקָרֵב וִידַבֵּק אֶת הָאָדָם לַה' יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא עִקַּר הִתְחַבְּרוּת וּדְבֵקוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל לַה' יִתְבָּרַךְ (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן פ"ד דַּע שֶׁעִקַּר הִתְחַבְּרוּת וְכוּ'):

אֲבָל זֶה שֶׁאוֹמֵר הָאָדָם אִם הָיָה כָּךְ הָיִיתִי עוֹסֵק בַּתּוֹרָה וְכוּ' אֵין זֶה עֵצָה כְּלָל וְהוּא פּוֹגֵם בָּזֶה הַרְבֵּה בְּחִינַת פְּגַם הַמִּשְׁפָּט כַּנַּ"ל. כִּי כָּל אֶחָד צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ מִמְּקוֹם שֶׁהוּא שָׁם אֶת ה' יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וּבִקַּשְׁתֶּם מִשָּׁם אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ וּמָצָאתָ וְכוּ' מִשָּׁם דַּיְקָא מִמְּקוֹם שֶׁאַתָּה שָׁם מִכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלֶיךָ וְכַמּוּבָא בְּשֵׁם הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זַ"ל. (שָׁם הֲלָכָה ו אוֹת יא):

אות-נד

כְּשֶׁאֵינוֹ מִתְיָאֵשׁ מִן הַצְּעָקָה אָז הַצַּדִּיק מוֹדִיעַ לוֹ כִּי כְּשֶׁאָדָם נִתְרַחֵק מֵה' יִתְבָּרַךְ חַס וְשָׁלוֹם מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁנּוֹפֵל לְתַאֲוֹת רָעוֹת וַעֲבֵרוֹת חַס וְשָׁלוֹם. אָז הוּא בְּחִינַת רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ וְכוּ'.

כִּי הַשְּׁכִינָה שֶׁהִוא קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל נִקְרֵאת רָחֵל כַּיָּדוּעַ וְאָז הִיא בִּבְחִינַת כְּרֶחֶל לִפְנֵי גְזָזֶיהָ נֶאֱלָמָה דְּהַיְנוּ שֶׁקְּדֻשַּׁת הַנֶּפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל הִיא בֵּין הַקְּלִפּוֹת וְסִטְרִין אֲחֶרְנִין הַמְּעִיקִין וּמְצָרִין לָהּ. וּמִגְדָּל חֲלִישׁוּתָהּ עַל יְדֵי רִבּוּי עֲוֹנוֹתָיו הִיא כְּרָחֵל לִפְנֵי גְזָזֶיהָ נֶאֱלָמָה שֶׁהֵן גּוֹזְזִין וְגוֹזְלִין אוֹתָהּ וְנוֹטְלִין מִמֶּנָּה הוֹדָהּ וְתִפְאַרְתָּהּ וְהִיא נֶאֱלָמָה בֵּינֵיהֶם. וְאָז הִיא בְּחִינַת שְׁכִינָה מָה אוֹמֶרֶת קַלֵּנִי מֵראשִׁי קַלַּנִי מִזְּרוֹעִי וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וּכְשֶׁזֶּה הָרָחוֹק מְאד נִתְעוֹרֵר בְּעֶצֶם רְחוּקוֹ וְאֵינוֹ מְיָאֵשׁ עַצְמוֹ בְּשׁוּם אֹפֶן וּבוֹכֶה וְצוֹעֵק לַה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד זֶה בְּחִינַת קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמַע נְהִי בְּכִי תַּמְרוּרִים רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ מֵאֲנָה לְהִנָּחֵם עַל בָּנֶיהָ בְּגִין כִּי אֵינֶנּוּ (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ) הַיְנוּ שֶׁקְּדֻשַּׁת הַנֶּפֶשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא בְּחִינַת

רָחֵל הִיא בּוֹכָה וּמְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ הֵיכִנוּ עַל מַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁלָּהּ שֶׁאִבְּדָה עַל יְדֵי תַּאֲוֹתֶיהָ הָרָעוֹת כִּי הַמַּעֲשִׂים טוֹבִים נִקְרָאִים בָּנִים כִּי עִקַּר תּוֹלְדוֹתֵיהֶם שֶׁל צַדִּיקִים מַעֲשִׂים טוֹבִים. וְהִיא בּוֹכָה בִּמְרִירוּת גָּדוֹל מְאד בִּבְחִינַת נְהִי בְּכִי תַּמְרוּרִים עַד אֲשֶׁר קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע כְּתַרְגּוּמוֹ קַל בְּרוּם שְׁמַיָּא אִשְׁתְּמַע וְכוּ' וּמְגַדֶּל כְּאֵבָהּ שֶׁהִיא רוֹאָה שֶׁזֶּה זְמַן רַב אֲשֶׁר עֲדַיִן לֹא עָלְתָה אֲרוּכָה לְמַכָּתָהּ וְהִיא צוֹעֶקֶת וּבוֹכָה זֶה זְמַן זְמַנִּים טוּבָא וַעֲדַיִן הִיא רְחוֹקָה מֵה' יִתְבָּרַךְ כָּל כָּךְ. וְעַל כֵּן מֵאֲנָה לְהִנָּחֵם עַל בָּנֶיהָ כִּי אֵינָנּוּ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר בְּגִין כִּי אֵינָנּוּ. הַיְנוּ שֶׁאוֹמֶרֶת בְּלִבָּהּ אֵיךְ אֶפְשָׁר לְנַחֲמֵנוּ וַאֲנִי יוֹדַעַ כִּי אֵינָנּוּ.

כִּי אֵין ה' יִתְבָּרַךְ עִמִּי עֲדַיִן כִּי אֲנִי רָחוֹק מֵה' יִתְבָּרַךְ מְאד מְאד.

אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן אַף עַל פִּי שֶׁהִיא רְחוֹקָה כָּל כָּךְ מֵאַחַר שֶׁמְּחֻזֶּקֶת עַצְמָהּ עֲדַיִן לִצְעֹק וְלִבְכּוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד. אֲזַי נִתְעוֹרְרִין רַחֲמֵי ה' יִתְבָּרַךְ וּמֵאִיר עָלֶיהָ הָאָרָה וְהִתְחַזְּקוּת מִלְּמַעְלָה בִּבְחִינַת כה אָמַר ה' מִנְעִי קוֹלֵךְ מִבֶּכִי וְעֵינַיִךְ מִדְּמָעָה כִּי יֵשׁ שָׂכָר לִפְעֻלָּתֵךְ וְיֵשׁ תִּקְוָה לְאַחֲרִיתֵךְ וְכוּ' וְכָל זֶה עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הַדּוֹר הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה מְאד שֶׁהוּא בְּחִינַת יְשֻׁשְׁכָר שֶׁמֵּאִיר בְּכָל נֶפֶשׁ וְנֶפֶשׁ וּמוֹדִיעַ לָהּ כִּי עֲדַיִן יֵשׁ שָׂכָר כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כִּי אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כִּי אֵין שׁוּם דִּבּוּר וְלֹא שׁוּם צְעָקָה נֶאֱבֶדֶת אֲפִלּוּ צְעָקָה מִשְּׁאוֹל תַּחְתִּיוֹת אֵינָהּ נֶאֱבֶדֶת לְעוֹלָם (כַּמְבאָר בִּדְבָרֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים): (הִלְכוֹת פֶּסַח הֲלָכָה ט אוֹת יב):

אות-נה

עַל יְדֵי צְעָקָה יְכוֹלִים לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ אַף מִשְּׁאוֹל

יֵשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁרְחוֹקִים מְאד מְאד מֵה' יִתְבָּרַךְ בְּתַכְלִית הָרִחוּק וּמֻנָּחִים בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּיוֹת מַמָּשׁ. וּכְשֶׁמִּתְעוֹרְרִים וְרוֹצִים לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה אֵין לָהֶם שׁוּם עֵצָה וְתַחְבּוּלָה וּצְרִיכִים רַק לְקַיֵּם בְּחִינַת דם לַה' וּצְרִיכִים לִצְעֹק מֵעֹמֶק הַלֵּב לַה' יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת קוֹל שׁוֹפָר הַנַּ"ל וְעַל יְדֵי בְּחִינָה זוֹ בְּחִינַת דם לַה' שֶׁהוּא בִּבְחִינַת שׁוֹפָר. עַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִים לְהִתְקָרֵב וְלַחֲזֹר לַה' יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ הָרְחוֹקִים מְאד כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מָלֵא רַחֲמִים וְאַף עַל פִּי שֶׁהֵם רְחוֹקִים כָּל כָּךְ עַד שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לְדַבֵּר שׁוּם דִּבּוּר הָגוּן לְפָנָיו ה' יִתְבָּרַךְ.

אַף עַל פִּי כֵן הֵם מְחֻיָּבִים לִבְלִי לְיַאֵשׁ עַצְמָן חַס וְשָׁלוֹם חַס וְשָׁלוֹם רַק לְצַפּוֹת לִתְשׁוּעַת ה' בִּבְחִינַת טוֹב וְיָחִיל וְדוֹמֶם לִתְשׁוּעַת ה'. בִּבְחִינַת יֵשֵׁב בָּדָד וְיִדֹּם כִּי נָטַל עָלָיו (אֵיכָה ג') כִּי עַל יְדֵי הַדְּמִימָה וְהַשְׁתִּיקָה זוֹכֶה לְקַבֵּל מִנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁמְּאִירָה בִּנְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה. וְזֶה בְּחִינַת כִּי נָטַל עָלָיו. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַשּׁוֹפָר שֶׁהוּא בְּחִינַת דם לַה' שֶׁאֵין יְכוֹלִים לְדַבֵּר כְּלָל רַק שֶׁצּוֹעֲקִים מֵעֹמֶק הַלֵּב עַל יְדֵי זֶה נִתְקָרְבִים וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ שֶׁיְּכוֹלִים לִמְצֹא אֶת

ה' יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת חַס וְשָׁלוֹם וּמִשָּׁם יְכוֹלִים לְהִתְקָרֵב אֵלָיו כָּל הַנִּדָּחִים וְהַנֶּאֱבָדִים. (הִלְכוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה הֲלָכָה דאות ד):

אות-נו

צָרִיךְ לְהַכְנִיס הַחֲמִימוּת הַבּוֹעֵר בַּלֵּב לִתְפִלּוֹת וּצְעָקוֹת
וְעִקַּר הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים הָיָה עַל יְדֵי מָרְדְּכַי עַל יְדֵי רִבּוּי הַצְּעָקוֹת וּזְעָקוֹת שֶׁצָּעַק לַה' יִתְבָּרַךְ וְהִכְנִיס גַּם בְּיִשְׂרָאֵל לִזְעֹק וְלִצְעֹק הַרְבֵּה לַה' יִתְבָּרַךְ כִּי אֵין שׁוּם עֵצָה נֶגְדָּם כִּי אִם עַל יְדֵי זֶה. כִּי אֵין כֹּחֵנוּ אֶלָּא בַּפֶּה. כִּי הֵם מִתְגָּרִים בְּיִשְׂרָאֵל בְּכַמָּה וְכַמָּה בְּחִינוֹת עַד שֶׁרוֹצִים לְהַכְנִיס חַס וְשָׁלוֹם כַּעַס וְחֵמָה בֵּין יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן וְעַל יְדֵי זֶה רוֹצִים לִטְרֹף הַשֶּׂפַע מִיִּשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם וּלְהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן אֵין עֵצָה וְתַחְבּוּלָה כִּי אִם לִצְעֹק הַרְבֵּה לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְהִתְפַּלֵּל וּלְהִתְחַנֵּן אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת חַם לִבִּי בְּקִרְבִּי בַּהֲגִיגִי תִּבְעַר אֵשׁ דִּבַּרְתִּי בִלְשׁוֹנִי שֶׁצְּרִיכִין לַהֲפֹךְ הַחֲמִימוּת הַבּוֹעֵר בַּלֵּב מֵרִבּוּי הַצָּרוֹת שֶׁרוֹצֶה לְהַכְנִיס כַּעַס חַס וְשָׁלוֹם לַהֲפֹךְ הַכֹּל לִתְפִלּוֹת וּתְחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת וּצְעָקוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ בַּחֲמִימוּת הַלֵּב בִּבְחִינַת חַם לִבִּי וְכוּ'. דִּבַּרְתִּי בִלְשׁוֹנִי כַּנַּ"ל.
וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב שָׁם בְּתִחִלַּת סִימָן נ"ט הַנַּ"ל שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ הוּא עַל יְדֵי מִשְׁפָּט שֶׁיִּשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ עַל כָּל דָּבָר. דְּהַיְנוּ שֶׁיִּתְבּוֹדֵד וְיַעֲשֶׂה חֶשְׁבּוֹן עִם נַפְשׁוֹ וְיִשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ וִיפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ בַּחֲמִימוּת הַלֵּב עַד שֶׁיִּתְעוֹרֵר אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט וְיִשְׂרֹף אֶת הָרַע שֶׁל הַנְּפָשׁוֹת שֶׁמְּקֹרָבִם וְכוּ' עַיֵּן שָׁם.
(הִלְכוֹת פּוּרִים הֲלָכָה אוֹת ו):

אות-נז

צָרִיךְ לְהָעֵז פָּנָיו בַּתְּפִלָּה
כְּשֶׁצָּרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל אוֹ לַעֲסֹק בַּעֲבוֹדַת ה' אֲזַי צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ עַזּוּת גָּדוֹל דִּקְדֻשָּׁה בְּכָל הַבְּחִינוֹת הֵן כְּנֶגֶד בְּנֵי הָעוֹלָם שֶׁלֹּא יִתְבַּיֵּשׁ מִפְּנֵי הַמַּלְעִיגִים וְלֹא יִתְבַּטֵּל חַס וְשָׁלוֹם מִפְּנֵי הַלֵּיצָנוּת שֶׁל הָעַזֵּי פָּנִים שֶׁבַּדּוֹר. וְכֵן אֲפִלּוּ כְּנֶגֶד ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ עַזּוּת גָּדוֹל, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁבְּוַדַּאי צְרִיכִין לְהִתְבַּיֵּשׁ לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ע"ב) אַף עַל פִּי כֵן אָסוּר לָאָדָם שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁאָר בָּזֶה חַס וְשָׁלוֹם רַק צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק וּלְהִתְגַּבֵּר בְּעַזּוּת גָּדוֹל מְאד וְלוֹמַר אַף עַל פִּי שֶׁאֵינִי כְּדַאי לְהִתְפַּלֵּל לְפָנֶיךָ, וּמִי אָנכִי שֶׁאֶזְכֶּה לְהִתְפַּלֵּל לְפָנֶיךָ וְכוּ'. אַף עַל פִּי כֵן בְּחַסְדְּךָ הַגָּדוֹל אֲנִי בּוֹטֵחַ שֶׁאַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת כָּל פֶּה וַאֲנִי מֵעֵז פָּנַי נֶגְדְּךָ לְבַקֵּשׁ מִמְּךָ כָּל מַה שֶּׁאֲנִי צָרִיךְ.

בֶּאֱמֶת בַּקָּדֻשָּׁה צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לְהָאָדָם עַזּוּת אֲפִלּוּ נֶגֶד ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ כִּי אַף עַל פִּי שֶׁיּוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ מַה שֶּׁחָטָא וּמָרַד כְּנֶגֶד ה' יִתְבָּרַךְ, אַף עַל פִּי כֵן אִם מִתְבַּיֵּשׁ אַחַר כָּךְ לְבַקֵּשׁ אֶת ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּקָרְבֵהוּ לַעֲבוֹדָתוֹ וּמִתְבַּיֵּשׁ לַעֲסֹק בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ מֵחֲמַת רִבּוּי עֲוֹנוֹתָיו אֵין זֶה בּשֶׁת דִּקְדֻשָּׁה. אַדְרַבָּה זֶה עִקַּר בּשֶׁת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁמַּחֲלִישׁ דַּעְתּוֹ כְּדֵי לְרַחֲקוֹ מֵה' יִתְבָּרַךְ לְגַמְרֵי. כִּי עִקַּר הַבּשֶׁת דִּקְדֻשָּׁה צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לְהָאָדָם קֹדֶם הַחֵטְא, שֶׁיִּהְיֶה לוֹ בּוּשָׁה גְּדוֹלָה מִלִּפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ מִלִּפְנֵי בָּשָׂר וָדָם מַמָּשׁ, שֶׁלֹּא יַעֲבֹר שׁוּם עֲבֵרָה וַאֲפִלּוּ שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת שׁוּם דָּבָר כְּנֶגֶד רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ.

אֲבָל אַחַר כָּךְ כְּשֶׁכְּבָר הִתְגַּבֵּר עָלָיו הַיֵּצֶר חַס וְשָׁלוֹם וְהִכְשִׁילוֹ בַּמֶּה שֶׁהִכְשִׁילוֹ צָרִיךְ אַחַר כָּךְ לְסַלֵּק הַבּוּשָׁה מֵעַל פָּנָיו, וְיַעֲז פָּנָיו נֶגֶד ה' יִתְבָּרַךְ לוֹמַר אַף עַל פִּי שֶׁעָשִׂיתִי מַה שֶּׁעָשִׂיתִי וּבִשְׁתִּי וְגַם נִכְלַמְתִּי לְהָרִים פָּנַי אֵלֶיךָ אַף עַל פִּי כֵן אֲנִי מֵעֵז פָּנַי נֶגְדְּךָ וּמְבַקֵּשׁ מִמְּךָ שֶׁתְּקָרְבֵנִי אֵלֶיךָ גַּם עַתָּה. וַאֲפִלּוּ אִם הָיָה כָּךְ כַּמָּה פְּעָמִים חַס וְשָׁלוֹם אָסוּר לִפֹּל בְּדַעְתּוֹ לְעוֹלָם, רַק לְהִתְחַזֵּק לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ כָּל עוֹד נִשְׁמָתוֹ בּוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶה עִקַּר עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁלֹּא יִהְיֶה נָחְלָשׁ דַּעְתּוֹ מִמַּה שֶּׁהָיָה בַּיָּמִים שֶׁעָבְרוּ רַק יִשְׁמַח בְּכָל פַּעַם כָּל מַה שֶּׁעָבַר עָלָיו וְיַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ. (הִלְכוֹת בָּשָׂר בֶּחָלָב הֲלָכָה ד אוֹת ד י):

אות-נח

תְּפִלָּה מְבִיאָה לִידֵי מַעֲשֶׂה

וְזֶה בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה. כִּי כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה הוּא בִּבְחִינַת מַחֲשָׁבָה וְדַעַת בְּחִינַת מַשֶּׂה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב.

וּתְפִלָּה הִיא בְּחִינַת מֵבִיא לִידֵי מַעֲשֶׂה בְּחִינַת דִּבּוּר בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כִּי עִקַּר הַהִתְגַּבְּרוּת עַל הַיֵּצֶר הָרָע וְהַדְּמִים וְלַעֲמֹד כְּנֶגֶד כָּל הַמְּנִיעוֹת עַד שֶׁיָּבוֹא לִידֵי מַעֲשֶׂה הוּא עַל יְדֵי תְּפִלָּה כַּמּוּבָן בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁעִקַּר הַהִתְגַּבְּרוּת לִזְכּוֹת לְכָל הַדְּבָרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה הוּא עַל יְדֵי תְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת דָּוִד בְּחִינַת וַאֲנִי תְּפִלָּה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁיֵּסֶד שֶׁהֵם חֲמִשָּׁה סְפָרִים כְּנֶגֶד חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תּוֹרָה דְּהַיְנוּ שֶׁכָּל הִשְׁתַּדְּלוּתוֹ וְהִתְגַּבְּרוּתוֹ שֶׁלְּחַם מִלְחֲמוֹת ה'.

וְתִקֵּן תְּפִלּוֹת הָרַבֵּה הַכְּתוּבִים בְּסֵפֶר תְּהִלִּים כְּדֵי לְהָבִיא כָּל הַמְּצוֹת לִידֵי מַעֲשֶׂה שֶׁנִּזְכֶּה לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה שֶׁהִזְהִיר וְצִוָּה אוֹתָנוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם וְכַמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה אִית לָן בֵּירָא בְּסִימָן ל"א שֶׁעִקַּר צִיּוּר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב וְכוּ' הוּא עַל יְדֵי תְּפִלָּה דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁמְּדַבְּרִין הַכְּסוּפִין בַּפֶּה וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. (הִלְכוֹת יַיִן נֶסֶךְ הֲלָכָה ג אוֹת ב):

אות-נט

עִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִית הוּא עַל יְדֵי צַעֲקָה הַרְבֵּה לַה' יִתְבָּרַךְ
מִי שֶׁרוֹצֶה לָחוּס עַל נַפְשׁוֹ שֶׁלֹּא יְאַבֵּד אֶת עוֹלָמוֹ חַס וְשָׁלוֹם צָרִיךְ לַחֲפֹשׂ וְלַחֲקֹר מְאד אַחַר הָאֱמֶת כְּדֵי לָשׁוּב אֶל ה' בֶּאֱמֶת. כִּי אוּלַי מַטְעֶה אוֹתוֹ דַּעְתּוֹ בְּאֵיזֶה דֶּרֶךְ מֵחֲמַת שֶׁלֹּא זָכָה לְצַיֵּר הָאוֹר כָּרָאוּי מֵחֲמַת שֶׁהַכֵּלִים שֶׁלּוֹ אֵינָם בִּשְׁלֵמוּת מֵחֲמַת פְּגַם הַבְּרִית וְכַנַּ"ל. וְעִקַּר הַתִּקּוּן לְכָל זֶה הוּא נִשָּׂא לְבָבֵנוּ אֶל כַּפַּיִם אֶל אֵל בַּשָּׁמַיִם שֶׁהוּא צַעֲקָה וּתְפִלָּה וְשִׂיחָה וְהִתְבּוֹדְדוּת בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ שֶׁצְּרִיכִין לִצְעק הַרְבֵּה לַה' יִתְבָּרַךְ בִּמְסִירַת נֶפֶשׁ עַד שֶׁכְּמַעַט תֵּצֵא נַפְשׁוֹ. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אֵין תְּפִלָּתוֹ שֶׁל אָדָם נִשְׁמַעַת אֶלָּא אִם כֵּן מֵשִׂים נַפְשׁוֹ בְּכַפּוֹ וְלָמְדוּ מִפָּסוּק זֶה.
(וְכַמּוּבָא זֶה בְּשִׂיחוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים בְּסִפּוּרֵי חַיֵּי מוֹהֲר"ן):
כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִית הוּא עַל יְדֵי צַעֲקָה הַרְבֵּה לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁצְּרִיכִין לִצְעק שִׁבְעִים קָלִין לְפָחוֹת. וּבְאֵלּוּ שִׁבְעִים קָלִין כְּלוּלִים קוֹלוֹת וּצְעָקוֹת וּתְפִלּוֹת וְתַחֲנוּנִים הַרְבֵּה לְאֵין מִסְפָּר כִּי צְרִיכִין לְהִתְפַּלֵּל עַל זֶה כָּל יְמֵי חַיָּיו. כִּי הַשִּׁבְעִים קָלִין הֵם כְּנֶגֶד הַשִּׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה שֶׁצְּרִיךְ כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לִזְכּוֹת לָהֶם. וְכָל אֶחָד יָכוֹל לְהָבִין בְּנַפְשׁוֹ כַּמָּה הוּא רָחוֹק עֲדַיִן אֲפִלּוּ מִפָּנִים אֶחָד שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה מִכָּל שֶׁכֵּן מִכֻּלָּם. וְעַל כֵּן אֲפִלּוּ אִם לֹא פָּגַם הַרְבֵּה וַאֲפִלּוּ אִם כְּבָר צָעַק הַרְבֵּה לַה' יִתְבָּרַךְ וְעָשָׂה מִצְוֹת הַרְבֵּה וְלָמַד תּוֹרָה הַרְבֵּה. אַף עַל פִּי כֵן מֵאַחַר שֶׁרוֹאֶה שֶׁעֲדַיִן לֹא הִשִּׂיג אֲפִלּוּ חֵלֶק אֶחָד מֵאֶלֶף וּרְבָבָה מִפָּנִים אֶחָד לַתּוֹרָה כַּמָּה וְכַמָּה הוּא צָרִיךְ עֲדַיִן לִצְעק לַה' יִתְבָּרַךְ כָּל יְמֵי חַיָּיו.
וּכְבָר יָדוּעַ שֶׁאָסוּר לְיִאַשׁ עַצְמוֹ מִן הַצְּעָקָה לְעוֹלָם. כִּי אֲפִלּוּ אִם פָּגַם הַרְבֵּה מְאד מְאד וַאֲפִלּוּ אִם עֲדַיִן הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא אִם לֹא יִתְיָאֵשׁ אֶת עַצְמוֹ מִן הַצְּעָקָה וּמִתְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים יָכוֹל לִזְכּוֹת לְפָנִים לְתוֹרָה בֶּאֱמֶת וַאֲפִלּוּ לְכָל הַשִּׁבְעִים פָּנִים.
כִּי ה' יִתְבָּרַךְ טוֹב לַכֹּל וְיוֹתֵר מִמַּה שֶּׁהָעֶגֶל רוֹצֶה לִינק וְכוּ' כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ חָפֵץ חֶסֶד וְרוֹצֶה יוֹתֵר לְהַשְׁפִּיעַ לָנוּ כָּל טוֹב לְהָאִיר לָנוּ כָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה. רַק שֶׁצְּרִיכִין אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא וְהַעְקָר לִצְעק הַרְבֵּה לַה' יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁיַּעֲלוּ כְּלָלִיּוּת קוֹלוֹת צַעֲקוֹתָיו לִבְחִינַת שִׁבְעִים קָלִין בֶּאֱמֶת עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְשַׁבֵּר בֶּאֱמֶת הָרַע שֶׁל הַשִּׁבְעִים עַכּוּ"ם שֶׁעִקָּרָם הוּא תַּאֲוָה הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לִשִּׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. כִּי הַשִּׁבְעִים פָּנִים הֵם בְּחִינַת שִׁבְעִים שָׁנִים שֶׁהֵם כְּלַל יְמֵי חַיֵּי הָאָדָם. וּכְנֶגֶד זֶה הֵם הַשִּׁבְעִים קָלִין הַנַּ"ל עַל כֵּן צְרִיכִין לִצְעק הַשִּׁבְעִים קָלִין כָּל יְמֵי חַיָּיו שֶׁכְּלוּלִים בְּשִׁבְעִים שָׁנָה שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים וְכַנַּ"ל. (שָׁם הֲלָכָה ד אוֹת יט):

אות-ס

תְּפִלָּה מוֹעֶלֶת תָּמִיד

עִקַּר הָאֱמֶת שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ הוּא שֶׁרַחֲמָיו וַחֲסָדָיו אֵינָם כָּלִים לְעוֹלָם יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה תָּמִיד תָּמִיד מוֹעִיל תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וּצְעָקָה וְשַׁוְעָה לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁכָּל זֶה הֵפֶךְ הָאֱמֶת שֶׁל הַמַּלְאָכִים שֶׁלְּפִי אֲמִתָּתָם אָמְרוּ מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ וְכוּ'. אֲבָל הַצַּדִּיקִים כְּמוֹ מֹשֶׁה וְהַנִּמְשָׁכִים אַחֲרָיו טָרְחוּ וְיָגְעוּ עַד שֶׁהִשִּׂיגוּ שֶׁאַחַר כָּל הַכְּעָסִים שֶׁמַּכְעִיסִים אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. עֲדַיִן רַחֲמֵי אֲמִתָּתוֹ אֵינָם כָּלִים לְעוֹלָם. וּבְכָל דּוֹר וָדוֹר נִמְצָאִים צַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים הַנִּמְשָׁכִים אַחֲרֵיהֶם שֶׁמִּתְחַזְּקִים בִּתְפִלָּה תָּמִיד. וְעַל יְדֵי זֶה הֵם מַמְתִּיקִים כָּל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם וּמְבַטְּלִים כָּל הַגְּזֵרוֹת רָעוֹת מִיִּשְׂרָאֵל וּמַכְנִיסִים הַדַּעַת הָאֲמִתִּי בְּיִשְׂרָאֵל לְהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים תָּמִיד. כִּי זֶה עִקַּר הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב קָרוֹב ה' לְכָל קֹרְאָיו לְכָל אֲשֶׁר יִקְרָאוּהוּ בֶּאֱמֶת. וּכְתִיב וַאֲנִי תְּפִלָּתִי לְךָ ה' וְכוּ' בְּרֹב חַסְדְּךָ עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ, בֶּאֱמֶת דַּיְקָא. כִּי אֲנִי מַאֲמִין שֶׁבֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ. גַּם עַתָּה עֲדַיִן אַתָּה חָפֵץ לְהוֹשִׁיעֵנִי. עַל כֵּן אֲנִי מִתְחַזֵּק וּמִתְפַּלֵּל עָנֵנִי____ יִשְׁעֶךָ וְכַנַּ"ל. וְהֶבֵן הֵיטֵב הֵיטֵב כַּמָּה וְכַמָּה צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה תָּמִיד יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה. (הִלְכוֹת רִבִּית הֲלָכָה ה אוֹת לג):

אות-סא

הָעִקָּר לִבְלִי לְהִתְיָאֵשׁ מֵהַצְּעָקָה

שָׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שִׂיחָה נוֹרָאָה מִנּוֹרָאוֹת גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ וְאֵי אֶפְשָׁר לְבָאֲרָהּ בִּכְתָב. אַךְ אַחַר כָּךְ בְּתוֹךְ שִׂיחָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה מִגְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ נִכְנַס עַל יְדֵי זֶה לְדִבְרֵי הִתְחַזְּקוּת לְחַזֵּק אֶת כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁנִּפְלוּ מַעֲבוֹדָתָם אֲפִלּוּ אִם נָפְלוּ לְמָקוֹם שֶׁנָּפְלוּ כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי נְפִילָתוֹ לְהֵיכָן שֶׁנָּפַל רַחֲמָנָא לִצְלָן.

כִּי גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ שָׂגְבָה מְאֹד לְמַעְלָה מֵהַתּוֹרָה שֶׁשָּׁם יָכוֹל הַכֹּל לְהִתְתַּקֵּן וְכוּ' כִּי תְּשׁוּבָה לְמַעְלָה מֵהַתּוֹרָה. וְשָׁאַלְתִּי אוֹתוֹ אֲבָל אֵיךְ זוֹכִין לָזֶה וְהֵשִׁיב יְכוֹלִין לָבוֹא לָזֶה וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִתְיָאֲשׁוּ עַצְמָן מִן הַצְּעָקָה וּמִתְּפִלָּה וּבַקָּשָׁה רַק לַעֲסֹק בִּצְעָקָה וּתְפִלָּה וּתְחִנָּה וְכוּ' וְלֹא יִתְיַגַּע לְעוֹלָם עַד שֶׁיָּבוֹא לָזֶה לַעֲלוֹת וְכוּ'. כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הִיא צְעָקָה וּזְעָקָה לַה' יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב פְּנֵי ה' בְּעֹשֵׂי רָע וְכוּ' צָעֲקוּ וְה' שָׁמַע וְאִיתָא בַּסְּפָרִים הַפֵּרוּשׁ כִּפְשׁוּטוֹ שֶׁכַּאֲשֶׁר הָאֵלּוּ הָעֹשֵׂי רָע צוֹעֲקִין לַה' יִתְבָּרַךְ אָזַי ה' שָׁמַע וּמִכָּל צָרוֹתָם הִצִּילָם. וְכֵן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה יָפֶה צְעָקָה לְאָדָם בֵּין קֹדֶם גְּזַר דִּין בֵּין לְאַחַר גְּזַר דִּין. וְכֵן מְבֹאָר בִּמְקוֹמוֹת אֵין מִסְפָּר עִצְּם מַעֲלַת הַצְּעָקָה לַה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד אֲפִלּוּ אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא. וְכַמְּבֹאָר בְּיוֹתֵר בְּמִזְמוֹר הוֹדוּ שֶׁאוֹמְרִים בְּעֶרֶב שַׁבָּת, תְּעוּ בַמִּדְבָּר וְכוּ' וַיִּצְעֲקוּ וְכוּ' יֹשְׁבֵי חֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת

אֲסִירֵי עֲנִי וּבַרְזֶל וְכוּ' וַיִּצְעֲקוּ וְכוּ' אֻוְלִים מִדֶּרֶךְ פִּשְׁעָם וְכוּ' וַיִּזְעֲקוּ וְכוּ' יוֹרְדֵי הַיָּם וְכוּ' יַעֲלוּ שָׁמַיִם יֵרְדוּ תְהוֹמוֹת וְכוּ' וַיִּצְעֲקוּ וְכוּ'. כִּי כָּל הַמִּזְמוֹר הַזֶּה מְדַבֵּר מִכָּל הַיְרִידוֹת וַעֲלִיּוֹת הָעוֹבְרִים עַל הָרוֹצִים לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ כַּיָּדוּעַ וְכַמְבאָר מִזֶּה בְּדָבָרֵינוּ בְּמָקוֹם אַחֵר. וּכְלָלִיּוּת הָעֵצָה עַל כָּל מִינֵי בִּלְבּוּלִים וּמְנִיעוֹת וַהֲסָתוֹת וְכוּ' עַל הַכֹּל וַיִּצְעֲקוּ אֶל ה' בַּצַּר לָהֶם וּמִמְצוּקוֹתֵיהֶם יַצִּילֵם. כִּי כְּשֶׁאָדָם צוֹעֵק לַה' יִתְבָּרַךְ עַל גֹּדֶל רְחוּקוֹ מִמֶּנּוּ אֲזַי הוּא מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה שֶׁאָז הַמַּלְכוּת נִזּוֹנֶת מִקּוֹלוֹת וּצְעָקוֹת וַאֲזַי הַמַּלְכוּת מְזַעֵיר אַנְפִּין וְכוּ'... וְהֶבֵן הֵיטֵב לְמַעֲשֶׂה אֲפִלּוּ לְמִי שֶׁאֵינוֹ מֵבִין רֶמֶז זֶה הַסּוֹד בַּכַּוָּנוֹת כַּמָּה יָפָה צְעָקָה לָאָדָם לְעוֹלָם וְלִבְלִי לְהִתְיָאֵשׁ עַצְמוֹ מִן הַצְּעָקָה כָּל יְמֵי חַיָּיו אֲפִלּוּ אִם יַעֲבֹר עָלָיו מָה:

(הִלְכוֹת נְדָרִים הֲלָכָה ד אוֹת כז):

אות-סב

עַל יְדֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה יוֹם הַכִּפּוּרִים וְסֻכּוֹת מַמְשִׁיכִים הַדַּעַת

עַל יְדֵי שֶׁאָנוּ זוֹכִין לָבוֹא אֲלֵיהֶם (אֶל הַצַּדִּיקִים) בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַל יְדֵי זֶה הֵם מַמְשִׁיכִין בָּנוּ קְדֻשַּׁת הַדַּעַת הַזֶּה עַד שֶׁאָנוּ זוֹכִין בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים לִפְעֹל בַּקָּשַׁת סְלַח נָא. כִּי הֵם מוֹדִיעִים לָנוּ גֹּדֶל רַחֲמָנוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּלִי שִׁעוּר וְשֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ חָפֵץ בְּצַעֲקָתֵנוּ וּבַקָּשָׁתֵנוּ תָּמִיד. וּמְחַזְּקִים אוֹתָנוּ לִצְעֹק תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה נִתְקָרְבִים כָּל הָרְחוֹקִים לַה' יִתְבָּרַךְ וְעַל כֵּן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה אָז מַתְחִילִין לַעֲסֹק בְּקוֹלוֹת וּצְעָקוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ ה'. אֲבָל אָז עִקַּר הַהַתְחָלָה הוּא עַל יְדֵי מִצְוַת שְׁמִיעַת קוֹל שׁוֹפָר שֶׁעַל יְדֵי מִצְוַת קוֹל שׁוֹפָר שֶׁהוּא קוֹל חָזָק מְאֹד עַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין עַל יִשְׂרָאֵל הֶאָרָה בְּדַעְתָּם לְבַל יִתְיָאֲשׁוּ עַצְמָן מִן הָרַחֲמִים לְעוֹלָם רַק יִצְעֲקוּ תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ. וְאָנוּ עוֹסְקִין בְּקוֹלוֹת וּצְעָקוֹת בְּכָל עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה עַד שֶׁבְּיוֹם הַכִּפּוּרִים זוֹכֶה כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְכָלָלִיּוּת הַקּוֹלוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהֵם בְּחִינַת חָמֵשׁ קוֹלוֹת בְּחִינַת חָמֵשׁ תְּפִלּוֹת שֶׁזּוֹכֶה כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְהִתְפַּלֵּל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים. וְעַל יְדֵי שֶׁמְּקַבְּלִין בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים אֵלּוּ הֶחָמֵשׁ קוֹלוֹת עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמָן קְדֻשַּׁת אֵלּוּ הַקּוֹלוֹת לְעוֹלָם דְּהַיְנוּ שֶׁתָּמִיד יִצְעֲקוּ לַה' יִתְבָּרַךְ וְלֹא יִתְיָאֲשׁוּ עַצְמָן מִן הַצְּעָקָה לְעוֹלָם. שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִזְכּוּ בְּוַדַּאי לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ מִכָּל מְקוֹמוֹת שֶׁהֵם... וּבְסֻכּוֹת מְגַלִּין שֶׁלֹּא דַּי שֶׁזָּכִינוּ לְקַבֵּל מֵהַצַּדִּיק בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה לִצְעֹק תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יוֹם הַכִּפּוּרִים כַּנַּ"ל. אַף גַּם זָכִינוּ לְקַבֵּל לְלַמֵּד גַּם לָאֲחֵרִים הֶאָרַת הַדַּעַת כַּנַּ"ל לְבַל יִתְיָאֲשׁוּ עַצְמָן לְעוֹלָם רַק יִצְעֲקוּ תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ כִּי עֲדַיִן

ה' אִתָּם כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ כַּנַ"ל שֶׁזָּהוּ בְּחִינַת מִצְוַת אַרְבָּעָה מִינִים כַּנַ"ל. (שָׁם אוֹת כט לב):

אות-סג

צָרִיךְ לְפַתֵּחַ פִּיו בְּעַל כָּרְחוֹ לְדַבֵּר תָּמִיד וְאָז יַעְזֹרֵהוּ וְזֶה וְדַבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ. כִּי תָּמִיד צְרִיכִין לְדַבֵּר בְּתוֹרָה וְיִרְאַת שָׁמַיִם וּלְקַשֵּׁר עַצְמוֹ לְהַנְּקֻדָּה הַשַּׁיָּךְ לְלִבּוֹ בָּעֵת הַהִיא כְּפִי הָעֵת. אִם הוּא בְּבֵיתוֹ אוֹ בַּדֶּרֶךְ אוֹ אִם הוּא בַּיּוֹם אוֹ בַּלַּיְלָה כִּי לַכֹּל עֵת וּזְמַן לְכָל חֵפֶץ תַּחַת הַשָּׁמַיִם. וְזֶה בְּחִינַת עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חָסִיד אֵלֶיךָ לְעֵת מְצֹא. לְעֵת מְצֹא דַּיְקָא שֶׁיִּזְכֶּה תָּמִיד לִמְצֹא הַנְּקֻדָּה כְּפִי הָעֵת וְהַזְּמַן כַּנַ"ל. כִּי בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לְאָדָם לֵידַע כָּל זאת בִּפְרָטִיּוּת רַק הוּא צָרִיךְ לְהַאֲמִין תָּמִיד בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא בְּכָל עֵת וּזְמַן וּבְאֵיזֶה מַדְרֵגָה שֶׁהוּא בַּעֲלִיָּה אוֹ בִּירִידָה. אֲפִלּוּ אִם הַיְרִידָה הִיא חַס וְשָׁלוֹם כְּמוֹ שֶׁהִיא רַחֲמָנָא לְצִלָּן. הוּא צָרִיךְ לֵידַע וּלְהַאֲמִין תָּמִיד שֶׁבְּוַדַּאי יֵשׁ עֵתָה בְּחִינַת נְקֻדָּה טוֹבָה הַשַּׁיָּךְ לְלִבּוֹ בָּעֵת הַהִיא דַּיְקָא שֶׁהוּא צָרִיךְ לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ לְהַנְּקֻדָּה הַזֹּאת דַּיְקָא שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִתְתַּקֵּן מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא. וְעַל זֶה צְרִיכִין תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים הַרְבֵּה בְּחִינַת עַל זאת יִתְפַּלֵּל כָּל חָסִיד אֵלֶיךָ לְעֵת מְצֹא דַּיְקָא כַּנַ"ל. כִּי זֶה עִקַּר הַהִתְבּוֹדְדוּת וְהַשִּׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ שֶׁהִזְהִירָנוּ רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה הַרְבֵּה כִּי צְרִיכִין תָּמִיד לְהִתְחַזֵּק לְהַרְבּוֹת בְּשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ. כִּי דֶּרֶךְ הָאָדָם הָרוֹצֶה לַעֲסֹק בָּזֶה שֶׁתָּמִיד נִדְמֶה לוֹ שֶׁעַתָּה אֵינוֹ יָכוֹל לְדַבֵּר וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ מַה לְדַבֵּר וְלִבּוֹ אָטוּם מְאד וְכוּ' כַּיָּדוּעַ לְכָל מִי שֶׁנִּכְנָס בָּזֶה וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁבְּכָל עֵת מִתְגַּבְּרִין הַחֲרָפוֹת לֵב שִׁבְירַת לֵב. וְרוֹצִין לְהַעְלִים וּלְהַסְתִּיר מִמֶּנּוּ אוֹר נְקֻדָּתוֹ הַקְּדוֹשָׁה הַשַּׁיָּךְ לְלִבּוֹ בָּעֵת הַהִיא. עַל כֵּן נִדְמֶה לוֹ שֶׁבָּעֵת הַהִוא אֵינוֹ יָכוֹל לְדַבֵּר. אֲבָל בֶּאֱמֶת הוּא שֶׁקֶר גָּמוּר וְהוּא רַק מַעֲשֵׂה בַּעַל דָּבָר כִּי אִם יאמַר כֵּן יִדְמֶה לוֹ כֵּן תָּמִיד שֶׁעַתָּה אֵין לוֹ לֵב לְדַבֵּר וְלֹא יְדַבֵּר לְעוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם. אֲבָל בֶּאֱמֶת הוּא צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק וְלֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁבְּוַדַּאי אֵין עֵת בָּעוֹלָם שֶׁלֹּא יוּכַל אָז לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ לְהַנְּקֻדָּה הַשַּׁיָּךְ לְלִבּוֹ בְּאוֹתוֹ הָעֵת. עַל כֵּן הוּא צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר מְאד לְדַבֵּר כְּפִי מַה שֶּׁיּוּכַל וּלְבַקֵּשׁ בְּדִבּוּרָיו אֶת נְקֻדָּתוֹ הַקְּדוֹשָׁה. וְאִם יִתְחַזֵּק וְיִתְאַמֵּץ לְפַתֵּחַ פִּיו בְּעַל כָּרְחוֹ לְדַבֵּר תָּמִיד בְּוַדַּאי יַעְזֹרֵהוּ ה' יִתְבָּרַךְ וְיִפְתַּח פִּיו וְלִבּוֹ עַד שֶׁיִּזְכֶּה תָּמִיד לְקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ לְהַנְּקֻדָּה הַשַּׁיָּךְ לְלִבּוֹ בָּעֵת הַהִוא שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִתְתַּקֵּן הַכֹּל כַּנַ"ל וְיֵשׁ עוֹד בָּזֶה הַרְבֵּה לְדַבֵּר אַךְ אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר דְּבָרִים כָּאֵלֶּה הֵיטֵב. וְהֶחָפֵץ בֶּאֱמֶת יָבִין מְעַט דְּבָרֵינוּ אֵלֶּה וְיַחֲזֵק אֶת עַצְמוֹ בְּהִתְבּוֹדְדוּת וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וְעִם חֲבֵרָיו וְרַבּוֹ תָּמִיד יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה:

וְזֶהוּ אֶבָרְכָה אֶת ה' בְּכָל עֵת תָּמִיד תְּהִלָּתוֹ בְּפִי. וְזֶהוּ בְּכָל יוֹם אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי בְּכָל עֵת וּבְכָל יוֹם צְרִיכִין לְבָרֵךְ וּלְהַלֵּל אֶת ה' יִתְבָּרַךְ וּלְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו. כִּי בְּכָל עֵת וּבְכָל יוֹם בְּאֵיזֶה מַדְרֵגָה שֶׁהוּא יֵשׁ בְּחִינַת נְקֻדָּה קְדוֹשָׁה הַשַּׁיָּכָה לְלִבּוֹ בָּעֵת הַהִיא דַּיְקָא וְצָרִיךְ לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ לְהַנְּקֻדָּה הַהִיא כַּנַּ"ל. (הִלְכוֹת מְלַמְּדִים הֲלָכָה ד אוֹת ו ח):

אות-סד

עַל יְדֵי הִתְבּוֹדְדוּת הוּא מַטֶּה אֶת לִבּוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ

וְזֶה אַשְׁרֵי שׁוֹמְרֵי מִשְׁפָּט כִּי מַה שֶּׁמְּדַבְּרִין בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְקַשְּׁרִין אוֹר הַנְּקֻדָּה אֶל הַלֵּב כַּנַּ"ל זֶה בְּחִינַת מִשְׁפָּט שֶׁשּׁוֹפֵט וְדָן אֶת עַצְמוֹ וּמוֹכִיחַ אֶת עַצְמוֹ לְקַיֵּם אֶת דִּבְרֵי הַתּוֹרָה. וְכַמּוּבָן בְּדִבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן נ"ט) שֶׁקּוֹרֵא אֶת הַהִתְבּוֹדְדוּת וְהַשִּׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ בְּשֵׁם מִשְׁפָּט. וְגַם כִּי הָעִקָּר לְקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ לְהַנְּקֻדָּה הַשַּׁיָּכָה לְלִבּוֹ בָּעֵת הַזֹּאת וְזֶהוּ בְּחִינַת מִשְׁפָּט כִּי מִשְׁפָּט הוּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא הַיְנוּ שֶׁמְּכַוֵּן הַמִּשְׁפָּט וְאֵינוֹ נוֹטֶה לְיָמִין וְלִשְׂמאל רַק מְכַוֵּן לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ לְהַנְּקֻדָּה הַשַּׁיָּכָה לְלִבּוֹ אָז בְּאוֹתוֹ הָעֵת דַּיְקָא. בִּבְחִינַת לַעֲשׂוֹת מִשְׁפַּט עַבְדּוֹ וּמִשְׁפַּט עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ. דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ דַּיְקָא הַיְנוּ כַּנַּ"ל. לְכַוֵּן הַמִּשְׁפָּט לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ לְהַנְּקֻדָּה הַשַּׁיָּכָה לְלִבּוֹ בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם כַּנַּ"ל. כִּי שָׁם בַּפָּסוּק הַזֶּה מְדַבֵּר מִתְּפִלָּה וְשִׂיחָה שֶׁמְּדַבְּרִים בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בִּתְחִלַּת הַפָּסוּק הַזֶּה מְדַבֵּר מִתְּפִלָּה וְשִׂיחָה שֶׁמְּדַבְּרִים בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בִּתְחִלַּת הַפָּסוּק וְיִהְיוּ דְּבָרַי אֵלֶּה אֲשֶׁר הִתְחַנַּנְתִּי לִפְנֵי ה' קְרוֹבִים אֶל ה' אֱלֹקֵינוּ יוֹמָם וְלַיְלָה לַעֲשׂוֹת מִשְׁפַּט עַבְדּוֹ וְכוּ' דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ הַיְנוּ כַּנַּ"ל. שֶׁכָּל הַדִּבּוּרִים וְהַתְּחִנּוֹת שֶׁמִּתְחַנְּנִים לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ יִהְיוּ בִּבְחִינַת מִשְׁפָּט דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ בְּכָל עֵת לְהַנְּקֻדָּה הַשַּׁיָּכָה לְלִבּוֹ בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתוּב שָׁם לְהַטּוֹת לְבָבֵנוּ אֵלָיו לָלֶכֶת בְּכָל דְּרָכָיו וְכוּ'. כִּי עַל יְדֵי בְּחִינַת מִשְׁפָּט בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַטּוֹת הַלֵּב לַה' יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְקֶשֶׁר הַפָּסוּק הוּא כְּמוֹ תְּנָא וְהָדַר מְפָרֵשׁ שֶׁבִּתְחִלָּה מְבַקֵּשׁ לְהַטּוֹת לְבָבֵנוּ אֵלָיו וְכוּ'. וְהָדַר מְפָרֵשׁ עַל יְדֵי מַה נִּזְכֶּה לָזֶה עַל יְדֵי וְיִהְיוּ דְּבָרַי אֵלֶּה אֲשֶׁר הִתְחַנַּנְתִּי קְרוֹבִים וְכוּ'. שֶׁנִּזְכֶּה לְהִתְבּוֹדְדוּת כָּזֶה עַד שֶׁיִּהְיוּ דְּבָרֵינוּ קְרוֹבִים לַה' יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁיִּמְשִׁיךְ עָלֵינוּ בְּחִינַת מִשְׁפָּט בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה הַנַּ"ל הַשַּׁיָּךְ לְלִבֵּנוּ בָּעֵת הַזֹּאת בְּחִינַת דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ וְעַל יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לְהַטּוֹת לְבָבֵנוּ אֵלָיו לָלֶכֶת בְּכָל דְּרָכָיו כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ אַשְׁרֵי שׁוֹמְרֵי מִשְׁפָּט שֶׁשּׁוֹמֵר וּמְכַוֵּן הַמִּשְׁפָּט לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ בְּכָל עֵת לְהַנְּקֻדָּה הַשַּׁיָּכָה לְלִבּוֹ בְּאוֹתָהּ הָעֵת כַּנַּ"ל. זֶה זוֹכִין עַל יְדֵי עוֹשֶׂה צְדָקָה בְּכָל עֵת כַּנַּ"ל. (שָׁם אוֹת יב):

אות-סה

עַל יְדֵי שֶׁשּׁוֹפֵט אֶת עַצְמוֹ הוּא מַכְנִיעַ הָרַע שֶׁלֹּא יִתְאַחֵז
כָּל אָדָם בָּא לָעוֹלָם הַזֶּה רַק בִּשְׁבִיל זֶה כְּדֵי לְבָרֵר בֵּרוּרִים לְבָרֵר נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת שֶׁנָּפְלוּ לְשָׁם עַל יְדֵי חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן אוֹ עַל יְדֵי חֲטָאָיו בְּעַצְמוֹ שֶׁחָטָא בַּגִּלְגּוּל הָרִאשׁוֹן וּבֵרוּר הַנִּיצוֹצוֹת הוּא בְּחִינַת גֵּרִים וּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לִשְׁמֹר עַצְמוֹ מְאד וְלִשְׁפֹּט עַצְמוֹ בְּכָל עֵת כְּדֵי לְעוֹרֵר אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל כְּדֵי לְהַכְנִיעַ הָרַע הַנֶּאֱחָז סְבִיב אֵלּוּ הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁהוּא מֻכְרָח לְבָרְרָם שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בּוֹ חַס וְשָׁלוֹם וּבִשְׁבִיל זֶה בָּאֱמֶת הָאָדָם הוּא בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה בָּעוֹלָם הַזֶּה וְצָרִיךְ לִשְׁפֹּט עַצְמוֹ הַרְבֵּה בְּכָל יוֹם וְיוֹם וְלַחֲשֹׁב דְּרָכָיו וּלְעוֹרֵר לְבָבוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ עִנְיַן הַהִתְבּוֹדְדוּת וְהַשִּׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ שֶׁהִזְהִירָנוּ רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל זֶה פְּעָמִים אֵין מִסְפָּר וְכַמֶּזְכָּר כַּמָּה פְּעָמִים בְּסִפְרָיו הַקְּדוֹשִׁים כִּי לְפִי עֶצֶם הַסַּכָּנָה שֶׁיֵּשׁ עַל כָּל אָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה כְּקָטָן כְּגָדוֹל מֻחֲמַת הָרַע הַנַּ"ל הַנֶּאֱחָז בְּהַנִּיצוֹצוֹת שֶׁהוּא מֻכְרָח לְבָרְרָם כִּי אֶפְלּוּ הָאָדָם הַפָּחוּת שֶׁבַּפָּחוּתִים שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל הוּא גַּם כֵּן מְבָרֵר בֵּרוּרִים לְפִי בְּחִינָתוֹ וּמֵחֲמַת שֶׁאֵלּוּ הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהוּא צָרִיךְ לְבָרְרָם הֵם מְעֹרָבִים בְּתוֹךְ הָרַע עַל כֵּן יֵשׁ עָלָיו סַכָּנוֹת גְּדוֹלוֹת שֶׁלֹּא יִתְאַחֵז בּוֹ הָרַע חַס וְשָׁלוֹם וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּכָל יוֹם יִצְרוֹ שֶׁל אָדָם מִתְגַּבֵּר עָלָיו וְאִלְמָלֵא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹזְרוֹ וְכוּ' וְעַל כֵּן אֵין חָכְמָה וְאֵין תְּבוּנָה וְאֵין עֵצָה לַעֲמד כְּנֶגְדָּם כִּי אִם עַל יְדֵי הִתְבּוֹדְדוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט הַנִּזְכָּר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל.
שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לִשְׁפֹּט עַצְמוֹ דְּהַיְנוּ לְהִתְבּוֹדֵד בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וּלְהַשְׁפִּט בְּעַצְמוֹ עַל כָּל דְּרָכָיו וּלְיַסֵּר עַצְמוֹ וּלְהוֹכִיחַ אֶת עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם וְיוֹם כְּדֵי לְעוֹרֵר אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל כְּדֵי לִשְׂרף וּלְהַכְנִיעַ אֶת הָרַע שֶׁלֹּא יִתְאַחֵז בְּלִבּוֹ חַס וְשָׁלוֹם כַּנַּ"ל.
(הִלְכוֹת גֵּרִים הֲלָכָה גאוֹת יח):

אות-סו

אֵין תַּקָּנָה כִּי אִם לִצְעק אֶל ה'
וְזֶה בְּחִינַת יוֹנָתִי בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע בְּסֵתֶר הַמַּדְרֵגָה וְכוּ' וּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י זֶה נֶאֱמַר עַל אוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁרָדַף פַּרְעֹה אַחֲרֵיהֶם וְהִשִּׂיגָם חוֹנִים עַל הַיָּם וְאֵין מָקוֹם לָנוּס לִפְנֵיהֶם מִפְּנֵי הַיָּם וְלֹא לְהִפָּנוֹת מִפְּנֵי חַיּוֹת רָעוֹת לְמָה הָיוּ דּוֹמִין בְּאוֹתָהּ שָׁעָה לְיוֹנָה שֶׁבּוֹרַחַת מִפְּנֵי הַנֵּץ וְנִכְנְסָה לִנְקִיקֵי הַסְּלָעִים וְהָיָה הַנָּחָשׁ נוֹשֵׁף בָּהּ תִּכְנֵס לִפְנִים הֲרֵי הַנָּחָשׁ תֵּצֵא לַחוּץ הֲרֵי הַנֵּץ אָמַר לָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הַרְאִינִי אֶת מַרְאַיִךְ אֶת כִּשְׁרוֹן פְּעֻלָּתֵךְ לְמִי אַתְּ פּוֹנָה בְּעֵת צָרָה הַשְׁמִיעִינִי אֶת קוֹלֵךְ וַיִּצְעֲקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל ה' כַּנַּ"ל וְכָל עִנְיָן זֶה עוֹבֵר עַל כָּל

אָדָם בְּעֵת שֶׁרוֹצֶה לִכְנס בַּעֲבוֹדַת ה' שֶׁהַיֵּצֶר הָרָע וְחֵילוֹתָיו שֶׁהֵם בְּחִינַת פַּרְעה וּמִצְרַיִם רוֹדְפִים אַחֲרָיו בְּכַמָּה מִינֵי רְדִיפוֹת וְכָל כֹּחָם מֵחֲמַת הַדִּינִים שֶׁיּוֹנְקִים מֵהֶם וּמִתְקָף הִתְעוֹרְרוּת הַדִּינִים שֶׁנִּתְעוֹרְרִים עָלָיו כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כָּל הַמַּצְדִּיק אֶת עַצְמוֹ מִלְּמַטָּה מַצְדִּיקִין עָלָיו מִלְּמַעְלָה וְכוּ' עַל יְדֵי זֶה רוֹדְפִין אוֹתוֹ מִכָּל הַצְּדָדִין בְּכַמָּה מִינֵי מְנִיעוֹת וְעִכּוּבִין וְיִסּוּרִים וּבִלְבּוּלִים רַבִּים וְהוּא מַמָּשׁ כְּמוֹ שֶׁהָיָה יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁמֵּאֲחוֹרֵיהֶם רָדְפוּ הַמִּצְרִיִּים אַחֲרֵיהֶם וּמִלְּפָנֵיהֶם הָיָה הַיָּם סוֹעֵר וּמִצְּדָדֵיהֶם חַיּוֹת רָעוֹת עַד שֶׁלֹּא הָיָה מָקוֹם לָנוּס בְּשׁוּם צַד כְּמוֹ יוֹנָה שֶׁבּוֹרַחַת מִפְּנֵי הַנֵּץ וְכוּ' וּמַמָּשׁ בְּחִינוֹת אֵלּוּ עוֹבְרִים עַל כָּל אָדָם הָרוֹצֶה לִכְנס בַּעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ כִּי מִי שֶׁרוֹצֶה לִכְנס לַעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ הוּא בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם מַמָּשׁ כִּי עִקַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הוּא מַה שֶּׁיּוֹצְאִין מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה מִטֻּמְאַת וְזֶהֲמַת פַּרְעה וּמִצְרַיִם לִקְדֻשַּׁת וְטָהֳרַת יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעַבְדוּן אֶת הָאֱלֹקִים וְכוּ'.

וְזֶה מֻכְרָח לַעֲבר עַל כָּל אָדָם בְּכָל זְמַן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר.

וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר חַיָּב אָדָם לִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּאִלּוּ הוּא יָצָא מִמִּצְרַיִם וּכְשֶׁבְּחִינַת פַּרְעה וּמִצְרַיִם שֶׁהֵם הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְחֵילוֹתָיו רוֹדְפִין אַחַר הָאָדָם בְּבִלְבּוּלִים וּמַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת רַבּוֹת מְאד וְאֵין לוֹ מָקוֹם לָנוּס לא לְפָנָיו וְלא לְאַחֲרָיו וְלא מִן הַצְּדָדִין כִּי מִכָּל צַד מְסַבְּבִין אוֹתוֹ בְּכַמָּה מִינֵי בִּלְבּוּלִים וּמְנִיעוֹת וְיִסּוּרִין אָזַי אִם יִרְצֶה לְהִסְתַּכֵּל לַאֲחוֹרָיו בְּוַדַּאי יִתְגַּבְּרוּ חַס וְשָׁלוֹם יוֹתֵר כַּנַּ"ל. עַל כֵּן אֵין תַּקָּנָה כִּי אִם שֶׁיִּצְעַק אֶל ה' מִמָּקוֹם אֲשֶׁר הוּא שָׁם וְלא יִפְנֶה וְיִסְתַּכֵּל לְאַחֲרָיו כְּלָל וְכַנַּ"ל:

כִּי כָּל מַה שֶּׁעָבַר עַל יִשְׂרָאֵל בִּיצִיאַת מִצְרַיִם וְקַבָּלַת הַתּוֹרָה וְאַחַר כָּךְ וְכָל הַמִּלְחָמוֹת לְכִבּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכָל מַה שֶּׁעָבַר עָלֵינוּ אַחַר כָּךְ הַכֹּל כַּאֲשֶׁר לַכֹּל עוֹבֵר עַל כָּל אָדָם שֶׁרוֹצֶה לִזְכּוֹת לְחַיֵּי עוֹלָם שֶׁבְּהֶכְרֵחַ שֶׁיַּעֲבר עָלָיו כַּמָּה מִינֵי מִלְחָמוֹת בְּלִי שִׁעוּר וּבְכָל עֵת שֶׁרוֹצֶה לְהִתְעוֹרֵר וּלְהִתְחַזֵּק בַּעֲבוֹדַת ה' מִתְגַּבְּרִים בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר וּבִפְרָט בַּהַתְחָלָה כְּמוֹ שֶׁהָיָה בִּיצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁתֵּכֶף כְּשֶׁבָּא מֹשֶׁה אֶל פַּרְעה לְהוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל הִתְגָּרָה בָּהֶם בְּיוֹתֵר וְאָמַר תִּכְבַּד הָעֲבוֹדָה וְכוּ'. כִּי הַסִּטְרָא אָחֳרָא כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁבָּא צַדִּיק אֲמִתִּי בְּחִינַת מֹשֶׁה וְרוֹצֶה לְהוֹצִיא אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי מִגְּלוּת נַפְשׁוֹ הוּא מִתְגָּרֶה וּמִתְגַּבֵּר עָלָיו יוֹתֵר וְיוֹתֵר וּמַכְבִּיד עָלָיו עַל הָעוֹלָם הַזֶּה וְהַתַּאֲוֹת וְהַפַּרְנָסָה עַד שֶׁקָּשֶׁה עָלָיו לָזוּז מִמְּקוֹמוֹ לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ אֲבָל דֶּרֶךְ יִשְׂרָאֵל עִם קְדוֹשׁ שֶׁהֵם תּוֹפְסִין אֱמְנוּת אֲבוֹתֵיהֶם בִּידֵיהֶם וּבְכָל פַּעַם הֵם צוֹעֲקִים אֶל ה' וְעַל יְדֵי זֶה הֵם מַכְנִיעִין בְּכָל פַּעַם פַּרְעה וְחֵילוֹתָיו שֶׁהֵם הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְכִתּוֹתֵיהֶם אֲבָל אַף עַל פִּי שֶׁמַּכְנִיעִים הֵם חוֹזְרִים וּמִתְגַּבְּרִין בְּכָל פַּעַם וְכֵן פַּעַם אַחַר פַּעַם כַּמָּה פְּעָמִים כְּמוֹ פַּרְעה שֶׁבְּכָל עֵת שֶׁבָּא עָלָיו אֵיזֶה מַכָּה נִכְנַע קְצָת אֲבָל אַחַר כָּךְ חָזַר

וְהִתְגַּבֵּר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיֶּחֱזַק לֵב פַּרְעֹה וַיַּכְבֵּד אֶת לִבּוֹ וְכוּ'. וַאֲפִלּוּ אַחַר שֶׁהֵבִיא ה' יִתְבָּרַךְ עָלָיו כָּל הָעֶשֶׂר מַכּוֹת וְהֶכְרַח לְהוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם חָזַר וְקִבֵּץ כָּל חֵילוֹתָיו וְרָדַף אַחֲרֵיהֶם וּכְמוֹ כֵן מַמָּשׁ עוֹבֵר עַל כָּל אָדָם בְּכָל זְמַן וְכָל אֶחָד יָכוֹל לְהָבִין בְּעַצְמוֹ כָּל זֶה לְפִי בְּחִינָתוֹ וְעֶרְכּוֹ אֵיךְ שֶׁעוֹבְרִים עָלָיו כַּמָּה עֲלִיּוֹת וִירִידוֹת כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַנַּ"ל בְּחִינַת גְּלוּת מִצְרַיִם... עַל כֵּן צְרִיכִין תָּמִיד לִצְעֹק אֶל ה' וּלְסַלֵּק וּלְהַשְׁלִיךְ מֵאִתּוֹ כָּל הַחָכְמוֹת שֶׁמֵּהֶם כָּל הַבִּלְבּוּלִים רַק לֵילֵךְ בֶּאֱמֶת וּבִתְמִימוּת וְאָז לְעוֹלָם לֹא יִמּט כִּי צְעָקָה וּתְפִלּוֹת וּתְחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת מוֹעִילִים תָּמִיד יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה. (הִלְכוֹת שְׁלוּחַ הַקֵּן הֲלָכָה דאוֹת' הו):

אות-סז

אִם יִהְיֶה חָזָק בָּרָצוֹן לְדַבֵּר יִבְרָא לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ דִּבּוּרִים

עִקַּר בְּחִינָה זאת לְהִתְקָרֵב דַּיְקָא עַל יְדֵי הִתְרַחֲקוּת בִּבְחִינַת שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב הַנַּ"ל. אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת כִּי אִם עַל יְדֵי הַדִּבּוּר דְּקֻדָּשָׁה וְעִקַּר עַל יְדֵי תְּפִלָּה כִּי עִנְיַן רָחוֹק וְקָרוֹב הַנַּ"ל הֵם נִרְאִים בְּתְחִלָּה כְּסוֹתְרִים זֶה אֶת זֶה חַס וְשָׁלוֹם. וְעִקַּר הַשָּׁלוֹם וְהַהַכְרָעָה בֵּינֵיהֶם זוֹכִים עַל יְדֵי הַדִּבּוּר כִּי הַדִּבּוּר בְּחִינַת צַפְרְנָתָא דְּקָאֵי עַד קַרְסֹלֶיהָ בְּמַיָּא וְרִישֵׁי מְטֵי לְצַיְית שְׁמַיָּא כַּמְבאָר בְּהַתּוֹרָה אֲנִי ה' הוּא שְׁמִי (בְּסִימָן י"א א') כִּי הָאָדָם צָרִיךְ לֵידַע עִצָּם הִתְרַחֲקוּתוֹ מֵה' יִתְבָּרַךְ וְאַף עַל פִּי כֵן יֵדַע וְיַאֲמִין שֶׁמִּצַּד רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ' הוּא קָרוֹב מְאד לְכָל אֶחָד וְאֶחָד אֲפִלּוּ הָרְחוֹקִים מְאד מְאד מֵחֲמַת מַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים. וְהָעִקָּר עַל יְדֵי הַדִּבּוּר כִּי עַל יְדֵי הַדִּבּוּר אָנוּ יְכוֹלִים לְקָרוֹת אוֹתוֹ מֵרָחוֹק מְאד וְהוּא מִתְקָרֵב אֵלֵינוּ עַל יְדֵי זֶה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב קָרוֹב ה' לְכָל קֹרְאָיו לְכָל אֲשֶׁר יִקְרָאוּהוּ בֶּאֱמֶת וּכְתִיב וּמִי גּוֹי גָּדוֹל אֲשֶׁר לוֹ אֱלֹקִים קְרוֹבִים אֵלָיו כַּה' אֱלֹקֵינוּ בְּכָל קָרְאֵנוּ אֵלָיו. וְזֶה בְּחִינַת בּוֹרֵא נִיב שְׂפָתַיִם שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב וְכוּ'. בּוֹרֵא נִיב שְׂפָתַיִם דַּיְקָא כִּי עַל יְדֵי נִיב שְׂפָתַיִם שֶׁהוּא עַל יְדֵי הַדִּבּוּר עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא זוֹכִים לִבְחִינַת שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב הַנַּ"ל וְכַנַּ"ל.

וּמִי שֶׁנּוֹתֵן לֵב לְדַקְדֵּק וּלְהָבִין פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת שֶׁל הַמִּקְרָא הַזֶּה בּוֹרֵא נִיב שְׂפָתַיִם וְכוּ' יוּכַל לְהָבִין מִזֶּה עֵצוֹת לְהִתְחַזֵּק בְּעִנְיַן הַשִּׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן לְעִנְיַן רָחוֹק וְקָרוֹב הַנַּ"ל. כִּי בְּהַשִּׂיחָה הַנַּ"ל יָכוֹל לְפָרֵשׁ הַכֹּל לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ לְפָרֵשׁ בְּשִׂיחָתוֹ עִצָּם הִתְרַחֲקוּתוֹ וְאַף עַל פִּי כֵן יִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא עַל יְדֵי שֶׁיִּזְכֹּר עִצָּם רִבּוּי רַחֲמָיו בְּלִי שִׁעוּר כַּאֲשֶׁר גִּלּוּ לָנוּ אֲבוֹתֵינוּ וְרַבּוֹתֵינוּ זַ"ל אֲבָל עַל פִּי רֹב הַשִּׂיחָה בְּעַצְמָהּ קָשָׁה מְאד כִּי מֵעִצָּם הִתְרַחֲקוּתוֹ אֵין לוֹ דִּבּוּרִים לְדַבֵּר כַּיָּדוּעַ לְמִי שֶׁרוֹצֶה לְהַרְגִּיל עַצְמוֹ בָּזֶה אֲבָל כְּבָר הִזְהִיר לָנוּ אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. שֶׁאַף עַל פִּי כֵן יִתְחַזֵּק בְּכָל

מִינֵי הִתְחַזְּקוּת לִנְהֹג הַנְהָגָה זאת בְּכָל יוֹם כַּיָּדוּעַ לָנוּ כַּמָּה וְכַמָּה הִזְהִיר עַל זֶה הַרְבֵּה כִּי הַהֶכְנָה וְהָרָצוֹן לְבַד שֶׁמַּכִּין אֶת עַצְמוֹ וְרוֹצֶה לְדַבֵּר רַק שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְדַבֵּר גַּם זֶה יָקָר מְאד אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ' וְאִם יִהְיֶה חָזָק בָּזֶה הַרְבֵּה בְּוַדַּאי יַעְזְרוֹ ה' יִתְבָּרַךְ וְיִבְרָא לוֹ דִּבּוּרִים בְּבְחִינַת בּוֹרֵא נִיב שְׂפָתַיִם, בּוֹרֵא מַמָּשׁ כִּי הַדִּבּוּרִים הַבָּאִים לָאָדָם הֵם בְּחִינַת בְּרִיאָה חֲדָשָׁה מַמָּשׁ כִּי בְּוַדַּאי הוּא רָחוֹק מִדִּבּוּרִים מְאד מֵחֻמַת הִתְרַחֲקוּתוֹ. אֲבָל כְּשֶׁהוּא חָזָק וּמַכִּין עַצְמוֹ לְדַבֵּר וְלִשְׂיחַ בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וְחָזָק בָּזֶה אֵיזֶה שָׁעָה בְּרְצוֹנוֹת וְכִסּוּפִין חֲזָקִים אָז ה' יִתְבָּרַךְ עוֹזְרוֹ וְשׂוֹלֵחַ לוֹ דִּבּוּרִים לְתוֹךְ פִּיו שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּרִיאָה חֲדָשָׁה מַמָּשׁ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו בָּרָא לוֹ דִּבּוּרִים וְהִזְמִינָם לְתוֹךְ פִּיו בְּבְחִינַת בּוֹרֵא נִיב שְׂפָתַיִם, בּוֹרֵא דַּיְקָא כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא זוֹכֶה לִבְחִינַת שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב וְכוּ' כַּנַּ"ל וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב לָאָדָם מַעֲרְכֵי לֵב וּמֵה' מַעֲנֵה לָשׁוֹן שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לַעֲרךְ לִבּוֹ הַיְנוּ בְּחִינַת הַהֶכְנָה הַנַּ"ל וַאֲזַי ה' יִתְבָּרַךְ בּוֹרֵא לוֹ דִּבּוּרִים לְתוֹךְ פִּיו בִּבְחִינַת וּמֵהַשֵּׁם מַעֲנֵה לָשׁוֹן. וּכְמוֹ שֶׁאוֹמְרִים אֲדנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וְכוּ' שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ כְּבָיְכוֹל פּוֹתֵחַ שְׂפָתָיו לְדַבֵּר וְלִשְׂיחַ אֶת אֲשֶׁר בִּלְבָבוֹ. כִּי הַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ רַק הָאָדָם צָרִיךְ לְהָכִין אֶת עַצְמוֹ בְּרְצוֹנוֹת וְכִסּוּפִים וְה' יַעְזְרוֹ לְדַבֵּר וּלְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ וְכַנַּ"ל. (שָׁם הֲלָכָה האוֹת' יט כ):

אות-סח

אֵין שׁוּם דִּבּוּר דִּקְדֻשָּׁה נֶאֱבָד

כְּשֶׁאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל רוֹצֶה לְהַמְשִׁיךְ לְעַצְמוֹ הַקְּדֻשָּׁה בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקּדֶשׁ בְּמָקוֹמוֹ אֲשֶׁר הוּא שָׁם וְכוֹנָתוֹ לַשָּׁמַיִם אוּלַי יִזְכֶּה עַל יְדֵי זֶה לְשׁוּב וְלַחֲזֹר לִקְדֻשָּׁתוֹ שֶׁבְּוַדַּאי יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לָזֶה תָּמִיד בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה אֲפִלּוּ אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא שָׁנָפַל בַּעֲוֹנוֹתָיו לִמְקוֹמוֹת מְגֻנִּים מְאד רַחֲמָנָא לִצְלָן כַּאֲשֶׁר שָׁכִיחַ עַכְשָׁו בְּדוֹרוֹת אֵלּוּ בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים וַאֲפִלּוּ אִם עֲדַיִן נִלְכָּד בַּמֶּה שֶׁנִּלְכָּד חַס וְשָׁלוֹם. אַף עַל פִּי כֵן יֵשׁ כֹּחַ בִּבְחִירָתוֹ שֶׁיְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ גַּם בְּמָקוֹמוֹ הַנָּמוּךְ וְכוּ' בַּאֲשֶׁר הוּא שָׁם לְהַמְשִׁיךְ לְעַצְמוֹ בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקּדֶשׁ דְּהַיְנוּ שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁהָאָדָם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא חַס וְשָׁלוֹם אַף עַל פִּי כֵן אִם יִהְיֶה חָזָק בְּדַעְתּוֹ תָּמִיד לְדַבֵּר דִּבּוּרֵי תוֹרָה וּתְפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת וְכוּ' שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקּדֶשׁ וְכַוָּנָתוֹ כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה עַל יְדֵי זֶה לְהַכְנִיעַ וּלְשַׁבֵּר הָרַע שֶׁלּוֹ כְּדֵי שֶׁיָּשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ בְּוַדַּאי טוֹב לוֹ כִּי בְּוַדַּאי לֹא יִהְיֶה נֶאֱבָד שׁוּם דִּבּוּר בָּעֶלְמָא וּבְרִבּוֹת הַיָּמִים יְרַחֵם עָלָיו ה' יִתְבָּרַךְ וְיִתְקַבְּצוּ כָּל הַדִּבּוּרִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוֹצִיא מִפִּיו שֶׁהֵם בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקּדֶשׁ וְעַל יְדֵי זֶה יַכְנִיעַ וִיבַטֵּל רַע הַכּוֹלֵל וְהָעִקָּר שֶׁיִּהְיֶה חָזָק בָּזֶה מְאד מְאד יָמִים וְשָׁנִים אַף אִם יַעֲבֹר עָלָיו מָה. כִּי הַבְּחִירָה חָפְשִׁית לְעוֹלָם וְעִקַּר הַכֹּחַ עַל יְדֵי הַדִּבּוּר בְּחִינַת גְּבוּרֵי כֹּחַ עֹשֵׂי דְבָרוֹ כִּי צְרִיכִין לְדַעַת

שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁנֶּאֱמַר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁשְּׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וְתִקּוּן הַבְּרִית תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה שֶׁמִּי שֶׁפּוֹגֵם בַּבְּרִית אֵינוֹ זוֹכֶה לִשְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וְאִם כֵּן יִשְׁתּוֹמֵם כָּל אָדָם כִּי לְפִי זֶה נָפַל פִּתְאֹם בְּבֵירָא וּמַה הוֹעִילוּ חֲכָמִים בְּתַקָּנָתָם מַה שֶּׁגִּלָּה לָנוּ עֻצָּה לְהַכְנִיעַ רַע הַכּוֹלֵל עַל יְדֵי שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הֲלֹא הָא בְּהָא תַּלְיָא וּמִי שֶׁעֲדַיִן לֹא יָצָא מֵרַע הַכּוֹלֵל אֵינוֹ זוֹכֶה לִשְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וְאִם כֵּן מֵאַיִן יָבוֹא עֶזְרוֹ אַךְ בֶּאֱמֶת יִשָּׂרִים דַּרְכֵי ה' וְצַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם וְכוּ', כִּי בְּוַדַּאי לִזְכּוֹת לְתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם כְּשֶׁזּוֹכֶה לִשְׁנֵיהֶם לִשְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וְתִקּוּן הַבְּרִית שֶׁשְּׁנֵיהֶם תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה אֲבָל כָּל זְמַן שֶׁאֵין זוֹכִין לָזֶה עֲדַיִן צָרִיךְ הָאָדָם לְהַתְחִיל מִמָּקוֹם שֶׁיִּתְחִיל וּמֵאֵיזֶה בְּחִינָה שֶׁיַּתְחִיל בְּאֵיזֶה נְקֻדָּה טוֹבָה בְּעֶלְמָא טוֹב לְנַפְּשׁוֹ וְנִשְׁמָתוֹ כִּי בְּוַדַּאי אֵין שׁוּם דִּבּוּר דְּקֻדֻּשָּׁה נֶאֱבָד וַאֲפִלּוּ אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהִתְגַּבֵּר בִּבְחִירָתוֹ לְדַבֵּר דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וְאִם יַרְבֶּה בְּדִבּוּרִים קְדוֹשִׁים שֶׁל תּוֹרָה וּתְפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת סוֹף כָּל סוֹף יִתְקַבְּצוּ וְיַעֲזְרוּ לוֹ בְּעֶלְמָא דֵּין וּבְעֶלְמָא דְּאָתֵי וְכֵן אֵין שׁוּם נְקֻדָּה שֶׁל כְּבִישַׁת יִצְרוֹ נֶאֱבָד שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא זָכָה עֲדַיִן לְתִקּוּן הַבְּרִית בִּשְׁלֵמוּת אַף עַל פִּי כֵן כָּל מַה שֶּׁזָּכָה לְפָעָמִים לְהִתְגַּבֵּר עַל יִצְרוֹ וְהִשְׁתַּדֵּל לִמְשֹׁךְ עַצְמוֹ מִן הָרַע אֵינוֹ נֶאֱבָד כְּלָל אֲפִלּוּ אִם לֹא עָלְתָה בְּיָדוֹ כָּרָאוּי כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל פָּסוּק בְּשׁוֹא גַּלְיוֹ אַתָּה תְשַׁבְּחֵם וּבְכָל זְמַן אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר בִּכְתָב הַכֹּל רַק כָּל אֶחָד הָרוֹצֶה בֶּאֱמֶת וְלִבְלִי לְהַטְעוֹת אֶת עַצְמוֹ יָבִין דְּבָרִים הָרַבֵּה מִדְּבָרֵינוּ אֵלֶּה:

וְזֶה קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל ה'. עִמָּכֶם דַּיְקָא בִּמְקוֹם אֲשֶׁר אַתֶּם שָׁם אֲפִלּוּ בִּמְקוֹמוֹת נְמוּכִים וּמְגֻשָּׁמִים מְאד אַף עַל פִּי כֵן קְחוּ עִמָּכֶם דַּיְקָא דְּבָרִים וְעַל יְדֵי זֶה תָּשׁוּבוּ אֶל ה' כִּי כָּל זְמַן שֶׁיִּהְיֶה עִמָּכֶם דְּבָרִים בְּוַדַּאי יֵשׁ לָכֶם תִּקְוָה תָּמִיד לָשׁוּב אֶל ה' וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּמִּדְרָשׁ עַל פָּסוּק זֶה אֵינִי מְבַקֵּשׁ מִכֶּם אֶלָּא דְּבָרִים וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל פָּסוּק מִדֵּי דַּבְּרִי בוֹ זָכוֹר אֶזְכְּרֶנּוּ וְכוּ' (בְּסִימָן ע"ח) עַיֵּן שָׁם. כִּי בִּלְעָם וַחֲבֵרָיו הִתְגַּבְּרוּ בְּתֹקֶף רִשְׁעוּתָם לְהַמְשִׁיךְ הַדִּבּוּר דִּקְדֻשָּׁה אֲלֵיהֶם בַּגְּלוּת לְהַגְבִּיר הָרַע עַל הַטּוֹב חַס וְשָׁלוֹם וְכַנַּ"ל. וְהָיָה לוֹ כֹּחַ לָזֶה מִצַּד חֹזֶק הַבְּחִירָה וְכַנַּ"ל. לוּלֵי ה' הָיָה בְּעָזְרוֹ וּמֵחֲמַת שֶׁכַּוָּנָתוֹ הָיָה לְהָרַע בְּוַדַּאי יִהְיֶה אַחֲרִיתוֹ לְהַכְרִית כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אֲבָל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי שֶׁכַּוָּנָתוֹ לְטוֹבָה שֶׁמִּתְגַּבֵּר בְּעֹמֶק נְפִילָתוֹ חַס וְשָׁלוֹם לְדַבֵּר אַף עַל פִּי כֵן דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וּבְוַדַּאי יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לָזֶה תָּמִיד כַּנַּ"ל. וּמֵאַחַר שֶׁכַּוָּנָתוֹ לְטוֹבָה כְּדֵי לִזְכּוֹת לָשׁוּב אֶל ה' בְּוַדַּאי יֵשׁ לַה' יִתְבָּרַךְ נַחַת רוּחַ מִזֶּה וְלֹא יִהְיֶה נֶאֱבַד שׁוּם דִּבּוּר וְסוֹף כָּל סוֹף יָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ (הִלְכוֹת חָדָשׁ הֲלָכָה דאוֹת' טי):

אות-סט

בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה מְקַבְּלִין מֵהַצַּדִּיקִים לִצְעֹק תָּמִיד אֶל ה'
וְזֶה שֶׁאָנוּ רוֹאִין בְּחוּשׁ שֶׁבְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה מַגִּיעַ עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֵיזֶה הִרְהוּר תְּשׁוּבָה וְהַכֹּל צוֹעֲקִים לַה' יִתְבָּרַךְ מֵעֹמֶק הַלֵּב וּמֵאַיִן בָּא זֹאת כָּל זֶה נִמְשָׁךְ רַק מֵהַצַּדִּיקִים הָאֱמִתִּיִּים שֶׁיְּכוֹלִים לַעֲשׂוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה עַל יְדֵי שֶׁהֵם יוֹדְעִים מָקוֹם כָּל אֶחָד וְאֶחָד כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה דָּנִים הַכֹּל לְכַף זְכוּת וּמַכְנִיסִין אֶת הַכֹּל בֶּאֱמֶת בְּכַף זְכוּת וּמַכְנִיסִים בָּהֶם הִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה וּמוֹדִיעִים לָהֶם וּמְאִירִים לָהֶם בְּדַעְתָּם שֹׂרֶשׁ הָעֲצָה וְהָרֹאשׁ וְהַהַתְחָלָה לְכָנֵס בְּדַרְכֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁהָעִקָּר הוּא לִצְעֹק אֶל ה' תָּמִיד מֵעֹמֶק הַלֵּב שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה וְהָעִקָּר הוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא הָרֹאשׁ וְהַהַתְחָלָה שֶׁאָז מַתְחִילִין הַכֹּל בַּהַתְחָלָה הָאֱמִתִּיִּית שֶׁהוּא לִצְעֹק אֶל ה' מֵעֹמֶק הַלֵּב. בְּחִינַת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ ה' מֵעֲמִקֵּי עֲמָקִים וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מִגְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁיּוֹדְעִים מָקוֹם כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁהֵם דָּנִים הַכֹּל לְכַף זְכוּת וְהֵם עוֹשִׂין רֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל. וּמִשָּׁם עִקַּר הַתְחָלַת הַתְּשׁוּבָה לְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִנְסֹעַ לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה כִּי מֵהֶם עִקַּר קְדֻשַּׁת רֹאשׁ הַשָּׁנָה.
נִמְצָא שֶׁעִקַּר הָרֹאשׁ וְהַהַתְחָלָה הוּא מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל. וְעִקַּר הַהַתְחָלָה הוּא מַה שֶּׁבְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה מַתְחִילִין הַכֹּל לִצְעֹק מֵעֹמֶק הַלֵּב לַה' יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ ה'. וְזֹאת הַהַתְחָלָה נִמְשֶׁכֶת עַל כָּל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ עַל כָּל מִי שֶׁבָּא לָשׁוּב בְּאֵיזֶה עֵת שֶׁהוּא שֶׁעִקַּר הַתְחָלָתוֹ מִבְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַיְנוּ מִבְּחִינַת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ. הַיְנוּ לִצְעֹק לַה' יִתְבָּרַךְ מֵעֹמֶק הַלֵּב מִמָּקוֹם שֶׁהוּא וְאָז יָאִיר לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ הַדֶּרֶךְ לַתְּשׁוּבָה וְיָאִיר עֵינָיו לֵידַע מֵהֵיכָן לְהַתְחִיל לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. (הִלְכוֹת עֶרְלָה הֲלָכָה ד אוֹת' וז)

אות-ע

בְּהוֹשַׁעְנָא רַבָּא מַמְשִׁיכִין הַדֶּרֶךְ לִצְעֹק תָּמִיד אֶל ה'
וְזֶה בְּחִינַת הוֹשַׁעְנָא רַבָּא שֶׁאָז הוּא גְּמַר הַחוֹתָם. וְאָז הוּא גְּמַר הַתִּקּוּן שֶׁהִתְחַלְנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. הַיְנוּ שֶׁבְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה רִחֵם עָלֵינוּ ה' יִתְבָּרַךְ וְזָן אוֹתָנוּ לְכַף זְכוּת לְפִי מְקוֹמֵנוּ. כִּי הוּא יוֹדֵעַ יִצְרוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד לְפִי מְקוֹמוֹ כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם כַּנַּ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה הִכְנִיס אוֹתָנוּ בֶּאֱמֶת לְכַף זְכוּת וְהִכְנִיס בָּנוּ דֶּרֶךְ לְתְשׁוּבָה. דְּהַיְנוּ לִצְעֹק לַה' יִתְבָּרַךְ מֵעֲמָקָא דְּלִבָּא בְּחִינַת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ ה' שֶׁמַּתְחִילִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכַנַּ"ל. וְעַכְשָׁו בְּהוֹשַׁעְנָא רַבָּא בְּסוֹף סְפוֹת אָנוּ זוֹכִין כָּל יִשְׂרָאֵל לִבְחִינָה זֹאת לְקַיֵּם אַל תִּדִּין אֶת חֲבֵרְךָ עַד שֶׁתַּגִּיעַ לִמְקוֹמוֹ רַק לָדוּן אֶת הַכֹּל לְכַף זְכוּת וּלְקַיֵּם אָל תְּהִי בָז לְכָל אָדָם יְהֵיה מִי שֶׁיְּהֵיה. כִּי

בְּסֻכּוֹת זָכִינוּ כֻּלָּנוּ לֵישֵׁב בַּסֻּכָּה שֶׁהִוא בְּחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם. וְעַל יְדֵי זֶה הֵאִיר עָלֵינוּ עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הֶאָרָה מִבְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם לֵידַע לָדוּן אֶת הַכֹּל לְכַף זְכוּת אֲפִלּוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל הַגָּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְהַכְנִיס כֻּלָּם לְכַף זְכוּת וּלְהָאִיר בָּהֶם הַהֶאָרָה שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה דְּהַיְנוּ שֶׁתָּמִיד יִמְצְאוּ פֶּתַח וְדֶרֶךְ לְתִשׁוּבָה בְּכָל מָקוֹם שֶׁהֵם בְּכָל עֵת וּזְמַן. וְעִקַּר הַפֶּתַח וְהַדֶּרֶךְ הוּא לִצְעֹק תָּמִיד מֵעֲמָקָא דְּלִבָּא לַה' יִתְבָּרַךְ יְהִיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה. וְלֹא יִתְיָאֵשׁ עַצְמוֹ מִן הַצְּעָקָה לְעוֹלָם כַּאֲשֶׁר הִזְהִירָנוּ עַל זֶה אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה פְּעָמִים אֵין מִסְפָּר בְּכַמָּה וְכַמָּה מִינֵי לְשׁוֹנוֹת. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמַּרְבִּין לִצְעֹק בְּהוֹשַׁעְנָא רַבָּא כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים הוֹשַׁעְנָא וְכוּ'. וְכֵן נְעוֹרִין כָּל הַלַּיְלָה וְגוֹמְרִין כָּל סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁהוּא מָלֵא צְעָקוֹת וּזְעָקוֹת וּשְׁוָעוֹת וּתְחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת וּתְפִלּוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ בְּכַמָּה וְכַמָּה מִינֵי לְשׁוֹנוֹת וּמְלִיצוֹת קְדוֹשׁוֹת הַנֶּאֱמָרוֹת בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ הַכּוֹלְלִים כָּל בָּאֵי עוֹלָם עַד אֲשֶׁר לֹא נִמְצָא שׁוּם רָשָׁע וּבַעַל עֲבֵרָה בָּעוֹלָם שֶׁלֹּא יוּכַל לִמְצֹא אֶת עַצְמוֹ בְּסֵפֶר תְּהִלִּים הַכּוֹלֵל כָּל בָּאֵי עוֹלָם בְּכָל הַדּוֹרוֹת וּבְכָל הַמַּדְרֵגוֹת שֶׁבָּעוֹלָם מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף עַד תַּכְלִית הַיְרִידָה שֶׁאֵין יְרִידָה אַחֲרָיו רַחֲמָנָא לִצְלַן לְכֻלָּם הוּא מְעוֹרֵר בְּצַעֲקוֹתָיו וּתְפִלּוֹתָיו לְשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ.

וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא בְּסִימָן עַל גַּבֵּי) שֶׁתְּהִלִּים מְסֻגָּל לְתִשׁוּבָה וּבְהוֹשַׁעְנָא רַבָּא שֶׁאָז הוּא סוֹף יְמֵי הַסֻּכּוֹת וְאָז הוּא בְּחִינַת דָּוִד כַּיָּדוּעַ. עַל כֵּן אָז אָנוּ מַמְשִׁיכִין תִּקּוּן הַנִּפְלָא הַזֶּה שֶׁיִּזְכֶּה כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל עַל יְדֵי קְדֻשַּׁת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים וְעַל יְדֵי שֶׁקִּיֵּם מִצְוַת סֻכָּה וְאַרְבָּעָה' מִינִים שֶׁכֻּלָּם הֵם בְּבְחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם בְּחִינַת כרסי"ה שְׁבִיבִין דִּי נוּר וְכוּ' כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לָדוּן אֶת הַכֹּל לְכַף זְכוּת וּלְהַכְנִיס דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל דְּהַיְנוּ לוֹמַר תְּהִלִּים וְלִצְעֹק לַה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה וְזֶה בְּחִינַת מִשְׁנֶה תּוֹרָה שֶׁאוֹמְרִים אָז בְּלֵיל הוֹשַׁעְנָא רַבָּא כִּי כָּל סֵפֶר מִשְׁנֶה תּוֹרָה הֵם דִּבְרֵי תּוֹכָחוֹת שֶׁמּוֹכִיחַ מֹשֶׁה אֶת יִשְׂרָאֵל בַּתּוֹכָחָה שֶׁל חֶסֶד לְהַרְאוֹת לָהֶם חַסְדֵי ה' וְטוּבוֹ וְצִדְקָתוֹ לְעוֹלָם שֶׁכַּמָּה הִכְעִיסוּ לְפָנָיו בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. וְאַף עַל פִּי כֵן עֲדַיִן חִבָּתוֹ וְרַחֲמָיו עֲלֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מַה ה' אֱלֹהֶיךָ שׁוֹאֵל מֵעִמָּךְ וְכוּ' וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י אַף עַל פִּי שֶׁעֲשִׂיתֶם כָּל זֹאת עוֹדֶנּוּ רַחֲמָיו וְחִבָּתוֹ עֲלֵיכֶם מִכָּל מַה שֶּׁחָטָאתֶם לְפָנָיו אֵינוֹ שׁוֹאֵל מִכֶּם כִּי אִם לְיִרְאָה וְגוֹמֵר עַיֵּן שָׁם וְאֵין יִרְאָה אֶלָּא תְּפִלָּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אִשָּׁה יִרְאַת ד' הִיא תִּתְהַלָּל. כְּמוֹ שֶׁאָמַר אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים הֵיטֵב שָׁמְשָׁה מוֹכִיחַ וּמַזְהִיר אֶת יִשְׂרָאֵל לְדוֹרוֹת שֶׁאַחֲרֵי כָּל מַה שֶּׁחוֹטְאִין לְפָנָיו חַס וְשָׁלוֹם אֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹאֵל מֵהֶם כִּי אִם לְיִרְאָה שֶׁהוּא תְּפִלָּה דְּהַיְנוּ לְהִתְפַּלֵּל וְלִצְעֹק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ תָּמִיד וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב וְקָרְאֵנִי בְּיוֹם צָרָה אֲחַלֶּצְךָ וַתְּכַבְּדֵנִי... וְכֵן סוֹבֵב

וְהוֹלֵךְ כָּל סֵפֶר דְּבָרִים עַל קִטֵּב זֶה לְהַזְכִּיר אֶת יִשְׂרָאֵל כָּל מַה שֶּׁהִכְעִיסוּ לְפָנָיו וְאַף עַל פִּי כֵן לֹא יִתְיָאֲשׁוּ עַצְמָן מִן הָרַחֲמִים לְעוֹלָם. כִּי רַחֲמָיו לֹא כָּלִים כַּאֲשֶׁר רָאוּ בְּעֵינֵיהֶם שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁעָשׂוּ אֶת הָעֵגֶל אַף עַל פִּי כֵן לֹא מָנַע רַחֲמָיו מֵהֶם. וְכֵן אַחַר שְׁאָר הַחֲטָאִים הֵיטִיב עִמָּהֶם בְּחַסְדּוֹ עַד שֶׁהֵם מוּכָנִים עַתָּה לִכְנס לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל כֵּן יֵדְעוּ לְדוֹרוֹת שֶׁבְּכָל מַה שֶּׁיַּעֲבר עֲלֵיהֶם עַד בִּיאַת מָשִׁיחַ בִּכְלָל. וּבִפְרָט עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה לְעוֹלָם אַל יִתְיָאֲשׁוּ עַצְמָן מִן הָרַחֲמִים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אֲפִלּוּ חֶרֶב חַדָּה מֻנַּחַת עַל צַוָּארוֹ שֶׁל אָדָם אַל יִמְנַע אֶת עַצְמוֹ מִן הָרַחֲמִים וְאָמְרוּ יָפָה צְעָקָה לְאָדָם בֵּין קֶדֶם גְּזַר דִּין בֵּין לְאַחַר גְּזַר דִּין. וְזֶה שֶׁסִּפֵּר תְּפִלּוֹתָיו אֵיךְ הִתְפַּלֵּל וְהִתְחַנֵּן לְפָנֵי ה' יִתְבָּרַךְ. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וָאֶתְנַפַּל לִפְנֵי ה' וְכוּ' וָאמַר וְכוּ' הַכֹּל כְּדֵי לְהוֹרוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּתְחַזְּקוּ בִּתְפִלָּה וּצְעָקָה לַה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד כִּי רַחֲמָיו אֵינָם כָּלִים לְעוֹלָם.

וְזֶה בְּחִינַת שִׁירַת הַאֲזִינוּ שֶׁכּוֹלֵל כָּל מַה שֶּׁעָבַר עַל יִשְׂרָאֵל וְכָל מַה שֶּׁעָתִיד לַעֲבר עֲלֵיהֶם בְּכְלָלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת עַד הַסּוֹף וְאַחֲרֵי כָּל אֵלֶּה סוֹף כָּל סוֹף לֹא יִטֹּשׁ ה' אֶת עַמּוֹ. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּסּוֹף כִּי יָדִין ה' עַמּוֹ כִּי יִרְאֶה כִּי אָזְלַת יָד וְכוּ'.

וְזֶה שֶׁהִתְחִיל בִּתְחִלַּת דְּבָרָיו כִּי שֵׁם ה' אֶקְרָא הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹקֵינוּ. הֵינוּ שֶׁאָמַר מֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל מִמֶּנִּי תִּרְאוּ וְכֵן תַּעֲשׂוּ.

כִּי דְּעוּ כִּי אָנכִי כָּל מַה שֶּׁזָּכִיתִי בְּזֶה הָעוֹלָם הַכֹּל הָיָה עַל יְדֵי שֶׁקָּרָאתִי תָּמִיד אֶל ה' בְּחִינַת כִּי שֵׁם ה' אֶקְרָא. וּכְמוֹ כֵן מַהֲרוּ עֲשׂוּ כְּמוֹנִי וְהָבוּ גֹדֶל לֵאלֹקֵינוּ. שֶׁתִּקְרְאוּ גַּם כֵּן אֶל ה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד כְּמוֹנִי שֶׁזֶּהוּ עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ וּכְבוֹדוֹ. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְקָרְאֵנִי בְּיוֹם צָרָה אֲחַלְּצְךָ וַתְּכַבְּדֵנִי כַּנַּ"ל. וּכְעֵין שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל פָּסוּק זֶה כִּי שֵׁם ה' אֶקְרָא אַתֶּם הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹקֵינוּ וְכוּ' שֶׁתַּעֲנוּ אַחֲרַי בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. הֵינוּ כַּנַּ"ל. שֶׁכְּמוֹ שֶׁאֲנִי קוֹרֵא לַה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד כְּמוֹ כֵן תַּעֲשׂוּ לְעוֹלָם וָעֶד. וְזֶהוּ בְּחִינַת בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. שֶׁשָּׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ מְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד. אֲפִלּוּ אַחֲרֵי כָּל הַחֲטָאִים וְהַכְּעָסִים שֶׁמַּכְעִיס כָּל אֶחָד לְפָנָיו בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. כִּי יְמִין ה' רוֹמֶמֶת לְעוֹלָם וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב וְאַתָּה מָרוֹם לְעוֹלָם ה'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּהַשִּׁירָה שִׁחֵת לוֹ לֹא. וְתִרְגֵּם אוּנְקְלוֹס לֹא לֵהּ. כִּי אֵלָיו יִתְבָּרַךְ אֵין מַגִּיעַ שׁוּם פְּגָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אֲנִי ה' לֹא שָׁנִיתִי וְעַל כֵּן תָּמִיד יְכוֹלִין לְהִתְקָרֵב אֵלָיו כְּמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁאָמַר שֶׁאֲפִלּוּ בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת יְכוֹלִין לִהְיוֹת סְמוּכִין אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְזֶהוּ בְּחִינַת בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הִזְהִיר לָהֶם מֹשֶׁה עַל זֶה בְּתִחִלַּת הַשִּׁירָה. כִּי זֶה עִקַּר כַּוָּנָתוֹ בְּהַשִּׁירָה הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת שֶׁכּוֹלֶלֶת הַכֹּל שֶׁאָמַר עֲלֶיהָ וְעָנְתָה הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְפָנָיו לָעַד כִּי לֹא תִשָּׁכַח מִפִּי זַרְעוֹ וְכָל כַּוָּנָתוֹ שֶׁיִּתְחַזְּקוּ תָּמִיד בַּה' יִתְבָּרַךְ.

וְיִבְטְחוּ בְּרַחֲמָיו וְיִצְעָקוּ וְיִתְפַּלְּלוּ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ תָּמִיד כְּמוֹ שֶׁנָּהֲגוּ הוּא כָּל יְמֵי חַיָּיו בְּחִינַת כִּי שֵׁם ה' אֶקְרָא הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹקֵינוּ כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁהִקְדִּים תְּחִלָּה וְהִזְהִיר לָהֶם שֶׁיַּאֲזִינוּ דְּבָרָיו הֵיטֵב כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם וְכוּ' יַעֲרֹף כַּמָּטָר לִקְחִי תִּזַּל כַּטַּל אִמְרָתִי וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁהִזְהִיר שֶׁדְּבָרָיו יִכָּנְסוּ בְּאָזְנֵיהֶם כְּמוֹ מָטָר וְטַל שֶׁיּוֹרְדִין טִפּוֹת מַיִם בָּאָרֶץ וְאַחַר כָּךְ צוֹמֵחַ מֵהֶם צְמָחִים נִפְלָאִים כְּמוֹ כֵן דְּבָרָיו יִכָּנְסוּ בְּלִבָּם כַּטַּל וְכַמָּטָר וְיִצְמְחוּ בְּלִבָּם וְיַעֲשׂוּ פֵּרוֹת טוֹבִים כִּי דְּבָרִים אֵלּוּ לְהִתְחַזֵּק בַּה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד צְרִיכִין לְהַאֲזִין הֵיטֵב הֵיטֵב וּלְהָבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר לְהָבִין הֵיטֵב רְמִיזוֹתָיו שֶׁל הַצַּדִּיק עַד הֵיכָן צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק לְעוֹלָם. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם אַשְׁכִּילְךָ וְאוֹרְךָ בְּדֶרֶךְ זוּ תֵּלֵךְ אִיעֲצָה עָלֶיךָ עֵינִי אַל תְּהֶיה כְּסוּס כְּפֶרֶד אֵין הָבִין וְכוּ' כִּי מִתְּחִלָּה סִפֵּר דָּוִד צָרוֹתָיו וְאָמַר שֶׁמֵּעֵצֶם צָרוֹתָיו הוּא מֻכְרָח לִשְׁאֹג כָּל הַיּוֹם. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כִּי הֶחֱרַשְׁתִּי בָלוּ עֲצָמַי בְּשַׁאֲגָתִי כָּל הַיּוֹם כִּי יוֹמָם וָלַיְלָה תִּכְבַּד עָלַי יָדֶיךָ וְכוּ' עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חָסִיד אֵלֶיךָ לְעֵת מְצֹא רַק לְשֶׁטֶף מַיִם רַבִּים אֲלֵיהֶם לֹא יַגִּיעוּ אַתָּה סֵתֶר לִי מִצַּר תִּצְּרֵנִי רָנֵּי פַלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מִדְרָשׁ שׁוֹחֵר טוֹב תְּהִלִּים ק"מ) אַתָּה רַנֵּן לְקָנֶי וַאֲנִי אֲפַלֵּט אוֹתָךְ. נִמְצָא שֶׁבְּאֵלּוּ הַפְּסוּקִים מַזְכִּיר אֵיךְ צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה וּבְשִׂאָגָה לַה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד כְּדֵי לְהִנָּצֵל מִשֶּׁטֶף מַיִם רַבִּים הַשּׁוֹטְפִים בָּעוֹלָם הַזֶּה הָרוֹצִים לְכַלּוֹת אֶת הָאָדָם חַס וְשָׁלוֹם מִשְּׁנֵי הָעוֹלָמוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן. וְעַל זֶה סִיֵּם אַשְׁכִּילְךָ וְאוֹרְךָ בְּדֶרֶךְ זוּ תֵּלֵךְ אִיעֲצָה עָלֶיךָ עֵינִי שֶׁאֲנִי מְרַמֵּז לְךָ בְּעֵינִי שֶׁאַל תִּסְתַּכֵּל עַל שׁוּם דְּחִיָּה שֶׁרוֹצִים לִדְחוֹת אוֹתְךָ יִהְיֶה מִי שֶׁיִּהְיֶה הֵן הַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁבָּאִין עָלֶיךָ בְּעַצְמְךָ הֵן הַדְּחִיּוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵאֲחֵרִים וְכוּ' עַל כֻּלָּם אַל תִּסְתַּכֵּל רַק תֵּבִין דְּבָרַי שֶׁאֲנִי מוֹרֶה לְךָ הַדֶּרֶךְ וּמְרַמֵּז לְךָ בְּעֵינַי שֶׁתָּמִיד תִּתְחַזֵּק בִּצְעָקָה וּשְׁאָגָה לַה' יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר מֹשֶׁה רַבֵּנוּ יַעֲרֹף כַּמָּטָר לִקְחִי תִּזַּל וְכוּ'. שֶׁדִּבּוּרִים הָאֵלֶּה צְרִיכִים לִצְמֹחַ וְלַעֲשׂוֹת פֵּרוֹת בְּלִבְּךָ כַּטַּל וְכַמָּטָר לְקַיְּמָם תָּמִיד בְּכָל מַה שֶׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם כָּל יְמֵי חַיָּיו וּמַה הֵם הַדְּבָרִים כִּי שֵׁם ה' אֶקְרָא הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹקֵינוּ שֶׁתִּקְרְאוּ תָּמִיד אֶל ה' יִתְבָּרַךְ לְעוֹלָם וְעַד כְּמוֹנִי כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן קוֹרִין סֵפֶר מִשְׁנֶה תּוֹרָה בְּלֵיל הוֹשַׁעְנָא רַבָּא כִּי זֶה עִקַּר בְּחִינַת הוֹשַׁעְנָא רַבָּא לְהַמְשִׁיךְ דֶּרֶךְ זֶה עַל כָּל אֶחָד לִצְעֹק תָּמִיד אֶל ה' כַּנַּ"ל (שָׁם אוֹת טז):

אות-עא

עַל יְדֵי הַתְּקִיעוֹת מַמְשִׁיכִין עַל יִשְׂרָאֵל לִצְעֹק תָּמִיד

וְזֶהוּ בְּחִינַת הַתְּקִיעוֹת שֶׁהֵם מְשֻׁלָּשִׁין בְּכָל הַבְּחִינוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּמִּשְׁנָה סֵדֶר תְּקִיעוֹת שָׁלוֹשׁ שֶׁל שָׁלוֹשׁ שָׁלוֹשׁ. כִּי הַתְּקִיעוֹת הֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַקּוֹלוֹת שֶׁמְּעוֹרְרִין מִמַּעֲמַקִּים בְּחִינַת

מִן הַמֻּצָר קָרָאתִי יָהּ דְּהַיְנוּ שֶׁעַל יְדֵי הַתְּקִיעוֹת מַמְשִׁיכִין עַל יִשְׂרָאֵל הֶאָרַת הַתְּשׁוּבָה שֶׁיִּזְכּוּ תָּמִיד לִצְעֹק לַה' יִתְבָּרַךְ מֵעִמְקֵי עִמְקֵי לִבָּם מִכָּל מָקוֹם שֶׁהֵם שֶׁזֶּה עִקַּר הַתְּקוּוֹן כַּנַ"ל... וְעַל כֵּן אָנוּ תּוֹקְעִין כַּמָּה וְכַמָּה קוֹלוֹת כַּמָּה פְּעָמִים שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ. כִּי כֵן הַדָּבָר שֶׁצְּרִיכִין לְהַרְבּוֹת בִּצְעָקוֹת וּשְׁוָעוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ כָּל יְמֵי חַיָּיו וְלֹא יִתְיַגַּע לְעוֹלָם. כְּמוֹ שֶׁהַזְּהִיר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לְבָרְכָה לְבַל נִתְיָאֵשׁ מִן הַצְּעָקָה לְעוֹלָם. כִּי הַתִּקּוּן שֶׁל כָּל דָּבָר אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה בְּפַעַם אֶחָד וּבִפְרָט מִי שֶׁקִּלְקֵל כְּמוֹ שֶׁקִּלְקֵל בְּוַדַּאי צָרִיךְ לְהִתְמַהֲמֵהַּ הַרְבֵּה בְּתִקּוּנוֹ בְּבְחִינַת הַבָּא לְטַהֵר מְסַיְּעִין לוֹ אוֹמְרִים לוֹ הַמְתֵּן וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּכְּתָבִים לְעִנְיַן תִּקּוּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁמַּחֲמַת גֹּדֶל חֶטְאוֹ אִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן בְּיוֹם אֶחָד כִּי אִם מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד שְׁמִינִי עֲצֶרֶת וְגַם בְּכָל הַזְּמַן הַזֶּה אֵין מְתַקְּנִין בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם בְּכָל שָׁנָה מְעַט מְעַט עַד זְמַן בְּלֹא עֵת הַמָּוֶת לָנֶצַח עַיִן שָׁם. מִכָּל שֶׁכֵּן עַתָּה שֶׁכָּל אֶחָד הוֹסִיף חֲטָאִין וְקִלְקוּלִין עַל חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן מַה שֶּׁהוֹסִיף עַל כֵּן בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן בְּפַעַם אַחַת רַק מְעַט מְעַט. וְזֶה יָדוּעַ שֶׁהַיֵּצֶר הָרָע וְחֵילוֹתָיו אוֹרְבִים לָאָדָם תָּמִיד וְתֵכֶף שֶׁמַּתְחִיל לְהִתְעוֹרֵר לַה' יִתְבָּרַךְ בְּאֵיזֶה צְעָקָה וְשַׁוְעָה וְכַיּוֹצֵא אֲזַי הוּא מִתְעוֹרֵר לְהִתְגַּבֵּר וּלְהִתְגָּרֶה בּוֹ בְּיוֹתֵר מֵחֲמַת שֶׁרוֹאֶה שֶׁזֶּה הָאָדָם רוֹצֶה לִבְרֹחַ מִמֶּנּוּ וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כָּל הַגָּדוֹל מֵחֲבֵרוֹ יִצְרוֹ גָּדוֹל מִמֶּנּוּ וּמֵחֲמַת שֶׁהָאָדָם עֲדַיִן בְּקִטְנוּת גָּדוֹל כִּי עֲדַיִן לֹא נִתְעוֹרֵר לַה' יִתְבָּרַךְ כִּי אִם מְעַט וְלֹא הִתְחִיל תִּקּוּנוֹ כִּי אִם פְּחוֹת מֵחוּט הַשַּׂעֲרָה וְגַם עַל זֶה מִתְגָּרֶה הַבַּעַל דָּבָר כְּנֶגְדּוֹ בְּהִתְגַּבְּרוּת גָּדוֹל לְקַלְקֵל חַס וְשָׁלוֹם. עַל כֵּן קָשֶׁה מְאד לַעֲמד כְּנֶגְדּוֹ. וּמֵחֲמַת זֶה רַבִּים רְחוֹקִים מִתְּשׁוּבָה כִּי בֶּאֱמֶת רב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֻלָּם מִתְעוֹרְרִים בְּהִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה בְּכָל פַּעַם כִּי אֶפְלּוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל מְלֵאִים חֲרָטָה אַךְ מִגֹּדֶל הַהִתְגָּרוּת וְהַהִתְגַּבְּרוּת שֶׁל הַבַּעַל דָּבָר שֶׁמִּתְגָּרֶה כְּנֶגְדּוֹ בְּכָל פַּעַם כַּנַ"ל רַבִּים נוֹפְלִים מִיָּד וּקְצָתָם לְאַחַר אֵיזֶה זְמַן רַחֲמָנָא לִצְלָן. עַל כֵּן עִקַּר הַתַּקָּנָה רַק לִצְעֹק אֶל ה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד (שָׁם אוֹת יז):

אות-עב

צָרִיךְ לִהְיוֹת מוֹדֶה עַל הֶעָבָר וְצוֹעֵק עַל הֶעָתִיד

זֶה הַדֶּרֶךְ שֶׁל הוֹדָאָה וְתוֹדָה הוּא דֶּרֶךְ נִפְלָא לְהִתְקָרֵב עַל יָדוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא כִּי הָעוֹלָם הַזֶּה מָלֵא צָרוֹת וְיִסּוּרִים וִיגוֹנוֹת. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כָּל יָמָיו כַּעַס וּמַכְאוֹבוֹת וּכְתִיב אָדָם לֶעָמָל יוּלָּד קְצַר יָמִים וּשְׂבַע רֻגֶז וְאֵין טוֹב בָּעוֹלָם כִּי אִם הַתּוֹרָה כִּי אֵין טוֹב אֶלָּא תּוֹרָה (אָבוֹת פ"ג): וּמֵעִצָּם הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִין וְהַמְּנִיעוֹת שֶׁבְּזֶה הָעוֹלָם קָשֶׁה וְכָבֵד עַל הָאָדָם לְהִתְקָרֵב לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ וַאֲפִלּוּ לְהִתְפַּלֵּל וּלְהִתְחַנֵּן וּלְפָרֵשׂ צָרָתוֹ לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ גַּם כֵּן קָשֶׁה מְאד מֵחֲמַת רִבּוּי הַמְּנִיעוֹת וְהַיִּסּוּרִים שֶׁאוֹטְמִין אֶת לִבּוֹ עַד שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִפְתֹּחַ אֶת

פִּיו וְלֹא לְהִתְקָרֵב לְשׁוּם עֲבוֹדָה תַּמָּה כַּאֲשֶׁר יוֹדֵעַ כָּל אֶחָד וְאֶחָד הַכְּבֵדוּת שֶׁיֵּשׁ עָלָיו בְּכָל פַּעַם וּפַעַם בְּכָל יוֹם וָיוֹם וְכוּ'.

וְעַל כֵּן עֵצָה גְּדוֹלָה לָזֶה שֶׁבְּכָל פַּעַם יַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ אֶת כָּל הַטּוֹבוֹת הָאֲמִתִּיּוֹת וְהַנִּצְחִיּוֹת שֶׁעָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ עִם אֲבוֹתֵינוּ וְעִמָּנוּ עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד בִּפְרָטִיּוּת... וְצָרִיךְ לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ עַל כָּל הַטּוֹבוֹת שֶׁעָשָׂה עִמּוֹ. וְעַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה לִבּוֹ נָכוֹן בָּטוּחַ שֶׁגַּם עַתָּה ה' יִתְבָּרַךְ לֹא יָסִיר חַסְדּוֹ וְטוּבוֹ מֵאִתּוֹ וְיחַזֵּק אֶת לִבּוֹ לִצְעֹק וּלְהִתְחַנֵּן לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיַּצִּילֵהוּ גַּם עַתָּה מִכָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִין כְּמוֹ שֶׁאָמַר דָּוִד מִי יוֹבִילֵנִי עִיר מִבְצָר מִי נָחָנִי עַד אֱדוֹם הֲיִנּוּ שֶׁמִּי שֶׁעָזַר לִי עַד הֵנָּה וְנָחַנִי עַד אֱדוֹם הוּא יוֹבִילֵנוּ עִיר מִבְצָר גַּם כֵּן וְזֶה מְהֻלָּל אֶקְרָא ה' שֶׁטָּרֶם שֶׁאֲנִי קוֹרֵא אֵלָיו יִתְבָּרַךְ עַל צָרוֹתַי אֲנִי מְהַלְּלוֹ וּמְשַׁבְּחוֹ עַל הַטּוֹבוֹת וְהַחֲסָדִים שֶׁעָשָׂה עִמִּי עַד הֵנָּה כִּי דַּיְקָא עַל יְדֵי זֶה אֲנִי יָכוֹל לִקְרוֹתוֹ כַּנַּ"ל. וְזֶה זָבַח לֵאלֹקִים תּוֹדָה וְכוּ' וּקְרָאֵנִי בְּיוֹם צָרָה הֲיִנּוּ שֶׁגַּם קֹדֶם שֶׁיּוֹצְאִין מֵהַצָּרָה שֶׁל עַכְשָׁו וּצְרִיכִין לִקְרוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ צְרִיכִין מִקֹּדֶם לְהָבִיא תּוֹדָה עַל הֶעָבָר כַּנַּ"ל. וְאָז דַּיְקָא וּקְרָאֵנִי בְּיוֹם צָרָה כַּנַּ"ל. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁצְּרִיכִין לִהְיוֹת מוֹדֶה עַל הֶעָבָר וּמְבַקֵּשׁ עַל לְהַבָּא כִּי כְּשֶׁאֵין מוֹדִים עַל הֶעָבָר קָשֶׁה מְאד לִקְרוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ מִגֹּדֶל אטם הַלֵּב שֶׁנִּתְאַטֵּם מֵרִבּוּי הַצָּרוֹת כַּנַּ"ל. בִּפְרָט עַתָּה בְּאֹרֶךְ הַגָּלוּת שֶׁכְּמַעַט אֵין יוֹם שֶׁאֵין צָרָתוֹ מְרֻבָּה מֵחֲבֵרוֹ חַס וְשָׁלוֹם וְהַפַּרְנָסָה דְּחוּקָה מְאד וְהַבַּעַל דָּבָר מְתְפַּשֵּׁט עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְאֹרֶךְ וְלִרְחַב וְהַמַּחֲלֹקֶת וְהַקְּטֶגּוֹרְיָה וְהַקְּנְאָה וְהַשִּׂנְאָה מִתְרַבֶּה בְּכָל פַּעַם וְכָל מַה שֶּׁרוֹצִים לְהַתְחִיל לָצֵאת מִמַּה שֶּׁצְּרִיכִין לָצֵאת וּלְהִתְקָרֵב לְאֵיזֶה עֲבוֹדַת ה' אֵין מַנִּיחִין אוֹתוֹ וּמִתְגָּרִין בּוֹ יוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם וּמֵעֵצָם רִבּוּי הַמְּנִיעוֹת אֵין יְכוֹלִין לִפְתֹּחַ פֶּה לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ.

עַל כֵּן צְרִיכִין לֵילֵךְ בְּדֶרֶךְ זֶה מְאד שֶׁבְּכָל פַּעַם בְּבוֹאוֹ לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ אוֹ לְהִתְקָרֵב לְאֵיזֶה דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה יַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ רִבּוּי הַטּוֹבוֹת וְהַחֲסָדִים שֶׁעָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ עִמּוֹ מֵעוֹדוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה. וְעַל יְדֵי זֶה יִתְחַזֵּק לְבָבוֹ לִבְטֹחַ בַּה' שֶׁיִּשְׁמַע תְּפִלָּתוֹ גַּם עַתָּה וְעַל יְדֵי זֶה יוּכַל לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וּלְפָרֵשׁ לְפָנָיו שִׂיחָתוֹ כָּרָאוּי כַּנַּ"ל:

וְכֵן בְּדֶרֶךְ זֶה הוֹלְכִים רב הַמְזְמוֹרִים שֶׁבִּתְהִלִּים שֶׁמּוֹדֶה לַה' יִתְבָּרַךְ עַל הֶעָבָר וְצוֹעֵק עַל לְהַבָּא וּבְתוֹךְ דִּבְרֵי צַעֲקָתוֹ וּתְחִנָּתוֹ חוֹזֵר וּמוֹדֶה וְצוֹעֵק פּוּק עַיִן וְתִשְׂכַּח בְּכַמָּה מִזְמוֹרִים שֶׁהוֹלְכִים עַל דֶּרֶךְ זֶה. וְעַל כֵּן נִקְרָא סִפְרוֹ בְּשֵׁם תְּהִלִּים שֶׁהוּא לְשׁוֹן תְּהִלָּה וְהוֹדָאָה אַף עַל פִּי שֶׁרֹב דְּבָרָיו הֵם צְעָקוֹת גְּדוֹלוֹת וּתְחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת וְאַךְ כָּל צַעֲקוֹתָיו וּתְחִנּוֹתָיו הָיוּ דַּיְקָא בְּדֶרֶךְ מִזְמוֹר וְהוֹדָאָה וּתְהִלָּה וְשִׁיר וְנִגּוּן וְכוּ' בְּכָל הָעֻשָּׁר לְשׁוֹנוֹת שֶׁל זִמְרָה הֲיִנּוּ כַּנַּ"ל שֶׁבְּכָל הַצָּרוֹת נָתַן לִבּוֹ לְהוֹדוֹת עַל הֶעָבָר. וְאָז הָיָה יָכוֹל לִצְעֹק לְהַבָּא בִּבְחִינַת מוֹדֶה

עַל הֶעָבָר וְצוֹעֵק לֶעָתִיד לָבוֹא כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. (הִלְכוֹת כְּלְאֵי בְּהֵמָה הֲלָכָה ד אוֹת ד ו):

אות-עג

מָרְדְּכַי בְּחִינַת הַצַּדִּיק מוֹדִיעַ לְיִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא לְהִתְיָאֵשׁ מִן
כִּי הָמָן הִפִּיל פּוּר מִיּוֹם לְיוֹם וּמֵחֹדֶשׁ לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים עָשָׂר וְכוּ' שֶׁרָצָה לְהַפִּילָם מִיּוֹם לְיוֹם וּמֵחֹדֶשׁ לְחֹדֶשׁ עַד שֶׁיִּפְּלוּ לְגֵמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם עַד לְהַשְׁמִיד לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד חַס וְשָׁלוֹם כִּי כָּךְ דַּרְכּוֹ שֶׁל יֵצֶר הָרָע הַיּוֹם אוֹמֵר לוֹ עֲשֵׂה מְעַט וְכוּ' בְּחִינַת עֲבֵרָה גּוֹרֶרֶת עֲבֵרָה בְּחִינַת מוֹשְׁכֵי הֶעָוֹן בְּכַבְלֵי הַשָּׁוְא וְכוּ' וּבֶאֱמֶת לְפִי דַּרְכּוֹ שֶׁל הַיֵּצֶר הָרָע עִם אֲנָשִׁים כָּאֵלֶּה שֶׁאֵינָם מִתְגַּבְּרִים כְּנֶגְדּוֹ בִּנְעוּרֵיהֶם בְּוַדַּאי הָיָה אֶפֶס תִּקְוָה חַס וְשָׁלוֹם לְרֹב הָעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב מְפַגֵּר מִנֹּעַר עֲבָדּוֹ וְכוּ'. אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ חוֹמֵל עַל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וְחוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת לְבַל יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדָּח וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב מַחְשְׁבוֹת לִבּוֹ לְדוֹר וָדוֹר וְהוּא שׁוֹלֵחַ סִיּוּעַ מִלְּעֵלָּא בִּדְרָכִים נִפְלָאִים עַל יְדֵי צַדִּיקֵי הַדּוֹר הַגְּדוֹלִים הָאֱמִתִּיִּים. וְזֶה בְּחִינַת מָרְדְּכַי שֶׁהִרְגִּישׁ תֵּכֶף כַּוָּנַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא שֶׁהוּא בְּחִינַת הָמָן בְּחִינַת וּמָרְדְּכַי יָדַע אֶת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה שֶׁיָּדַע כַּוָּנָתָם עַד הַסּוֹף וְהוּא מַתְחִיל תֵּכֶף לְעוֹרְרָם לִתְשׁוּבָה וַיֵּצֵא בְּתוֹךְ הָעִיר וַיִּזְעַק זְעָקָה גְּדוֹלָה וּמָרָה וְעִקֵּר צַעֲקָתוֹ שֶׁהוּא מוֹדִיעַ לְאֶסְתֵּר שֶׁהִיא בְּחִינַת כְּלַל יִשְׂרָאֵל שֶׁעֲדַיִן לֹא תִּתְיָאֵשׁ מִן הָרַחֲמִים וְתָבוֹא לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ אֵיךְ שֶׁהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנּוּ שֶׁלֹּא נִקְרֵאת אֵלָיו זֶה שְׁלֹשִׁים יוֹם שֶׁהֵם כְּלַל הַחֹדֶשׁ שֶׁצְּרִיכִין יִשְׂרָאֵל לְהַקְבִּיל פְּנֵי אֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם עַל כָּל פָּנִים פַּעַם אַחַת בְּחֹדֶשׁ.
אֲבָל לִפְעָמִים נִתְרַחֲקִין כָּל כָּךְ עַד שֶׁאֵין זוֹכִין לָבוֹא לְפָנָיו אֲפִלּוּ פַּעַם אַחַת בְּחֹדֶשׁ בְּחִינַת וַאֲנִי לֹא נִקְרֵאתִי וְכוּ'.
אַף עַל פִּי כֵן צְרִיכִין לְהַקִּישׁ עַל דַּלְתֵי רַחֲמִים אוּלַי יָחוּס אוּלַי יְרַחֵם וּכְמוֹ שֶׁאַחַר כָּךְ הוֹדְתָה אֶסְתֵּר לְמָרְדְּכַי וְאָמְרָה וּבְכֵן אָבוֹא אֶל הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא כַדָּת וְדָרַשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁלֹּא כַדַּת שֶׁל תּוֹרָה. כִּי אֲנִי יוֹדֵעַ בְּעַצְמִי שֶׁעַל פִּי דָּת שֶׁל תּוֹרָה בְּוַדַּאי אֵינִי רָאוּי לָבוֹא לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ לְהִתְפַּלֵּל לְפָנָיו כְּפִי מַה שֶּׁאֲנִי יוֹדֵעַ חֲטאוֹתַי וַעֲוֹנוֹתַי. אַךְ אַף עַל פִּי כֵן אָבוֹא לְפָנָיו שֶׁלֹּא כַדָּת וְכַאֲשֶׁר אָבַדְתִּי אָבָדְתִּי הַיְנוּ אִם חַס וְשָׁלוֹם אֵינוֹ לְרָצוֹן תְּפִלּוֹתַי וְהִתְבּוֹדְדוּתִי עַתָּה לְפָנָיו מֵרִבּוּי קִלְקוּלִי כַּאֲשֶׁר אָבַדְתִּי עַל יְדֵי מַעֲשַׂי הָרָעִים אָבָדְתִּי וְיַעֲשֶׂה ה' יִתְבָּרַךְ עִמִּי מַה שֶּׁיִּרְצֶה אֲנִי תָּמִיד אַיָּחֵל וְאֶצְעַק לַה' יִתְבָּרַךְ אוּלַי יְרַחֵם. וְאָז חָמַל ה' יִתְבָּרַךְ עַל מְרָדְכַי עַמּוֹ * וְהַהִתְקָרְבוּת מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁמַּגִּיעַ לְפָעָמִים לְהָאָדָם הַנָּמוּךְ מְאד שֶׁאַף עַל פִּי כֵן ה' יִתְבָּרַךְ שׁוֹלֵחַ לוֹ הִתְקָרְבוּת מֵרָחוֹק בְּסוֹד הוֹשָׁטַת שַׁרְבִיט הַזָּהָב שֶׁנִּמְשַׁךְ

בְּנֵס אַמּוֹת הָרְבֵּה כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. (הִלְכוֹת בְּכוֹר בְּהֵמָה טְהוֹרָה הֲלָכָה אוֹת טז):

אות-עד

אֲפִלּוּ פְּנִיָּה כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה יָקָר מְאד בְּעֵינֵי ה' יִתְבָּרַךְ

וְזֶה בְּחִינַת מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָהּ. וּמְבאָר בַּכַּוָּנוֹת שֶׁמֵּצ"ר אוֹתִיּוֹת צָמֶ"ר בְּחִינַת שְׂעָרוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא עַיֵּן שָׁם הֵינוּ כַּנַּ"ל שֶׁשְּׂעָרוֹת הַדִּיקְנָא קַדִּישָׁא שֶׁהֵם כָּל הַמִּדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים נִמְשָׁכִין עַל יְדֵי בְּחִינַת מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָהּ.

דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם מְנַתֵּק עַצְמוֹ כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה מִגַּשְׁמִיּוּתוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ דְּהַיְנוּ כְּשֶׁהוּא בְּמֵצַר גָּדוֹל וְהַתְאָוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא מִתְגַּבְּרִים עָלָיו כְּמוֹ שֶׁמִּתְגַּבְּרִים עַד שֶׁאֵין לוֹ דֶּרֶךְ לִנְטוֹת יָמִין וּשְׂמאל בְּבְחִינַת כָּל רִדְפֶיהָ הִשִּׂיגוּהָ בֵּין הַמְּצָרִים עַד שֶׁנִּדְמֶה שֶׁאֶפֶס תִּקְוָה חַס וְשָׁלוֹם וְהוּא בְּעֶצֶם דְּחֻקּוֹ וּמְצָרֵי נַפְשׁוֹ פּוֹנֶה לַה' יִתְבָּרַךְ וְצוֹעֵק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ מִן הַמֵּצַר בְּחִינַת מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָהּ. אַף עַל פִּי שֶׁמַּה שֶׁפּוֹנֶה עַצְמוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ הוּא רַק כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה הוּא יָקָר בְּעֵינֵי ה' יִתְבָּרַךְ וְנַעֲשֶׂה מִמֵּצ"ר צָמֶ"ר שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׂעָרוֹת דְּדִיקְנָא קַדִּישָׁא שֶׁשָּׁם כֻּלּוֹ רַחֲמִים וְטוֹב שֶׁשָּׁם נִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה וּזְכוּת כַּיָּדוּעַ. (הִלְכוֹת רֹאשׁ הַגֵּז הֲלָכָה ד אוֹת ב):

אות-עה

הַתְּפִלָּה וְהַהִתְבּוֹדְדוּת מֵהֶעָשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה

כִּי עִקַּר הַדִּבֵּקוּת וְהִתְקָרְבוּת לַה' יִתְבָּרַךְ הוּא עַל יְדֵי קוֹלוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁבָּהֶם כְּלוּלִים כָּל הַקּוֹלוֹת שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁעַל יָדָם עִקַּר הַהִתְקָרְבוּת יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם כִּי כָּל הַתְּפִלּוֹת וְהַשִּׁירוֹת וְהַתֻּשְׁבָּחוֹת וְהַתְּחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת וְדִוּיִים וְרִצּוּיִים וּפִיּוּסִים וְכָל הַשִּׂיחוֹת שֶׁאָדָם מֵשִׂיחַ בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ בְּהִתְבּוֹדְדוּת וְכוּ' הַכֹּל כָּלוּל בַּעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁהֵם עֲשָׂרָה לְשׁוֹנוֹת שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם סֵפֶר תְּהִלִּים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סִימָן"ה) (פְּסָחִים קז) בְּמִזְמוֹר בְּנִצּוּחַ בִּנְגִינוֹן וְכוּ' כַּמְבאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (סִימָן"ה) לְעִנְיַן הָעֲשָׂרָה קַפִּיטְיל תְּהִלִּים שְׁגִלָּה שֶׁהֵם תִּקּוּן לְמִקְרֶה לַיְלָה עַיֵּן שָׁם וְזֶה יְדוּעַ שֶׁסֵּפֶר תְּהִלִּים כָּלוּל מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת שֶׁל תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וְכוּ' כַּנַּ"ל כִּי רב סֵפֶר תְּהִלִּים מְדַבֵּר מִצָּעָקוֹת וּזְעָקוֹת וּשְׁוָעוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ וְכַמָּה לְשׁוֹנוֹת שֶׁל תַּחֲנוּנִים שֶׁיַּעְזְרוּ ה' יִתְבָּרַךְ לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ וְלָצֵאת מִמְּצוּלוֹת יָם שֶׁל עֲכִירַת תַּאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה וַהֲבָלָיו וְכוּ' וּבְתוֹךְ אֵלּוּ הַצָּעָקוֹת וְהַתַּחֲנוּנִים שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם בְּתוֹךְ זֶה הוּא מַתְחִיל לְזַמֵּר וּלְשַׁבֵּחַ וּלְהוֹדוֹת

וּלְהַלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ' וְכָל אֵלּוּ הַדְּרָכִים וְהַנְּתִיבוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל סֵפֶר תְּהִלִּים כָּל זֶה הוּא בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשָׂרָה לְשׁוֹנוֹת שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁבָּהֶם כְּלוּלִים כָּל הַבַּקָּשׁוֹת וְכוּ' וְשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת וְכוּ' שֶׁאוֹמְרִים כָּל יִשְׂרָאֵל בְּכָל מָקוֹם שֶׁהֵם שֶׁעִקַּר הַהִתְקָרְבוּת לַה' יִתְבָּרַךְ הוּא עַל יְדֵי זֶה וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן פ"ד) דַּע שֶׁעִקַּר הִתְקָרְבוּת וּדְבֵקוּת יִשְׂרָאֵל לַה' יִתְבָּרַךְ הוּא עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה וְכוּ' נִמְצָא שֶׁעִקַּר הִתְקָרְבוּת וּדְבֵקוּת יִשְׂרָאֵל לַה' יִתְבָּרַךְ הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת קוֹלוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל שִׁירוֹת וְתֻשְׁבָּחוֹת וּתְפִלּוֹת וְתַחֲנוּנִים וְכוּ' וְנִגּוּנִים וּזְמִירוֹת וְכוּ' שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁעַל יְדֵם עִקַּר הִתְקָרְבוּת יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם כַּנַּ"ל. (הִלְכוֹת פְּרִיָּה וּרְבִיָּה הֲלָכָה ג אוֹת טז):

אות-עו

צָרִיכִין לְהִתְפַּלֵּל הַרְבֵּה לִזְכּוֹת לְעֵצָה אֱמִתִּית

כְּשֶׁאָדָם רוֹאֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא מֻנָּח בַּחשֶׁךְ זֶה זְמַן רַב וְהוּא רוֹצֶה בְּכָל פַּעַם לַחְתּר לְמְצא עֵצָה לָצֵאת מִן הַחשֶׁךְ לָאוֹר וַתְּהִי תּוֹחַלְתּוֹ נִכְזְבָה וְעוֹדֶנּוּ לֹא יָשׁוּב מֵהַחשֶׁךְ שֶׁנִּלְכַּד בּוֹ עַד שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁאֵין לוֹ עֵצָה אֵיךְ לָצֵאת מִמַּה שֶׁצָּרִיךְ לָצֵאת וַעֲצָתוֹ חֲלוּקָה מְאד אֲזַי זֶהוּ בְּעַצְמוֹ תַּקָּנָתוֹ שֶׁיִּצְעַק עַל זֶה בְּעַצְמוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּפַּל כָּל כָּךְ עַד שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ הָעֵצָה שְׁלֵמָה אֵיךְ לָצֵאת מֵחשֶׁךְ לְאוֹר כִּי בְּוַדַּאי אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל וּבְוַדַּאי גַּם בְּמָקוֹמוֹ נִמְצְאִין עֵצוֹת אֵיךְ לָצֵאת מֵחשֶׁךְ לְאוֹר מֵרַע לְטוֹב רַק שֶׁבַּעֲוֹנוֹתָיו נֶעֱלְמוּ מִמֶּנּוּ הָעֵצוֹת בִּבְחִינַת (אִיּוֹב לח) מִי זֶה מַחֲשִׁיךְ עֵצָה בְּמִלִּין וְכוּ' וְעַל כֵּן תַּקָּנָתוֹ שֶׁיֵּדַע עַל כָּל פָּנִים הָאֱמֶת שֶׁנִּפַּל כָּל כָּךְ וְנִתְרַחֵק כָּל כָּךְ עַד שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ שׁוּם עֵצָה וְיִצְעַק עַל זֶה בְּעַצְמוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיּוֹרֵהוּ הָעֵצָה וְהַדֶּרֶךְ אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בֶּאֱמֶת וּכְמוֹ שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם צָעַק עַל זֶה הַרְבֵּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים יג) עַד אָנָה אָשִׁית עֵצוֹת בְּנַפְשִׁי וְכוּ' כִּי מִי שֶׁרוֹצֶה לִכְנס בַּעֲבוֹדַת ה' בֶּאֱמֶת צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל מְאד מְאד לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּזַכֵּהוּ לְעֵצָה שְׁלֵמָה אֱמִתִּית בְּאפֶן שֶׁיְּזָכֶה לָשׁוּב בֶּאֱמֶת כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא בְּוַדַּאי יֵשׁ שָׁם עֵצָה אֵיךְ לָצֵאת מִשָּׁם רַק שֶׁצָּרִיכִין לְהִתְפַּלֵּל הַרְבֵּה לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּזַכֶּה לֵידַע הָעֵצָה הַשְּׁלֵמָה.

(הִלְכוֹת גִּטִּין הֲלָכָה ג אוֹת כה):

אות-עז

כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר הַחשֶׁךְ הָעֵצָה הוּא לְדַבֵּר הַדִּבּוּר בֶּאֱמֶת

כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר גֹּדֶל הַחֹשֶׁךְ עַל אִישׁ הַכָּשֵׁר הָרוֹצֶה לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וּבִפְרָט בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה. וְהַחֹשֶׁךְ מְסַבֵּב אוֹתוֹ מִכָּל צַד וּמִצַּדֵּי צְדָדִים. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כְּנִיסַת אֶסְתֵּר שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת בְּחִינַת נְקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה הַמִּסְתָּרֶת בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁנִּכְנֶסֶת חַס וְשָׁלוֹם לְתוֹךְ בֵּית אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הָרָשָׁע לְתוֹךְ בַּיִת מָלֵא גִּלּוּלִים וְטִנּוּפִים שֶׁהוּא בְּחִינַת עִצָּם הִתְגַּבְּרוּת הַחֹשֶׁךְ שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ שׁוּם דֶּרֶךְ וְעֵצָה וְתַחְבּוּלָה לְהִנָּצֵל מֵהֶם. וְאָז עִקַּר הָעֵצָה הִיא רַק אֱמֶת שֶׁיְּדַבֵּר הַדִּבּוּר בֶּאֱמֶת. וְיִצְעַק לַה' יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁצָּעֲקָה אֶסְתֵּר כְּשֶׁנִּכְנְסָה לְבֵית מָלֵא גִּלּוּלִים שֶׁהָיְתָה צוֹעֶקֶת אֵלַי אֵלַי לָמָּה עֲזַבְתָּנִי. וְעַל יְדֵי זֶה הֵאִיר לָהּ אוֹר הָאֱמֶת שֶׁנִּמְשַׁךְ עָלֶיהָ מִבְּחִינַת מָרְדְּכַי שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הַדּוֹר בְּחִינַת עֶצֶם הָאֱמֶת... וְזֶה שׁוֹמֵר אֶת כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כְּשֶׁצּוֹעֵק לַה' יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת אֲפִלּוּ אִם נָפַל לַמָּקוֹם שֶׁנָּפַל חַס וְשָׁלוֹם. אֲפִלּוּ אִם הַחֹשֶׁךְ מְסַבֵּב אוֹתוֹ מִכָּל הַצְּדָדִים אַף עַל פִּי כֵן כְּשֶׁמַּאֲמִין בַּה' יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת בִּפְשִׁיטוּת שֶׁמַּאֲמִין בַּה' אֶחָד וְצוֹעֵק אֵלָיו בֶּאֱמֶת אֵלַי אֵלַי לָמָּה עֲזַבְתָּנִי. וּמִתְחַנֵּן אֵלָיו בֶּאֱמֶת.

אָז הָאֱמֶת מֵאִיר לוֹ וְרוֹאֶה הַפְּתָחִים וְיוֹצֵא מֵאֲפֵלָה לְאוֹרָה כַּנַּ"ל. וְאָז לֹא דַּי שֶׁאֵין הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַחֹשֶׁךְ יְכוֹלִים לְמָנְעוֹ וּלְבַלְבֵּל תְּפִלָּתוֹ חַס וְשָׁלוֹם. אַף גַּם זוֹכֶה לַעֲשׂוֹת פֶּתַח גַּם לַאֲחֵרִים לְהוֹצִיא גַּם אֲחֵרִים מֵהַחֹשֶׁךְ וּלְהַחֲזִירָם בִּתְשׁוּבָה. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּסִימָן קי"ב עַל פָּסוּק וּפֶתַח הַתֵּבָה בְּצִדּוֹ תָּשִׂים עַיִן שָׁם.

(הִלְכוֹת דַּיָּנִים הֲלָכָה ג אוֹת כ):

אות-עח

הָעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן צָרִיךְ לִשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ

זֶה שֶׁרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת מַשָּׂא וּמַתָּן וּלְהַרְוִיחַ מָמוֹן וַעֲשִׁירוּת הוּא צָרִיךְ לְזָהֵר מְאד לַחֲשֹׁב דְּרָכָיו וְלִשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ בְּכָל עֵת וּלְפַשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשָׂיו בְּכָל עֵת. כִּי עַל יְדֵי מִשְׁפָּט הַנַּ"ל דַּיְקָא יָכוֹל לַעֲשׂוֹת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בְּקֻדָּשָׁה שֶׁיְּצָלִיחַ בּוֹ כִּי זֶה שֶׁעוֹשֶׂה מַשָּׂא וּמַתָּן הוּא בְּחִינַת מְקָרֵב נְפָשׁוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ כִּי יֵשׁ בְּהַמַּשָּׂא וּמַתָּן נִיצוֹצוֹת קְדוֹשׁוֹת גְּבוֹהוֹת מְאד שֶׁצְּרִיכִין לְבָרְרָם עַל יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן כַּמְבאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים... וְעַל כֵּן צָרִיךְ זֶה הָעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן לִשְׁמר אֶת עַצְמוֹ מְאד שֶׁלֹּא יִתְאַחֵז בּוֹ הָרַע שֶׁל אִלּוּ הַנְּפָשׁוֹת וְהַנִּיצוֹצוֹת שֶׁהוּא מְבָרֵר וּמַעֲלֶה עַל יְדֵי עֶשְׂיַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן... אֲבָל בֶּאֱמֶת מַשָּׂא וּמַתָּן הוּא דָּבָר גָּדוֹל מְאד. רַק שֶׁצְּרִיכִין לִשְׁמר עַצְמוֹ כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הוּא צָרִיךְ לַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל. דְּהַיְנוּ שֶׁיִּשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ בְּעַצְמוֹ עַל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁהוּא עוֹשֶׂה אִם כָּךְ רָאוּי לוֹ לַעֲשׂוֹת וּלְבַלּוֹת יְמֵי חַיָּיו בְּמַעֲשִׂים כָּאֵלֶּה וְעַל יְדֵי זֶה הַמִּשְׁפָּט מְעוֹרֵר הִתְלַהֲבוּת הַלֵּב שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵשׁ.

וְעַל יְדֵי הָאֵשׁ הַזֶּה הוּא שׁוֹרֵף אֶת הָרַע שֶׁלֹּא יִתְאַחֵז בּוֹ. וְגַם שֶׁלֹּא יִתְאַחֵז בְּאֵלּוּ הַנִּיצוֹצוֹת וְהַנְּפָשׁוֹת שֶׁהוּא עוֹסֵק לְבָרְרָם עַל יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְכַנַּ"ל. (הִלְכוֹת גְּבִירַת מִלְוֶה הֲלָכָה ג אוֹת ב):

אות-עט

אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לִשְׁמִירַת הַבְּרִית כִּי אִם עַל יְדֵי הִתְבּוֹדְדוּת

אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לִשְׁמִירַת הַבְּרִית כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת מִשְׁפָּט דְּהַיְנוּ שֶׁיִּשְׁפּט אֶת עַצְמוֹ הַרְבֵּה וְיִתְבּוֹדֵד בְּכָל עֵת וְיִפָּרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ וְיִצְעַק הַרְבֵּה לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט הַנַּ"ל. שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְעוֹרֵר הִתְלַהֲבוּת הַלֵּב שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵשׁ.

וְשׁוֹרֵף אֶת הָרַע שֶׁל הַנְּפָשׁוֹת שֶׁצָּרִיךְ לְבָרְרָם. וְעִקַּר הָרַע הִיא הָרַע הַכּוֹלֵל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיעוֹ כִּי אִם עַל יְדֵי אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל. כִּי הַתַּאֲוָה הַזֹּאת הִיא בְּחִינַת אֵשׁ וְנִכְנַעַת עַל יְדֵי אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל.

כִּי מֵהָאֵשׁ יָצְאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם (יְחֶזְקֵאל טו): וְזֶהוּ (דְּבָרִים ז) וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן אֶת הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה וְכוּ'. הַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁתִּזְכֶּה לַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה וְשָׁמַר ה' אֱלֹהֶיךָ לְךָ אֶת הַבְּרִית שֶׁתִּזְכֶּה עַל יְדֵי זֶה לִשְׁמִירַת הַבְּרִית כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ יִשְׁמר אוֹתְךָ עַל יְדֵי שֶׁתַּעֲסֹק בַּמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל. (שָׁם אוֹת י):

אות-פ

אֵין שׁוּם שֵׂכֶל שֶׁיּוּכַל לְהָבִין עַד הֵיכָן מַגִּיעַ כֹּחַ תְּפִלּוֹת

אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ חָמַל עַל עַמּוֹ בִּזְכוּת אֲבוֹתֵינוּ וְלֹא דִּבֵּר ה' לִמְחוֹת שֵׁם יִשְׂרָאֵל וְנָתַן בְּלֵב מָרְדְּכַי בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת לְהִתְגַּבֵּר כְּנֶגְדּוֹ. כִּי מָרְדְּכַי יָדַע אֶת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַד הֵיכָן הַדָּבָר מַגִּיעַ וְרָאָה שֶׁאֵין עֵצָה וְתַחְבּוּלָה לַעֲמד כְּנֶגֶד קְלִפָּה קָשָׁה וַחֲזָקָה כָּזאת מִכָּל הַצָּדָדִים כִּי אִם עַל יְדֵי רִבּוּי תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וְצְעָקוֹת וּזְעָקוֹת וּשְׁוָעוֹת. וּמִיָּד וַיֵּצֵא בְּתוֹךְ הָעִיר וַיִּזְעַק זְעָקָה גְּדוֹלָה וּמָרָה וְכוּ' וְכֵן בְּכָל עִיר וָעִיר וְכוּ'. כִּי כְּנֶגֶד קְלִפַּת הָמָן עֲמָלֵק שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲרִיכוּת הַגָּלוּת שֶׁל עַכְשָׁו שֶׁנִּקְרָא גָּלוּת אֱדוֹם אֵין חָכְמָה וְאֵין תְּבוּנָה וְאֵין עֵצָה כִּי אִם לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וְצְעָקוֹת וּשְׁוָעוֹת וּזְעָקוֹת בְּלִי שִׁעוּר עַד יַשְׁקִיף וְכוּ'. כִּי תְּפִלָּה לְמַעְלָה מֵהַכֹּל וְכוֹלֵל כָּל הַחֲמִשִּׁים שְׁעָרִים כַּמְבאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁתְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת עֵדֶן עַיִן לֹא רָאֲתָה שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַתּוֹרָה שֶׁמִּשָּׁם שֹׁרֶשׁ כָּל הַמַּעֲיָנוֹת הַחָכְמָה שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. כִּי הַתְּפִלָּה הִיא בִּבְחִינַת נָתִיב לֹא יְדָעוֹ עַיִט בְּחִינַת שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁאֵין מִי שֶׁהִשִּׂיג אוֹתוֹ. הַיְנוּ מִי שֶׁעוֹסֵק בִּתְפִלָּה וּמִתְחַזֵּק בְּכָל עז לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה וְשִׂיחוֹת בֵּינוֹ

לְבֵין קוֹנוֹ הוּא מְעוֹרֵר עֵדֶן הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים בְּחִינַת נָתִיב לֹא יְדָעוֹ עַיִט, כִּי אֵין שׁוּם שֵׂכֶל שֶׁיּוּכַל לְהַשִּׂיג וּלְהָבִין עַד הֵיכָן מַגִּיעַ הַכֹּחַ שֶׁל תְּפִלּוֹת יִשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ שֶׁל הַפָּחוּת שֶׁבַּפָּחוּתִים בְּפֶרְט מַה שֶּׁמִּתְפַּלֵּל כָּל אֶחָד עַל צָרַת נַפְשׁוֹ שֶׁהוּא רָחוֹק מֵה' יִתְבָּרַךְ. כִּי אֲפִלּוּ הַמַּלְאָךְ הַקָּדוֹשׁ שֶׁמְּקַבֵּל תְּפִלּוֹת מִיִּשְׂרָאֵל וְקוֹשֵׁר מֵהֶם כְּתָרִים לְרַבּוֹ אֵינוֹ יוֹדֵעַ לְהֵיכָן לְהַעֲלוֹת הַכֶּתֶר הַנּוֹרָא הַזֶּה רַק הוּא מַשְׂבִּיעַ אוֹתוֹ שֶׁיַּעֲלֶה מַעֲצְמוֹ וְיֵשֵׁב בְּרֹאשׁ קוֹנוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְעַל כֵּן תָּפַס מָרְדְּכַי בְּחִינַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר אֱמוּנוֹת אֲבוֹתֵינוּ לִצְעֹק אֶל ה' הַרְבֵּה וְעָקָה גְּדוֹלָה וּמָרָה וּלְהַרְבּוֹת בִּתְפִלּוֹת וּבְתַחֲנוּנִים וְעַל יְדֵי זֶה הִתְגַּבֵּר גַּם כְּנֶגֶד קְלִפַּת הָמָן עֲמָלֵק וְהֵשִׁיב לוֹ גְּמוּלוֹ בְּרֹאשׁוֹ וְתָלָה אוֹתוֹ וְאֶת בָּנָיו עַל הָעֵץ שֶׁזָּכָה לְהַכְנִיעַ וּלְהַשְׁפִּיל עֲדֵי אֶרֶץ אֶת כָּל הֶרֶב דְּקִלְפָּה וְכָל אַלּוּפֵי עֵשָׂו רַבְרְבֵי עֵשָׂו. כִּי הִתְגַּבֵּר כְּנֶגְדָּם עַל יְדֵי תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים שֶׁהֵם בִּבְחִינַת שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן בַּגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה כְּתִיב בִּבְכִי יָבֹאוּ וּבְתַחֲנוּנִים אוֹבִילֵם כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה הַשְׁלֵמָה הָעֲתִידָה לָבוֹא הוּא עַל יְדֵי תְּפִלָּה וְכַנַּ"ל וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל ה' אֵינִי מְבַקֵּשׁ מִכֶּם אֶלָּא דְּבָרִים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְכַמּוּבָא בְּכָל הַסְּפָרִים מִגֹּדֶל מַעֲלַת הַתְּפִלָּה עַד אֵין קֵץ. (הִלְכוֹת הָעוֹשֶׂה שְׁלִיחַ לִגְבּוֹת חוֹב הֲלָכָה ג אוֹת יג):

אות-פא

אִם יֵשׁ דִּין לְמַטָּה אֵין דִּין לְמַעְלָה

עַל יְדֵי מִשְׁפָּט מַעֲלִין אֶת הַיִּרְאוֹת הַנְּפִילוֹת לְשָׁרְשָׁן כִּי כְּשֶׁאֵין מִשְׁפָּט וְאֵין דִּין לְמַטָּה יֵשׁ דִּין לְמַעְלָה חַס וְשָׁלוֹם וּכְשֶׁשּׁוֹפְטִין אֶת הָאָדָם בְּמִשְׁפָּט דִּלְעֵלָּא אָזַי הַדִּין נִתְלַבֵּשׁ בְּכָל הַדְּבָרִים וְכָל הַדְּבָרִים נַעֲשִׂים שְׁלוּחִים לַמָּקוֹם לַעֲשׂוֹת בְּזֶה הָאִישׁ מִשְׁפָּט כָּתוּב כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְמִשְׁפָּטֶיךָ עָמְדוּ אָזַי הַכֹּל עֲבָדֶיךָ לַעֲשׂוֹת דִּין בְּזֶה הָאָדָם. אֲבָל עַל יְדֵי מִשְׁפָּט שֶׁהָאָדָם שׁוֹפֵט אֶת עַצְמוֹ הַיְנוּ מַה שֶּׁהָאָדָם מִתְבּוֹדֵד בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וּמְחַשֵּׁב דְּרָכָיו וּמְפַשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשָׂיו וְשׁוֹפֵט וְדָן אֶת עַצְמוֹ עַל כָּל דָּבָר וְדָבָר שֶׁעוֹשֶׂה אִם כָּךְ רָאוּי לוֹ לַעֲשׂוֹת וּלְבַלּוֹת יָמָיו חַס וְשָׁלוֹם בְּמַעֲשִׂים כָּאֵלֶּה וְשׁוֹפֵט וְדָן אֶת עַצְמוֹ בְּעַצְמוֹ וְעַל יְדֵי שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ שׁוֹפֵט אֶת עַצְמוֹ עַל יְדֵי זֶה מְבַטֵּל הַדִּין שֶׁלְּמַעְלָה שֶׁלֹּא יָבוֹא עָלָיו כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ דִּין לְמַטָּה אֵין דִּין לְמַעְלָה וְאָז אֵין הַיִּרְאָה וְהַדִּין מִתְלַבֵּשׁ בְּשׁוּם דָּבָר לְעוֹרֵר אֶת הָאָדָם כִּי הוּא בְּעַצְמוֹ נִתְעוֹרֵר.

וְזֶה שֶׁבִּקֵּשׁ דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם שָׁפְטֵנִי ה' וְכוּ', מִלְּפָנֶיךָ מִשְׁפָּטִי יֵצֵא. וּבְמָקוֹם אַחֵר הוּא אוֹמֵר אַל תָּבוֹא בְּמִשְׁפָּט אֶת עַבְדֶּךָ וּכְמוֹ שֶׁהִקְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אַךְ עַל

פִּי הַנַּ"ל מְיֻשָּׁב הֵיטֵב עַל נָכוֹן כִּי דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם בִּקֵּשׁ שֶׁיִּהְיֶה מִשְׁפָּטוֹ מֵה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁפְטֵנִי ה' מִלְפָנֶיךָ מִשְׁפָּטִי יֵצֵא וְכוּ' וְאָז בְּוַדַּאי יִהְיֶה הַמִּשְׁפָּט בְּרָחֲמִים וּבְחֶמְלָה גְּדוֹלָה. אֲבָל לֹא יִתְלַבֵּשׁ הַמִּשְׁפָּט חַס וְשָׁלוֹם בִּשְׁאָר דְּבָרִים כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ אַל תָּבֹא בְּמִשְׁפָּט אֶת עַבְדֶּךָ שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁה' יִתְבָּרַךְ בָּא בְּהִתְלַבְּשׁוּת בִּבְחִינַת הִנֵּה אָנֹכִי בָּא אֵלֶיךָ בֶּעָב הֶעָנָן בְּחִינַת הִתְלַבְּשׁוּת. כִּי בֶּאֱמֶת ה' יִתְבָּרַךְ מָלֵא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְלֵית אֲתַר פְּנוּי מִנֵּהּ וּכְשֶׁאָדָם זוֹכֵר אֶת ה' יִתְבָּרַךְ וְאֵינוֹ שׁוֹכֵחַ אוֹתוֹ אֲפִלּוּ שָׁעָה קַלָּה נִמְצָא הוּא קָרוֹב לַה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד וְהוּא שׁוֹפֵט אֶת עַצְמוֹ בְּכָל עֵת לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ וְאָז מִשְׁפָּטוֹ יוֹצֵא רַק מֵה' יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ וְאָז בְּוַדַּאי הוּא נִצּוֹל מִכָּל הַמִּשְׁפָּטִים וְהַדִּינִים כַּנַּ"ל. אֲבָל כְּשֶׁאֵין הָאָדָם מִתְבּוֹדֵד בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ לַחֲשֹׁב עַל דְּרָכָיו וְלִשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ עַל כָּל דָּבָר נִמְצָא שֶׁה' יִתְבָּרַךְ רָחוֹק מִבֵּין עֵינָיו. וְשׁוֹכֵחַ חַס וְשָׁלוֹם לִפְנֵי מִי הוּא עָתִיד לִתֵּן דִּין וְחֶשְׁבּוֹן וּכְמוֹ שֶׁהוּא מִתְרַחֵק מֵה' יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ כֵן כִּבְיָכוֹל ה' יִתְבָּרַךְ מִתְרַחֵק מִמֶּנּוּ חַס וְשָׁלוֹם כִּי יוֹם תַּעֲזֹבֵנִי יוֹמַיִם אֶעֱזָבֵךְ וַאֲזַי בְּעֵת שֶׁמַּגִּיעַ הַמִּשְׁפָּט עָלָיו אֲזַי כִּבְיָכוֹל ה' יִתְבָּרַךְ מִתְלַבֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ וּבָא אֵלָיו בְּדִין וּמִשְׁפָּט כְּמוֹ מִי שֶׁבָּא מֵרָחוֹק וּמִתְלַבֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בִּלְבוּשִׁים אֲחֵרִים שֶׁאָזַי אֵין הָאָדָם מַכִּיר אוֹתוֹ. כְּמוֹ כֵן ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּתְרַחֵק מִמֶּנּוּ עַל יְדֵי מַעֲשָׂיו. עַל שֶׁלֹּא חִשֵּׁב דְּרָכָיו וְלֹא שָׁפַט אֶת עַצְמוֹ בְּכָל עֵת.

הוּא יִתְבָּרַךְ בָּא אֵלָיו בְּמִשְׁפָּט. כְּמוֹ מִי שֶׁבָּא מֵרָחוֹק. בִּבְחִינַת ה' בְּמִשְׁפָּט יָבֹא. הֵינוּ שֶׁהַמִּשְׁפָּט מִתְלַבֵּשׁ בִּשְׁאָר דְּבָרִים וְכַנַּ"ל וְאָז קָשֶׁה לְהַכִּיר אוֹתוֹ... עַל כֵּן טוֹב לַגֶּבֶר שֶׁיַּקְדִּים לִשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ מִקֹּדֶם כַּנַּ"ל כְּדֵי שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ הַדִּין לְהִתְלַבֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ חַס וְשָׁלוֹם וְזֶהוּ אַל תָּבֹא בְּמִשְׁפָּט אֶת עַבְדֶּךָ שֶׁלֹּא יָבוֹא בְּמִשְׁפָּט הֵינוּ שֶׁלֹּא יִתְלַבֵּשׁ הַמִּשְׁפָּט בִּדְבָרִים אֲחֵרִים רְחוֹקִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כִּי אָז בְּוַדַּאי לֹא יִצְדַּק לְפָנָיו כָּל חַי. אֲבָל כְּשֶׁקְּרוֹבִים לַה' יִתְבָּרַךְ וְהַמִּשְׁפָּט מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ עַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם שׁוֹפֵט אֶת עַצְמוֹ אָזַי הַמִּשְׁפָּט הוּא רַק רַחֲמִים וְחֶמְלָה וַחֲנִינָה כִּי מִשְׁפָּט הוּא רַחֲמִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ:

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָדָם יָכוֹל לְהַנְצֵל עַל יְדֵי סִגּוּף אוֹ תַּעֲנִית אֶחָד מִדִּינִים קָשִׁים וּמָרִים הַרְבֵּה מְאֹד וְגַם לִזְכוֹת עַל יָדָם לְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא. כִּי אִיתָא שֶׁכָּל הַיִּסּוּרִין שֶׁבָּעוֹלָם אִם יִתְקַבְּצוּ יַחַד עַל אָדָם אֶחָד כָּל הַשִּׁבְעִים שָׁנָה חַס וְשָׁלוֹם אֵינָם נֶגֶד רֶגַע אַחַת נֶגֶד כְּוִיָּה אַחַת שֶׁל גֵּיהִנֹּם, כָּל שֶׁכֵּן שֶׁשּׁוֹפְטִין אֶת הָאָדָם שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ בַּגֵּיהִנֹּם, כָּל שֶׁכֵּן שֶׁיֵּשׁ עֲבֵרוֹת חַס וְשָׁלוֹם שֶׁיּוֹרְדִין עֲלֵיהֶם וְאֵין עוֹלִים, כָּל שֶׁכֵּן שֶׁיֵּשׁ כַּמָּה מִינֵי עֲנָשִׁים קָשִׁים וּמָרִים יוֹתֵר מִצַּעַר שֶׁל גֵּיהִנֹּם הַקָּשֶׁה כַּמּוּבָא בַּסְּפָרִים, וְאַף עַל פִּי כֵן עַל הַכֹּל מוֹעִיל תְּשׁוּבָה בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא בְּחִינַת הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל כִּי עַל יְדֵי שֶׁאָדָם מִתְבּוֹדֵד בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ

וְשׁוֹפֵט אֶת עַצְמוֹ עַל כָּל מַעֲשָׂיו שֶׁעֲשָׂה וּמְעוֹרֵר עַצְמוֹ לַעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל פַּעַם וְעַל יְדֵי שֶׁיֵּשׁ מִשְׁפָּט לְמַטָּה אֵין דִּין לְמַעְלָה כַּנַ"ל. (הִלְכוֹת הַרְשָׁאָה הֲלָכָה ג אוֹת א ה ז):

אות-פב

עִקַּר בְּעוּר הָרַע שֶׁל הַנְּפָשׁוֹת הַמִּתְקָרְבִים הוּא עַל יְדֵי
וְזֶה בְּחִינַת אַרְבָּעָה כּוֹסוֹת שֶׁל יַיִן כְּנֶגֶד אַרְבַּע לְשׁוֹנוֹת שֶׁל גְּאֻלָּה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה עַל יְדֵי בְּחִינַת מִשְׁפָּט הַנַ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְעוֹרֵר אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט וְשׁוֹרֵף וּמְכַלֶּה אֶת הָרַע שֶׁסְּבִיב הַנְּפָשׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת הַגְּאֻלָּה שֶׁנִּגְאֲלוּ יִשְׂרָאֵל מִפַּרְעֹה וּמִצְרַיִם וְכֵן הוּא בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּכָל דּוֹר וָדוֹר חַיָּב אָדָם לִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּאִלּוּ הוּא יָצָא מִמִּצְרַיִם וְכוּ' הַיְנוּ שֶׁנִּגְאֲלִין הַנְּפָשׁוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת מִבְּחִינַת פַּרְעֹה וּמִצְרַיִם שֶׁהֵם בְּחִינַת הַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרַע הַנַ"ל שֶׁסְּבִיב הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ שֶׁהֵם הַנְּפָשׁוֹת שֶׁמּוֹצִיאִין מֵהַסִּטְרָא אָחֳרָא וּמְקָרְבִין לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁעִקַּר גְּאֻלָּתָם מֵהָרַע אֶל הַטּוֹב לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ הוּא עַל יְדֵי אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט הַנַ"ל עַל יְדֵי הִתְבּוֹדְדוּת וְשִׂיחָה בֵּינָם לְבֵין קוֹנָם שֶׁמְּשִׂיחִין אֶת כָּל לְבָבָם לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ וְשׁוֹפְטִין וְדָנִין אֶת עַצְמָן עַל כָּל מַעֲשֵׂיהֶם וְעִנְיְנֵיהֶם וְהַנְהָגוֹתֵיהֶם וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה נִתְלַהֵב הַלֵּב וְנִתְעוֹרֵר אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט לִשְׂרֹף אֶת כָּל הָרַע שֶׁסְּבִיב הַנְּפָשׁוֹת וְכוּ' כַּנַ"ל. כִּי אַף עַל פִּי שֶׁשָּׁם בְּהַתּוֹרָה נֶאֱמַר עִנְיַן הַמִּשְׁפָּט עַל הָעוֹסֵק לְקָרֵב נְפָשׁוֹת אַף עַל פִּי כֵן בְּוַדַּאי גַּם כָּל הַנְּפָשׁוֹת הַמִּתְקָרְבִין עִקַּר הִתְקָרְבוּתָם לַה' יִתְבָּרַךְ לְבַעֵר וּלְבַטֵּל הָרַע שֶׁלָּהֶם הוּא מִשְׁפָּט הַנַ"ל.
דְּהַיְנוּ הִתְבּוֹדְדוּת וְשִׂיחָה בֵּינָם לְבֵין קוֹנָם כַּנַ"ל כַּאֲשֶׁר הִזְהִירָנוּ עַל זֶה פְּעָמִים אֵין מִסְפָּר. כִּי בְּשֶׁהַנְּפָשׁוֹת שֶׁמִּתְקָרְבִין עוֹסְקִין גַּם כֵּן בַּמִּשְׁפָּט הַנַ"ל אֲזַי הֵם מְעוֹרְרִין וּמוֹסִיפִין כֹּחַ בְּאֵשׁ הַמִּשְׁפָּט שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁעוֹסֵק לְקָרְבָן וַאֲזַי מִתְעוֹרֵר אֵשׁ הַמִּשְׁפָּט וְשׁוֹרֵף אֶת כָּל הָרַע שֶׁסְּבִיב נַפְשׁוֹתָם שֶׁלֹּא יִתְאַחֵז בְּלֵב הַצַּדִּיק וְלֹא בְּלִבָּם כַּנַ"ל (שָׁם הֲלָכָה ד אוֹת יג):

אות-פג

עִקַּר כְּבִישַׁת הַיֵּצֶר זוֹכִין עַל יְדֵי מִשְׁפָּט
עִקַּר כְּבִישַׁת הַיֵּצֶר זוֹכִין עַל יְדֵי מִשְׁפָּט עַל יְדֵי שֶׁשּׁוֹפְטִין וְדָנִין אֶת עַצְמוֹ בְּעַצְמוֹ שֶׁבְּוַדַּאי אֵינוֹ בְּדִין לְחַטֵּא נֶגְדּוֹ יִתְבָּרַךְ הַגּוֹמֵל לוֹ כָּל הַטּוֹבוֹת וְעָתִיד לְהַפְרַע מִמֶּנּוּ עַל הַכֹּל כְּמוֹ שֶׁאָמַר יוֹסֵף אָז וְאֵיךְ אֶעֱשֶׂה הָרָעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת וְחָטָאתִי לֵאלֹקִים וְעַל יְדֵי זֶה כָּבַשׁ אֶת יִצְרוֹ וּמָנַע אֶת עַצְמוֹ מִן הָעֲבֵרָה.

כִּי זֶה עִקַּר הַמִּשְׁפָּט שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לִשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ דְּהַיְנוּ שֶׁיִּשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ תָּמִיד אֵיךְ רָאוּי לוֹ לְהִתְנַהֵג בְּכָל יוֹם וְיוֹם וּבִפְרָט כְּשֶׁבָּא לִידֵי אֵיזֶה נִסָּיוֹן וּמִשְׁקָל שֶׁהַיֵּצֶר מְסִיתוֹ לְאֵיזֶה תַּאֲוָה אוֹ מִדָּה רָעָה שֶׁאָז עִקַּר הַמִּשְׁפָּט שֶׁצָּרִיךְ לִשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ אִם כָּךְ רָאוּי לוֹ לַעֲשׂוֹת. וְעִקַּר הַנִּסָּיוֹן וְהַמִּשְׁקָל הוּא בְּתַאֲוַת נְאוּף שֶׁהוּא רַע הַכּוֹלֵל וְשָׁם עִקַּר הַמִּשְׁפָּט שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לְהִתְיָרֵא מְאֹד מִמִּשְׁפָּטוֹ וְדִינוֹ יִתְבָּרֵךְ וְלִשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ בְּעַצְמוֹ וְלִבְרֹחַ מִן הָעֲבֵרָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב הֶוֵי מְחַשֵּׁב הֶפְסֵד מִצְוָה כְּנֶגֶד שְׂכָרָהּ וּשְׂכַר עֲבֵרָה כְּנֶגֶד הֶפְסֵדָהּ וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב חִשַּׁבְתִּי רַגְלַי וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לְהָאָדָם יִשּׁוּב הַדַּעַת שֶׁיְיַשֵּׁב אֶת עַצְמוֹ הֵיטֵב מַה תַּכְלִית מִכָּל הַתַּאֲוֹת וְכוּ' שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט הַנַּ"ל שֶׁעִקָּרוֹ הוּא בַּתַּאֲוָה הַנַּ"ל. וְיוֹסֵף זָכָה לִבְחִינַת מִשְׁפָּט בִּשְׁלֵמוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה עָמַד בַּנִּסָּיוֹן וְכַנַּ"ל. (שָׁם אוֹת כ):

אות-פד

הָעִקָּר הוּא הָרָצוֹן

וְהַכְּלָל הוּא שֶׁאֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל. וַאֲפִלּוּ אִם הָאָדָם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא כָּל זְמַן שֶׁעֲדַיִן הוּא זוֹכֵר אֶת ה' יִתְבָּרַךְ וְיֵשׁ לוֹ רָצוֹן לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. אַף עַל פִּי שֶׁזֶּה כַּמָּה אֲשֶׁר הוּא כּוֹסֵף לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וַעֲדַיִן לֹא זָכָה לִתְשׁוּבָה. אַדְרַבָּא פָּגַם יוֹתֵר וְהוֹסִיף חֵטְא עַל פֶּשַׁע חַס וְשָׁלוֹם אַף עַל פִּי כֵן יְחַזֵּק עַצְמוֹ בְּהָרָצוֹן יוֹתֵר וְיוֹתֵר. וְיִרְגִּיל עַצְמוֹ בְּכָל עֵת לְכְסֹף וּלְהִשְׁתּוֹקֵק לַה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד בְּכָל עֵת. וְעַל יְדֵי זֶה בְּוַדַּאי סוֹף כָּל סוֹף יִזְכֶּה לָצֵאת מִשְּׁטוּתָיו. וְיִזְכֶּה בְּוַדַּאי לִתְשׁוּבָה בְּלִי סָפֵק וְדֶרֶךְ זֶה הוּא עֵצָה טוֹבָה וּנְכוֹנָה לְכָל אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם מִגָּדוֹל וְעַד קָטָן. הֵן צַדִּיק גָּדוֹל מְאֹד אוֹ אִישׁ כָּשֵׁר בֶּאֱמֶת הַצָּרִיךְ לָצֵאת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא גָּבוֹהַּ יוֹתֵר. וְהֵן אֲנָשִׁים הַקְּטַנִּים בְּמַעֲלָה מְאֹד. וַאֲפִלּוּ הַמַּנְחִים בְּשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת הַמְלֻכְלָכִים בְּמַעֲשִׂים רָעִים מְאֹד. אַף עַל פִּי כֵן עַל יְדֵי בְּחִינַת רָצוֹן הַכֹּל יְכוֹלִים לַעֲלוֹת מִתַּכְלִית דְּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה עַד רוּם הַמַּעֲלוֹת. וְאִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר בִּכְתָב עִצָּם מַעֲלַת הָרָצוֹן וְהַכְּסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה כְּפִי מַה שֶׁהֵבַנְנוּ מִדִּבְרֵי רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כְּפִי מַה שֶׁזָּכִינוּ לִשְׁמֹעַ מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ בְּעַצְמוֹ. כִּי בִּכְתָב אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר אֲפִלּוּ קָצֶה אֲפִלּוּ חֵלֶק מֵאֶלֶף. וּכְבָר גִּלָּה כַּמָּה וְכַמָּה תּוֹרוֹת גְּבוֹהוֹת עַל זֶה אֲשֶׁר נִדְפְּסוּ כְּבָר. אֲבָל יוֹתֵר מִזֶּה הֵבַנְנוּ מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ וּמִתְּנוּעוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים וּרְמִיזוֹתָיו הַנִּפְלָאִים בְּעֵת שֶׁדִּבֵּר מִזֶּה כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים. וְצָרִיךְ כָּל אָדָם כְּפִי מַה שֶׁהוּא לְהַרְגִּיל עַצְמוֹ מְאֹד בָּזֶה לִכְסֹף וּלְהִשְׁתּוֹקֵק תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ בְּרָצוֹן חָזָק וְתַקִּיף וְדָבָר זֶה יָכוֹל בְּוַדַּאי כָּל אָדָם לְקַיֵּם אֲפִלּוּ הַפָּחוּת שֶׁבַּפְּחוּתִים וְאִי אֶפְשָׁר

לְקַלְקֵל וְלִסְתֹּר עֵצָה הַזֹּאת בְּשׁוּם אֹפֶן מִי שֶׁיִּרְצֶה לְקַיְּמָהּ. כִּי בִּשְׁלָמָא כָּל הַדְּבָרִים וְהָעֵצוֹת שֶׁבָּעוֹלָם יָכוֹל הַבַּעַל דָּבָר לְהִתְגַּבֵּר לִבְלִי לְהַנִּיחַ אֶת הָאָדָם לַעֲשׂוֹתָם.

אֲבָל רָצוֹן לְבַד זֶה אִי אֶפְשָׁר לִסְתֹּר בְּשׁוּם אֹפֶן כִּי יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה. אַף עַל פִּי כֵן אֲנִי רוֹצֶה לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ בְּרָצוֹן חָזָק כִּי מִי פֶּתִי וּמְשֻׁגָּע שֶׁלֹּא יִרְצֶה טוֹב הָאֱמִתִּי וְהַנִּצְחִי רַק שֶׁקְּשֶׁה לוֹ לְהִתְגַּבֵּר עַל מַה שֶּׁצָּרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר. אֲבָל עַל כָּל פָּנִים הָרָצוֹן שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל הַמַּאֲמִינִים בַּה' יִתְבָּרַךְ. בְּוַדַּאי חָזָק מְאד מְאד לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. רַק מַחֲמַת שֶׁאֵין יוֹדְעִין מַעֲלַת הָרָצוֹן שֶׁהָרָצוֹן בְּעַצְמוֹ טוֹב מְאד. עַל כֵּן כְּשֶׁרוֹאִין שֶׁכַּמָּה פְּעָמִים רָצוּ בְּרָצוֹן חָזָק לַה' יִתְבָּרַךְ וְאַף עַל פִּי כֵן עֲדַיִן לֹא זָכוּ לַעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ וְגַם קְצָת פָּגְמוּ יוֹתֵר עַל כֵּן הֵם מִתְיָאֲשִׁים בְּעַצְמָן וְשׁוֹכְחִים לִכְסֹף יוֹתֵר עַד שֶׁנִּתְעַלֵּם הָרָצוֹן אָצְלָם. וּבֶאֱמֶת זֶה הַפְּגָם קָשֶׁה יוֹתֵר מִן הַכֹּל.

כִּי אֵיךְ שֶׁהוּא עַל כָּל פָּנִים אַל יַרְפֶּה אֶת הָרָצוֹן וְלֹא יִטֹּשׁ וְלֹא יַעֲזֹב אֶת הָרָצוֹן. אַדְרַבָּא יַרְגִּיל עַצְמוֹ לִכְסֹף וּלְהִשְׁתּוֹקֵק בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר וְיוֹתֵר בְּרָצוֹן חָזָק יוֹתֵר וְיוֹתֵר לַה' יִתְבָּרַךְ וְזֶה הָרָצוֹן בְּעַצְמוֹ טוֹב מְאד וְיָכוֹל לִזְכּוֹת עַל יְדֵי זֶה לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה בֶּאֱמֶת וְלַעֲלוֹת לְכָל הַמַּעֲלוֹת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. (הִלְכוֹת עֶרֶב הֲלָכָה ג אוֹת ה):

אות-פה

הַתְּפִלָּה וְהַצְּעָקָה הִיא בִּבְחִינַת מְחָאָה

אַף עַל פִּי שֶׁאָנוּ צוֹעֲקִין וּמִתְחַנְּנִין כָּל כָּךְ שָׁנִים לָשׁוּב לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וַעֲדַיִן אָנוּ רְחוֹקִים מִשָּׁם אַף עַל פִּי כֵן אֵין שׁוּם תְּפִלָּה וּצְעָקָה נֶאֱבֶדֶת אֲפִלּוּ שֶׁל הַפָּחוּת שֶׁבַּפְּחוּתִים כִּי בְּכָל צְעָקָה וּתְפִלָּה כּוֹבְשִׁין אֵיזֶה חֵלֶק אוֹ נְקֻדָּה מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁבְּעִתָּהּ יְחִישֶׁנָּה שֶׁיִּתְקַבְּצוּ כָּל הַנְּקֻדּוֹת שֶׁכְּבָשָׁנוּ בִּתְפִלּוֹתֵינוּ וְנָשׁוּב לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּכְעֵין מַה שֶּׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל מַאֲמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָא כד חַם גַּבֵּהּ אִתְהַפִּיךְ וְכוּ' (סִימָן ב' לִקּוּטֵי א')

וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁהוּא פָּגוּם מְאד וְאֵין לוֹ כֹּחַ בִּצְעָקָתוֹ וּתְפִלָּתוֹ לִכְבֹּשׁ אֵיזֶה נְקֻדָּה וְחֵלֶק מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אַף עַל פִּי כֵן צַעֲקָתוֹ פּוֹעֶלֶת הַרְבֵּה כִּי צַעֲקָתוֹ שֶׁצּוֹעֵק וּמִתְפַּלֵּל לָשׁוּב לְאַרְצֵנוּ הִיא בִּבְחִינַת מְחָאָה הַמְבָאֶר בְּדִין חֲזָקַת קַרְקָעוֹת שֶׁכָּל זְמַן שֶׁהוּא מוֹחֶה אֵין חֲזָקַת הַמַּחֲזִיק מוֹעֶלֶת כְּלוּם. עַל כֵּן אַף עַל פִּי שֶׁהֵם גָּזְלוּ מֵאִתָּנוּ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהִוא אַרְצֵנוּ וְנַחֲלָתֵנוּ וְאֵין בָּנוּ כֹּחַ לְהוֹצִיאָהּ מֵאִתָּם מֵחֲמַת פְּגַם מַעֲשֵׂינוּ הָרָעִים אַף עַל פִּי כֵן מִתְפַּלְּלִים וְצוֹעֲקִין בְּכָל פַּעַם וּבְיוֹתֵר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הִוא שֶׁלָּנוּ כִּי הִיא נַחֲלָתֵנוּ וּבָזֶה אָנוּ עוֹשִׂים בְּחִינַת מְחָאָה לְהִסְטָרָא אָחֳרָא שֶׁלֹּא יִטְעוּ שֶׁאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל תִּשָּׁאֵר כְּבוּשָׁה בְּיָדָם חַס וְשָׁלוֹם כִּי אֵין חֻזְקָתָם חֲזָקָה כְּלָל כִּי אָנוּ מוֹחִים בָּהֶם עַל יְדֵי שֶׁאָנוּ צוֹעֲקִים וּמִפָּרְסְמִין בְּכָל פַּעַם

וּבִפְרָט בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה לְכָל דָּרֵי מַעְלָה וּמַטָּה שֶׁאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הִוא שָׁלְנוּ מֵאֲבוֹתֵינוּ וְסוֹף כָּל סוֹף נוֹצִיא אוֹתָהּ מִיָּדָם וּמִזֶּה יָכוֹל כָּל אָדָם לְהָבִין רְמָזִים לְעַצְמוֹ לְהִתְחַזֵּק בְּכָל פַּעַם בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וּצְעָקָה לַה' יִתְבָּרֵךְ יְהִיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה אֶפְלוּ אִם יַעֲבֹר עָלָיו מָה כִּי אֲפִלּוּ אִם רוֹאֶה שֶׁאֵינוֹ פּוֹעֵל חַס וְשָׁלוֹם בִּתְפִלָּתוֹ אַדְרַבָּא הָרַע מִתְגַּבֵּר עָלָיו בְּיוֹתֵר אַף עַל פִּי כֵן יֵדַע וְיַאֲמִין שֶׁפּוֹעֵל הַרְבֵּה בִּתְפִלָּתוֹ וְצַעֲקָתוֹ כִּי עַל כָּל פָּנִים תְּפִלָּתוֹ וְצַעֲקָתוֹ הִוא בְּחִינַת מְחָאָה הַנ"ל. כִּי כְּבָר מְבֹאָר שֶׁקְּדֻשַּׁת שֶׁל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הִוא בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּכְשֶׁהָרַע מִתְגַּבֵּר עַל הָאָדָם בְּתַאֲוֹת רָעוֹת וּמִדּוֹת רָעוֹת זֶה בְּחִינַת שֶׁרוֹצֶה לְגָרְשׁוֹ חַס וְשָׁלוֹם מֵהַסְתַּפֵּחַ בְּנַחֲלַת ה' שֶׁהִוא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכָל מַה שֶּׁחוֹתֵר לְשׁוּב לִקְדֻשָּׁתוֹ אֵין מַנִּיחִין אוֹתוֹ מֵעֶצֶם הַהִתְנַגְּדוּת שֶׁמִּתְגָּרִין בּוֹ וְהוּא אֵינוֹ מִתְגַּבֵּר כָּרָאוּי נֶגְדָּם. עַל כֵּן כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר אַף עַל פִּי כֵן בִּתְפִלָּה וּצְעָקָה לַה' יִתְבָּרֵךְ אָז לֹא יוּכְלוּ לְגָרְשׁוֹ וְלִכְבֹּשׁ חֶלְקוֹ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם בְּשׁוּם אֹפֶן כִּי תְּפִלָּתוֹ וְצַעֲקָתוֹ הִיא בְּחִינַת מְחָאָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה אֵין יְכוֹלִין לְהַחֲזִיק בְּנַחֲלָתוֹ בְּשׁוּם אֹפֶן כִּי אֵין חֲזָקָה מוֹעֶלֶת כְּשֶׁיֵּשׁ מְחָאָה נֶגְדּוֹ וְכַנַּ"ל. (הִלְכוֹת חֲזָקַת מִטַּלְטְלִין הֲלָכָה ה אוֹת יב יג):

אות-פו

עַל יְדֵי דִּבּוּרֵי אֱמֶת יִמְצָא הַפֶּתַח שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה

בֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם מְנִיעָה כְּלָל. רַק הָעִקַּר הַמְּנִיעָה הִוא הַחֹשֶׁךְ שֶׁנִּקְרָא מְנִיעָה. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְלֹא חָשַׂכְתָּ וְכוּ'. הַיְנוּ מַה שֶּׁמְּרַמִּין אֶת הָאָדָם בִּבְלִבּוּלִים וּשְׁטוּתִים. וּמַחֲשִׁיכִין לִפְנֵי עֵינָיו בַּאֲחִיזַת עֵינַיִם. עַד שֶׁנִּדְמֶה לְהָאָדָם שֶׁאֵין שׁוּם פֶּתַח לְפָנָיו לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרֵךְ אֲבָל בֶּאֱמֶת דֶּרֶךְ הַחַיִּים נָתוּן לִפְנֵי כָּל אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם. וַאֲפִלּוּ בַּשְּׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת יְכוֹלִין לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרֵךְ. כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים. רַק שֶׁהָאָדָם הוּא עִוֵּר וְאֵין רוֹאֶה אֶת הַפֶּתַח עַל יְדֵי הַקְּלִפּוֹת שֶׁנִּקְרָאִים חֹשֶׁךְ.

שֶׁהֵם עִקַּר הַמְּנִיעוֹת. שֶׁהֵם מַחֲשִׁיכִין אוֹר עֵינָיו שֶׁל אָדָם עַד שֶׁאֵין רוֹאֶה הַפֶּתַח. בִּבְחִינַת וְאֶת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר פֶּתַח הַבַּיִת הִכּוּ בַּסַּנְוֵרִים וְכוּ' וַיִּלְאוּ לִמְצֹא הַפֶּתַח. שֶׁמִּי שֶׁאֵינוֹ כְּדַאי לִכְנֹס מַחֲשִׁיכִין אֶת עֵינָיו. שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סַנְוֵרִים עַד שֶׁהוּא לוֹאֶה לִמְצֹא הַפֶּתַח. וְעַל כֵּן אֵין חָכְמָה וְאֵין תְּבוּנָה וְאֵין עֵצָה לַעֲמֹד כְּנֶגְדָּם כִּי אִם עַל יְדֵי הָאֱמֶת. שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא. צָרִיךְ לְהִסְתַּכֵּל רַק עַל הָאֱמֶת בַּאֲשֶׁר הוּא שָׁם וּלְדַבֵּר דִּבְרֵי אֱמֶת בִּתְפִלָּתוֹ וּתְחִנָּתוֹ כְּפִי מַה שֶּׁהוּא. אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל וּלְדַבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ כְּלָל. אַף עַל פִּי כֵן יִרְאֶה עַל כָּל פָּנִים לְדַבֵּר הַדִּבּוּר שֶׁיְּדַבֵּר בֶּאֱמֶת. כְּגוֹן שֶׁיֹּאמַר. רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם הוֹשִׁיעֵנִי. וְיֹאמַר אֵלּוּ הַתֵּבוֹת בֶּאֱמֶת עַל כָּל פָּנִים. וְכֵן כַּיּוֹצֵא בָּזֶה בִּשְׁאָר דִּבּוּרִים. עַל כָּל פָּנִים יֹאמַר אוֹתָם

בֶּאֱמֶת. אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהוֹצִיא אוֹתָם בְּחִיּוּת וְהִתְלַהֲבוּת כָּרָאוּי. עַל כָּל פָּנִים יֹאמַר אוֹתָם בִּפְשִׁיטוּת בֶּאֱמֶת. וְאָז הָאֱמֶת יָאִיר לוֹ. וְיִזְכֶּה לִרְאוֹת הַפֶּתַח.
וְאָז בְּוַדַּאי יִזְכֶּה לִכְנס אֶל הַקְּדֻשָּׁה. כִּי אֵין שׁוּם מְנִיעָה בָּעוֹלָם כַּנַּ"ל. וְתֵכֶף כְּשֶׁרוֹאִין הַפֶּתַח נִכְנָסִין אֶל הַקְּדֻשָּׁה לְבֶטַח. (הִלְכוֹת חֲלֻקַּת שֻׁתָּפִין הֲלָכָה ד אוֹת ד):

אות-פז

גַּם אִם יִנָּצֵל רַק מְדֻבָּר אֶחָד כְּדַאי כָּל הַהִתְבּוֹדְדוּת
רָאוּי לָאָדָם הַבַּר דַּעַת שֶׁיִּהְיֶה מְרֻצֶּה שֶׁאֲפִלּוּ אִם לֹא יִפְעַל בְּכָל עֲבוֹדָתוֹ וְטָרְחוֹ וִיגִיעוֹ רַק שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִנָּצֵל פַּעַם אַחַת מֵאֵיזֶה עֲבֵרָה גְּמוּרָה אוֹ הִרְהוּר אוֹ תַּאֲוָה כָּל יְמֵי חַיָּיו, דְּהַיְנוּ שֶׁעַל יְדֵי עֲבוֹדָתוֹ וּתְפִלָּתוֹ וְהִתְבּוֹדְדוּתוֹ וְכוּ' יִזְכֶּה שֶׁבְּסוֹף יָמָיו יִהְיֶה לוֹ נֶחְסָר וְנִפְחַת עֲבֵרָה אַחַת, הַיְנוּ שֶׁעַל יְדֵי עֲבוֹדָתוֹ זָכָה שֶׁעַכְשָׁו יֵשׁ לוֹ עֲבֵרָה אַחַת פְּחוּתָה מֵהֶחְשְׁבּוֹן עֲוֹנוֹתָיו מֵאֲשֶׁר הָיָה לוֹ אִם לֹא הָיָה חוֹתֵר וּמִתְפַּלֵּל לְהִנָּצֵל מֵהֶם גַּם זֶה הָיָה כְּדַאי לוֹ. כִּי סוֹף כָּל סוֹף לֹא נִשְׁאָר לְאָדָם מִכָּל עֲמָלוֹ וִיגִיעוֹ מַה שֶּׁעָמַל וְטָרַח בָּעוֹלָם הַזֶּה כִּי אִם מַה שֶּׁזָּכָה לִפְעָמִים לְהִנָּצֵל מֵרַע וַעֲבֵרוֹת וְלַחֲטֹף לִפְעָמִים אֵיזֶה מִצְוֹת. וְאִי אֶפְשָׁר לְהַאֲרִיךְ כִּי אֲלָפִים וְרִבְבוֹת יְרִיעוֹת לֹא יַסְפִּיקוּ לְבָאֵר עַד הֵיכָן הָאָדָם צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק תָּמִיד בְּהִשְׁתּוֹקְקוּת לַה' יִתְבָּרַךְ וְלֹא יַנִּיחַ אֶת הָרָצוֹן לְעוֹלָם. (הִלְכוֹת שְׁלוּחִין הֲלָכָה גִּדְּף ר"ה ע"א):

אות-פח

עִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת הוּא עַל יְדֵי תְּפִלָּה
עִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת שֶׁיִּזְכֶּה לִשְׁאֹר קַיָּם עַל מַעֲמָדוֹ לְעוֹלָם, לְקַיֵּם אִם אֶסֹּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ לֶאֱחֹז עַצְמוֹ בַּה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד בְּכָל הַנְּפִילוֹת וְהַיְרִידוֹת שֶׁבָּעוֹלָם וַאֲפִלּוּ בַּשְּׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת מַמָּשׁ לֹא יִתְיָאֵשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּשׁוּם אֹפֶן שֶׁבָּעוֹלָם, הוּא עַל יְדֵי תְּפִלָּה כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הִיא תְּפִלָּה. כִּי עַל פִּי הַתּוֹרָה לֹא הָיָה לְהַבְעַל עֲבֵרָה שׁוּם תַּקָּנָה בָּעוֹלָם כַּמְבאָר בִּדְבָרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. אֲבָל ה' יִתְבָּרַךְ חָפֵץ חֶסֶד הוּא וְרוֹצֶה בַּתְּשׁוּבָה וְהִקְדִּים תְּשׁוּבָה לָעוֹלָם. וּתְשׁוּבָה הִיא לְמַעְלָה מִן הַתּוֹרָה שֶׁשָּׁם בִּבְחִינַת תְּשׁוּבָה נִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה וּזְדוֹנוֹת נִתְהַפְּכִין לִזְכֻיּוֹת. וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה הִיא תְּפִלָּה כִּי תְּפִלָּה גַּם כֵּן לְמַעְלָה מִן הַתּוֹרָה כַּמְבאָר בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת.
כִּי תְּפִלָּה הִיא דְּבָרִים הָעוֹמְדִים בְּרוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁהוּא בְּחִינַת נִסְתָּרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה לְמַעְלָה מִן הַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם סִימָן כב עַיֵּן שָׁם. וְעַל כֵּן מִי שֶׁרוֹצֶה לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת עִקַּר הַתְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה

הִיא עַל יְדֵי תְּפִלָּה דְּהַיְנוּ שֶׁיִּתְפַּלֵּל תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּרַחֵם עָלָיו מֵעַתָּה וְיַצִּילֵהוּ מֵעֲוֹנוֹת. כִּי בֶּאֱמֶת כָּל אָדָם הוּא בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה בְּזֶה הָעוֹלָם וּבִפְרָט הַבַּעַל תְּשׁוּבָה שֶׁכְּבָר נִכְשַׁל בַּמֶּה שֶׁנִּכְשַׁל וְאֵיךְ יִזְכֶּה לָשׁוּב כִּי בְּכָל יוֹם יִצְרוֹ שֶׁל אָדָם מִתְגַּבֵּר עָלָיו וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וְכָל מַה שֶּׁהָאָדָם רוֹצֶה לְהִתְגַּבֵּר עַל הַבַּעַל דָּבָר הוּא מִתְגַּבֵּר עָלָיו בְּיוֹתֵר כִּי כָּל הַגָּדוֹל מֵחֲבֵרוֹ יִצְרוֹ גָּדוֹל מִמֶּנּוּ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּכְמוֹ שֶׁרוֹאִין בְּחוּשׁ כִּי הוּא כְּמוֹ שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם שֶׁנִּלְחָמִין זֶה עִם זֶה, שֶׁכְּשֶׁרוֹאֶה הָאֶחָד שֶׁחֲבֵרוֹ מִתְגַּבֵּר עָלָיו אֲזַי הוּא מִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר. וְאִם כֵּן אֵיךְ יִזְכֶּה לַתְּשׁוּבָה כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁרוֹצֶה לְהִתְגַּבֵּר עַל מַה שֶּׁצָּרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר מִתְגַּבְּרִין עָלָיו יוֹתֵר. עַל כֵּן הָעִקָּר הוּא תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת שֶׁצָּרִיךְ לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לְהִתְבּוֹדֵד בְּכָל יוֹם וְיוֹם בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וּלְהַפִּיל תְּחִנָּתוֹ לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ הַמֹּלֵא רַחֲמִים בְּכָל עֵת שֶׁיְּזַכֵּהוּ לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה בֶּאֱמֶת. וַאֲפִלּוּ אִם רוֹאֶה שֶׁאֵינוֹ פּוֹעֵל בִּתְפִלָּתוֹ כִּי עֲדַיִן מִתְגַּבְּרִים עָלָיו יוֹתֵר אַף עַל פִּי כֵן יַעֲשֶׂה אֶת שֶׁלּוֹ וְיִתְפַּלֵּל תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ אוּלַי יָחוּס אוּלַי יְרַחֵם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב קַוֵּה אֶל ה' וְכוּ' וּפְרֵשׁ רַשִׁ"י וְאִם לֹא נִתְקַבְּלָה תְּפִלָּתְךָ חֲזַק וֶאֱמַץ לִבֶּךָ וְחַזֵּר וְקַוֵּה אֶל ה'. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אִם רוֹאֶה אָדָם שֶׁהִתְפַּלֵּל וְלֹא נַעֲנָה יַחֲזֹר וְיִתְפַּלֵּל שֶׁנֶּאֱמַר קַוֵּה אֶל ה' חֲזַק וְיַאֲמֵץ לִבֶּךָ וְקַוֵּה אֶל ה'.

וְכָל זְמַן שֶׁאֵין הָאָדָם חָזָק בְּדַעְתּוֹ שֶׁתָּמִיד יְקַוֶּה לַה' וְיִעְתִּיר אֵלָיו אַף אִם יַעֲבֹר עָלָיו מָה, עֲדַיִן אֵין תְּשׁוּבָתוֹ שְׁלֵמָה כִּי מִי יוֹדֵעַ מַה יּוֹלַד יוֹם אוּלַי יָבוֹא עָלָיו נִסָּיוֹן אוֹ מִכְשׁוֹל וְכוּ' וּמִי יוֹדֵעַ אִם יַעֲמד בְּקִשְׁרֵי הַמִּלְחָמָה. אֲבָל אִם הָאָדָם חָזָק בְּדַעְתּוֹ שֶׁאֲפִלּוּ אִם חַס וְשָׁלוֹם לֹא יַעֲמד בַּנִּסָּיוֹן וַאֲפִלּוּ אִם יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה אַף עַל פִּי כֵן יְקַוֶּה תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ, אָז הוּא בָּטוּחַ שֶׁבְּוַדַּאי יְזַכֶּה לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה כִּי סוֹף כָּל סוֹף יָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ מֵאַחַר שֶׁחָזָק בְּדַעְתּוֹ שֶׁלֹּא יִפֹּל מִשּׁוּם דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם. וּכְמוֹ שֶׁשָּׁמַעְנוּ מִפִּי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּעַצְמוֹ שֶׁאָמַר לָנוּ בְּפֵרוּשׁ כְּמוֹ שֶׁאַתֶּם רוֹאִין אוֹתִי (כְּלוֹמַר שֶׁאַתֶּם יוֹדְעִין קְדֻשָּׁתִי הַגְּדוֹלָה שֶׁאֲנִי צַדִּיק גָּמוּר וְכוּ') אַף עַל פִּי כֵן אִם הָיִיתִי עַכְשָׁו עוֹבֵר עֲבֵרָה גְּדוֹלָה מַמָּשׁ לֹא הָיִיתִי נוֹפֵל בְּדַעְתִּי כְּלָל רַק הָיִיתִי אִישׁ כָּשֵׁר אַחַר הָעֲבֵרָה כְּמוֹ קֹדֶם רַק אַחַר כָּךְ הָיִיתִי עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה. וְעַל כֵּן גְּאֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה הִיא בְּחִינַת תְּפִלָּה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה סִימָן ב'. כִּי מָשִׁיחַ יִבְנֶה לָנוּ אֶת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא מְקוֹם הַתְּפִלָּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד כִּי דָּוִד הוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַתְּפִלָּה שֶׁבְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים מִתְפַּלְּלִים לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּזְכּוּ לָשׁוּב אֵלָיו בֶּאֱמֶת כִּי הוּא נֹעַם זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל, וְכָל הַתְּפִלּוֹת נִקְרָאִין עַל שְׁמוֹ כִּי כָּל סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁחִבֵּר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם נִתְיַסֵּד

עַל עִנְיָן זֶה שֶׁנִּזְכֶּה לְשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ מִכָּל הַנְּפִילוֹת שֶׁבָּעוֹלָם. כִּי אֵין חָכְמָה וְאֵין תְּבוּנָה וְאֵין עֵצָה לַעֲמֹד נֶגֶד הַבַּעַל דָּבָר כִּי אִם עַל יְדֵי תְּפִלָּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְכָל הָעֲצוֹת וּלְכָל אוֹפַנֵּי הַיְשׁוּעוֹת, לִזְכוֹת לָצֵאת מִגְּלוּת נַפְשׁוֹ וּלְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְזֶה שֶׁאָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם תַּחַת אַהֲבָתִי יִשְׂטְנוּנִי וַאֲנִי תְּפִלָּה שֶׁכָּל מַה שֶּׁאֲנִי אוֹהֵב בְּיוֹתֵר אֶת ה' יִתְבָּרַךְ וְרוֹצֶה לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ הֵם מַסְטִינִים עָלַי בְּיוֹתֵר כִּי כָּל הַגָּדוֹל מֵחֲבֵרוֹ יִצְרוֹ גָּדוֹל מִמֶּנּוּ וְאִם כֵּן אֵיךְ אֶזְכֶּה לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ מֵאַחַר שֶׁבְּכָל פַּעַם מִתְגַּבְּרִים וּמִתְגָּרִים בִּי יוֹתֵר. אַךְ וַאֲנִי תְּפִלָּה, אֲנִי אֶתְפַּלֵּל תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיּוֹצִיאֵנִי מִן הַשְּׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה אֲנִי אֶתְפַּלֵּל תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת וַאֲנִי תְּפִלָּה וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב וַאֲנִי תָּמִיד אֲיַחֵל וְהוֹסַפְתִּי עַל כָּל תְּהִלָּתֶךָ, שֶׁאוֹסִיף בְּכָל פַּעַם לוֹמַר תְּהִלִּים וּתְחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת אוּלַי יְרַחֵם. (הִלְכוֹת אוֹנָאָה הֲלָכָה ג אוֹת ב):

אות-פט

כְּשֶׁזּוֹכֶה לִתְפִלָּה יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה לְעוֹלָם

כָּל זְמַן שֶׁאֵין הָאָדָם זוֹכֶה לִתְפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת, עֲדַיִן אֵין לוֹ מָקוֹם לַה' וַעֲדַיִן הוּא נָע וָנָד וּמְטֻלְטָל. וַאֲפִלּוּ אִם עוֹסֵק בַּתּוֹרָה עֲדַיִן אֵינוֹ בָּטוּחַ שֶׁיִּשָּׁאֵר קַיָּם עַל עָמְדוֹ כִּי מִי יוֹדֵעַ מַה יֵּעָבֵר עָלָיו. כְּמוֹ שֶׁרָאִינוּ כַּמָּה וְכַמָּה בְּנֵי אָדָם שֶׁעָסְקוּ בַּתּוֹרָה בְּהַתְמָדָה גְּדוֹלָה כַּמָּה שָׁנִים וְאַחַר כָּךְ נָפְלוּ מְאד וְנִתְרַחֲקוּ מִן הַתּוֹרָה לְגַמְרֵי. וּבִפְרָט שֶׁיֵּשׁ אֲנָשִׁים הַרְבֵּה שֶׁנָּפְלוּ לְמַה שֶׁנָּפְלוּ עַד שֶׁיֵּשׁ שֶׁנָּפְלוּ לַעֲבֵרוֹת גְּדוֹלוֹת מַמָּשׁ רַחֲמָנָא לִצְלָן וְהֵם מִשְׁקָעִים בְּיִוּן מְצוּיָּה בְּטִיט הַיָּוֵן. וְהֵם מְצַפִּים וּמִתְגַּעְגְּעִים לָצֵאת מִטִּנּוּפָם וְלִכְלוּכָם אַךְ אֵין מִי שֶׁיּוֹשִׁיעֵם וְיוֹצִיאֵם.

עַל כֵּן עִקַּר הַמָּקוֹם וְהַמַּעֲמָד דִּקְדֻשָּׁה הוּא תְּפִלָּה כִּי עַל יְדֵי תְּפִלָּה זוֹכִין לִשְׁאֵר קַיָּם עַל עָמְדוֹ תָּמִיד אֲפִלּוּ אִם יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה. כִּי כְּשֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה כִּי אִם לַתּוֹרָה לְבַד אַף עַל פִּי שֶׁטּוֹב מְאד וְזֶה עִקַּר הַתַּכְלִית כִּי הֵם חַיֵּינוּ וְאוֹרֶךְ יָמֵינוּ, אַף עַל פִּי כֵן אַחַר כָּךְ כְּשֶׁנּוֹפֵל חַס וְשָׁלוֹם מִן הַתּוֹרָה אֵין לוֹ בַּמֶּה לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ. אֲבָל כְּשֶׁזּוֹכֶה לִתְפִלָּה יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה לְעוֹלָם אֲפִלּוּ אִם יַעֲבֹר עָלָיו מָה. כִּי לִפְעָמִים נוֹפֵל הָאָדָם לִירִידָה עֲמֻקָּה שֶׁאֵין שָׁם שׁוּם מַעֲמָד וּבִפְרָט בַּדּוֹרוֹת הַלָּלוּ שֶׁרַבִּים מִיִּשְׂרָאֵל נָפְלוּ מְאד עַד שֶׁהֵם בְּעֵינֵיהֶם לְאַחַר יֵאוּשׁ לְגַמְרֵי. וַעֲלֵיהֶם הִתְנַבֵּא דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם טָבַעְתִּי בִּיוֵן מְצוּלָה וְאֵין מַעֲמָד בָּאתִי בְמַעֲמַקֵּי מַיִם וְשִׁבֹּלֶת שְׁטָפָתְנִי, כִּי עַל גְּלוּת הַזֶּה נֶאֱמַר וַתֵּרֶד פְּלָאִים אֵין עוֹזֵר לָהּ. וְגִדֶּל הָרַחֲמָנוּת שֶׁיֵּשׁ עַל אֲנָשִׁים כְּאֵלּוּ שֶׁטּוֹבְעִים בְּיִוּן מְצוּלָה וְאֵין מַעֲמָד אֵין לְשַׁעֵר, הַמָּקוֹם יְרַחֵם עֲלֵיהֶם. וּבַמֶּה אֶפְשָׁר לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ וְלִשְׁאֵר עַל עָמְדוֹ בִּנְפִילָה וִירִידָה כָּזוֹ רַחֲמָנָא לִצְלָן מֵאַחַר

שֶׁאֵין שָׁם שׂוּם מָעָמָד, כִּי נִתְרַחֵק מִכָּל הַקְּדֻשּׁוֹת וְשׁוֹקֵעַ וְטוֹבֵעַ בְּכָל יוֹם בַּמֶּה שֶׁטּוֹבֵעַ. עַל כֵּן הָעִקָּר הוּא תְּפִלָּה וּצְעָקָה וַאֲנָחָה לַה' יִתְבָּרַךְ וּכְמוֹ שֶׁאָמַר שָׁם דָּוִד אַחַר שֶׁהֶאֱרִיךְ בְּגֹדֶל צָרוֹת הַנֶּפֶשׁ שֶׁיֵּשׁ עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְפִי עִנְיָנוֹ בְּחִינַת טָבַעְתִּי בִּיוֵן מְצוּלָה וְאֵין מָעָמָד וְכוּ' יָגַעְתִּי בְּקָרְאִי וְכוּ' רַבּוּ מִשַּׂעֲרוֹת רֹאשִׁי שׂוֹנְאַי חִנָּם וְכוּ'. אַחַר כָּךְ אָמַר וַאֲנִי תְּפִלָּתִי לְךָ ה' עֵת רָצוֹן וְכוּ' שֶׁאֲנִי אַחֲזִיק עַצְמִי לְעוֹלָם בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים לַה' יִתְבָּרַךְ אוּלַי יְרַחֵם, שֶׁתְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת מָעָמָד וּמָקוֹם אֲפִלּוּ בִּיוֵן מְצוּלָה שֶׁאֵין שָׁם שׂוּם מָעָמָד, כִּי הַתְּפִלָּה נִקְרֵאת עָמִידָה כִּי אֵין עָמִידָה אֶלָּא תְּפִלָּה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת ו' ע"ב) וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב עוֹמְדוֹת הָיוּ רַגְלֵינוּ בִּשְׁעָרַיִךְ יְרוּשָׁלָיִם. כִּי יְרוּשָׁלַיִם שָׁם הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בֵּית הַתְּפִלָּה, שָׁם עִקַּר בְּחִינַת הָעֲמִידָה כִּי עַל יְדֵי תְּפִלָּה יְכוֹלִין לְהִתְקָרֵב תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא. כִּי אַף עַל פִּי שֶׁהוּא רָחוֹק מִכָּל הַקְּדֻשּׁוֹת וּמִכָּל הַתּוֹרָה וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ בְּשׂוּם דָּבָר, אַף עַל פִּי כֵן אִם יִתְלֶה עֵינָיו לַמָּרוֹם וְיִתְפַּלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ מִמָּקוֹם שֶׁהוּא עֲדַיִן יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה. וְעַל כֵּן מִי שֶׁרוֹצֶה לִהְיוֹת אִישׁ יִשְׂרְאֵלִי בֶּאֱמֶת צָרִיךְ שֶׁיֹּאחֵז בִּשְׁנֵיהֶם בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה כִּי שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד טוֹבִים אֲשֶׁר אִם יִפֹּל חַס וְשָׁלוֹם, הָאֶחָד יָקִים אֶת חֲבֵרוֹ. (שָׁם):

אות-צ

כְּשֶׁחָזָק בִּתְפִלָּה לֹא יוּכַל הַיֵּצֶר הָרָע לְהוֹנוֹתוֹ

כְּשֶׁזּוֹכִין לִתְפִלָּה כַּמְבֹאָר לְעֵיל, הֵינוּ שֶׁהָאָדָם חָזָק וְאַמִּיץ בְּדַעְתּוֹ שֶׁתָּמִיד יִתְפַּלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּקָרְבֵהוּ לַעֲבוֹדָתוֹ בֶּאֱמֶת יְהֵיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת וַאֲנִי תְּמִיד אֲיַחֵל וְכַנַּ"ל, אָזַי בְּוַדַּאי לֹא יוּכַל הַיֵּצֶר הָרָע לְהוֹנוֹתוֹ וּלְהַטְעוֹתוֹ עוֹד בְּשׂוּם אֹפֶן בִּבְחִינַת אֵין אוֹנָאָה לְקַרְקָעוֹת. כִּי תְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת גְּאֻלָּה אֲחֲרוֹנָה שֶׁאֵין אַחֲרִיתָהּ הֶפְסֵק כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת סְמִיכַת גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה שֶׁעִקַּר סְמִיכוּת הַגְּאֻלָּה בִּכְלָל וּבִפְרָט הִיא לַתְּפִלָּה. כִּי עִקַּר תִּקְוָתֵנוּ וְסְמִיכָתֵנוּ לִגְאֻלָּה שְׁלֵמָה בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ בִּכְלָלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת הִוא עַל יְדֵי תְּפִלָּה כַּנַּ"ל. כִּי יְהֵיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה כָּל זְמַן שֶׁמְּחַזֵּק וּמְאַמֵּץ אֶת לִבּוֹ לְהִתְפַּלֵּל עֲדַיִן לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּשִׁיבֵהוּ אֵלָיו וּפוֹרֵשׂ כַּפָּיו לַה' יִתְבָּרַךְ מִמָּקוֹם שֶׁהוּא אַף עַל פִּי שֶׁעוֹבְרִים עָלָיו יָמִים וְשָׁנִים הַרְבֵּה בְּקִלְקוּלוֹ כָּל אֶחָד לְפִי עִנְיָנוֹ שֶׁנִּתְפַּס בּוֹ אֲפִלּוּ אִם נִתְפַּס בַּמֶּה שֶׁנִּתְפַּס עֲדַיִן יֵשׁ לוֹ סְמִיכָה וְתִקְוָה וּמָעָמָד עַל יְדֵי תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וּבַקָּשׁוֹת אֲפִלּוּ בְּהַיְוֵן מְצוּלָה וְאֵין מָעָמָד כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב קִוִּיתִי אֶל ה' וַיֵּט אֵלַי וַיִּשְׁמַע שַׁוְעָתִי וַיַּעֲלֵנִי מִבּוֹר שָׁאוֹן מִטִּיט הַיָּוֵן וַיָּקֶם עַל סֶלַע רַגְלַי כּוֹנֵן אֲשׁוּרַי וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי שֶׁשִּׂוַּעְתִּי לַה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד בְּקִוּוּי אַחַר קִוּוּי עַל יְדֵי זֶה זָכִיתִי וַיַּעֲלֵנִי מִבּוֹר שָׁאוֹן מִטִּיט הַיָּוֵן, שֶׁעָלִיתִי מִמְּקוֹמוֹת רָעִים וּמְטֻנָּפִים מְאד שֶׁנִּקְרָאִים

בּוֹר שָׁאוֹן וְטִיט הַיָּוֵן, אֲשֶׁר שָׁם אֵין שׁוּם מָעֳמָד כְּשֶׁנּוֹפְלִים לְשָׁם וְחַס וְשָׁלוֹם יְכוֹלִים לִטְבֹּעַ שָׁם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב טָבַעְתִּי בִּיוֵן מְצוּלָה וְאֵין מָעֳמָד וּבָאֳמֶת כַּמָּה בְּנֵי אָדָם נִטְבְּעוּ שָׁם וְנִטְרְדוּ מִן הָעוֹלָם. אֲבָל אָנכִי שִׁקַּוִּיתִי לַה' יִתְבָּרַךְ בְּקִוּוּי אַחַר קִוּוּי וְשִׁוַּעְתִּי לַה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד עַל יְדֵי זֶה הֶעֱלַנִי מִבּוֹר שָׁאוֹן מִטִּיט הַיָּוֵן כַּנַ"ל וַיָּקֶם עַל סֶלַע רַגְלַי כּוֹנֵן אֲשׁוּרַי.

כִּי עִקַּר הַתִּקּוּמָה וְהָעֳמִידָה וְהַסְּמִיכָה הוּא עַל תְּפִלָּה לַה' יִתְבָּרַךְ כִּי עַל יְדֵי תְּפִלָּה וְשִׁוָּעָה וּזְעָקָה לְהַשֵּׁם יְכוֹלִין לַעֲמד אֲפִלּוּ בְּמָקוֹם שֶׁאֵין שָׁם שׁוּם מָעֳמָד וְכַנַ"ל:

כִּי כָּל זְמַן שֶׁאֵין הָאָדָם זוֹכֶה לִתְפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת אַף עַל פִּי שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה שֶׁזֶּה עִקַּר הַתַּכְלִית, אַף עַל פִּי כֵן עֲדַיִן אֵינוֹ בְּטוּחַ מֵאוֹנָאת וְטָעֲיוֹת שֶׁל הַבַּעַל דָּבָר כִּי לֹא זָכָה נַעֲשֵׂית לוֹ וְכוּ' וּמִי יוֹדֵעַ כַּמָּה רְשָׁתוֹת הַבַּעַל דָּבָר פּוֹרֵשׂ עָלָיו. אֲבָל כְּשֶׁזּוֹכֶה לִתְפִלָּה כַּנַ"ל הוּא בָּטוּחַ מִכָּל אוֹנָאוֹת וְטָעֲיוֹת לְעוֹלָם כִּי עַל הַכֹּל יִתְפַּלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה כַּנַ"ל.

וְזֶה בְּחִינַת גְּאֻלָּה אַחֲרוֹנָה שֶׁאֵין אַחֲרִיתָהּ הֶפְסֵק כַּנַ"ל. (שָׁם אוֹת ד):

אות-צא

"לְאָדָם מַעֲרְכֵי לֵב וּמֵה' מַעֲנֵה לָשׁוֹן"

עִקַּר הַתְּפִלָּה בְּחִינַת נִשְׁמַע הוּא בְּחִינַת רְצוֹנוֹת וְכִסּוּפִין חֲזָקִים לַה' יִתְבָּרַךְ בְּדִבּוּר וּבְטוּל גָּמוּר אֶל אוֹר הָאֵין סוֹף עַד שֶׁבָּא לְדִבּוּרִים שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְרַחֵם עָלָיו וּפוֹתֵחַ פִּיו לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו וְכַמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל וְכֵן בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. וְזֶה בְּחִינַת לָאָדָם מַעַרְכֵי לֵב וּמֵה' מַעֲנֵה לָשׁוֹן שֶׁעִקַּר הַהֲכָנָה וַעֲרִיכַת הַלֵּב שֶׁמֵּכִין וּמַעֲרִיךְ לִבּוֹ בְּכִסּוּפִין חֲזָקִים וּבָא לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ, וְה' בְּרַחֲמָיו נוֹתֵן מַעֲנֶה בְּפִיו בְּחִינַת וּמֵה' מַעֲנֵה לָשׁוֹן. (הִלְכוֹת מַתָּנָה הֲלָכָה הָאוֹת ז):

אות-צב

עַל יְדֵי שֶׁמַּזְכִּירִין רַחֲמֵי ה' מִתְעוֹרְרִין רַחֲמָיו

וְזֶה בְּחִינַת שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים שֶׁזָּכָה מֹשֶׁה לְהַמְשִׁיךְ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ לִמְדוֹ סֵדֶר תְּפִלָּה וְנִתְעַטֵּף כִּשְׁלִיחַ צִבּוּר וְאָמַר לוֹ כְּדֶרֶךְ שֶׁאֲנִי עוֹמֵד וּמִתְפַּלֵּל כָּךְ יִהְיוּ עוֹשִׂין בְּנֵי בְּעֵת צָרָה. וְזֶהוּ כָּל עִנְיַן הַנַּ"ל שֶׁה' יִתְבָּרַךְ לִמְדוֹ סֵדֶר תְּפִלָּתוֹ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת תְּפִלַּת ה' וְלִמְדוֹ שֶׁכָּךְ יִהְיוּ עוֹשִׂין בָּנָיו שֶׁיַּזְכִּירוּ כָּל מִדּוֹתָיו שֶׁל רַחֲמִים וְעַל יְדֵי זֶה יִהְיוּ נַעֲנִין תָּמִיד כִּי הִבְטִיחוֹ שֶׁאֵינָן חוֹזְרוֹת רֵיקָם כִּי עַל יְדֵי שֶׁמַּזְכִּירִין מִדּוֹת רַחֲמָיו הַמְרֻבִּים עַל יְדֵי זֶה מוֹצִיאִין הַחֶסֶד מֵהֶעְלֵם אֶל הַגִּלּוּי וְהַכֹּל בְּכֹחַ תְּפִלַּת ה' שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ נִתְעַטֵּף כִּשְׁלִיחַ צִבּוּר וְהִתְפַּלֵּל בְּעַצְמוֹ וְלִמְדוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִזְכּוּ גַּם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת צָרָתָם בְּכָל הַיְרִידוֹת

שֶׁבָּעוֹלָם בְּגוּף וְנֶפֶשׁ לְהַמְשִׁיךְ הַחֶסֶד מֵהַהֶעְלֵם אֶל הַגִּלּוּי עַל יְדֵי שֶׁיַּזְכִּירוּ בַּפֶּה דַּיְקָא מִדּוֹת רַחֲמָיו. כִּי עִקַּר הַהִתְגַּלּוּת עַל יְדֵי הַדִּבּוּר כַּיָּדוּעַ בְּחִינַת עשֵׂי דְבָרוֹ הַנַּ"ל. וְזֶהוּ גֹּדֶל מַעֲלַת רִבּוּי הַתְּפִלּוֹת וּבְפָרָט הַהִתְבּוֹדְדוּת וְהַשִּׂיחוֹת הָרַבִּים בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ. וְהָעִקָּר לְהַרְגִּיל עַצְמוֹ לְהַזְכִּיר בְּכָל פַּעַם רִבּוּי רַחֲמָיו שֶׁכְּבָר עָשָׂה עִמָּנוּ וְעִמּוֹ בִּפְרָטִיּוּת וְעַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְעוֹרֵר רַחֲמָיו וּלְהִתְחַזֵּק בְּעַזּוּת דְּקְדֻשָּׁה בְּכָל הַיְרִידוֹת שֶׁבָּעוֹלָם וְלֹא יַנִּיחַ עַצְמוֹ לִפֹּל בְּשׁוּם אפֶן עַד אֲשֶׁר יָשׁוּב אֶל ה' וִירַחֲמֵהוּ. וְעַל כֵּן נוֹהֲגִין שֶׁקֹּדֶם הַסְּלִיחוֹת אוֹמְרִים פְּסוּקִים הַמְדַבְּרִים מִגְּדֻלָּתוֹ עַד אֵין חֵקֶר שֶׁהֵם הַפְּסוּקִים מִן לְךָ ה' הַצְּדָקָה וְכוּ' שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה וְכוּ' כִּי אֵין אָנוּ יְכוֹלִים לְהַתְחִיל לְדַבֵּר וּלְבַקֵּשׁ מִלְּפָנָיו סְלַח נָא לְעִצָּם רִבּוּי פְּגָמֵינוּ וְכוּ' כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁמַּזְכִּירִין עִצָּם גְּדֻלָּתוֹ עַד אֵין חֵקֶר כִּי עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא רִבּוּי רַחֲמָיו וַחֲסָדָיו וְכַנַּ"ל. (שָׁם אוֹת יז):

אות-צג

צָרִיךְ לְהַקְדִּים תְּפִלָּה לְצָרָה

אֵין שׁוּם עֵצָה וְתַחְבּוּלָה לְהִנָּצֵל מִפְּגָעֵי הָעוֹלָם כִּי אִם עַל יְדֵי תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים שֶׁיִּרְבֶּה לְהִתְפַּלֵּל בְּכָל יוֹם וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעוֹלָם יַקְדִּים אָדָם תְּפִלָּה לְצָרָה וְכוּ' מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁבָּא עָלָיו אֵיזֶה צָרָה חַס וְשָׁלוֹם אוֹ דֹּחַק. וְהַתְּפִלָּה מוֹעֶלֶת תָּמִיד כִּי יְשׁוּעָתוֹ תָּבוֹא כְּהֶרֶף עַיִן בְּהֶסַּח הַדַּעַת דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁרֹב הַצָּרוֹת בְּחִינַת נְשִׁיכַת עַקְרָב בָּא בְּהֶסַּח הַדַּעַת. וּכְמוֹ שֶׁנִּשְׁמָע מִפִּי כַּמָּה אֲנָשִׁים שֶׁצּוֹעֲקִים עַל עַצְמָם וּמוֹדִים עַל אַוְלָתָם וְאוֹמְרִים אוֹי וַאֲבוֹי הֲלֹא אָתְמוֹל לֹא עָלָה עַל דַּעְתּוֹ שֶׁיֵּחֶלֶה בְּנוֹ הֶחָבִיב עָלָיו אוֹ שֶׁיֵּעָדֵר חַס וְשָׁלוֹם וְהָיָה דּוֹאֵג פַּרְנָסָה וְעַכְשָׁו הוּא רוֹאֶה כְּסִילוּתוֹ וְכֵן בְּשְׁאָרֵי צָרוֹת וּפְגָעִים חַס וְשָׁלוֹם כְּגוֹן עֲלִילוֹת וּשְׁרֵפוֹת חַס וְשָׁלוֹם וְכוּ'. וְעַל כֻּלָּם אֵין עֵצָה וְתַחְבּוּלָה לְהִנָּצֵל מֵהֶם כִּי אִם לְתִלּוֹת עֵינָיו לַמָּרוֹם וּלְהַקְדִּים תְּפִלָּה לְצָרָה וּכְמוֹ שֶׁתִּקְּנוּ לָנוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה כַּמָּה תְּפִלּוֹת כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים בְּכָל יוֹם בַּבֹּקֶר תֵּכֶף אַחַר בִּרְכַּת הַשַּׁחַר יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ שֶׁתַּצִּילֵנִי וְכוּ' מֵעַזִּי פָנִים וְכוּ' מִפֶּגַע רַע מֵעֲלִילָה וְכוּ'. וְצָרִיךְ לְכַוֵּן הֵיטֵב בַּתְּפִלּוֹת הָאֵלּוּ שֶׁתִּקְּנוּ לָנוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְגַם לְהוֹסִיף בְּעַצְמוֹ תְּחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת כְּפִי הָעֵת וְהַשָּׁעָה. כִּי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה שֶׁיְּחַדֵּשׁ בְּעַצְמוֹ דָּבָר בִּתְפִלָּתוֹ כְּפִי הָעֵת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אֵיזֶהוּ תְּפִלּוֹת קֶבַע כָּל שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְחַדֵּשׁ בָּהּ דָּבָר וְכוּ'... וְעִקַּר הַמְּתִקַּת הַדִּינִים וּבִטּוּל הַצָּרוֹת. בִּפְרָט בָּעִתִּים הַלָּלוּ הַכֹּל נִמְשָׁךְ רַק מִבְּחִינַת תְּפִלַּת ה' מַמָּשׁ שֶׁזּוֹכִין הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת לְעוֹרֵר בִּתְפִלָּתָם. וְכֵן כָּל אָדָם הַכָּרוּךְ אַחֲרֵיהֶם וּמַרְגִּיל עַצְמוֹ לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלּוֹת וּתְחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת בְּכָל יוֹם וּבְכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו אַף עַל פִּי שֶׁהוּא בְּקַטְנוּת אַף

עַל פִּי כֵן מַאַחַר שֶׁמְּקַשֵּׁר עַצְמוֹ לְצַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁזָּכוּ לִתְפִלַּת ה' כַּנַּ"ל. עַל יְדֵי זֶה מְעוֹרְרִין הַחֲסָדִים הַנִּפְלָאִים הַנִּמְשָׁכִין מִשָּׁם כַּנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה כָּל תִּקְוָתֵנוּ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים הָאֵלֶּה. (שָׁם אוֹת ל"ב):

אות-צד

כָּל מַה שֶּׁמִּתְגַּבֵּר הַיֵּצֶר יוֹתֵר צָרִיךְ לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה יוֹתֵר

כָּל מַה שֶּׁרוֹאֶה הָאָדָם שֶׁהַדִּינִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַיֵּצֶר מִתְגַּבֵּר עָלָיו בְּיוֹתֵר הוּא דַּיְקָא צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר לְהַרְבּוֹת וּלְהַפְצִיר בִּתְפִלָּה וְעֶתֶר יוֹתֵר וְיוֹתֵר כְּדֵי לְהַמְתִּיק וּלְבַטֵּל תֹּקֶף הַדִּינִים וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן עִקַּר הַהִתְבּוֹדְדוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ נֶאֱמַר אֵצֶל יִצְחָק בְּיוֹתֵר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה כִּי עִקַּר הַשִּׂיחָה וְהַהִתְבּוֹדְדוּת הוּא לְהַמְתִּיק בְּחִינַת מִשְׁפָּט וְהַדִּין שֶׁל יִצְחָק וְכַנַּ"ל. (שָׁם אוֹת מג):

אות-צה

עַל יְדֵי שֶׁמּוֹדֶה עַל הַחֲסָדִים יוּכַל לִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ

עַל יְדֵי שֶׁמּוֹצֵא הַרְחָבָה בְּתוֹךְ הַצָּרָה עַצְמָהּ וְעוֹסֵק לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ עַל כָּל הַחֲסָדִים שֶׁכְּבָר עָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ עִמּוֹ מֵעוֹדוֹ וְעַל כָּל הַהַרְחָבוֹת שֶׁמַּרְחִיב לוֹ גַּם עַתָּה, עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא יוּכַל לְהִתְפַּלֵּל וּלְהִתְחַנֵּן לַה' יִתְבָּרַךְ וְלִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ לְפָנָיו לְפָרֵשׁ כָּל שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ. וּלְהִתְחַנֵּן מִלְּפָנָיו הֲלֹא כְּבָר חַסְדְּךָ גָּדוֹל עָלַי שֶׁהִצַּלְתָּ נַפְשִׁי מִשְּׁאוֹל תַּחְתִּיָּה לִהְיוֹת בִּכְלַל זֶרַע יִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ, חוּס וַחֲמל עָלַי גַּם עַתָּה וְהוֹצִיאֵנִי מֵהַצָּרָה וְהַיְסוּרִים וְהַדַּחֲקוּת וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר דָּוִד עֶזְרָתִי הָיִיתָ אַל תִּטְּשֵׁנִי וְאַל תַּעַזְבֵנִי אֱלֹקֵי יִשְׁעִי, שֶׁזֶּה עִקַּר טַעֲנָתוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ כִּי אִם חַס וְשָׁלוֹם אֵין לִי שׁוּם זְכוּת הֲלֹא כְּבָר הִגְדַּלְתָּ חַסְדְּךָ עִמִּי וְעֶזְרָתִי הָיִיתָ, גַּם עַתָּה אַל תִּטְּשֵׁנִי וְאַל תַּעַזְבֵנִי אֱלֹקֵי יִשְׁעִי וְזֶהוּ תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרֵא לְקוֹל צִנּוֹרֶיךָ כָּל מִשְׁבָּרֶיךָ וְגַלֶּיךָ עָלַי עָבָרוּ, שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ צוֹעֵק שֶׁהַצָּרוֹת שֶׁהֵם רְחָבוֹת וַעֲמֻקוֹת מְאֹד כִּתְהוֹמוֹת מַמָּשׁ מִתְגַּבְּרִים מְאֹד וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם צָרָה קוֹרְאָה לַחֲבָרְתָּהּ וְכוּ'. וְכָל מִשְׁבָּרֶיךָ וְגַלֶּיךָ שֶׁהֵם רִבּוּי הַתְּלָאוֹת וְכוּ' עָלַי עָבָרוּ עַד שֶׁכִּמְעַט הָיָה אֶפֶס תִּקְוָה חַס וְשָׁלוֹם, אַךְ בָּזֶה אֲנִי מְחַיֶּה עַצְמִי וּמְצַפֶּה עֲדַיִן לִישׁוּעָה כִּי יוֹמָם יְצַוֶּה ה' חַסְדּוֹ, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁרַבּוּ הַצָּרוֹת בִּפְרָט צָרוֹת הַנֶּפֶשׁ שֶׁאָנוּ כְּנִזּוֹפִים לִפְנֵי אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם מֵרִבּוּי קְלְקוּלֵינוּ וְכוּ' אַף עַל פִּי כֵן יוֹמָם יְצַוֶּה ה' חַסְדּוֹ, וְיוֹמָם פֵּרוּשׁוֹ בְּכָל יוֹם וְיוֹם כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י בְּמָקוֹם אַחֵר (יְחֶזְקֵאל סִימָן י"ב) הַיְנוּ שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם ה' יִתְבָּרַךְ מְצַוֶּה עָלֵינוּ חַסְדּוֹ כִּי הוּא עוֹשֶׂה עִמָּנוּ נִסִּים וְנִפְלָאוֹת בְּכָל יוֹם וְיוֹם וְהֵן הֵן גְּבוּרוֹתָיו הֵן הֵן נוֹרְאוֹתָיו שֶׁאָנוּ מִתְקַיְּמִים

בְּגָלוּת מַר כְּזֶה בְּגוּף וְנֶפֶשׁ וּמָמוֹן וּפַרְנָסָה וְכוּ'. וְעַל יְדֵי זֶה וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי שֶׁעַל יְדֵי הַחֲסָדִים וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה עִמָּנוּ בְּכָל יוֹם וָיוֹם עַל יְדֵי זֶה גַּם בַּלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי הֱיוּ גַּם בְּעֵת הַצָּרָה וְהַחֹשֶׁךְ בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת לַיְלָה גַּם אָז אֲנִי אוֹמֵר שִׁירָה וְהוֹדָאָה וְהַלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ עַל כָּל הַחֲסָדִים שֶׁכְּבָר עָשָׂה עִמָּנוּ וַאֲשֶׁר גַּם עַתָּה מַרְחִיב לָנוּ וְכַנַּ"ל, וְעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא תְּפִלָּה לְאֵל חַיֵּי שֶׁאֲנִי יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ וְכַנַּ"ל בְּבְחִינַת מוֹדֶה עַל הֶעָבָר וּמְבַקֵּשׁ לְהַבָּא, שֶׁדַּיְקָא עַל יְדֵי שֶׁמּוֹדִים עַל הֶעָבָר יְכוֹלִים לְבַקֵּשׁ עַל לְהַבָּא.
(הִלְכוֹת פְּרִיקָה וּטְעִינָה הֲלָכָה דאוֹת יב):

אות-צו

אֵין שׁוּם דִּבּוּר נֶאֱבָד
מְבאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל (ב ח"א) בְּסוֹפָהּ וְזֶה לְשׁוֹנוֹ וְזֶה שֶׁאָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה וְכוּ' כִּי בְּגָלוּתֵנוּ כִּבְיָכוֹל הַקְּדוּשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּהֶסְתֵּרַת פָּנִים וְכוּ' וְכָל תְּפִלּוֹתֵינוּ וּבַקָּשָׁתֵנוּ עַל זֶה שֶׁפָּנָה עֶרֶף אֲלֵינוּ שֶׁיַּחֲזֹר אֶת פָּנָיו כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב פְּנֵה אֵלַי וְכוּ' וּכְשֶׁאָנוּ רוֹאִים אֹרֶךְ הַגָּלוּת וּבְכָל יוֹם אֲנַחְנוּ צוֹעֲקִים אֵלָיו וְאֵינָם נוֹשָׂעִים וְיֵשׁ מֵעַמָּנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁטּוֹעִים חַס וְשָׁלוֹם בְּלִבָּם שֶׁכָּל הַתְּפִלּוֹת הֵם לָרִיק. אֲבָל בֶּאֱמֶת כָּל הַתְּפִלּוֹת הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר הֵם מַעֲלִים אוֹתָם וּמְקִימִים אוֹתָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיָּקֶם מֹשֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן וּמעיילין כָּל שייפא ושייפא לְדֶכְתָּה וּבוֹנִין קוֹמָתָהּ שֶׁל הַשְּׁכִינָה מְעַט מְעַט עַד שֶׁיִּשְׁתַּלֵּם שִׁעוּר קוֹמָתָהּ אָז יָבוֹא מָשִׁיחַ דָּא מֹשֶׁה וַיַּשְׁלִים אוֹתָהּ וְיָקִים אוֹתָהּ בִּשְׁלֵמוּת. וְזֶה פֵּרוּשׁ וְכוּ' וְכוּ' עַד וְסָבְרִינָן יַבֶּשְׁתָּא הִוא הַיְנוּ שֶׁהַתְּפִלּוֹת אֵינָם עוֹשִׂים פֵּרוֹת אֲבָל בֶּאֱמֶת אֵינוֹ כֵּן אֶלָּא סַלְקִינָן וַאֲפִינָן וּבַשְׁלִינִין הַיְנוּ כָּל הַתְּפִלּוֹת סַלְקִינָן וְעוֹלִין וְכָל מַה שֶׁמַּרְבִּין בִּתְפִלָּה נִבְנֶה הַשְּׁכִינָה בְּיוֹתֵר וְכוּ'.
כְּשֶׁיִּשְׁתַּלֵּם קוֹמָה שֶׁל הַשְּׁכִינָה הַיְנוּ עַל יְדֵי רב הַתְּפִלּוֹת יִכָּמְרוּ רַחֲמָיו וְיִתְהַפֵּךְ מִדַּת הַדִּין לְמִדַּת הָרַחֲמִים. וְזֶה כַּד חַם גַּבֵּהּ אִתְהַפֵּךְ וְכוּ' וְאִי לָא הֲווֹי מְקָרְבִינִין לְסִפִּינְתָּא וְכוּ' זֶה בְּחִינַת חֶסֶד וְכוּ' הַיְנוּ לְמַעֲנִי לְמַעֲנִי אֶעֱשֶׂה כִּדְאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ מִי הִקְדִּימַנִי וַאֲשַׁלֵּם וְכוּ' וְאַף עַל פִּי שֶׁנִּרְאֶה שֶׁעַל יְדֵי תְּפִלָּתֵנוּ וְתוֹרָתֵנוּ יִהְיֶה הַגְּאֻלָּה אַף עַל פִּי כֵן צְרִיכִין אֲנַחְנוּ לְחַסְדּוֹ שֶׁבְּחַסְדּוֹ יִגְאַל אוֹתָנוּ וְכוּ' עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב: וּכְמוֹ שֶׁהוּא בְּכָלַל יִשְׂרָאֵל כֵּן הוּא בִּפְרָטִיּוּת אֵצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁכָּל מִי שֶׁנִּכְנָס בַּעֲבוֹדַת ה' קְצָת וּכְבָר עָסַק מְעַט אוֹ הַרְבֵּה בְּהִתְבּוֹדְדוּת וּתְפִלּוֹת וּתְחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת שֶׁיְּזַכֶּה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יָשִׂים פָּנָיו אֵלָיו וְיִקָּרֵבהוּ לַעֲבוֹדָתוֹ וְיִגְאָלֵהוּ מִתַּאֲוֹתָיו וּמִדּוֹתָיו הָרָעִים וְהוּא רוֹאֶה שֶׁעֲדַיִן לֹא נַעֲנָה כִּי הוּא עֲדַיִן רָחוֹק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ מְאד וְעַל יְדֵי זֶה יָכוֹל לִטְעוֹת חַס וְשָׁלוֹם שֶׁכָּל תְּפִלּוֹתָיו וְשִׂיחוֹתָיו הָיוּ

לְרִיק חַס וְשָׁלוֹם. אֲבָל בֶּאֱמֶת אֵינוֹ כֵּן כִּי אֵין שׁוּם דִּבּוּר נֶאֱבָד כְּלָל רַק כָּל תְּפִלָּה וְשִׂיחָה עוֹשָׂה רֹשֶׁם גָּדוֹל וְהַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים מְלַקְּטִים כָּל אֵלּוּ הַתְּפִלּוֹת וְהַשִּׂיחוֹת וּבוֹנִים מֵהֶם בְּנָיִנִים נִפְלָאִים בְּחִינַת מִשְׁכָּן וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהִתְחַזֵּק הַרְבֵּה בִּתְפִלָּה וְשִׂיחָה תָּמִיד יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה עַד אֲשֶׁר עַל יְדֵי רִבּוּי הַתְּפִלּוֹת יִהְיֶה נִשְׁלָם הַבִּנְיָן שֶׁל הַצַּדִּיקִים הָעוֹסְקִים בָּזֶה לְלַקֵּט וּלְחַבֵּר וּלְהַעֲלוֹת אֵלּוּ הַתְּפִלּוֹת וְאָז יִכְמְרוּ רַחֲמָיו יִתְבָּרְךְ וְיָשׁוּב אֵלָיו וִירַחֲמֵהוּ. (הִלְכוֹת נַחֲלוֹת הֲלָכָה דאוֹת י):

אות-צז

הַטָּעוּת שֶׁאֵין הַתְּפִלּוֹת מוֹעִילוֹת נִמְשָׁךְ מִקְּלִפַּת הָמָן

וְזֶה בְּחִינַת תִּקֻּף הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים שֶׁהוּא מַפֶּלֶת הָמָן עֲמָלֵק שֶׁהוּא גָּדוֹל מִכָּל הַנִּסִּים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי זֶה הַטָּעוּת שֶׁנִּכְנַס בְּלֵב כַּמָּה אֲנָשִׁים לְטָעוֹת כְּאִלּוּ כָּל הַתְּפִלּוֹת לָרִיק חַס וְשָׁלוֹם כְּשֶׁרוֹאִין שֶׁצּוֹעֲקִין וּמִתְפַּלְּלִים וּמִתְחַנְּנִים יָמִים וְשָׁנִים וְאֵינָם נוֹשְׁעִים כַּנַּ"ל, זֶה הַטָּעוּת נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת קְלִפַּת הָמָן עֲמָלֵק שֶׁעַל יָדוֹ עִקַּר אֲרִיכַת הַגָּלוּת הַמַּר הַזֶּה שֶׁהוּא גָּלוּת אֱדוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲמָלֵק שֶׁהוּא מִזֶּרַע אֱדוֹם. כִּי עֲמָלֵק הוּא כְּלַל כָּל הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא וְהוּא הַמֵּסִית וְהוּא הַמְקַטְרֵג וְהוּא הַמַּחֲלִישׁ אֶת הַדַּעַת מִלְּהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה. כִּי הוּא בְּעַצְמוֹ מֵסִית אֶת כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בַּמֶּה שֶׁהוּא מְסִיתוֹ בְּתַאֲוֹת וּבְהִרְהוּרִים וּבְמִדּוֹת רָעוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן וּמֵחֲמַת זֶה מִתְגַּבֵּר הַגָּלוּת חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ הוּא מַחֲלִישׁ אֶת הַדַּעַת מִלְּהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה מֵאַחַר שֶׁמַּטְעֶה אוֹתָם בְּדַעְתָּם הֲלֹא אַתֶּם רוֹאִים שֶׁאֵינָם פּוֹעֲלִים כְּלָל בִּתְפִלָּתָם חַס וְשָׁלוֹם וּכְשֶׁמִּתְרַשְּׁלִים בִּתְפִלָּה מִתְאָרֵךְ הַגָּלוּת יוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם. וְכָל מַה שֶּׁמִּתְאָרֵךְ יוֹתֵר הַגָּלוּת מַחֲלִישׁ הַדַּעַת מִלְּהִתְפַּלֵּל יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְכֵן חוֹזֶרֶת חֲלִילָה חַס וְשָׁלוֹם חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת מִתְאָרֵךְ הַגָּלוּת מְאד עַד שֶׁלֹּא הָיָה אֶפְשָׁר לָצֵאת מֵהַגָּלוּת חַס וְשָׁלוֹם עַל יְדֵי רִבּוּי תַּחְבּוּלוֹתָיו הָרָעִים לוּלֵא ה' שֶׁהָיָה לָנוּ שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ לוֹחֵם עִמּוֹ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב מִלְחָמָה לַה' בַּעֲמָלֵק מִדֹּר דֹּר. וְהוּא בְּרַחֲמָיו שׁוֹלֵחַ לָנוּ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר צַדִּיקִים נִפְלָאִים שֶׁבְּחָכְמָתָם הַנִּשְׂגָּבָה הֵם מַכְנִיסִים בְּדַעְתֵּנוּ לִבְלִי לְיַאֵשׁ עַצְמֵנוּ מִן הָרַחֲמִים בְּשׁוּם אֹפֶן וּמַכְנִיסִים בְּלִבֵּנוּ הִתְחַזְּקוּת נִפְלָא לְהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה תָּמִיד יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה וְעַל יְדֵי זֶה תָּבוֹא הַגְּאֻלָּה בִּמְהֵרָה.

וְזֶה בְּחִינַת תִּקֻּף הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים כִּי הָמָן הָרָשָׁע יְמַח שְׁמוֹ הוּא בְּחִינַת הַקְּלִפָּה שֶׁרָצָה לְהִתְגַּבֵּר בְּסוֹף הַגָּלוּת שֶׁל בָּבֶל לְעַכֵּב הַגְּאֻלָּה וּלְהַחֲלִישׁ לֵב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִלְּהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה מֵחֲמַת שֶׁרוֹאִים שֶׁכְּבָר עָבַר הַזְּמַן שֶׁהִבְטִיחוּ אוֹתָם לְנֶאֱלָם לְסוֹף שִׁבְעִים שָׁנָה וַעֲדַיִן לֹא נִגְאֲלוּ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁכְּלָם חָשְׁבוּ וְטָעוּ וְאַף דְּנִיֵּאל חָשַׁב וְטָעָה

עַיִן שָׁם וְעַל כֵּן סָבַר הָמָן לְהַכְנִיס הַטָּעוּת בַּלֵּב כְּאִלּוּ אֵין עוֹד תִּקְוָה חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל כֵּן אָמַר יֶשְׁנוֹ עַם אֶחָד וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אֱלֹקֵיהֶם יָשֵׁן הוּא. כִּי כָּל זְמַן הַגָּלוּת כָּל זְמַן שֶׁאֵין ה' יִתְבָּרַךְ עוֹנֶה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל לְגָאֳלָם נִקְרָא יָשֵׁן כִּבְיָכוֹל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב עוּרָה לָמָּה תִּישַׁן ה' וּכְתִיב וַיִּקַץ כְּיָשֵׁן ה' כִּדְאִיתָא בְּמִדְרַשׁ אֶסְתֵּר. אֲבָל בֶּאֱמֶת יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי תְּפִלָּתָם מְעוֹרְרִים רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ מְעַט מְעַט בְּכָל פַּעַם עַד שֶׁבְּמְהֵרָה יִתְעוֹרֵר כִּבְיָכוֹל מִשְּׁנָתוֹ בְּבְחִינַת וַיִּקַץ כְּיָשֵׁן ה' וְיִנָּאֲלֵנוּ בְּמְהֵרָה כִּי בֶּאֱמֶת אֵין שֵׁנָה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ חַס וְשָׁלוֹם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל רַק שֶׁמְּחֻמַת מִדַּת הַדִּין הוּא יִתְבָּרַךְ כִּבְיָכוֹל מַסְתִּיר פָּנִים מֵאִתָּנוּ עַד שֶׁנִּדְמֶה כְּיָשֵׁן חַס וְשָׁלוֹם וְאָנוּ מְחַיְּבִים לְהִתְפַּלֵּל וְלִצְעֹק אֵלָיו תָּמִיד וּלְעוֹרֵר רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁמְּעוֹרְרִין מֵהַשֵּׁנָה בִּבְחִינַת עוּרָה לָמָּה תִּישַׁן ה' עַד אֲשֶׁר עַל יְדֵי רִבּוּי הַתְּפִלּוֹת יִתְעוֹרֵר בִּשְׁלֵמוּת וְיָשׁוּב אֵלֵינוּ וִירַחֲמֵנוּ וְכַנַּ"ל. אֲבָל הָמָן הָרָשָׁע אָמַר אֱלֹקֵיהֶם יָשֵׁן הוּא כְּאִלּוּ אִי אֶפְשָׁר לְעוֹרְרוֹ עוֹד חַס וְשָׁלוֹם כִּי הָמָן עָשָׂה עֲצָמוֹ עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהוּא הֵפֶךְ עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה. כִּי הוּא בְּחִינַת פֶּגֶם הַתְּפִלָּה הַיְנוּ בְּחִינַת הַקְּלִפָּה שֶׁמַּחֲלִישׁ לֵב הָאָדָם מִלְּהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה עַל יְדֵי שֶׁרוֹאִין אֲרִיכַת הַגָּלוּת שֶׁצּוֹעֲקִים וְאֵינָם נוֹשָׁעִים וְכַנַּ"ל. כִּי הָמָן הוּא מִזֶּרַע עֲמָלֵק יִמַּח שְׁמוֹ וְזֶה עִקַּר מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק בְּכָל דּוֹר וְדוֹר כִּי עִקַּר אֲרִיכַת הַגָּלוּת עַל יָדוֹ וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן הִזְהִירָנוּ הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה לִזְכֹּר מַעֲשֶׂה עֲמָלֵק כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב זָכוֹר אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לְךָ עֲמָלֵק וְכוּ' אֲשֶׁר קָרְךָ בַּדֶּרֶךְ, קָרְךָ מִלְּשׁוֹן מִקְרֶה חַס וְשָׁלוֹם בְּחִינַת פֶּגֶם הַבְּרִית שֶׁזֶּה עִקַּר הַיֵּצֶר הָרַע כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְזֶהוּ קָרְךָ לְשׁוֹן קְרִירוּת הַיְנוּ שֶׁהוּא מְקָרֵר לֵב הָאָדָם מִלְּהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה שֶׁצְּרִיכָה לִהְיוֹת בַּחֲמִימוּת דְּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת חַם לִבִּי בְּקִרְבִּי וְכוּ' דִּבַּרְתִּי בִלְשׁוֹנִי וְכוּ', כִּי הוּא הַמֻּסִית לְמַה שֶׁמֻּסִית וְהָעִקָּר בִּפְגַם הַבְּרִית וְהוּא הַמַּחֲלִישׁ הַדַּעַת מִלְּהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה עַל זֶה מֵאַחַר שֶׁרוֹאִין שֶׁזֶּה כַּמָּה שֶׁצּוֹעֲקִין וְאֵינָם נוֹשָׁעִים חַס וְשָׁלוֹם.

וְזֶהוּ וַיְזַנֵּב בְּךָ כָּל הַנֶּחֱשָׁלִים אַחֲרֶיךָ שֶׁהוּא מִתְגַּבֵּר רַק עַל הַחֲלוּשֵׁי כֹּחַ שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל. וְזֶהוּ וְאַתָּה עָיֵף וְיָגֵעַ וְלֹא יָרֵא אֱלֹקִים, יָרֵא אֱלֹקִים זֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת יִרְאָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב יִרְאַת ה' הִיא תְּהִלָּל הַיְנוּ שֶׁאַתָּה עָיֵף וְיָגֵעַ וְאֵינְךָ מִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת יִרְאַת אֱלֹקִים. וְזֶה בָּא מִמָּנוּ בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא מַחֲלִישׁ דַּעְתְּךָ וְכוּ' וְכַנַּ"ל. וְהִזְהִירָה הַתּוֹרָה לִזְכֹּר זֹאת הֵיטֵב כִּי צְרִיכִין לִזְכֹּר זֹאת הֵיטֵב הֵיטֵב בְּלִבּוֹ כִּי הִתְגַּבְּרוּתוֹ בַּחֲלִישַׁת הַדַּעַת הַזֹּאת הוּא בְּלִי שִׁעוּר וּצְרִיכִין לִזְכֹּר אֶת עַצְמוֹ בְּכָל פַּעַם בְּגֶדֶל הָאַזְהָרוֹת שֶׁל הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁהִזְהִירוּנוּ בְּכַמָּה לְשׁוֹנוֹת לְבִלְי לְיָאֵשׁ עַצְמֵנוּ מִן הָרַחֲמִים בְּשׁוּם אֹפֶן וְכַנַּ"ל. (שָׁם אוֹת יא):

אות-צח

הַצַּדִּיק מְלַמֵּד אֶת כָּלַל יִשְׂרָאֵל שֶׁיְּחַזְּקוּ עַצְמָן בִּתְפִלָּה
נִמְצָא שֶׁקְּלִפַּת הָמָן עֲמָלֵק הִוא בְּחִינַת הַקְּלִפָּה הַמַּחְלֶשֶׁת וּמְרַשֶּׁלֶת לֵב הָאָדָם מִלְּהִתְפַּלֵּל מֵחֲמַת שֶׁרוֹאִין אֲרִיכַת הַצָּרוֹת וְהַגָּלוּת רַחֲמָנָא לִצְלָן וְכַנַּ"ל שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת סַבְרִינִין יַבֶּשְׁתָּא הִוא הַנֶּאֱמַר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁסּוֹבְרִים חַס וְשָׁלוֹם כְּאִלּוּ כָּל הַתְּפִלּוֹת לָרִיק חַס וְשָׁלוֹם שֶׁזֶּה הַטָּעוּת נִמְשָׁךְ מִקְּלִפַּת הָמָן עֲמָלֵק כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הָיָה הַכְנָעָתוֹ עַל יְדֵי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלַל הַתְּפִלּוֹת שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֲמִתִּי וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. כִּי מָרְדְּכַי הַיְּהוּדִי זֶה בְּחִינַת צַדִּיק הַדּוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת רֵיחַ שֶׁהוּא כָּלוּל מִכָּל הַתְּפִלּוֹת כִּי כָּל מִלְּחַמְתּוֹ וְכָל הַכְּבִישׁוֹת שֶׁלּוֹ הֵם עַל יְדֵי תְּפִלָּה כַּמְבֹאָר שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. כִּי מָרְדְּכַי הוּא בְּחִינַת בְּשָׂמִים רֹאשׁ מָר דְּרוֹר שֶׁתַּרְגּוּמוֹ מָרֵי דַּכְיָא כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הַיְנוּ בְּחִינַת רֹאשׁ וְשֹׁרֶשׁ שֶׁל כָּל הַתְּפִלּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת רֵיחַ בְּחִינַת מָשִׁיחַ כִּי הוּא בְּחִינַת בְּשָׂמִים רֹאשׁ מָר דְּרוֹר. וְזֶהוּ בְּשָׂמִים רֹאשׁ. רֹאשׁ דַּיְקָא בְּחִינַת רֹאשׁ וּבְכוֹר שֶׁהוּא עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל, הֵפֶךְ בְּחִינַת רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְרַשְּׁלוּת מֵהַתְּפִלָּה כְּאִלּוּ עֲדַיִן לֹא הִתְחַלְנוּ לִפְעֹל כְּלָל.
וּמָרְדְּכַי בְּחִינַת בְּשָׂמִים רֹאשׁ וְכוּ' שֶׁמְּחַזֵּק אֶת לֵב כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְהִתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ לְהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה כִּי כְּבָר פָּעַלְנוּ הַרְבֵּה אַךְ עֲדַיִן אָנוּ צְרִיכִין לִפְעֹל הַרְבֵּה מְאד עַד שֶׁנִּגְמר הַבִּנְיָן בִּשְׁלֵמוּת בְּחִינַת בִּנְיַן הַמִּשְׁכָּן לְהַחֲזִיר ה' יִתְבָּרַךְ אֵלֵינוּ בִּבְחִינַת פָּנִים בְּפָנִים וְכַנַּ"ל וּכְנֶגֶד עַצְם הַגְּדֻלָּה וְנִפְלְאוֹת הַיְשׁוּעוֹת וְכוּ' שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לִפְעֹל עֲדַיִן לֹא הִתְחַלְנוּ לְהִתְפַּלֵּל כָּרָאוּי כְּלָל, וְאַף עַל פִּי כֵן כְּבָר עָזַר לָנוּ ה' יִתְבָּרַךְ הַרְבֵּה מְאד. אַךְ בְּכָל יוֹם וָיוֹם אָנוּ צְרִיכִין לְהַתְחִיל לְהִתְחַזֵּק וּלְהִתְגַּבֵּר בִּתְפִלָּה מֵחָדָשׁ כִּי לְגָדְלָתוֹ יִתְבָּרַךְ אֵין חֵקֶר וְהוּא מְחַזֵּק לִבֵּנוּ לְבָטְחַ בְּחַסְדּוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד וּלְהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה תָּמִיד כִּי אֵין שׁוּם תְּפִלָּה לָרִיק חַס וְשָׁלוֹם רַק כָּל תְּפִלָּה וּתְפִלָּה עוֹשָׂה רֹשֶׁם וְנִבְנֶה מֵהֶם קוֹמַת הַשְּׁכִינָה שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְכוּ' עַד שֶׁיִּשְׁתַּלֵּם שִׁעוּר קוֹמָתָהּ אָז יִכְמְרוּ רַחֲמָיו וְיִשּׁוּב אֵלֵינוּ וְכוּ' כַּנַּ"ל. שֶׁכָּל זֶה הֵפֶךְ בְּחִינַת קְלִפַּת הָמָן עֲמָלֵק. וְעַל כֵּן הוּא מַכְנִיעַ וְעוֹקֵר קְלִפָּתָם הָרָעָה.
וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת בִּשְׁעַת גְּזֵרַת הָמָן הִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה הַרְבֵּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וּמָרְדְּכַי יָדַע אֶת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה וַיִּקְרַע מָרְדְּכַי אֶת בְּגָדָיו וַיִּזְעַק זְעָקָה גְּדוֹלָה וּמָרָה וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בֶּן שִׁמְעִי בֶּן קִישׁ שֶׁהִקִּישׁ עַל דַּלְתֵי רַחֲמִים וְכוּ'. וְכֵן הִכְנִיס בְּלֵב כָּל יִשְׂרָאֵל לְהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וּבְכָל עִיר וָעִיר כוּ' וְצוֹם וּבְכִי וְכוּ' וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב וְדִבְרֵי הַצּוֹמוֹת וְזַעֲקָתָם. נִמְצָא שֶׁמָּרְדְּכַי הוּא צַדִּיק הַדּוֹר בְּחִינַת מָשִׁיחַ בְּחִינַת רֵיחַ בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ

כְּלַל תְּפִלּוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁאֵלָיו צְרִיכִין כָּל יִשְׂרָאֵל לְקַשֵּׁר תְּפִלָּתָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל. וְאָסְתֵּר הִיא בְּחִינַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת הַתְּפִלּוֹת שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מַה שֶּׁמִּתְפַּלְּלִין בְּתִקֻּף אֲרִיכַת גָּלוּתָם וְצָרָתָם בְּגוּף וְנֶפֶשׁ. וְהִיא נִקְרֵאת אָסְתֵּר עַל שֵׁם הַהַסְתָּרָה בְּחִינַת וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר פָּנַי וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיְנוּ שֶׁבְּעֵת אֲרִיכַת הַגָּלוּת נִדְמֶה כְּאִלּוּ ה' יִתְבָּרַךְ מַסְתִּיר פָּנִים מִמֶּנּוּ וּכְאִלּוּ הַתְּפִלּוֹת הֵם לָרִיק חַס וְשָׁלוֹם. אֲבָל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ בְּחִינַת אֶסְתֵּר הֵם מְחַזְּקִים אֶת עַצְמָם בִּתְפִלָּה תָּמִיד אֲפִלּוּ בְּתִקֻּף הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, אֲפִלּוּ הַחֲלוּשֵׁי כֹּחַ שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל שֶׁאֵין לָהֶם כֹּחַ לְסַדֵּר תְּפִלָּתָם כָּרָאוּי עַד שֶׁמִּתְנַבְּרֶת עֲלֵיהֶם מַלְכוּת הָרְשָׁעָה בְּחִינַת מַלְכוּת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ בְּחִינַת וַתִּלָּקַח אֶסְתֵּר אֶל הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, גַּם אָז הֵם מִתְנַבְּרִים בִּתְפִלָּה תָּמִיד כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁבָּאָה אֶסְתֵּר לְתוֹךְ בֵּית אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וְנִסְתַּלְּקָה הֵימֶנָּה שְׁכִינָה צָעֲקָה אַז אֵלִי אֵלִי לָמָּה עֲזַבְתָּנִי וְכוּ'. וְזֶה רֶמֶז עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כְּשֶׁיּוֹרֵד חַס וְשָׁלוֹם אֲפִלּוּ לִמְקוֹמוֹת שֶׁהַסְּטָרָא אָחֳרָא בְּחִינַת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה מִתְפַּשֶּׁטֶת שָׁם וְהַקְּדֻשָּׁה שֶׁהִיא הַשְׁכִינָה מִסְתַּלֶּקֶת מִמֶּנּוּ צָרִיךְ גַּם כֵּן לְחַזֵּק לִבּוֹ אַז וְלִצְעֹק אֵלַי אֵלַי לָמָּה עֲזַבְתָּנִי וְכוּ'. וְכָל הִתְחַזְּקוּת בְּחִינַת אֶסְתֵּר לִצְעֹק תָּמִיד לַה' יִתְבָּרַךְ הָיָה עַל יְדֵי מָרְדְּכַי הַמְרַמְּזוּ עַל כָּךְ, כִּי מָרְדְּכַי בְּחִינַת צַדִּיק הַדּוֹר עוֹסֵק תָּמִיד לִלְמֹד עִם כְּלַל יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת אֶסְתֵּר שֶׁיְּחַזְּקוּ עַצְמָן בִּתְפִלָּה תָּמִיד אֲפִלּוּ בְּעֵת אֲרִיכַת הַגָּלוּת בִּכְלָל וּבִפְרָט בְּגוּף וְנֶפֶשׁ אֲפִלּוּ בְּתִקֻּף הַהַסְתָּרָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיְהִי אֹמֵן אֶת הֲדַסָּה הִיא אֶסְתֵּר בַּת דּוֹדוֹ. כִּי אֶסְתֵּר נִקְרֵאת הֲדַסָּה עַל שֵׁם הַתְּפִלּוֹת שֶׁעוֹסְקִין בָּהֶם תָּמִיד שֶׁהֵם מַעֲלִין רֵיחַ טוֹב כַּהֲדַס. כִּי גַּם הַתְּפִלּוֹת שֶׁל הַחֲלוּשֵׁי כֹּחַ שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בִּבְחִינַת אֶסְתֵּר בִּבְחִינַת הַסְתָּרָה גַּם הֵם מַעֲלִין רֵיחַ טוֹב לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הַדּוֹר בְּחִינַת מָרְדְּכַי שֶׁאֵלָיו אָנוּ מְקַשְּׁרִין תְּפִלָּתֵנוּ שֶׁהוּא מַעֲלֶה גַּם תְּפִלָּתֵנוּ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ לְרֵיחַ נִיחוֹחַ. כִּי כָּל הַחִיּוּת וְהַגְּדוּל שֶׁל אֶסְתֵּר שֶׁהִיא בְּחִינַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הוּא עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הַדּוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ. כִּי הַצַּדִּיק הוּא מַכְנִיס בְּלֵב יִשְׂרָאֵל וּמְחַזֵּק לִבָּם לְהִתְפַּלֵּל תָּמִיד וְהוּא מְקַבֵּל כָּל תְּפִלָּתָם שֶׁמְּקַשְּׁרִין אֵלָיו וּמַעֲלֶה אוֹתָם לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ וּבוֹנֶה מֵהֶם קוֹמַת הַשְׁכִינָה וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם. וְזֶהוּ וַיְהִי אֹמֵן אֶת הֲדַסָּה הִיא אֶסְתֵּר שֶׁהוּא מְגַדֵּל וּמַעֲלֶה אֶת תְּפִלַּת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת רֵיחַ שֶׁהֵם מִתְפַּלְּלִין בְּתִקֻּף הַהַסְתָּרָה בְּעֵת אֲרִיכַת הַגָּלוּת כַּנַּ"ל. וְזֶהוּ הִיא אֶסְתֵּר בַּת דּוֹדוֹ כִּי גַּם הַתְּפִלּוֹת אֵלּוּ שֶׁל חֲלוּשֵׁי כֹּחַ שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בִּבְחִינַת הַסְתָּרָה הֵם גַּם כֵּן יְקָרִים מְאד וְנִקְרָאִים בַּת מֶלֶךְ פְּנִימָה. וְזֶה בְּחִינַת אֶסְתֵּר בַּת דּוֹדוֹ בְּחִינַת בְּרֹתָא דְּמַלְכָּא שֶׁנִּקְרָא דּוֹדוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב זֶה דּוֹדִי וְזֶה רֵעִי. וְזֶה כִּי אֵין לֹה אָב וְאֵם, אָב וְאֵם זֶה בְּחִינַת הַמֹּחִין כִּי אָב בְּחָכְמָה וְאֵם לַבִּינָה הַיְנוּ מַחֲמַת שֶׁאֵין לָהֶם מֹחִין לְאֵלּוּ הַחֲלוּשֵׁי כֹּחַ עַל כֵּן צָרִיךְ הַצַּדִּיק לְגַדְּלָם

וּלְחַזְּקָם בְּכָל פַּעַם. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וּמַאֲמַר מָרְדְּכַי אֶסְתֵּר עוֹשָׂה כַּאֲשֶׁר הָיְתָה בְּאָמְנָה אִתּוֹ מְלַמֵּד שֶׁהָיְתָה יוֹשֶׁבֶת בְּחֵיקוֹ שֶׁל אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וְטוֹבֶלֶת וְיוֹשֶׁבֶת בְּחֵיקוֹ שֶׁל מָרְדְּכַי, הַיְנוּ אַף עַל פִּי שֶׁהִתְגַּבֵּר עָלֶיהָ תֹּקֶף מַלְכוּת הָרְשָׁעָה הָיְתָה מְחַזֶּקֶת עַצְמָהּ בְּכָל פַּעַם וְהָיְתָה טוֹבֶלֶת וְיוֹשֶׁבֶת בְּחֵיקוֹ שֶׁל מָרְדְּכַי דְּהַיְנוּ שֶׁאִשָּׁה יִרְאַת ה' בְּחִינַת אֶסְתֵּר בְּחִינַת הַתְּפִלָּה שֶׁל הַחֲלוּשֵׁי כֹּחַ שֶׁהִתְגַּבְּרָה עֲלֵיהֶם זֶהֲמַת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה אַף עַל פִּי כֵן לֹא הִנִּיחָה אֶת מְקוֹמָהּ וְהָיְתָה מְחַזֶּקֶת עַצְמָהּ בְּכָל פַּעַם לְהִטָּהֵר וּלְהִתְקַשֵּׁר לִבְחִינַת מָרְדְּכַי שֶׁהוּא הַצַּדִּיק שֶׁבַּדּוֹר לְקַיֵּם מַאֲמַר מָרְדְּכַי שֶׁמִּזְרִיזָהּ וּמְחַזְּקָהּ לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה תָּמִיד יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה:

(שָׁם אוֹת טז):

אות-צט

שֶׁלֹּא יִטֶּה בַּתְּפִלָּה לֹא לְיָמִין וְלֹא לִשְׂמֹאל

וְזֶה צָרִיךְ כָּל אָדָם לֵידַע מְאֹד שֶׁכָּל אֶחָד כְּפִי אֲרִיכַת גְּלוּתוֹ בְּתַאֲוֹתָיו וּמִדּוֹתָיו הָרָעִים שֶׁזֶּה עִקַּר הַגָּלוּת, הוּא צָרִיךְ לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה מְאֹד מְאֹד כָּל יְמֵי חַיֵּי הֶבְלוֹ. וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁמִּתְפַּלֵּל הַרְבֵּה וְאֵינוֹ נַעֲנֶה וְהַתַּאֲוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים מִתְגַּבְּרִים עָלָיו בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר אַף עַל פִּי כֵן אַל יִטְעֶה שֶׁתְּפִלּוֹתָיו וְשִׂיחוֹתָיו הֵם לָרִיק חַס וְשָׁלוֹם רַק יֵדַע וַיַּאֲמִין שֶׁאֵין שׁוּם דִּבּוּר נָאֶבָד לְעוֹלָם וְכָל תְּפִלָּה וְשִׂיחָה עוֹשָׂה רֹשֶׁם עַד שֶׁיִּגְמֹר הַבִּנְיָן שֶׁצָּרִיךְ, אָז יִכָּמְרוּ רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ וְיָשׁוּב אֵלָיו וִירַחֲמֵהוּ וְכַנַּ"ל. וְעַל כֵּן הוּא צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה וְשִׂיחָה תָּמִיד. אַךְ אַף עַל פִּי כֵן כְּשֶׁיִּהְיֶה לוֹ אֵיזֶה יְשׁוּעָה אַל יִטְעֶה שֶׁעַל יְדֵי תְּפִלּוֹתָיו וּמַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים פָּעַל זֹאת רַק יֵדַע שֶׁהַכֹּל בְּחַסְדּוֹ וְכַנַּ"ל. וְאַף עַל פִּי שֶׁאָנוּ יוֹדְעִים שְׁאֵי אֶפְשָׁר לָנוּ לִפְעֹל הַיְשׁוּעָה הַשְּׁלֵמָה בִּתְפִלּוֹתֵינוּ אַף עַל פִּי כֵן אָנוּ צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת אֶת שֶׁלָּנוּ לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה כְּפִי כֹּחֵנוּ וְאָז יְכָמְרוּ רַחֲמָיו וְיַעֲשֶׂה בְּחַסְדּוֹ לְמַעֲנוֹ וְיוֹשִׁיעֵנוּ בְּקָרוֹב. וְגַם זֶה הוּא בִּכְלַל מַה שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין בַּתְּפִלָּה לִהְיוֹת קוֹלֵעַ אֶל הַשַּׁעֲרָה וְלֹא יַחֲטִיא הַיְנוּ שֶׁלֹּא יִטֶּה לְיָמִין אוֹ לִשְׂמֹאל הַיְנוּ שֶׁלֹּא יִטְעֶה חַס וְשָׁלוֹם שֶׁהַתְּפִלּוֹת הֵם לָרִיק חַס וְשָׁלוֹם מֵחֲמַת שֶׁזֶּה כַּמָּה שֶׁצּוֹעֲקִים וְאֵין נוֹשְׁעִים שֶׁזֶּה בְּחִינַת נוֹטֶה לִשְׂמֹאל שֶׁעוֹשֶׂה מִדַּת רַחֲמָיו כְּאִלּוּ הוּא אַכְזָרִי חַס וְשָׁלוֹם כְּאִלּוּ אֵין ה' יִתְבָּרַךְ שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת יִשְׂרָאֵל. וְכֵן אַל יִטְעֶה לוֹמַר מֵאַחַר שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִפְעֹל בִּתְפִלּוֹתֵינוּ כִּי אִם בְּחַסְדּוֹ אִם כֵּן לָמָּה לָנוּ לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה כְּלָל נִסְמָךְ עַל חַסְדּוֹ לְבַד, כִּי גַּם זֶה טָעוּת גָּדוֹל כִּי זֶה בְּחִינַת נוֹטֶה מִן הַצַּד לְיָמִין שֶׁלֹּא כְּרָאוּי שֶׁסּוֹמֵךְ רַק עַל חַסְדּוֹ לְבַד, כִּי בֶּאֱמֶת שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד טוֹבִים שֶׁצְּרִיכִין לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה מְאֹד תָּמִיד וְלֵידַע הָאֱמֶת שֶׁאֵין אָנוּ כְּדַאי לִפְעֹל בִּתְפִלּוֹתֵינוּ כִּי אִם בְּחַסְדּוֹ וְאַף

עַל פִּי כֵן אָנוּ צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת אֶת שֶׁלָּנוּ לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה מְאד תָּמִיד וְה' יִתְבָּרַךְ יַעֲשֶׂה אֶת שֶׁלּוֹ וְיַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ חַסְדּוֹ לְמַעֲנוֹ וְיוֹשִׁיעֵנוּ מְהֵרָה. (שָׁם אוֹת כ):

אות-ק

מַעֲלַת לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת

וְזֶה בְּחִינַת גְּדֶל עִצָּם הַמַּעֲלָה לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת כִּי כָּל הַתּוֹרָה שֶׁאָדָם לוֹמֵד בָּאָה בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה וְנִתְחַדְּשָׁה שָׁם וְהֵם מְחַזְּקִין זֶה אֶת זֶה כַּנַּ"ל. וְזֶה אֲפִלּוּ כְּשֶׁהַתּוֹרָה שֶׁעוֹסֵק בָּהּ אֵין לָהּ שַׂיָּכוּת בִּפְשִׁיטוּת עִם הַתְּפִלָּה כְּגוֹן שֶׁלּוֹמֵד דִּינֵי מָמוֹנוֹת וְאַחַר כָּךְ מִתְפַּלֵּל עַל שְׁמִירַת שַׁבָּת וְכַיּוֹצֵא. אֲבָל בְּוַדַּאי הוּא מַעֲלָה יְתֵרָה וַעֲצוּמָה כְּשֶׁזּוֹכֶה לַעֲשׂוֹת תְּפִלָּה מֵהַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ שֶׁעוֹסֵק בָּהּ שֶׁאָז הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה הֵם אַחְדוּת גָּמוּר בְּיוֹתֵר וְאָז מְחַזְּקִין זֶה אֶת זֶה וּמְאִירִין זֶה לָזֶה בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר. וְעַל כֵּן עִנְיַן זֶה לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת יָקָר מְאד מְאד וְנַעֲשֶׂה מִזֶּה שַׁעֲשׁוּעִים גְּדוֹלִים לְמַעְלָה שֶׁאֵין דֻּגְמָתָם כַּמְבאָר בִּדְבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים: זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה, כִּי מְיַחֲדִים עַל יְדֵי זֶה תּוֹרָה וּתְפִלָּה בְּיִחוּד נִפְלָא עַד שֶׁנַּעֲשִׂים אַחְדוּת גָּמוּר וְהֵם מְחַזְּקִים זֶה אֶת זֶה בְּיוֹתֵר וְכַנַּ"ל. (שָׁם אוֹת כב):

אות-קא

אַף עַל פִּי שֶׁהַכֹּל בִּידֵי שָׁמַיִם חוּץ מִיִּרְאַת שָׁמַיִם, אַף עַל פִּי כֵן שַׁיָּךְ

וְזֶה בְּחִינַת הִתְבּוֹדְדוּת וְשִׂיחָה זוֹ תְּפִלָּה שֶׁצָּרִיךְ כָּל אָדָם לִשְׁפּךְ שִׂיחוֹ לִפְנֵי ה' בְּכָל יוֹם וְיוֹם לְבַקֵּשׁ עַל נַפְשׁוֹ מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיְזַכֵּהוּ לְקָרְבוֹ לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת. וְזֶהוּ יְסוֹד הַכֹּל שֶׁכָּל עֲבוֹדָתוֹ וְיַהֲדוּתוֹ תָּלוּי בָּזֶה כַּמְבאָר אֶצְלֵנוּ כַּמָּה פְּעָמִים.

וְיוֹתֵר מִמַּה שֶּׁכָּתוּב שָׁם שָׁמַעְנוּ מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ' בְּעַל פֶּה כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים כַּמָּה שִׂיחוֹת נוֹרָאוֹת בְּעִנְיָן זֶה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר הַכֹּל בִּכְתָב. וְאָמַר שֶׁכָּל הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים לֹא זָכוּ לָבוֹא לְמַה שֶּׁבָּאוּ כִּי אִם עַל יְדֵי זֶה עַל יְדֵי שִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ בִּלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז שֶׁמְּדַבְּרִים בּוֹ כַּמְבאָר בַּסְּפָרִים הַנִּדְפָּסִים. וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה הֲלֹא אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הַכֹּל בִּידֵי שָׁמַיִם חוּץ מִיִּרְאַת שָׁמַיִם וְאִם כֵּן אֵיךְ שַׁיָּךְ עַל זֶה תְּפִלָּה מַאַחַר שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מָסַר הַבְּחִירָה לָנוּ. וְאַף עַל פִּי כֵן בֶּאֱמֶת מָצָאנוּ שֶׁכָּל הַצַּדִּיקִים עָסְקוּ בָּזֶה לְבַקֵּשׁ מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיַּצִּילֵם מֵהַיֵּצֶר הָרָע וְיִקָּרְבֵם לַעֲבוֹדָתוֹ כְּמוֹ שֶׁשָּׁמַעְנוּ בְּפֶה מָלֵא מֵהַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁהָיוּ סָמוּךְ לְזְמַנֵּנוּ. וְגַם בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בַּגְּמָרָא וּשְׁאָר סְפָרִים מָצָאנוּ כַּמָּה תְּפִלּוֹת שֶׁהִתְפַּלְּלוּ בְּכָל יוֹם שֶׁנִּצְּלוּ מֵהַיֵּצֶר הָרָע כַּמְבאָר תְּפִלָּתָם בְּמַסֶּכֶת בְּרָכוֹת. וְגַם מֵהַתְּפִלּוֹת הַסְּדוּרִים לָנוּ בְּכָל יוֹם מֵאַנְשֵׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה אָנוּ רוֹאִין זֹאת כִּי אָנוּ מִתְפַּלְּלִים שָׁלֹשׁ'

פְּעָמִים בְּכָל יוֹם הֲשִׁיבֵנוּ אָבִינוּ לְתוֹרָתֶךָ וְקָרְבֵנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ וְהַחֲזִירֵנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ. נִמְצָא שֶׁאָנוּ מִתְפַּלְּלִים לַה' יִתְבָּרַךְ שָׁלֹשׁ' פְּעָמִים בְּכָל יוֹם לִזְכּוֹת לִתְשׁוּבָה וְלַעֲבד אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. אַף עַל פִּי שֶׁזֶּה תָּלוּי בִּבְחִירַת הָאָדָם. וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה הַרְבֵּה תְּפִלּוֹת הַקִּבּוּעִים מִכְּבָר שֶׁכֻּלָּם מְיֻסָּדִים עַל בַּקָּשָׁה זוֹ לִזְכּוֹת לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְכֵן כָּל סֵפֶר' תְּהִלִּים מְיֻסָּד עַל תְּפִלּוֹת וּתְחִנּוֹת אֵלּוּ לִזְכּוֹת לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. כַּמְבאָר שָׁם. וּבֶאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין זאת כִּי הוּא גַּם כֵּן מַהַקָּשְׁיוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְתָרְצָם בְּשׁוּם אפֶן כִּי אִם בֶּאֱמוּנָה לְבַד. וְגַם בְּעֵת שֶׁהוֹדִיעַ לִי רַבֵּנוּ זְכרוֹנוֹ לִבָרְכָה עִנְיַן הַהִתְבּוֹדְדוּת וְהַשִּׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, דִּבַּרְתִּי עִמּוֹ מְעַט מִזֶּה, הֲלֹא הָאָדָם הוּא בַּעַל בְּחִירָה וְלֹא הֵשִׁיב לִי בְּפֵרוּשׁ רַק כְּלְאַחַר יָד, כְּאוֹמֵר אַף עַל פִּי כֵן, כְּלוֹמַר אַף עַל פִּי שֶׁקָּשֶׁה זאת וְאִי אֶפְשָׁר לְבָרֵר לְךָ הָעִנְיָן וּלְתָרֵץ לְךָ אַף עַל פִּי כֵן צְרִיכִין לִנְהג כָּךְ. וְאָנכִי לא יָכלְתִּי לִשְׁאוֹל יוֹתֵר כִּי יָדַעְתִּי כִּי קָשְׁיָא זוֹ יְכוֹלִין לְהַקְשׁוֹת עַל כָּל הַתְּפִלּוֹת שֶׁסִּדְּרוּ לָנוּ חֲכָמֵינוּ זְכרוֹנָם לִבְרָכָה מִכְּבָר עַל תְּשׁוּבָה וְהִתְקָרְבוּת לַה' יִתְבָּרַךְ כְּגוֹן בִּרְכַּת הַשִּׁיבֵנוּ וכוּ' כַּנַ"ל. עַל כֵּן צְרִיכִין לִסְמךְ רַק עַל אֱמוּנָה לְהַאֲמִין בַּחֲכָמֵינוּ זְכרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁכֻּלָּם הָלְכוּ בְּדֶרֶךְ זֶה וְהוֹלִיכוּ אוֹתָנוּ בְּדֶרֶךְ זֶה לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים לַה' יִתְבָּרַךְ, לִזְכּוֹת לַעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ כִּי זֶה הָעִקָּר וְהַיְסוֹד שֶׁהַכּל תָּלוּי בּוֹ. (הִלְכוֹת פִּקָּדוֹן הֲלָכָה גאות ז):

אות-קב

בֶּאֱמֶת, זֶה עִקַּר הַבְּחִירָה מַה שֶּׁבּוֹחֵר בֶּאֱמוּנָה וּמַרְבֶּה וְעַל כֵּן צְרִיכִין דַּיְקָא לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלּוֹת וְתַחֲנוּנִים וְשִׂיחוֹת בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וּזְעָקוֹת וּשְׁוָעוֹת וְרִצּוּיִים וּפִיּוּסִים לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּזַכֵּהוּ לְקָרְבוֹ לַעֲבוֹדָתוֹ. וְזֶה עִקַּר הַתְּפִלָּה כִּי עַל זאת יִתְפַּלֵּל כָּל חָסִיד אֵלֶיךָ לְעֵת מְצא רַק לְשֶׁטֶף מַיִם רַבִּים אֲלֵיו לא יַגִּיעוּ, שֶׁלֹּא יִשְׁטְפוּהוּ שֶׁטֶף מַיִם רַבִּים שֶׁהֵם הַמַּיִם הַזִּידוֹנִים שֶׁהֵם תֵּיאוּבְתִּין בִּישִׁין דְּהַאי עָלְמָא הַשּׁוֹטְפִין בְּכָל עֵת וּכְבָר נִשְׁטְפוּ רַבִּים רַבִּים עַל יָדָם רַחֲמָנָא לִצְלָן הַמָּקוֹם יְרַחֵם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְיַצִּילֵנוּ מֵהֶם. וְאֵין חָכְמָה וְאֵין תְּבוּנָה וְאֵין עֵצָה לַעֲמד כְּנֶגְדָּם כִּי אִם עַל יְדֵי תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיַּצִּילֵהוּ מֵהֶם. כִּי אַף עַל פִּי שֶׁהָאָדָם הוּא בַּעַל בְּחִירָה אַף עַל פִּי כֵן הָעִקָּר הוּא תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים לַה' יִתְבָּרַךְ עַל זֶה. כִּי עַל יְדֵי בְּחִירָתוֹ שֶׁבּוֹחֵר בְּדֶרֶךְ הַטּוֹב וְסָר מִדֶּרֶךְ הָרַע עַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעַ הַקְּלִפּוֹת הַבָּאִין מִשְּׁבִירַת כֵּלִים וּמְבָרֵר הַטּוֹב מֵהֶם, כִּי הַבְּחִירָה הוּא בְּהַשֵּׂכֶל שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לְבָחוֹר בַּטּוֹב וְלִמְאס בָּרַע, וְשֵׂכֶל הָאָדָם אֵין לוֹ כֹּחַ כִּי אִם לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל הַקְּלִפּוֹת הַבָּאִין מִשְּׁבִירַת כֵּלִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם כַּמָּה וְכַמָּה נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהֵם נִיצוֹצֵי הַשֵּׂכֶל כִּי כֻּלָּם בְּחָכְמָה אִתְבְּרִירוּ כַּנַ"ל. אֲבָל יֵשׁ בִּלְבּוּלִים וְסִטְרִין אָחֳרָנִין וּמְנִיעוֹת

מֵהַקְּדֻשָּׁה הַבָּאִין מִבְּחִינַת חֶלְבָּ הַפָּנוּי שֶׁשָּׁם אֵין שׁוּם שֵׂכֶל וְחָכְמָה כִּי אִם אֱמוּנָה לְבַד שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וּזְעָקוֹת וּשְׁוָעוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּצַיְּלֵהוּ מֵהַקְּלִפּוֹת וְהַיֵּצֶר הָרָע הַנִּמְשָׁךְ מִשָּׁם וְעַל זֶה נֶאֱמַר בְּכָל יוֹם יִצְרוֹ שֶׁל אָדָם מִתְגַּבֵּר עָלָיו וְאִלְמָלֵא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹזְרוֹ הָיָה נוֹפֵל בְּיָדוֹ, כִּי מֵהַיֵּצֶר הָרָע הַזֶּה הַנִּמְשָׁךְ מֵחֶלְבָּ הַפָּנוּי אִי אֶפְשָׁר לְהִנָּצֵל בְּשׁוּם אֹפֶן כִּי אִם עַל יְדֵי סִיְּעָתָא דִּשְׁמַיָּא, וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְהַרְבּוֹת מְאד מְאד בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים לְהִנָּצֵל מִמֶּנּוּ כִּי שָׁם אֵין מוֹעִיל שׁוּם שֵׂכֶל אַדְרַבָּא עַל יְדֵי שֵׂכֶל וְחָכְמָה נִשְׁקָעִין שָׁם חַס וְשָׁלוֹם רַק הָעִקָּר הוּא אֱמוּנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּפִלָּה. וּבֶאֱמֶת זֶהוּ עִקַּר הַבְּחִירָה דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁכּוֹפֶה בְּחִירָתוֹ לְבַטֵּל שִׂכְלוֹ לְגַמְרֵי וְלִסְמךְ עַל אֱמוּנָה לְבַד וּלְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים. כִּי הַבַּעַל דָּבָר מְעַקֵּם לֵב הָאָדָם כָּל כָּךְ עַד שֶׁגַּם זֶה קָשֶׁה עַל הָאָדָם אַף עַל פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת הוּא דָּבָר קַל מְאד אַף עַל פִּי כֵן הוּא מְבַלְבֵּל וּמְעַקֵּם דַּעְתּוֹ כָּל כָּךְ עַד שֶׁעַל פִּי רב עִנְיָן זֶה שֶׁל תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת קָשֶׁה עַל הָאָדָם יוֹתֵר מִכָּל הָעֲבוֹדוֹת קָשׁוֹת וְכָל זֶה מֵחֲמַת חֶסְרוֹן אֱמוּנָה שֶׁאֵין לוֹ אֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת שֶׁזֶּהוּ הָעִקָּר וְהַיְסוֹד. וְעַל כֵּן מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהַרְגִּיל עַצְמוֹ בָּזֶה וּלְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה וְשִׂיחָה בֵּינוֹ וּבֵין קוֹנוֹ שֶׁיְּזַכֵּהוּ ה' יִתְבָּרַךְ וְיַעְזְרֵהוּ לְקָרְבוֹ לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, בָּזֶה בְּעַצְמוֹ הוּא בַּעַל בְּחִירָה בַּמֶּה שֶׁזָּכָה לִבְחֹר בְּחַיִּים אֲמִתִּיִּים בְּדֶרֶךְ אֱמוּנָה וּתְפִלָּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב דֶּרֶךְ אֱמוּנָה בָּחָרְתִּי. כִּי בֶּאֱמֶת זֶה עִקַּר הַבְּחִירָה מַה שֶּׁמְּסַלֵּק שִׂכְלוֹ וּבוֹחֵר בֶּאֱמוּנָה וּתְפִלָּה שֶׁזֶּהוּ הָעִקָּר וְהַיְסוֹד שֶׁכָּל הַתּוֹרָה עוֹמֶד עָלֶיהָ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בָּא חֲבַקּוּק וְהֶעֱמִידָן עַל אַחַת וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה כַּנַּ"ל. וְאָז כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה שְׁלֵמָה וּמְרֻבֶּה בִּתְפִלּוֹת וְשִׂיחוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּזַכֵּהוּ לָשׁוּב אֵלָיו בֶּאֱמֶת אָז עוֹזְרוֹ ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּזַכֶּה לַעֲבד אוֹתוֹ בְּתוֹרָה וּמִצְוֹת וּמֵאִיר עֵינָיו בְּתוֹרָתוֹ עַד שֶׁזּוֹכֶה לְהָבִין בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה מַה שֶּׁאֶפְשָׁר בְּשֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי לְהָבִין. וְעַל יְדֵי שְׁנֵי בְּחִינוֹת אֵלּוּ שֶׁהֵם אֱמוּנָה וְשֵׂכֶל דְּקְדֻשָּׁה הַנִּמְשָׁךְ מֵאֱמוּנָה עַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין שְׁנֵי מִינֵי הַקְּלִפּוֹת הַנַּ"ל הַנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת חֶלְבָּ הַפָּנוּי וּמִבְּחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים כַּנַּ"ל. כִּי שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד טוֹבִים לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְעַל זֶה נֶאֱמַר (קֹהֶלֶת ד) טוֹבִים הַשְּׁנַיִם מִן הָאֶחָד וְכוּ' כִּי אִם יִפֹּלוּ הָאֶחָד יָקִים אֶת חֲבֵרוֹ וְכוּ'. כִּי תּוֹרָה וּתְפִלָּה שֶׁהֵם בְּחִינַת שֵׂכֶל וֶאֱמוּנָה הֵם תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה וְהָאֶחָד מְחַזֵּק וּמַקִּים אֶת חֲבֵרוֹ אֲבָל הָעִקָּר הוּא הָאֱמוּנָה וְכַנַּ"ל. (שָׁם אוֹת ט):

אות-קג

צָרִיךְ לְהַמְתִּין הַרְבֵּה לִישׁוּעָתוֹ יִתְבָּרַךְ

אַף עַל פִּי שֶׁצְּרִיכִין לְמַהֵר מְאד לְמַלֵּט נַפְשׁוֹ מִמַּה שֶּׁצָּרִיךְ לְהִמָּלֵט אַף עַל פִּי כֵן כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁמִּתְעַכֵּב גְּאֻלָּתוֹ הַרְבֵּה צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק לְהַמְתִּין הַרְבֵּה לִישׁוּעָתוֹ עַד יַשְׁקִיף וְיֵרֶא ה'

מִשָּׁמַיִם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַאֲנִי תָּמִיד אֵיחֵל. וּכְמוֹ שֶׁהוּא בְּעִנְיַן הַגְּאֻלָּה הַכְּלָלִיִּית שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁבְּוַדַּאי צְרִיכִין בְּכָל יוֹם לִפֹּל עַל פָּנָיו וְלִבְכּוֹת וּלְהִתְחַנֵּן הַרְבֵּה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁיְמַהֵר גְּאֻלָּתֵנוּ תֵּכֶף וּמִיָּד כִּי אָרְךְ עָלֵינוּ הַגָּלוּת וְכָשֵׁל כֹּחַ הַסֵּבֶל, וְאַף עַל פִּי כֵן כְּשֶׁרוֹאִין שֶׁמִּתְאָרֵךְ הַגָּלוּת אַף עַל פִּי כֵן צְרִיכִין לְהַמְתִּין עוֹד וְעוֹד כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אִם יִתְמַהְמֵהּ חַכֵּה לוֹ כִּי בוֹא יָבוֹא לֹא יְאַחֵר. כֵּן הִיא בִּפְרָטִיּוּת בְּכָל אָדָם אַף עַל פִּי שֶׁצָּרִיךְ לִבְכּוֹת הַרְבֵּה לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ וּלְהִתְחַנֵּן לְפָנָיו עַל נַפְשׁוֹ שֶׁיִּגְאָלֶנָּה מְהֵרָה מִתַּאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה וַהֲבָלָיו. אַף עַל פִּי כֵן כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁמִּתְמַהְמֵהַּ הַדָּבָר הַרְבֵּה צָרִיךְ לְהוֹחִיל וּלְהַמְתִּין הַרְבֵּה זְמַנִּים אַחַר זְמַנִּים אוּלַי יִרְאֶה ה' בְּעָנְיוֹ כִּי לֹא לְעוֹלָם יָרִיב וְלֹא לָנֶצַח יִקְצֹף וְאַף עַל פִּי שֶׁהַמְּנִיעָה מִצִּדֵּנוּ מֻחָמֶת שֶׁאֵין אָנוּ הֲגוּנִים בְּמַעֲשֵׂינוּ כָּרָאוּי וַאֲפִלּוּ אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא אַף עַל פִּי כֵן כָּל זְמַן שֶׁתּוֹלֶה עֵינָיו לַמָּרוֹם וְשׁוֹמֵר וּמְצַפֶּה וּמַמְתִּין לִישׁוּעָתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ יָחוּס וְיֶחְמַל עָלָיו ה' יִתְבָּרַךְ וִיקָרְבֵהוּ לַעֲבוֹדָתוֹ בֶּאֱמֶת וְיִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה:
(שָׁם הֲלָכָה דאות יא):

אות-קד

צָרִיךְ לְהוֹצִיא בְּפִיו הַכְּסוּפִים טוֹבִים

הַכְּלָל הַיּוֹצֵא לְמַעֲשֶׂה שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לִשְׁמֹר עַצְמוֹ מְאֹד מְאֹד מִכְּסוּפִין רָעִים וְיִרְגִּיל מַחֲשַׁבְתּוֹ תָּמִיד לִכְסֹף וְלַחֲשֹׁק רַק כְּסוּפִין טוֹבִים שֶׁיִּתְגַּעְגַּע וְיַחֲשֹׁק וְיִכְסֹף תָּמִיד לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְתוֹרָתוֹ וַעֲבוֹדָתוֹ. וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁבָּאִים עָלָיו מַחֲשָׁבוֹת וְהִרְהוּרִים שֶׁל תַּאֲוֹת וְכִסּוּפִין שֶׁל הַבְלֵי הָעוֹלָם יַרְגִּיל עַצְמוֹ לֶאֱחֹז מַחֲשַׁבְתּוֹ לְהַטּוֹתָהּ מִכְּסוּפִין אֵלּוּ, וּלְהַמְשִׁיכָהּ לְכְסוּפִין טוֹבִים שֶׁהֵם עִקַּר הַטּוֹב בֶּאֱמֶת לְעוֹלְמֵי עַד וּלְנֶצַח נְצָחִים כִּי הַמַּחֲשָׁבָה בְּיַד הָאָדָם לְהַטּוֹתָהּ לְמָקוֹם שֶׁרוֹצֶה.

וּבְיוֹתֵר צָרִיךְ לִשְׁמֹר הַדִּבּוּר שֶׁשָּׁם עִקַּר מוֹצָא הַנֶּפֶשׁ מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל לְטוֹב אוֹ לְהֶפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם עַל כֵּן צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מְאֹד מְאֹד לְבִלִּי לְדַבֵּר שׁוּם דִּבּוּר רַע חַס וְשָׁלוֹם שֶׁעַל כָּל פָּנִים לֹא יוֹצִיא מִפִּיו הַתַּאֲוֹת וְהַכְּסוּפִין שֶׁל הַבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁבָּאִים עַל לִבּוֹ רַק יַהֲפֹךְ הַדָּבָר וְיוֹצִיא בְּפִיו כְּסוּפִין טוֹבִים, כִּי עַל יְדֵי דִּבּוּרִים שֶׁל כְּסוּפִין טוֹבִים יוֹצְאִים הַנְּפָשׁוֹת טוֹבִים מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל וּמְצַיְּרִים אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב לַעֲשׂוֹת פְּעֻלּוֹת טוֹבוֹת וּלְהַמְשִׁיךְ כָּל הַבְּרָכוֹת וְהַהַשְׁפָּעוֹת בָּעוֹלָם. וְאֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת טוֹבִים הוֹלְכִים בָּעוֹלָם וּמְעוֹרְרִים כָּל הָעוֹלָם לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְתוֹרָתוֹ. וּלְהֶפֶךְ לְהֶפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם וְכַנַּ"ל... כִּי כָּל זֶה הוּא עִנְיַן הַהִתְבּוֹדְדוּת וְהַשִּׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ שֶׁצְּרִיכִין לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ בָּזֶה הַרְבֵּה דְּהַיְנוּ שֶׁיַּרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לִכְסֹף וְלַחֲשֹׁק תָּמִיד כְּסוּפִין טוֹבִים מָתַי יִזְכֶּה לְסוּר מֵרַע וְלַעֲשׂוֹת הַטּוֹב בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ

תָּמִיד וְכוּ' וּלְהוֹצִיא הַכְּסוּפִין בְּפִיו בְּכָל יוֹם וְעַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְהִנָּצֵל מֵאָרְחוֹת פָּרִיץ רַק ה' יִתְבָּרַךְ יִתְמַךְ אֲשׁוּרָיו בְּמַעְגְּלוֹתָיו וְכוּ' וְכַנַּ"ל. (הִלְכוֹת אֲמָנִין הֲלָכָה ד אוֹת כט):

אות-קה

עִקַּר תִּקּוּן קֹרַח וַעֲדָתוֹ הוּא עַל יְדֵי הָעוֹסְקִים בְּתוֹרָה

וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּמִדְרָשׁ רַבָּה פָּרָשַׁת קֹרַח רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָה אוֹמֵר עֲדַת קֹרַח עֲתִידָה לַעֲלוֹת כְּתִיב וַיֹּאבְדוּ מִתּוֹךְ הַקָּהָל בָּדָוִד הוּא אוֹמֵר תַּעִיתִי כְּשֶׂה אֹבֵד בַּקֵּשׁ עַבְדֶּךָ וְכוּ' מָה אֲבֵדָה שֶׁנֶּאֱמַר בְּדָוִד עֲתִידָה לְהִתְבַּקֵּשׁ אַף כָּאן אֲבֵדָה הָעֲתִידָה לְהִתְבַּקֵּשׁ וְכוּ' הֵיכָנוֹ שֶׁעִקַּר תִּקּוּן קֹרַח וַעֲדָתוֹ הוּא עַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ עַל יְדֵי בְּחִינַת דָּוִד הַמֶּלֶךְ שֶׁיִּסַּד סֵפֶר תְּהִלִּים וְעַל יְדֵי כָּל הַנְּלָוִים אֵלָיו וְהוֹלְכִים בִּדְרָכָיו וְעוֹסְקִים בְּסֵפֶר תְּהִלִּים וּבְתִחְנוּת וּבַקָּשׁוֹת וּבְשִׁיחוֹת וְהִתְבּוֹדְדוּת הַרְבֵּה בֵּינָם לְבֵין קוֹנָם וְצוֹעֲקִים בְּכָל פַּעַם תָּעִיתִי כְּשֶׂה אֹבֵד וְכוּ'. כִּי כָּל מִי שֶׁחָס עַל נַפְשׁוֹ יָבִין בְּעַצְמוֹ כַּמָּה צָרִיךְ לְצָעֵק תָּעִיתִי כְּשֶׂה אֹבֵד, אִם דָּוִד הַמֶּלֶךְ שֶׁהָיָה צַדִּיק כָּזֶה צָעַק תָּעִיתִי כְּשֶׂה אֹבֵד מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן אַלְפֵי אֲלָפִים וְרִבֵּי רִבְבוֹת קַל וָחֹמֶר כְּמוֹ וְכַמָּה אָנוּ צְרִיכִין לְצָעֵק צְעָקוֹת כְּאֵלֶּה וְכָאֵלֶּה אוּלַי אוּלַי נוּכַל לִמְצֹא עַצְמֵנוּ וְכוּ'. וּמִי שֶׁהוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ זֶה הוּא מְתַקֵּן פְּגַם קֹרַח שֶׁפָּגְמוּ בָּזֶה כִּי הֵם חָלְקוּ עַל כְּפוּפִין טוֹבִים הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ שֶׁל תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת שֶׁזֶּהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת עַל כֵּן עַל יְדֵי בְּחִינַת תָּעִיתִי כְּשֶׂה אֹבֵד הֵיכָנוֹ עַל יְדֵי בְּחִינַת דָּוִד וְהַנְּלָוִים אֵלָיו הָעוֹסְקִים בָּזֶה לְבַקֵּשׁ מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּבַקֵּשׁ אוֹתָם וְיָשִׁיב אֲבֵדָתָם וְכוּ' שֶׁהֵם זוֹכִים בְּוַדַּאי לְהִתְבַּקֵּשׁ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּמִּדְרָשׁ שֶׁאֲבֵדָה הַנֶּאֱמַר בְּדָוִד עֲתִידָה לְהִתְבַּקֵּשׁ עַל יְדֵי זֶה גַּם בְּחִינַת עֲדַת קֹרַח שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶם וַיֹּאבְדוּ מִתּוֹךְ הַקָּהָל, כִּי הַרְבֵּה הַרְבֵּה אֲנָשִׁים נֶאֱבָדִים מִשְּׁנֵי עוֹלָמוֹת עַל יְדֵי שֶׁאוֹחֲזִים בְּמַחֲלֹקֶת עַל הַכְּשֵׁרִים הַנַּ"ל כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ מַחֲלֹקֶת יֵשׁ שָׁם נִיצוֹצֵי קֹרַח דָּתָן וַאֲבִירָם כַּמּוּבָא.

אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן סוֹף כָּל סוֹף הֵם עֲתִידִים לְהִתְבַּקֵּשׁ עַל יְדֵי עֲבוֹדָתָם שֶׁל אֵלּוּ הַכְּשֵׁרִים דַּיְקָא הָעוֹסְקִין בִּתְהִלִּים וְהִתְבּוֹדְדוּת וְכוּ' וְצוֹעֲקִים בְּכָל פַּעַם תָּעִיתִי כְּשֶׂה אֹבֵד וְכוּ' שֶׁעַל יְדֵי זֶה הֵם בְּוַדַּאי עֲתִידִים לְהִתְבַּקֵּשׁ וְגַם יַעֲלוּ כָּל הַחוֹלְקִים וְהָרְחוֹקִים כִּי יָשׁוּבוּ הֵמָּה אֵלֵינוּ וַאֲנַחְנוּ לֹא נָשׁוּב אֲלֵיהֶם כִּי אֱמֶת ה' לְעוֹלָם. (שָׁם אוֹת לה):

אות-קו

צָרִיךְ לְהִשְׁתּוֹקֵק וּלְהַמְתִּין לַה' שֶׁיִּשְׁפִּיעַ לוֹ דִּבּוּרִים

כָּךְ הוּא הַדֶּרֶךְ הָאֱמֶת שֶׁל כָּל הָרוֹצֶה לָגֶשֶׁת אֶל הַקֹּדֶשׁ לְהִתְקָרֵב עַצְמוֹ לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁהָעִקָּר לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ כַּמְבאָר כְּבָר כַּמָּה פְּעָמִים. אֲבָל גַּם זֶה בְּעַצְמוֹ כָּבֵד מְאד, עַל כֵּן צְרִיכִין בִּתְחִלָּה לִשְׁהוֹת שָׁעָה אַחַת לַעֲמד כְּאִלֵּם רַק יִשְׁתּוֹקֵק וְיִצַּפֶּה וְיִתְלֶה עֵינָיו לַמָּרוֹם שֶׁיַּשְׁפִּיעַ לוֹ דִּבּוּרִים חַמִּים וְיַיֵּשֵׁב אֶת דַּעְתּוֹ הֵיטֵב הֵיכָן הוּא בָּעוֹלָם וּלְהֵיכָן נִתְעָה... עַד אֲשֶׁר עַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ יִתְחַמֵּם לְבָבוֹ וִידַבֵּר בַּחֲמִימוּת דְּקְדֻשָּׁה בִּבְחִינַת נָאְלַמְתִּי דוּמִיָּה וְכוּ' עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא חַם לִבִּי בְּקִרְבִּי בַּהֲגִיגִי תִּבְעַר אֵשׁ דִּבַּרְתִּי בִלְשׁוֹנִי שֶׁיַּתְחִיל בְּרַחֲמָיו לְדַבֵּר דִּבּוּרִים חַמִּים כְּאֵשׁ. וְזֶה בְּחִינַת כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה וְכוּ' רִשְׁפֶּיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶת יָהּ שֶׁדְּיְקָא עַל יְדֵי עֹצֶם הָאַהֲבָה וְהִתְשׁוּקָה שֶׁאָנוּ מִשְׁתּוֹקְקִים לַה' יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה עַל יְדֵי זֶה רִשְׁפֶּיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ וְכוּ', עַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין רִשְׁפֵּי אֵשׁ הַנַּ"ל בְּחִינַת דִּבּוּרִים חַמִּים כְּנַ"ל אֵשׁ.

הַכְּלָל שֶׁכָּל אֶחָד הָרוֹצֶה לָחוּס עַל עַצְמוֹ וּלְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם לַחֲשֹׁב עַל תַּכְלִיתוֹ וְסוֹפוֹ בֶּאֱמֶת. עִקַּר תַּקָּנָתוֹ הוּא עַל יְדֵי שִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ בְּכָל דַּרְכֵי עֵצוֹת הַנַּ"ל, וּמַשְׂכִּיל עַל דָּבָר יָבִין בְּעַצְמוֹ לְפִי הָעֵת וְהַזְּמַן אֵיךְ לְרַחֵם עַל עַצְמוֹ בְּכָל עֵת בֶּאֱמֶת בַּדְּרָכִים הַנַּ"ל כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר כָּל זֶה הֵיטֵב. רַק הֶחָפֵץ בֶּאֱמֶת לְרַחֵם עַל עַצְמוֹ לְהֵיטִיב אַחֲרִיתוֹ יָבִין מֵאֵלָיו דְּבָרִים הַרְבֵּה מִתּוֹךְ דְּבָרֵינוּ אֵלֶּה, כִּי אָסוּר לִדְחֹק אֶת הַשָּׁעָה כַּנַּ"ל וְאַף עַל פִּי כֵן צְרִיכִין לְמַהֵר מְאד לְהַמְלֵט עַל נַפְשׁוֹ. עַל כֵּן הָעִקָּר הוּא דֶּרֶךְ הַנַּ"ל בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר שֶׁאֵין דּוֹחֲקִין אֶת הַשָּׁעָה חַס וְשָׁלוֹם רַק מַמְתִּינִים שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת שְׁלֵמוֹת. אֲבָל בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁבוּעַ מֵהַשִּׁבְעָה שָׁבוּעוֹת אֵין מַסִּיחִין דַּעְתָּם מִלְּחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ וּלְצַפּוֹת וּלְחַכּוֹת לְרַחֲמָיו הַמְרֻבִּים מְאד לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה בְּחִינַת דִּבּוּרִים חַמִּים וְכוּ' כַּנַּ"ל. שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין בְּכָל יוֹם בְּחִינַת הָאָרַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה מְעַט בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁבוּעַ. (הִלְכוֹת גְּזֵלָה הֲלָכָה ה' אוֹת כג-כה):

אות-קז

צָרִיךְ לְהַמְתִּין הַרְבֵּה וּלְהַרְבּוֹת בִּתְפִלּוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ וּבָזֶה עִקַּר בְּעִנְיַן זֶה שֶׁל הַהַמְתָּנָה וְהַשְׁהִיָּה שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְתִּין וּלְצַפּוֹת הַרְבֵּה וּלְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וְשִׂיחָה הַרְבֵּה עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל יֵשׁ בָּזֶה נִסָּיוֹן גָּדוֹל וְכִמְעַט עִקַּר הַבְּחִירָה תְּלוּי בָּזֶה, כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁהַכֹּל חֻפָּצִים לְיִרְאָה אֶת שְׁמֶךָ וַאֲפִלּוּ הַגָּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים כָּל זְמַן שֶׁאֵינוֹ בְּכְלַל הַפּוֹרְקֵי עֹל חַס וְשָׁלוֹם בְּוַדַּאי הוּא חָפֵץ וּמִשְׁתּוֹקֵק הַרְבֵּה לָשׁוּב לַה' יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ אִם נָפַל וְנִתְרַחֵק כְּמוֹ שֶׁנִּתְרַחֵק כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה וְכוּ' רִשְׁפֶּיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶת יָהּ מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה וּנְהָרוֹת לֹא יִשְׁטְפוּהָ כְּמוֹ

שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם שֶׁזֶּה נֶאֱמַר עַל הָאַהֲבָה שֶׁל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְאָבִיו שֶׁבַּשָּׁמַיִם. רַק עִקַּר הָעִכּוּב הוּא מֵחֲמַת שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְתִּין הַרְבֵּה וּלְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וּלְהִתְחַזֵּק עַצְמוֹ מְאד מְאד בְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו עַל כֵּן רַבִּים לֹא יָכְלוּ לַעֲמד בְּנִסָּיוֹן זֶה וּמִתְרַשְּׁלִים מִלְּפַקֵּחַ עַל חַיֵּיהֶם הַנִּצְחִיִּים עַד שֶׁמִּתְרַחֲקִים כְּמוֹ שֶׁמִּתְרַחֲקִים חַס וְשָׁלוֹם, וַאֲפִלּוּ כָּל אֵלּוּ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּעֶזְרָם וְנִשְׁאָרִים קְבוּעִים בְּקִדֻּשָּׁתָם וְאֵינָם מַנִּיחִים עַצְמָן לִפֹּל וּלְהִתְעַצֵּל חַס וְשָׁלוֹם מִלְּהַרְבּוֹת בְּתַחֲנוּנִים וְשׂוֹפְכִים בְּכָל יוֹם וּבְכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עֲלֵיהֶם, אֶת לִבָּם כַּמַּיִם וְכוּ' גַּם הֵם לֹא הָיָה לָהֶם כֹּחַ לְהִתְחַזֵּק וּלְהַמְתִּין כִּי אִם בְּכֹחַ הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה' שֶׁכְּבָר קִבַּלְנוּ בְּכָלָל בְּשִׁעַת מַתַּן תּוֹרָה וּמַה שֶּׁאָנוּ מְקַבְּלִין חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה אֲמִתִּיִּים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר מֵהַצַּדִּיקֵי אֱמֶת בִּבְחִינַת תִּקּוּנִים הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּקִדֻּשָּׁתָם הַגְּדוֹלָה וְהַנּוֹרָאָה מַמְשִׁיכִים תּוֹרָה בְּרַחֲמִים גְּדוֹלִים כָּאֵלֶּה עַד שֶׁנִּמְשָׁךְ גַּם עָלֵינוּ מִקְּדֻשָּׁתָם שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ כֹּחַ גַּם כֵּן לְהִתְחַזֵּק וּלְהַמְתִּין וּלְהַמְתִּין וּלְהַרְבּוֹת בְּתַחֲנוּנִים וְשִׂיחָה וְכוּ' עַד יַשְׁקִיף וְיֵרֶא ה' מִשָּׁמַיִם. (שָׁם אוֹת כח):